

Kabulünün 100. Yılında

1921 TEŞKÎLÂT-I ESÂSÎYE KANUNU

Belgeler

EMİRETTİN İZZETİOĞLU ÇİFTİCİ KURUMUNDAN

Kabulünün 100. Yılında

1921 TEŞKÎLÂT-I ESÂSÎYE KANUNU

Belgeler

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

Kabulünün 100. Yılında
1921 TEŞKÎLÂT-I ESÂSÎYE KANUNU
Belgeler

YAYIN SAHİBİ

Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Yayın Koordinatörü

Prof. Dr. Abdulhakim KOÇİN
Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanı

Yayın Editörleri

Ahmet BALİBEY
Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkan Yardımcısı

A. Haluk KURNAZ

Yasama Uzmanı

Ömer KESİKBAŞ

Osmanlıca Çeviri Birim Sorumlusu

Çeviri Hizmetleri

Kerim AKAR
Hanefi ERKUL
Eyüp ERTÜREN
Sebile YILDIZ AYBAK
Ayfer COŞKUN TÖREN
Özgür YAYDEMİR

Grafik Tasarım

Uğur SAÇI
Erkan YAVUZ

ISBN: 978-605-2089-29-3

Ankara - 2021

Kabulünün 100. Yılında

1921 TEŞKÎLÂT-I ESÂSÎYE KANUNU

Belgeler

TAKDİM

İbni Haldun'un yaklaşık 600 yıl önce "Mukaddime" adlı eserinde dile getirdiği gibi devletler de insanlar gibidir; doğar, büyür ve değişirler. Osmanlı Devleti de Balkanlardan Ortadoğu'ya, Kırım'dan Kuzey Afrika'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada, 623 yıllık bir zaman diliminde, bir dünya imparatorluğu olarak hüküm sürdüğüden sonra başkenti olan İstanbul'un 16 Mart 1920'de itilaf devletleri tarafından işgal edilmesi üzerine, hürriyet içinde çalışma imkânı bulamayan Osmanlı Meclis-i Mebûsân'ı 19 Mart 1920 tarihinde faaliyetlerini durdurdu.

Osmanlı Meclis-i Mebûsân'ı, Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal Paşa'nın daveti üzerine 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da Büyük Millet Meclisi olarak toplandı. Ankara'da açılan Meclis'teki üyelerin önemli bir kısmı Mustafa Kemal Paşa'nın davetine icabet ederek İstanbul'dan Ankara'ya gelen Osmanlı Meclis-i Mebûsân üyeleri, diğer kısmı ise temsilcisi bulunmayan veya İstanbul'dan katılamayan bölgelerden seçilip gelen mebuslardır. Başlangıçta Mustafa Kemal Paşa tarafından "Meclis-i Müessesan", daha sonra yapılan değerlendirmeler üzerine "selâhiyet-i fevkalâdeye mâlik bir meclis" olarak tabir edilen bu Meclis, Millî Mücadeleyi başlatıp zafere ulaştıran meclistir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışından sonra yoğunlaştığı ilk konu itilaf devletlerinin işgalini ortadan kaldırmak ve Misâk-ı Milli sınırları içinde bulunan vatan topraklarını düşman işgalinden kurtarmaktı. Bir diğer önemli konu ise milletvekillerinin yaklaşık dokuz ay boyunca çalışıp üzerinde uzlaştığı ve 20 Ocak 1921'de kabul ederek yürürlüğe koyduğu Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'dur.

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu, bugünkü tabirle, 1921 Anayasası, bir anayasa metni olmasının ötesinde, Ankara'da toplanan ve Millî Mücadeleyi yöneten Meclis'in faaliyetlerinin meşruiyet ve hukuk zeminidir. Bu metin, milli egemenliğin millette olduğunu, yasama ve yürütme yetkisinin millet adına Büyük Millet Meclisi'ne verildiğini belirten; yapısal ve kurumsal bakımdan devletin yeniden inşasına imkân sağlayan bir metindir.

Ne var ki Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu ile ilgili bilimsel çalışmalarda bulunan pek çok bilim insanının da belirttiği gibi söz konusu kanunun kabulünün üzerinden 100 yıl geçmiş olmasına rağmen bu çok önemli metnin hazırlık süreci ve bu süreçte yapılan konuşmalar, üretilen belgeler ile ilgili henüz detaylı çalışmalar yapılamamış; hatta Türkiye Büyük Millet Meclisi arşivinde özenle muhafaza edilen Kanun ile ilgili orijinal belgeler tasnif bile edilmemiş ve çevirileri yapıp araştırmacıların hizmetine sunulmamıştır.

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun kabulünün 100. yılı münasebetiyle hazırlanan elinizdeki bu çalışma ile birlikte, 20 Ocak 1921 tarih ve 85 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu”, “1 Nisan 1923 tarih ve 369 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihâbâta Dair Heyet-i Umûmiye Kararı” ve 29 Ekim 1923 tarih ve 364 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun Bazı Mevâdının Tavzîhan Ta‘diline Dair Kanun”un dosyalarında yer alan orijinal belgelerin tamamının ilk kez bilimsel ölçütlere uygun olarak tasnifi ve çevirileri yapılmış ve yayın hâline getirilerek araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Bu hâliyle basılıp araştırmacıların hizmetine sunulan çalışma, Anayasa tarihi konusunda bundan sonra yapılacak bilimsel çalışmalarda güvenle kullanılabilecek önemli bir kaynaktır. Meclis tarihimize ve yakın siyasi tarihimize ışık tutacağına inandığımız bu çalışmanın hayırlı olmasını dilerim.

Milletlerin hayatında bir takım olumlu olumsuz hadiseler, inişli çıkışlı dönemler yaşanmıştır. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun hazırlandığı dönem de tarihimizde olağanüstü hadiselerin meydana geldiği bir dönemdir. Sözü edilen Kanun böyle bir dönemde hazırlanmış olmasına rağmen yasama yöntemi, görüşme süreci ve dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda Kanun’u hazırlayan bu Meclis’in siyasi hayatımızda son derecede demokratik bir tavır sergilediği dikkat çeker.

Son söz olarak, Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu ve daha sonra yapılan değişikliklere ilişkin Osmanlıca orijinal belgelerinin tasnifi, elektronik ortama aktarılması, günümüz alfabesine çevirilerinin yapılması ve kitap olarak basılması büyük bir emek mahsulüdür. Bunda şüphesiz pek çok kişi ve birimin önemli katkısı olmuştur. Bu sebeple Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanı ve Yayın Koordinatörü Prof. Dr. Abdulhakim Koçin ve çalışma ekibi başta olmak üzere, uzun süredir bu konuyu gündemimde tutan çalışma arkadaşım yasama uzmanı Abdulhaluk Kurnaz’a ve bu yayının hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

GİRİŞ

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 1920’de açılmasından sonra Mustafa Kemal Paşa tarafından “Umde-i Esasiye” adıyla tabir edilen önergede yeni bir Anayasaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmiş ve bu önergesi Meclis tarafından uygun görülmüştür. Bunun üzerine İcra Vekilleri Heyeti, “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Lâyihası” başlıklı bir çalışmayı hazırlayarak 13 Eylül 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur. İşaret edilen Anayasaya ilişkin bu hükümet programı, 18 Eylül 1920 tarihli 67. Birleşimde Genel Kurul’da okunarak görüşmelere başlanmıştır. Genel Kurul’daki bu görüşmeler neticesinde konunun yasama tekniği açısından incelenmesi ve görüşülebilecek bir metin oluşturulması amacıyla geçici bir komisyon olan Encümen-i Mahsusa havale edilmiştir. Bu komisyon kendisine havale edilen 31 maddelik metni incelemiş ve incelemesi neticesinde 24 asıl ve bir madde-i münferide olmak üzere Anayasa metnini hazırlayarak Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur. Encümen-i Mahsusa’nın hazırlamış olduğu rapor ve kabul ettiği kanun metni, 18 Kasım 1920 tarihli 99. Birleşimde görüşmelere başlanmış ve yapılan görüşmeler sonucunda 20 Ocak 1921 tarihli 135. Birleşimde, “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu” adı ile kabul edilmiştir. Kabul edilen 20/01/1921 tarihli ve 85 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu”, 7 Şubat 1921 tarih ve 1 Numaralı Ceride-i Resmiye’de yayımlanmasıyla yürürlüğe giren önemli bir metindir.

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun hazırlık süreci, hazırlanma tekniği, Meclis Genel Kurulunda konuya ilişkin yapılan konuşma ve değerlendirmeler, daha sonra Kanun’da yapılan değişiklikler vb. konularla ilgili olarak bugüne kadar yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Ne var ki bu çalışmalar Meclis arşivinde muhafaza edilen Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’na ilişkin dosyadaki orijinal Osmanlıca elyazması belgelere dayanmamaktadır. Bu durum konu ile ilgili çalışma yapanların bu belgeleri inceleyemediklerini ya da belgeler Osmanlıca elyazması halinde oldukları için okuyamadıklarını veya bu konuda bilimsel çalışma yapabilmek için gerekli olan kanun yapma teknik bilgisine yeteri kadar sahip olamadıklarını gösterir. Bu yüzden de çalışma yaparken kullandıkları kaynaklar daha çok Genel Kurul tutanakları ve daha önce yapılan çalışmalarla sınırlı kalmıştır.

Yukarıda bahsedilen olumsuzluklar konuyla ilgili olarak şimdiye kadar yapılan çalışmalar da pek çok hususun eksik kalmasına ve birçok kaynaktan verilen bilgilerin de kusurlu, hatalı ve yanlış aktarılmasına neden olmuştur. Yapılan bu yanlışlara şu iki husus örnek olarak verilebilir:

Bazı kaynaklarda Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu ile ilgili olarak 16'dan 36'ya kadar değişen sayılarda birleşimin yapıldığı belirtilmektedir. Bizim tespitlerimize göre de metnin Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmasından kabul edilmesine kadarki süreçte bu hususta en az 23 Birleşim gerçekleşmiştir. Teşkilât-ı Esâsiye Lâyihası ile ilgili olarak; komisyona havale, üye seçimi, öne alınma, komisyona geri çekme, ilgili kanun teklifi ile birleştirme ve görüşülme hususlarını birlikte değerlendirdiğimizde, 1921 Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Büyük Millet Meclisinde görüşüldüğü birleşimler, bilimsel çalışmalara kaynaklık etmesi için tarihleri itibarıyla şu şekilde sıralanabilir:

20/1/1921 tarihli ve 85 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu” ile İlgili Birleşimler

- 1) 67. Birleşim: 18.09.1920 (1336)
- 2) 72. Birleşim: 25.09.1920
- 3) 83. Birleşim: 14.10.1920
- 4) 91. Birleşim: 27.10.1920
- 5) 94. Birleşim: 04.11.1920
- 6) 99. Birleşim: 18.11.1920
- 7) 100. Birleşim: 20.11.1920
- 8) 101. Birleşim: 22.11.1920
- 9) 104. Birleşim: 28.11.1920
- 10) 105. Birleşim: 29.11.1920
- 11) 106. Birleşim: 30.11.1921
- 12) 108. Birleşim: 04.12.1920
- 13) 109. Birleşim: 06.12.1920
- 14) 110. Birleşim: 07.12.1920¹
- 15) 113. Birleşim: 13.12.1920
- 16) 114. Birleşim: 14.12.1920
- 17) 117. Birleşim: 20.12.1920
- 18) 119. Birleşim: 22.12.1920
- 19) 126. Birleşim: 30.12.1920
- 20) 131. Birleşim: 08.01.1921
- 21) 132. Birleşim: 10.01.1921
- 22) 134. Birleşim: 17.01.1921
- 23) 135. Birleşim: 20.01.1921

¹ Bu birleşimde bir oturum gizli yapılmıştır.

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nda değişiklik yapan 1 Nisan 1923 (1339) tarihli ve 369 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdîd-i İntihabata Dair Heyet-i Umumiye Kararı”, 1/4/1923 (1339) tarihinde yapılan 15. Birleşim'de kabul edilmiştir. Yine 29/10/1339 (1923) tarihli ve 364 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun” da 29 Ekim 1923 tarihinde yapılan 43. Birleşimde kabul edilmiştir.

Bu konuda yapılan çalışmalarda verilen hatalardan bir diğeri de yapılan birleşimlerle ilgili farklı tarihlerin verilmiş olmasıdır. Mesela bazı kaynaklarda 67. Birleşimin tarihi 16/18/19 Eylül 1920 şeklinde farklı farklı gösterilmiştir. Bu farklılıklar Osmanlı Türkçesi metinlerinde yer alan takvim çevirisinden kaynaklanmış olabilir.

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda bazı hususların eksik kalmasının ya da hatalı bilgilerin yer almasının bir başka nedeni de kanun dosyalarında yer almaması gereken farklı konulara ilişkin bazı belgelerin tasnif edilmeksizin dosya içine konulmuş olması veya dosyada yer alması gereken bazı önemli yasama belgelerinin ya dosyalarında bulunmaması ya da farklı kanun, karar, tezkere veya farklı bileşimlere ek olarak konulmuş olmasıdır. Ayrıca, kanun yapma sürecinde üretilen bazı belgelere farklı tarih veya sayıların verilmesi de yine karışıklığa ve yanlış değerlendirmelere neden olan hususlardan bir diğeridir. Bu durum Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu ile ilgili daha detaylı, derinlikli ve nitelikli çalışmaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Elinizdeki bu çalışma, bugüne kadar bu konuda yazılan bazı bilimsel makale ve kitaplarda yer alan hatalı bilgilerin orijinal kaynaklarla karşılaştırılıp düzeltilmesine imkân sağlamak ve ileride yapılacak olan çalışmalara katkı sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi arşivinde muhafaza edilen, “20 Ocak 1921 tarih ve 85 sayılı Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu” ve “1 Nisan 1923 tarih ve 369 sayılı Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdîd-i İntihabata Dair Heyet-i Umumiye Kararı” ile “29 Ekim 1923 tarih ve 364 sayılı Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun”un dosyalarında yer alan orijinal belgelerin tamamı ilk kez bilimsel ölçütlere uygun olarak tasnif edilmiş, çevirileri yapılmış ve yayın haline getirilerek araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Ortaya konan bu yayında, Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun hazırlanış sürecinde yapılan görüşmelerdeki demokratiklik konusuna girilmemiş; dönemin şartları ile ilgili değerlendirmelerde bulunulmamış ve hangi yasama yönteminin uygulandığı hususu üzerinde durulmamıştır. Bunun yerine dosyalarındaki orijinal belgeler ve Genel Kurul tutanaklarından hareketle Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu ile ilgili olarak seçilen Encümen-i Mahsus üyelerinin kimlerden oluştuğu, Kanun'un hangi amaçla hazırlandığı ve bu konudaki hükümet programının nasıl olduğu, buna ilişkin kaç birleşimin gerçekleştiği ve hangi birleşimde hangi maddelerin görüşüldüğü, maddelerine göre görüşmelerin hangi usulde yapıldığı, hangi maddelerin red veya kabul edildiği veya geri çekildiği, maddelerle ilgili kaç önerenin verildiği ve ayrıca, “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu”, “Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdîd-i İntihabata Dair Heyet-i Umumiye Kararı” ile “Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun” dosyalarında bulunması gerekirken başka kanun

dosyalarına karışan belgelerin olup olmadığı veya hangi tür belgeler olduğu gibi konulara yoğunlaşmıştır. Tespit edilen belgeler bu çalışma kapsamına alınmıştır. Ayrıca bu çalışmada Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu, Ceride-i Resmîye’de yayınlanıp yürürlüğe girdikten sonra 1 Nisan 1923 ve 29 Ekim 1923 tarihlerinde yapılan değişikliklere de yer verilmiş ve bu değişikliklere ilişkin bilgi ve belgeler iki ayrı bölümde değerlendirilmiştir.

Bütün bu çalışmalar kitapta üç bölüm halinde verilmiştir. Ön Söz ve Giriş’ten sonra yer alan I. Bölüm’de, Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun, Büyük Millet Meclisindeki görüşülme sürecinde üretilen orijinal belgelere ve çevirilerine yer verilmiştir. II. Bölüm’de, önceki bölümde olduğu gibi “Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdîd-i İntihabata Dair Heyet-i Umumiye Kararı”nın Büyük Millet Meclisindeki görüşülme sürecinde üretilen orijinal belgelerine ve çevirilerine yer verilmiştir. III. Bölüm’de de aynı usule uyulmuş ve daha önceki iki bölümde olduğu gibi “Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevadinın Ta’dilüne Dair Kanun”un Büyük Millet Meclisindeki görüşülme sürecinde üretilen orijinal belgelere ve çevirilerine yer verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan söz konusu kanun dosyalarındaki belgelerden yararlanılarak hazırlanan elinizdeki bu eser, bu konuda çalışma yapacak araştırmacıların güvenle kullanabilecekleri bir metin olmakla birlikte tarafımızdan yeterli görülmemektedir. Bu sebeple, çok yakın bir zamanda bu yasama süreçlerine ilişkin Genel Kurul tutanaklarının Osmanlı Türkçesi ile basılan orijinal metinlerinin ve çevirilerinin de yer alacağı daha detaylı analiz içeren bir çalışma yapılması planlanmaktadır. Planlanan bu çalışmanın gerçekleştirilmesi durumunda bu konuda daha fazla ve daha güvenilir verilerin araştırmacıların hizmetine sunulabileceği ve böylece Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen bu ilk ve önemli Anayasa metinleri üzerindeki değerlendirmelerin daha sağlıklı bir zeminde gerçekleştirilebileceği tahmin edilmektedir.

Şunu da belirtmek gerekir ki insanlar tarafından yapılan her çalışmada mutlaka bir eksiklik veya kusur bulunur. Bu konuda şimdiye kadar yapılan çalışmalar gibi bu çalışmamız da eksiksiz ve kusursuz değildir. Bütün gayretlerimize rağmen gözümüzden kaçmış, fark edilmediği için değerlendirmeye alınmamış belgeler ve okuma hataları olabilir. Daha önceki çalışmalarımızda da belirttiğimiz gibi Osmanlı Türkçesi metinleri üzerinde yapılan çalışmalarda hatasız bir metin ortaya koymanın mümkün olmadığı alan uzmanlarının malumudur. Bu hususta bilgi sahibi olan araştırmacıların yapıcı tenkitlerinin değerli olduğunu ve tarafımıza bildirilmesi durumunda yapılacak sonraki baskılarda dikkate alınacağını belirtmek gerekir. Ayrıca çalışmadaki eksiklik ve yapılan hataların bu çalışmadaki gayret ve iyi niyete bağışlanması umulmaktadır.

Son söz olarak yapılan bu çalışmada pek çok kişinin emeği, alın teri ve göz nuru vardır. Çok kısa bir süre içerisinde elinizdeki çalışmayı gerçekleştirip yayın haline getiren bu fedakâr mesai arkadaşlarıma teşekkür etmeyi zevkli bir borç bilirim. Bu sebeple Türkiye Büyük Millet Meclisi arşivinde bulunan 85 ve 364 sayılı Kanun ile 369 numaralı Karar dosyalarındaki orijinal belgeleri çıkartıp renkli çekimlerini yaptıran ve bu belgeleri Genel Kurul tutanaklarıyla mukayese edip bazı eksikliklerin giderilmesini sağlayan Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkan Yardımcımız Ahmet Balıbey’e; dosyalardaki bütün belgeleri tek tek inceleyip yasama sürecindeki sırasına göre

tasnif etmenin yanı sıra başka kanun dosyalarına karışan belgeleri de tespit eden Yasama Uzmanı A. Haluk Kurnaz'a ve Başkanlığımız çeviri birim sorumlusu Ömer Kesikbaş'a; Osmanlı Türkçesi metinlerinin çevirilerini yapan Kerim Akar, Hanefi Erkul, Eyüp Ertüren, Sebile Yıldız Aybak, Ayfer Coşkun Tören ve Özgür Yaydemir'e; grafik tasarımını yapan Uğur Saçlı'ya; dijital çekim ve tespit edilen belgelerin temini ve düzenlenmesi gibi teknik konularda yardımlarını esirgemeyen Zihni Engin Keleş'e, Nurten Uzun'a, Çetin Aydemir'e, Ziya Kutluoğlu'na, Sercan Tırnavalı'ya, Esmâ Işık'a, Hatice Beyza Tükel'e, Yusuf Altan Altunok'a, Fatih Bahadır'a ve Yavuz Canbaba'ya gönülden teşekkür ederim.

Prof. Dr. Abdulhakim KOÇİN
Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

Mustafa ŞENTOP – *Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı*VII

GİRİŞ

Abdulahkim KOÇİN – *Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanı*..... IX

I. BÖLÜM

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu

1. Umde-i Esâsiye Belgesi	2
2. Encümen-i Mahsus Üyeleri ve Kısa Biyografileri*	14
3. Halk Zümresi Siyasi Programı	8
4. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivindeki Dosya Kapağı	18
5. [Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Tarafından] Büyük Millet Meclisi Riyâsetine Sunulan Hükümet Beyannamesi	20
6. Encümen-i Mahsus Mazbatası, Genel Kurul'da Oylanan Büyük Millet Meclisi Beyannamesi ve Encümen-i Mahsusun Kabul Ettiği Metin	24
7. Encümen-i Mahsus Mazbatası, Genel Kurul'da Oylanan Büyük Millet Meclisi Beyannamesi ve Encümen-i Mahsusun Kabul Ettiği Metin (Kanunlaşma Aşamasında İşlem Görmüş Metin).....	42
8. Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey ve 6 Milletvekilinin Kanun Teklifi	60
9. Konuyla İlgili Dosyada Bulunan Bir Metin.....	64
10. Encümen-i Mahsusun Kabul Ettiği Teşkilât-ı Esâsiye Kanun Teklifi Metni Üzerine Verilen Önergeler	66
10.1. Dördüncü Madde ile İlgili Verilen Önergeler (17 Adet).....	66
10.1.1. Beyazıt Mebusu Atıf Bey'in Önergesi	66
10.1.2. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi	68
10.1.3. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri (5).....	70
10.1.4. Bitlis Mebusu Yusuf Ziya Bey ve Arkadaşlarının Önergesi	80
10.1.5. İzmit Mebusu Hamdi Bey'in Önergesi	82
10.1.6. Biga Mebusu Mehmet Bey'in Önergesi	84
10.1.7. Karahisar-ı Sahip Mebusu Mehmet Şükrü Bey'in Önergesi	86

10.1.8.	Karahisar-1 Şarki Mebusu Mesud Bey ile Muş Mebusu Ahmet Hamdi Bey'in Önergesi.....	88
10.1.9.	Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi	90
10.1.10.	Yozgat Mebusu Süleyman Hulusi Bey'in Önergesi	92
10.1.11.	Erzurum Mebusu Nusret Bey'in Önergesi.....	94
10.1.12.	Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi.....	96
10.1.13.	Trabzon Mebusu Hüsrev Bey'in Önergesi.....	98
10.2.	Beşinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (13 Adet)	100
10.2.1.	Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi.....	100
10.2.2.	Batum Mebusu Ali Rıza Bey'in Önergesi.....	102
10.2.3.	İzmit Mebusu Sırrı Bey'in Önergesi.....	104
10.2.4.	Karihisar-1 Sahip İsmail Şükrü Bey'in Önergesi	106
10.2.5.	Muş Mebusu Ahmet Hamdi ile Karahisar-1 Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi.....	108
10.2.6.	Muş Mebusu Ahmet Hamdi Bey'in Önergesi.....	110
10.2.7.	Muş Mebusu Abdulgani Efendi'nin Önergesi.....	112
10.2.8.	Kozan Mebusu Hüseyin Avni Bey ve Arkadaşlarının Önergesi.....	114
10.2.9.	Ayıntab Mebusu Abdurrahman Bey ve Karesi Mebusu Basri Bey'in Önergesi.....	116
10.2.10.	Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey'in Önergesi	118
10.2.11.	Karahisar-1 Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi	120
10.2.12.	Ertuğrul Mebusu Necib Bey'in Önergesi	122
10.2.13.	Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi.....	124
10.3.	Altıncı Madde ile İlgili Verilen Önergeler (7 Adet).....	126
10.3.1.	Karesi Mebusu Vehbi Bey'in Önergesi	126
10.3.2.	Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi.....	128
10.3.3.	Muş Mebusu Ahmed Hamdi Bey'in Önergesi.....	130
10.3.4.	Muş Mebusu Ahmed Hamdi Bey'in Önergesi.....	132
10.3.5.	Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergesi	134
10.3.6.	Karahisar-1 Şarkî Mebusu Mustafa Bey'in Önergesi.....	136
10.3.7.	Sivas Mebusu Rasim Bey'in Önergesi.....	138

10.4. Yedinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (7 Adet).....	140
10.4.1. Dersim Mebusu Abdulhak Tevfik Bey'in Önergesi	140
10.4.2. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi.....	142
10.4.3. Muş Mebusu Ahmed Hamdi Bey'in Önergesi.....	144
10.4.4. Yozgat Mebusu Mehmed Hulusi Bey'in Önergesi.....	146
10.4.5. Karahisar-1 Şarkî Mebusları Mustafa ve Mesud Beyleri Önergesi	148
10.4.6. Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi.....	150
10.4.7. Sivas Mebusu Emir Bey'in Önergesi	152
10.5. Sekizinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (7 Adet).....	154
10.5.1. Batum Mebusu Ali Rıza Bey'in Önergesi.....	154
10.5.2. Karahisar-1 Şarkî Mebusları Mustafa ve Mesud Beyleri Önergesi	156
10.5.3. Erzurum Mebusu Nusret Bey'in Önergesi.....	158
10.5.4. Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi.....	160
10.5.5. Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey'in Önergesi	162
10.5.6. Erzurum Mebusu Salih Bey'in Önergesi	164
10.5.7. Kırşehir Mebusu Muhiddin Bey'in Önergesi.....	166
10.6. Dokuzuncu Madde ile İlgili Verilen Önergeler (3 Adet)	168
10.6.1. Karahisar-1 Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi	168
10.6.2. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi.....	170
10.6.3. Canik Mebusu Nafiz Bey'in Önergesi.....	172
10.7. On Birinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (5 Adet)	174
10.7.1. Amasya Mebusu Ömer Lütfü Bey'in Önergesi.....	174
10.7.2. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri.....	176
10.7.3. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi	180
10.7.4. Karahisar-1 Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi	182
10.8. On İkinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (12 Adet).....	184
10.8.1. Erzincan Mebusu Osman Fevzi Bey ve Karesi Mebusu Abdülgafur Bey'in Önergesi.....	184
10.8.2. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri.....	186
10.8.3. Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergeleri	190
10.8.4. Ertuğrul Mebusu Mustafa Kemal Bey'in Önergeleri	194

10.8.5. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi	198
10.8.6. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi	200
10.8.7. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi	202
10.8.8. Erzurum Mebusu Osman Feyzi Bey ve Arkadaşlarının Önergesi	204
10.9. On Üçüncü Madde ile İlgili Verilen Önergeler (4 Adet)	206
10.9.1. Şark-i Karahisar Mebusu Mesud Bey'in Önergesi	206
10.9.2. Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergesi	208
10.9.3. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi	210
10.9.4. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri.....	212
10.10. On Dördüncü Madde ile İlgili Verilen Önergeler (7 Adet)	214
10.10.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri.....	214
10.10.2. Biga Mebusu Mehmet Bey'in Önergesi	220
10.10.3. İzmit Mebusu Hamdi Bey'in Önergesi	222
10.10.4. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi	224
10.10.5. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi	226
10.10.6. Karahisar-ı Sahip Mebusu Mehmet Şükrü Bey'in Önergesi.....	228
10.10.7. Kırşehir Mebusu Sadık Bey'in Önergesi	230
10.11. On Beşinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (3 Adet).....	232
10.11.1. Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi.....	232
10.11.2. Konya Mebusu Musa Kâzım Bey'in Önergesi	234
10.11.3. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi	236
10.12. On Altıncı Madde ile İlgili Verilen Önergeler (2 Adet)	238
10.12.1. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi	238
10.12.2. Ertuğrul Mebusu Necip Bey'in Önergesi	240
10.13. On Yedinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (13 Adet)	242
10.13.1. Bursa Mebusu Operatör Emin Bey'in Önergesi.....	242
10.13.2. Lazistan Mebusu Esad Bey ile Batum Mebusu Ali Rıza Bey'in Önergesi.....	244
10.13.3. İzmit Mebusu Sırrı Bey'in Önergesi	246
10.13.4. Karesi Mebusları Abdulgafur ve H. Basri Beylerin Önergesi	248
10.13.5. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey ve Arkadaşlarının Önergesi	250

10.13.6. Yozgat Mebusu Süleyman Sarı Bey'in Önergesi	252
10.13.7. Amasya Mebusu Ömer Lütfü Bey'in Önergesi	254
10.13.8. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi	256
10.13.9. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi	258
10.13.10. Erzurum Mebusu Mehmet Nusret Bey'in Önergesi	260
10.13.11. Tokat Mebusu Rifat Bey'in Önergesi	262
10.13.12. Van Mebusu Hasan Sıddık Bey'in Önergesi	264
10.13.13. Saruhan Mebusu Avni Bey'in Önergesi	266
10.14. On Yedinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (2 Adet)	268
10.14.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi	268
10.14.2. Karesi Mebusu Hasan Basri Bey'in Önergesi	270
10.15. Yirminci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (4 Adet)	272
10.15.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi	272
10.15.2. Bursa Mebusu Operatör Emin Bey'in Önergesi	274
10.15.3. Konya Mebusları Rifat ve Kâzım Hüsnü Beylerin Önergesi.....	276
10.15.4. Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergesi	278
10.16. Yirmi Birinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler	280
10.16.1. İzmit Mebusu Hamdi Bey'in Önergesi	280
10.17. Yirmi İkinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (6 Adet)	282
10.17.1. Konya Mebusu Hacı Bekir Bey'in Önergesi	282
10.17.2. Tokat Mebusu Rifat Bey'in Önergesi	284
10.17.3. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi	286
10.17.4. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi	288
10.17.5. Bitlis Mebusu Hüseyin Hüsnü Bey'in Önergesi	290
10.17.6. Malatya Mebusu Feyzi Bey'in Önergesi	292
10.18. Yirmi Üçüncü Madde ile İlgili Verilen Önergeler (3 Adet)	294
10.18.1. Erzurum Mebusu Nusret Bey ve Mersin Mebusu Selahaddin Bey'in Önergesi.....	294
10.18.2. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi	296
10.18.3. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi	298
10.19. Kifayet-i Müzakere Önergeleri (9 Adet).....	300

10.19.1. Erzurum Mebusu Salih Bey'in Önergesi	300
10.19.2. Karesi Mebusları Abdulgaffur ve Hasan Basri Bey'in Önergesi	302
10.19.3. Konya Mebusları Rıfat ve Kazım Hüsnü Beylerin Önergeleri.....	304
10.19.4. Kütahya Mebusu Ragıp Bey'in Önergesi	308
10.19.5. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi	310
10.19.6. Karahisar-ı Sahip Mebusu Mehmet Şükrü Bey'in Önergeleri.....	312
10.20. Müstaceliyet Önergeleri.....	318
10.20.1. Tokat Mebusu Mustafa Bey'in Önergesi	318
10.21. Madde İhdasına Dair Önergeler (3 Adet).....	320
10.21.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Madde İhdasına Dair Önergesi.....	320
10.21.2. Erzurum Mebusu Osman Feyzi Bey'in Önergesi	322
10.21.3. Ayıntab Mebusu Abdurrahman Bey ile Karesi Mebusu Basri Bey'in Önergesi.....	324
11. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kabul Ettiği Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu.....	326
12. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Yayımlanması İçin Cerîde-i Resmîye'ye Gönderilen Yazı	332
13. Cerîde-i Resmîye'de Yayımlanan Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu	334

II. BÖLÜM

Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihâbata Dair Karar

1. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihabata Dair Heyet-i Umumiye Kararının Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivindeki Dosya Kapağı	339
2. Aydın Mebusu Esad Efendi ile 120 Milletvekilinin Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihabata Dair Kanun Teklifi	340
2.1. Gümüşhane Mebusu Mehmed Bey ve Arkadaşlarının Kanun Teklifi.....	346
3. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihabata Dair Teklif Üzerine Verilen Değişiklik Önergeleri.....	348
3.1. Yozgad Mebusu Süleyman Bey'in Değişiklik Önergesi.....	348
3.2. Bitlis Mebusu Yusuf [Ziya] Bey'in Değişiklik Önergesi.....	350
3.3. Muş Mebusu Mahmud Said ve Lazistan Mebusu Mehmed Necati'nin Değişiklik Önergesi.....	352

3.4.	Karahisar-ı Sahib Mebusu İsmail Şükrü Bey ve Karesi Mebusu Abdulgafur Bey'in Değişiklik Önergesi.....	354
3.5.	Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Değişiklik Önergesi.....	356
3.6.	Sinop Mebusu Hakkı Hami Bey'in Değişiklik Önergesi.....	358
4.	Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İtihabata Dair Teklif Görüşmelerinde Verilen Kifayet-i Müzakere Önergeleri.....	360
4.1.	Erzurum Mebusu Süleyman Bey'in Kifayet-i Müzakere Önergesi.....	360
4.2.	Mardin Mebusu Necib ve Menteşe Mebusu Doktor Tevfik Rüşdü'nün Kifayet-i Müzakere Önergesi	362
5.	İcra Vekilleri Heyet-i Celilesine Gönderilen 20 Ocak 1921 Tarihli Madde-i Münferidenin İlgasına Dair Karar.....	364
6.	Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına Dair Heyet-i Umumiye Kararının Uygulanması Talimatı ve 369 Numaralı Karar Sureti	366

III. BÖLÜM

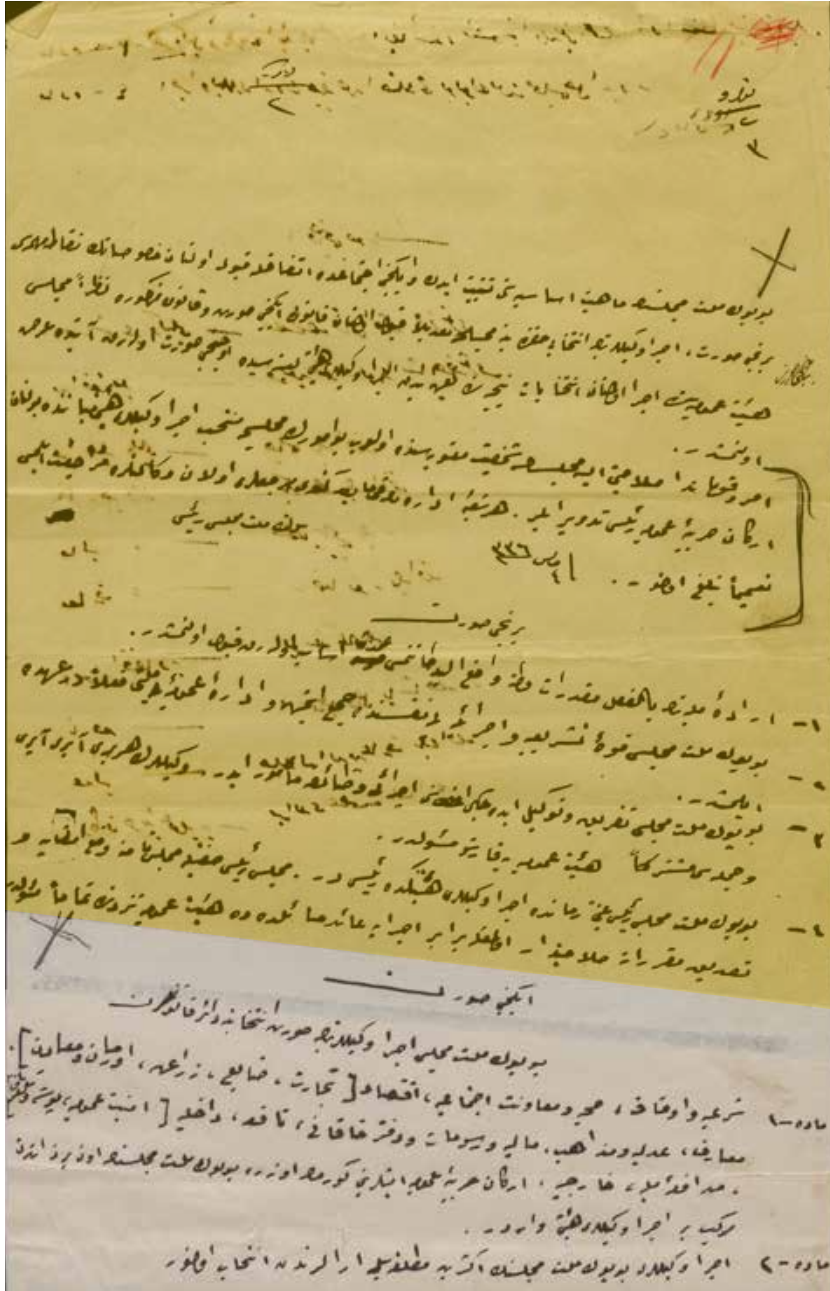
Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun

1.	Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanunun Dosya Kapağı	370
2.	Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun Teklifi	372
3.	Kanun-ı Esasi Encümeni Tarafından Verilen Müstaceliyet Önergeleri ile On Birinci Maddenin Fıkra-ı Ahiresinin Bilahare Müzakere Edilmesi Gerektiğine İlişkin Önerge.....	374
3.1.	Bozok Mebusu Avni ve Arkadaşlarının Müstaceliyet Önergesi.....	376
3.2.	İstanbul Mebusu Ali Rıza ve Aydın Mebusu Mazhar Beylerin Kifayet-i Müzakere Önergesi.....	380
3.3.	Konya Mebusu Refik Bey'in Kifayet-i Müzakere Önergesi	380
4.	Teşkilat-ı Esasiye Kanununun Bazı Mevaddının Tavzihan Tadiline Dair Kanun.....	382
5.	Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Gazi Mustafa Kemal İmzasıyla Kanunun Resmi Gazete'de Yayımlanması ve Bazı Maddi Hataların Düzeltilmesine İlişkin Bakanlar Kuruluna, Başbakanlığa ve Bazı Kurumlara Gönderilen Talimatnameler	384
6.	Resmî Gazete'de Yayımlanan Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun	392

I. BÖLÜM

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu

1. Umde-i Esâsiye Belgesi*

* Bugüne kadar Anayasalar ve hükümet sistemleri konusunda bilimsel çalışma yapan birçok akademisyen, “İrade-i milliyenin bi'l-fil mukadderât-ı vatana vazû'l-yed tanınması umde-i esâsiye olarak kabul olunmuştur.” kaydını içermesi nedeniyle bunu aynı zamanda bir hükümet şekli olarak da önemsemiş ve söz konusu bu belgenin orijinalinin bulunmadığını ileri sürmüşlerdir. 1921 Anayasasına kaynaklık teşkil eden bu dört maddelik orijinal belge, Türkiye Büyük Millet Meclisi arşivinde muhafaza edilen 85 sayılı “Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu” dosyasında değil, kendi dosyası dışında 3 sayılı “Büyük Millet Meclisi İcra Vekillerinin Suret-i İntihabına Dair Kanun” dosyasında bulunmaktadır.

Numara

2-3

Büyük Millet Meclisinin mahiyet-i esasiyesini tespit eden ve ikinci ictimada ittifakla kabul olunan hususâtın nikat-ı mühimmesi birinci suret, İcra Vekillerinin intihabı hakkında yine Meclisçe ta'dilen kabul olunan kanun ikinci suret ve kanun-ı mezkûra nazaran Meclis heyet-i umumiyesinde icra olunan intihabat neticesinde taayyün eden İcra Vekilleri heyeti listesi de üçüncü suret olarak âtide arz olunmuştur.

Emir ve kumanda salahiyyeti ise Meclisin şahsiyet-i maneviyesinde olup bu umurun Meclisçe müntehab İcra Vekilleri Heyeti miyanında bulunan Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Reisi tedvir eyler. Her şube-i idarenin fi-maba'd kendi mercileri olan vekâletlere müracaat eylemesi tamamen tebliğ olunur.

4 Mayıs 336

Büyük Millet Meclisi Reisi

Birinci Suret

1- İrade-i milliyenin bi'l-fiil mukadderat-ı vatana vâzi' u'l-yed tanınması umde-i esasiye olarak kabul olunmuştur.

2- Büyük Millet Meclisi kuvve-i teşriyye ve icraiyyeyi nefsinde cem etmiş ve idare-i umumiye-i milleti fiilen deruhde eylemiştir.

3- Büyük Millet Meclisi tefrik ve tevkil edeceği âzâsını icra-i vazâife memur eder. Vekillerin her biri ayrı ayrı ve cümlesi müştereken heyet-i umumiyyeye karşı mesuldür.

4- Büyük Millet Meclisi Reisi aynı zamanda İcra Vekilleri Heyeti'nin de reisidir. Meclis Reisi sıfatıyla Meclis namına vaz'-ı imzaya ve tasdik-i mukarrerata salâhiyattar olmakla beraber icraya ait mesâilde de heyet-i umumiye nezdinde tamamen mesuldür.

2. Encümen-i Mahsus Üyeleri ve Kısa Biyografileri*

Encümen-i Mahsus Reisi Yunus Nadi Bey (ABALIOĞLU)

Kızıldere – 1880, Halil – Ayşe – Mekteb-i Sultânî (Galatasaray Lisesi), Hukuk Mektebi terk – Fransızca – Hukuk, Ekonomi, Gazetecilik – Malûmat, İkdâm, Diyarbakır, Ankara ve Manisa Tasvir-i Efkâr Gazetelerinde çalıştı, Selanik'te Rumeli ve Tasvir-i Efkâr Gazetesi Yazı İşleri Müdürü, Yenigün Gazetesi sahibi, Cumhuriyet Gazetesi sahibi ve başyazarı Reisi, Yazar – Osmanlı Meclis-i Meb'ûsân II. ve III. Dönem Aydın, IV. Dönem İzmir Mebusu – I. Dönem İzmir, II. Dönem Menteşe, III., IV., V. ve VI. Dönem Muğla Milletvekili – I. Dönem İktisat, İrşad, Hariciye, II. Dönem Hariciye ve Kanûnî Esâsî, III. ve IV. Dönem Teşkilât-ı Esâsiye Encümeni Reisi - Evli, 4 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 28.06.1945

Encümen-i Mahsus Mazbata Muharriri İsmail Suphi (SOYSALLIOĞLU)

İstanbul - 1884, Mehmet - Faika - Hukuk Mektebi - Gazeteci - Adliye Nezâreti Ceza İşleri Kalemi Memuru, Servet-i Fünun Dergisi Yazarı, İttihâd ve Terakkî Cemiyeti Yayın Organı Şûra-yı Ümmet Gazetesi Sorumlusu, Servet-i Fünun ve İkdâm Gazeteleri Başyazarı ve Yazı İşleri Müdürü, Mercan ve Vefa İdadileri Öğretmeni, Âti Gazetesi sahibi, Söz Gazetesi imtiyaz sahibi, Hâkimiyyet-i Milliye Gazetesi Başyazarı - I. Dönem Burdur Milletvekili - Evli, 2 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 25.11.1967

Dr. Mazhar Bey (GERMEN)

Aydın - 1884, Hacı Mehmet Emin – Nihat – İstanbul Tıbbiye – Fransızca – Tabip, Sağlık Müfettişi, Eskişehir Askerî Hastanesi Baştabîbi, Aydın Kuvâ-yı Milliye Teşkilâtı Kurucusu – I., II., III. ve IV. Dönem Aydın Milletvekili – II. Dönem Divân-ı Muhâsebat Encümeni Başkanı, 3. Hükümet Sıhhiye ve İçtimâ-i Muâvenet Vekili – IV. Dönem Parlamentolar Türk Grubu Kurucu Üyesi - Kırmızı-Yeşil Şeritli İstiklâl Madalyası sahibi - Evli, 3 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 06.11.1967

* Encümen-i Mahsus üyeleri, 25/09/1920 tarihli 72. Birleşimde seçilmiştir. Bu birleşimde birinci şubeden gelmesi gereken üyelerin isimleri bildirilmediği için üye sayısı 12'de kalmış olup sonraki değişiklikler işlenmemiştir.

Hafız Hamdi Bey (Ahmed Hamdi DUMRUL)

Ayvacık - 1879, Hüseyin - Hanife - Fatih-Tophane Medresesi - Ticaret, Ayvacık, Ezine ve Bayamıç Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Şube Kurucusu - I. Dönem Biga Milletvekili - Isparta İstiklâl Mahkemesi Üyesi - Evli, 1 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 03.11.1947

Fuad Bey (TEK)

İstanbul - 1884, Hafız Halil - Fatma Zehra - Mülkiye Mektebi - Mülki İdare Amiri - Sadaret Mektubi Kalemî Kâtibi, Vardaryenicesi, Geylan, Tirebolu Kaymakamı, Mülkiye Müfettişi - I. Dönem Çorum Milletvekili - Evli, 3 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 31.08.1921

Mehmet Şükrü Bey (KOÇOĞLU)

Afyonkarahisar - 1887, Abdullah - Fatma - İstanbul Hukuk Mektebi - Fransızca - Hukukçu - Halep ve Kilis Hâkimi ve Savcısı, Dava Vekili, İkaz Gazetesi sahibi, Sivas Kongresi Afyonkarahisar Delegatesi - I. Dönem Karahisar-ı Sahip Milletvekili - Adliye Encümeni Reisi, Büyük Millet Meclisi 5. Şube Başkanı - Evli, 2 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 10.03.1938

Hasan Basri Bey (ÇANTAY)

Balıkesir - 1887, Halil - Hatice - İdadi ve Mevlevihane Medresesi ve Husûsî - Arapça, Farsça, Fransızca - Gazeteci ve Öğretmen - Liva Tahrirat Kalemi Kâtibi, Nasihat ve Balıkesir Gazeteleri Yazarı, İttihâd ve Terakkî Cemiyeti Balıkesir Yayın Organı Yıldırım Gazetesi sahibi, Liva Encümen Başkâtibi, Karesi Gazetesi Yazarı, Dârü'l-Hilâfe Medresesi Türkçe Öğretmeni, Ses Gazetesi yazarı - I. Dönem Karesi Milletvekili - Evli.

Ölüm Tarihi: 03.12.1964

Mehmet Vehbi Bey (BOLAK)

Balıkesir – 1881, Yahya Nefi – Habibe – Mülkiye Mektebi – Mülki İdare Amiri – Bursa İl Maiyet Memuru, Gönen, Burhaniye, İlköğretim Müfettişi, Ankara Bala, Kızılkilise (Nazımiye), Çarşacak (Akpazar) ve Eskişehir Kaymakamı, Müdâfaa-i Milliye Muâvenet Cemiyeti Üyesi, Karahisar-ı Sahip, Çatalca Mutasarrıfı, Kuvâ-yı Milliye Teşkilâtı Redd-i İlhak Cemiyeti Merkez Kurulu Başkanı – Osmanlı Meclis-i Meb’ûsân II. ve III. Dönem Karesi Mebusu – I. ve II. Dönem Karesi Milletvekili – 4. Şube Başkanı, 3. ve 4. İcra Vekilleri Heyeti Maârif Vekili, I. Dönem Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Grubu Yönetim Kurulu İdâre Memuru – II. Dönem Dâhiliye, Divân-ı Muhasebât Komisyonları ile Memurin Muhakemat Tetkik Heyeti Başkanı – Evli, 3 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 06.04.1958

Ragıp Bey (SOYSAL)

Uşak - 1881, Hasan Hilmi – Atike – Rüştîye, Husûsî – Ticaret – Tüccar, Uşak Medresesi Tarih Öğretmeni - Osmanlı Meclis-i Meb’ûsân IV. Dönem Kütahya Mebusu – I., II ve III. Dönem Kütahya Milletvekili – I. Dönem Divân- Riyâset Kâtibi – Evli, 5 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 25.11.1947

Lütfi Bey (EVLİYAOĞLU)

Malatya - 1863, Hacı Salih - Fatma - Hukuk, Mülkiye ve Medrese - Arapça, Farsça, Fransızca, Latince - İdare, Hukuk - Mülkiye Kaymakamı, Dava Vekili - I. Dönem Malatya Milletvekili - İstida Encümeni Reisi - Evli, 2 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 06.03.1923250

İbrahim Süreyya Bey (YİĞİT)

İstanbul - 1880, Servet – Emine Cananyar - Mülkiye Mektebi – Mülki İdare Amiri – Atranus (Orhaneli), Selanik İlinin Menlik, Cumayı Balâ, Yenice Vardar Kaymakamı, Derne de kurulan Divân-ı Harp'te Adli Müşavir, İstanbul Polis Müdürlüğü Tahrirat Şubesi Müdürü, Çatalca, Gelibolu, Kırkkilise (Kırklareli), Karesi(Balıkesir) ve İzmit Mutasarrıfı – Amasya Genelgesini imzaladı, Erzurum Kongresi Amasya, Sivas Kongresi Balıkesir ve Yöresi Temsilcisi - Osmanlı Meclis-i Meb'ûsân IV. Dönem Saruhan Mebusu – I. Dönem Saruhan, II., III., IV., V., VI., VII. ve VIII. Dönem Kocaeli Milletvekili – I. Dönem Divân-ı Riyâset İdâre Memuru – Kırmızı-Yeşil Şeritli İstiklâl Madalyası sahibi – Evli 2 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 04.11.1952

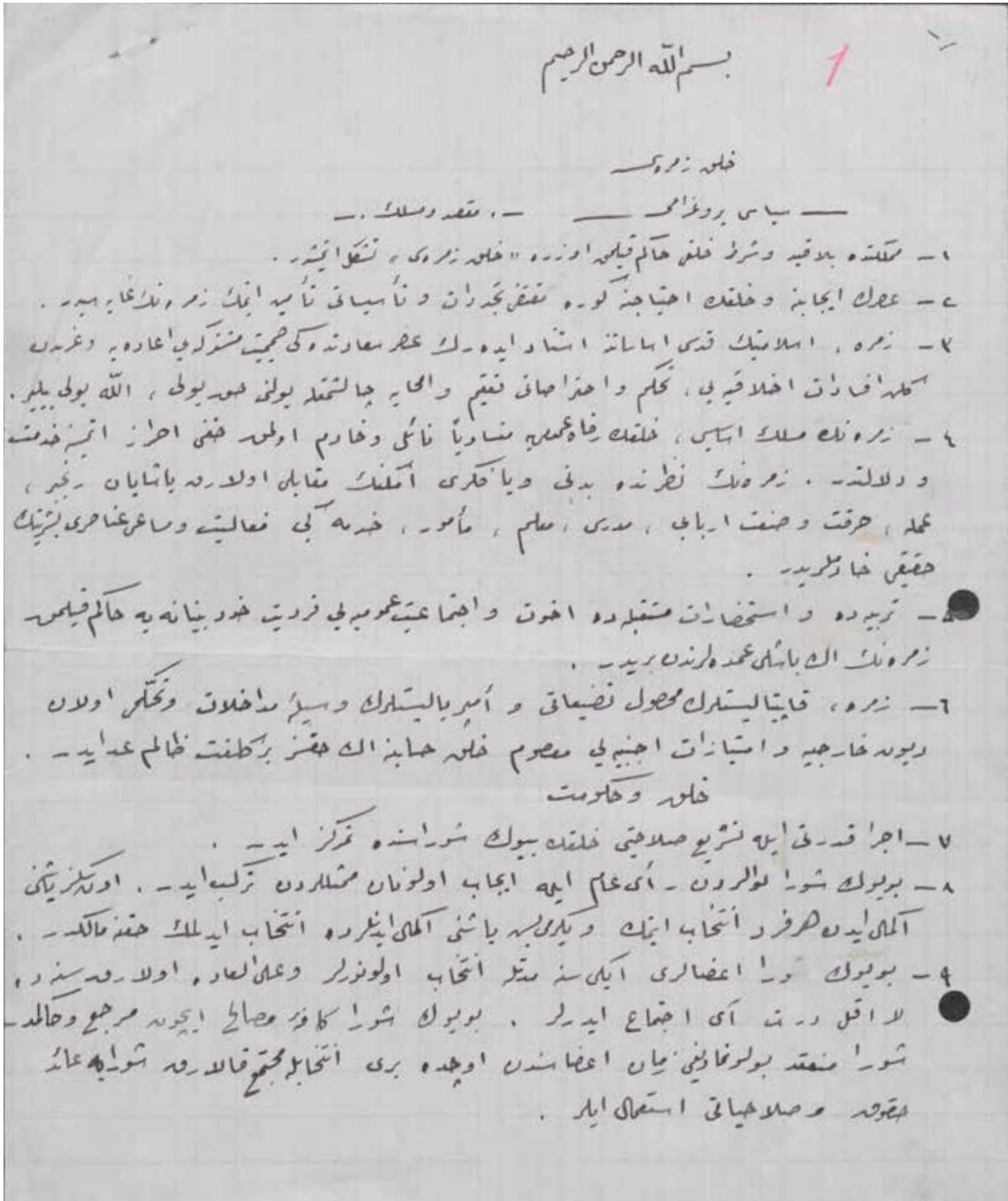

Feyyaz Ali Bey (ÜST)

Yozgat - 1879, Lütfullah - Nebile - İdadi - İncesu Müstantik (Sorgu Hâkimi) Yardımcısı, Develi Bidâyet Mahkemesi 2. Kâtibi, Kayseri Bidâyet Mahkemesi Zabıt Kâtibi, Yozgat Bidâyet Mahkemesi Aza Mülazımı, Yozgat Vergi İdaresi Memuru, Evkâf Memuru - I. Dönem Yozgat Milletvekili - Divân-ı Riyâset Kâtibi - Evli, 4 Çocuk.

Ölüm Tarihi: 19.05.1942

3. Halk Zümresi Siyasi Programı

Bismillahirrahmanirrahim

Halk Zümresi

Siyasi Programı - Maksat ve Meslek

- 1– Memlekette bilâ-kayd u şart halkı hâkim kılmak üzere “Halk Zümresi” teşekkül etmiştir.
- 2– Asrın icabına ve halkın ihtiyacına göre muktazi teceddüdat ve tesisatı temin etmek zümrenin gayesidir.
- 3– Zümre, İslâmiyet’in kudsî esasatına istinad ederek Asr-ı Saadetteki samimiyet-i müşte-rekeyi iadeye ve garbdan gelen ifadat-ı ahlakiyyeyi, tahakküm ve ihtirasatı ta’kim ve imhaya çalışmakla yolunu Hak yolu, Allah yolu bilir.
- 4– Zümrenin meslek-i esasîsi, halkın refah-ı umumîye mütesaviyen nail ve hadim olmak hakkını ihraz etmesine hizmet ve delâlettir. Zümrenin nazarında bedenî veya fikrî emeğinin mukabili olarak yaşayan rençber, amele, hırfet ve sanat erbabı, müderris, muallim, memur, hademe gibi faaliyet ve mesai anasırı beşeriyetin hakiki hadimleridir.
- 5– Terbiyede ve istihzarât-ı müstakbelede uhuvvet ve ictimaiyyet-i umumiyeyi ferdiyet-i hodbînâneye hâkim kılmak zümrenin en başlı umdelerinden biridir.
- 6– Zümre, kapitalistlerin mahsul-ı tasniatı ve emperyalistlerin vesile-i müdahelat ve tahakkümü olan düyûn-ı hariciye ve imtiyazat-ı ecnebiyeyi masum halk hesabına en haksız bir külfet-i zalim addeder.

Halk ve Hükümet

- 7– İcra kudreti ile teşrî selâhiyeti halkın Büyük Şûrâsı’nda temerküz eder.
- 8– Büyük Şûrâ livalardan rey-i âmm ile intihab olunan mümessillerden tereküb eder. On sekiz yaşını ikmal eden her fert intihab etmek ve yirmi beş yaşını ikmal edenler de intihab edilmek hakkına maliktir.
- 9– Büyük Şûrâ âzâları iki sene müddetle intihab olunurlar ve alelade olarak sene de lâakal dört ay içtima ederler. Büyük Şûrâ kâffe-i mesalih için merci ve hâkemdir. Şûrâ münakid bulunmadığı zaman âzâsından üçte biri intihabla müctemi kalarak Şûrâ’ya ait hukuk ve salahiyeti istimal eyler.

۱۰ - انتخابك عديم الدسطة اولين مرتبة اعضائك ثلثك الترتيبه فتمه انتديك تقديره دوره
انتخابيك لهر دفعه منده ، اخفي برسته تمهيدى جهنور .

۱۱ - قانون مخصوصه ديك شوراهه تفرجه ايده و خلك و صلاحيت فوضه كه قوانينك وضع
و تعديل و فسخ و منوجه ماسوبه لك توسيع و تحديد ، غنومعه و خصله ، خصله
و اخلاق حرب ، تنظيم و بالتصديه معا لعدا ، بويوك شوراك جده مهرقنده .

۱۲ - بويوك شوراك شوراك انتقام انتديك ثباتك لى آيا من قنچ اجرا و كلى
مرفت اداره ايلر . اعضا و متابعه اجراي فخر صانه و كبلده نقيه استقامت
و تقية و مراقبه ايلر لى الديكابه بوزرده بفضيلتي و يا جهلتي تبديل ايدر .

اداره

۱۳ - مملكت جهنور و ضمت و اقتصادي مناسبت اعتباري ايلر و جهنور و طمحت
ناهي ، قضا و لوا شوراكى معرفت اداره اولور ، ناهيه ، قضا و لوا شوراكى
يلى اوجز و ادريك اجرا آمريد ، ماموريتى بر درجه يوقارى
شوراك آرتيد زهير اولور .

۱۴ - هدف اداره ايلر جرياه امورك فلكده و صوره قلمز نامنا تقية فقه لى ايلور
بويوك شوراك لهر دفعه منده آيه نقشه كنور ملك جهنور ، استو
نقشه لى متادبا تقية و مراقبه انتديك ، لور آيه منده حياجه اخلاص
حل ايجور لهر لوا شوراكى ايلور زانو بلكده نقشه نقشه و حل منده
صلاحيت و بويوك شوراكى جهنور ايله نجور .
نقشه اداره و نقشه اجتماعي خلاصه حركت ايدن شوراك يلى بدين
كلى نذرانه استراك انتديك ملك جهنور ، عايد اولور شوراك اسباب موجه
عمره ايد و كفيه بويوك شوراكى جهنور ايد .

فياق عمديه

۱۵ - شرعي و اوقاف ، حجب و معاونت اجتماعي ، معارف ، اقتصاد ، علمي ، مالي ،
داخلي ، ناهيه ، خارجه و خاي مشرور و استحصان و كيه مدغم مبد و لاندنك عبايه

10– İntihabın adimü'l-imkan olduğu, müretteb âzânın sülûsân-ı ekseriyetiyle tahakkuk ettiği takdirde devre-i intihabiyenin her defasında, azamî bir sene temdidi caizdir.

11– Kanun-ı mahsusla diğer şûrâlara tefrik edilen vazaif ve salahiyet fevkindeki kavânînin vaz'ı ve ta'dili ve feshi ve hukuk-ı meksubenin tevsii ve tahdidi, aff-ı umumi ve hususi, akd-i sulh ve ilân-ı harb, tanzim ve bi't-tasdik muahedat, Büyük Şûrâ'nın cümle-i hukukundandır.

12– Büyük Şûrâ hükümetin inkısam ettiği şuaatı (virgöl kaldırılacak) kendi arasından mün-tehab İcra Vekilleri marifetiyle idare eyler. Âzâ-yı mütebakiye icraî hususatta vekillere tayin-i istikamet ve teftiş ve murakabe ile lede'l-icab bunlardan bazılarını veya cümlesini tebdil ederler.

İdare

13– Memleket coğrafi vaziyet ve iktisadî münasebet itibarları ile vücuda gelmiş ve gelecek nahiye, kaza ve liva şûrâları marifetiyle idare olunur. Nahiye, kaza ve liva şûrâlarının reisleri o cüz-i idarîlerin icra âmiridir. Memuriyetleri birer derece yukarı şûrâların ekseriyetiyle tasdik olunur.

14– Vahdet-i idare ile cereyan-ı umurun halelden masun kalmasını teminen teftiş mıntıkalarına ayrılarak Büyük Şûrâ, her defasında ayrı müfettişler göndermek suretiyle, işbu mıntıkaları mütemadiyen teftiş ve murakabe ettirir. Livalar arasında çıkacak ihtilâfı hal için her liva şûrasından ikişer zatla birlikte müfettiş tetkik ve hall-i meseleye salahiyettar ve Büyük Şûrâ'yı haberdar etmekle mecburdur. Müfettişler idare ve maksad-ı ictimai hilafına hareket eden şûrâ reislerinin tebdilini, kendisini müzakerata iştirak ettirmemek şartıyla, ait olduğu şûrâya esbab-ı mucibesiyile arzeder ve keyfiyetten Büyük Şûrâ'yı haberdar eyler.

Hidemat-ı Umumiye

15– Şer'iyye ve evkaf, sıhhiye ve muavenet-i ictimaiye, maarif, iktisat, adliye, maliye, dahiliye, nâfia, hariciye ve gaye-i meşruamızın istihsaline değin Müdafaa-i Milliye vekâletlerinden ibarettir.

- ۱۶- اقبون عمودیه ناک ناسنایسیه خله زمره محاربه و محاربه آقبون علم و سید
دولتیه مانع اولور و امیر بالایی محاربه بیه بشر ختلی ازاله ایلک ایله شروع
کورد. و بوردی بیه بلا استا کورد حق استقامت لسته لقم ماله لقم بدنا
مجره تلف اید. .
- ۱۷- زمره ، اجتماع ، اداری و اخلاقی نقصانلری ازاله جیره کول خسه ،
نوا ، عرضه تسلط ، ارق و امثال ذمائم اخلاقیه نک منو و نهاده اولور
اصیل نظر اغیا- م آلا هقد. .
- ۱۸- زمره ، کتب خصلت جمعیله هیات مشترک لسته ایسایات صحیحیه نو- مجانی مجور
ولد اولور نه تأیید طرفدار. . هر طرفه مکتب و عقد کتبخانه آجلا
اؤنلور کیم برافیلای هقد. . موسسات علم و فیه نک عددلری تکر اولور
دوبونلر جمعی کلمتک اد- من و مجانی اولور هقد. .
- ۱۹- امیرلر زمره غایب ساعی عمودیه حصد تعلیم و توبه اید بیلکد. .
برغای تأیید اولور نه قدر و برکد ره لست اعدایه ایسایات اولور نه
ایچر هقد اولور ایچر و کوبله سیدی قدر ازلر کول با- قط لسته نو بیلای هقد. .
- ۲۰- ارضیه خبر بیت الما عا- د- هر اقلی اولور نه کلمتک کلمتک کلمتک
دبلا بدل ارض ویرلر کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک
هر اقلی اقلر اعدا و استخای تأیید اولور نه هقد. . بوز خصلت
- ۲۱- محو حصد ثبت اید هقد. .
- ۲۲- امجیلک (ایچر و کولمیلک) سندی قوامی جمعیله رفقه اولور و بونلر
جانی قدری محلا ره د- بونلر دن رهون بولورلر کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک
اجزا خانلر و خسه خانلر کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک کلمتک
جانی نادی ایدلک هر فردک هقد. .
- ۲۳- خانه زمره ، من و تیسید جمعیله هیاتندم موقع بولای جیره عی و اغیا-
صلول ، رفقه اولورلر جانی جمعیله عی و رفقه و منافع مشترک و متساوی مندن

16–Uhuvvet-i umumiyenin tesisini isteyen Halk Zümresi muharebe ve mücadeleyi ancak tahakküm ve istilâ davalarına mani olmak ve emperyalizmi imha ile beyne’l-beşer fitneyi izale etmek için meşru görür. Ve bu vazifeyi bilâ-istisna her fert hakkında istitaat nisbetinde hem malen hem bedenen mecburi telâkki eder.

17–Zümre, ictimai, idari ve ahlaki noksanlar, izale sırasında küûl, fuhuş, kumar, ırza tasallut, sirkat ve emsal-i zemaim-i ahlakiyenin men ve nehyini de olanca ehemmiyetiyle nazar-ı itibara alacaktır.

18–Zümre, mektep tahsilini cemiyetin hayat-ı müşterekesindeki esasat-ı sahihiyeye göre meccani, mecburî ve leyli olarak te’yide taraftardır. Her tarafta mektepler ve umumi kütüphaneler açılarak okumadık kimse bırakılmayacaktır. Müessesat-ı ameliye ve fenniyenin adetleri teksir olunacak ve bunların cümlesi hükümetin idaresinde ve meccani olacaktır.

19–Umur-ı maliyede zümrenin gayesi mesai-i umumiye hüsni tanzim ve tevzi edebilmektir. Bu gaye temin olununcaya kadar vergilerde nisbet-i adileye ihtimam olunacak, ikinci sınıf olan işçi ve köylü şimdiye kadar ezildikleri bâr-ı tekâliften kurtarılacaktır.

20–Arazinin rakabesi beytü’l-male aittir. Toprakları olmayanlara hükümetçe kâfi miktarda ve bilâ-bedel arazi verilerek her bir rençberin hür ve müstakil çalışabilmesi ve bu suretle toprakların azamî imar ve istihsarı temin olunacaktır. Bu husus kanun-ı mahsusla tesbit edilecektir.

21–Emekçilerin (işçi ve köylülerin) meskenleri kavaid-i sihihiyeye muvafık olması ve bunların çalıştıkları mahallerde her türlü tehlikeden masun bulunmaları hükümetçe temin edilecektir.

22–Eczahaneler ve hastahaneler hükümetin taht-ı idaresindedir. Hastalık halinde meccanen tedavi edilmek her ferdin hakkıdır.

23–Halk Zümresi, sâ’y-ı zâtisiyle cemiyet hayatında mevki bulamayacak acezeyi ve ihtiyar, malûl, mariz olanları hayat-ı umumiyenin aynı derecede menafi-i müştereke ve mütesaviyesinden

۹

آپار . اوده آلتی یازمده . نقره چوققلی کلونجه ایسکانه و انقاره و نریه اولور .
۷۴ - تیشاق نامده و اشیات اهلوی یوقد . تأسیات نامده که لافه و خلقل قیوه
تعمیر مینا داخل و خلوصک نمه اده مندم .

۷۵ - خانه زردی ، عدالت اسلیمه تداوج و حادثات ایله دکل اشیای و موزات ایله مجادلان
مور و موز اولدیفه خاند . بناریمد هر نوع اهرامات ایله حجه و تفرقه داعیم لریم ،
مهره انتقالات و جیمی ، اری و اجدادی موزمه لری ای اصلاح ایله جک مؤسسه ،
مکلرون ، مسخانه لرون و بونله مته اولان بونون جیم و جزا حقک آلتی لرون زیاده
ایلم و رقیله .

۷۶ - نه یجا افسان خانه موز خانه مکلرون نکال اولونا جیم و فیکسایر دالاسی حلا
قلب ایله جلد .

۷۷ - خام عسکری ماعیله آهله انتق مده جیم . اهر اولان خانه زردی ، مکلرون
جلو و سائله جم و جب ایتمه اولدیفه مضمونانده تفرقه الک لچ سبایه بی مسم و عملدن
عیان قیلد .

ترالم و اخفای غیر جائز اولان ماضیک اکثر نقیاس ایله مهرک و توری ایله ایتمه
و استلال قیو یزیمکده و جوره یزیمکده . تجانه خا جیم ، کلوصک تک حمایه
مراقبه مندم بونونه بونسلان موقد یازمده .

۷۸ - اشیو میاس یردخلم مضمونانده تأمیه تقیم ایچون مقدر قونیه و نقیمان افقا
و تطف انیه اوده ندره منوینده و تطفیضنه کرب ذوان ایله بائله جیمده .

۱۸ ذی الحجی ۱۲۲۸ هجری
آق : ۲ ۱۲۲۶

ayırılmaz. On altı yaşına kadar fukara çocukları hükümetçe iskân ve infak ve terbiye olunur.

24– Teşebbüsât-ı nafiada imtiyazat usulü yoktur. Tesisât-ı nafianın kâffesi halkın hukuk-ı umumiyesi miyanına dahil ve hükümetin taht-ı idaresindedir.

25– Halk Zümresi, adalet esaslarında netayic ve hadisat ile değil esbab ve müessirat ile mücadelenin müsmir ve müessir olduğuna kanidir. Binaenaleyh her nevi ihtirasat ile rüchan ve tefavvuk daiyelerini, maraz-ı infialat-ı ruhiyeyi, ırsi ve ecdadi sevak-ı beşeriyeyi ıslah edecek müessesata, mahkemelerden, hapishanelerden ve bunlara müntehi olan bütün cürüm ve ceza hakkındaki nazariyelerden ziyade ehemmiyet verecektir.

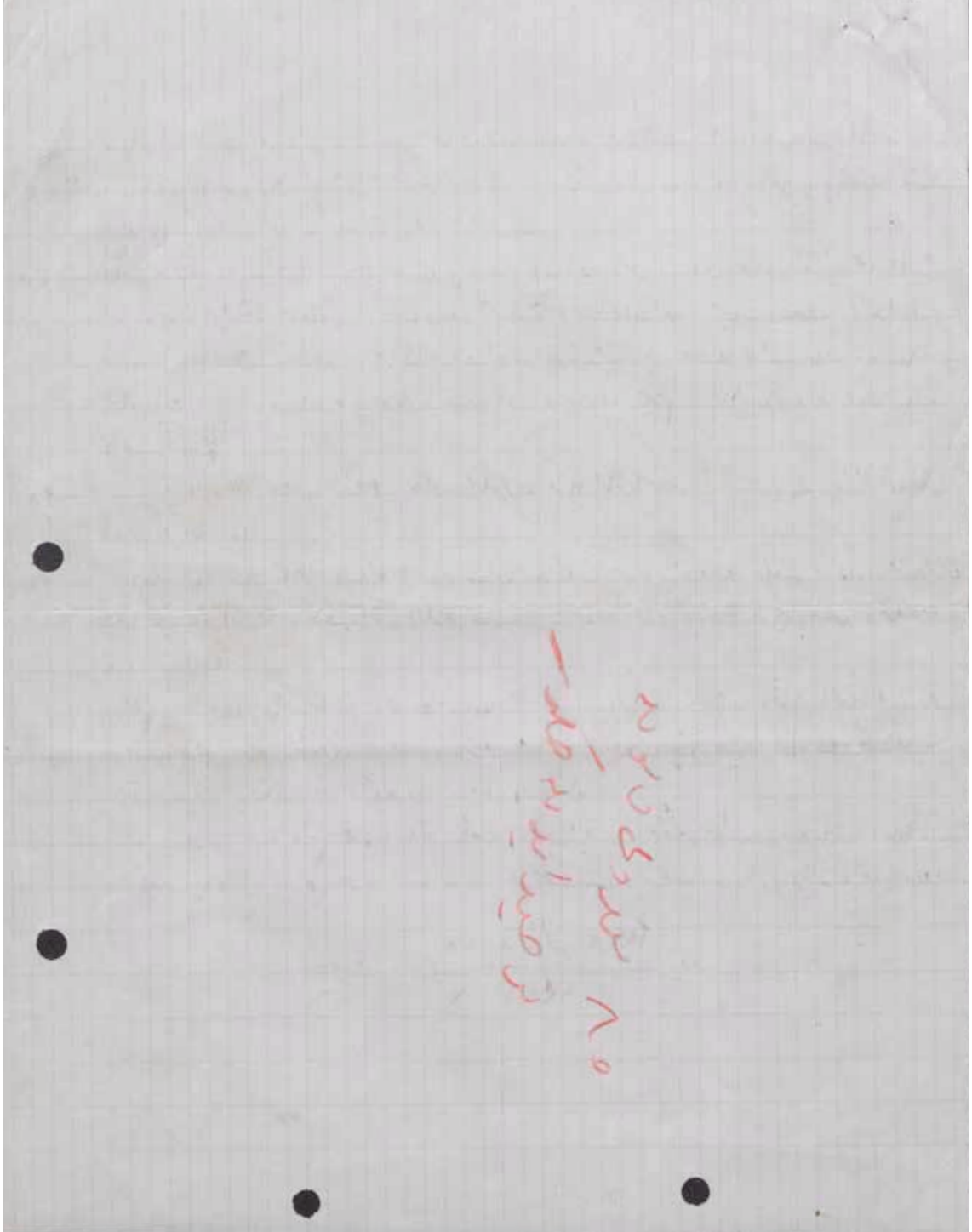
26– Tedricen, âzâsı halk tarafından Halk Mahkemeleri teşkil olunacak ve hapishaneler daru'l-mesai haline kalbedilecektir.

27– Refah-ı umumîyi mesainin aheng-i intizamından çıkaracak olan Halk Zümresi, muhtekirlerin hiyel ve desaisle cem ve celb etmiş olduğu magsubattan nefretle en sahih sermayeyi sâ'y u amelden ibaret bilir.

Teraküm ve inhisarı gayr-i caiz olan menafiin azamî mikyas ile husul ve tevezii için istihsal ve istihlal kooperatifleri vücuda getirilecektir. Ticaret-i hariciye, hükümetin taht-ı himaye ve mura-kabesinde bulunan bu teşkilât marifetiyle yapılacaktır.

28– İşbu siyasî program muhteviyatının temin-i tatbiki için muktazi kavânîn ve nizamat ihzar ve teklif etmek üzere zümre mensubininden ve mütehassısinden mürekkep zevat işe başlayacaktır.

Ankara:18 Zi'l-hicce 1338/3 1336 Cuma

85 Numaralı Kanunla tevhid edilecektir.

4. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivindeki Dosya Kapağı

 بایسته کارخان
 وزارت عدلیه
 تاریخ قانون
 ۸۵
 ۸۵

دوسیه نومبروسى
 ۸۵۱ /
 خلاصه سى
 دوزده نومبروسى
 ۱ / ۶۱

تشریحیه بنام

ماده	تاریخ	تصديق	مجلس	مجلس	مجلس	مجلس
ماده ۱						
ماده ۲						
ماده ۳						
ماده ۴						

لایحه قانونیه تنظیمه دارنده کرمه
 تاریخ
 نومبروسى
 تاریخ ابلاغیه مقام

Birinci Devre

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkitabeti
Zabıt ve Kavânîn Müdüriyeti

Levayih-ı Kanuniye

Numara

85

Hülasası

Devre Numarası

1/61

Dosya Numarası

1/851

Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu

Maksad ve Meslek

1– Türkiye Büyük Millet Meclisi, hudud-ı millisi dâhilinde temin-i hayat ve istiklâl ve tahlis-i makam-ı hilâfet ve saltanat ahdiyle teşekkül eylemiştir.

2– Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti hayat ve istiklâlini kurtarmayı yegâne ve mukaddes gaye bildiği halkı emperyalizm ve kapitalizm tahakküm ve zulmünden tahlis ederek irade ve hâkimiyetinin hakikî sahibi kılmakla gayesine vasil olacağı itikadındadır.

3– Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti; milletin hayat ve istiklâline su-i kasd eden emperyalist ve kapitalist düşmanların tecavüzatına karşı müdafaa ve haricî düşmanlarla tevhid-i mesai edip milleti iğfal ve ifsada çalışan dâhilî hainleri te'dib için orduyu tersin etmeyi ve onu istiklâl-i milletin müttekası bilmeyi vecibe addeder.

4– Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti, halkın maruz bulunduğu avamil-i sefaleti izale ile esbab ve vesait-i saadet ve refahını temin etmeyi umde-i esasiye ve binaenaleyh toprak, maarif, adliye, maliye iktisat ve ale'l-umum ictimai mesailinde asrın icabına ve halkın hakiki ihtiyacına göre muktazi teceddüdat ve tesisatı vücuda getirmeyi başlıca vazife addeder. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti gaye ve maksadlarını temin için bi'l-cümle mesai ve icraatında millet ve memleketin maruz bulunduğu fiilî tecavüzat ve ifsadata karşı milletin vahdet ve tesanüdünü halle ve müdafaa ve mücadele kuvvet ve kudretini nakısaya uğratmaktan ehemmiyetle tevakkî eder. Siyasi ve ictimai umdelerini milletin ruhundan almaya atf-ı ehemmiyet eden Büyük Millet Meclisi Hükümeti bu umdelerin tatbikatında milletin temayülât ve ihtiyacat-ı hakikiyesini nazar-ı dikkatinde bulundurur.

Mevadd-ı Esasiye

5– Hilâfet ve saltanat makamının tahlisine muvaffakiyet hâsıl olduktan sonra padişah ve halife-i müslimin kavânî-i esasiye dairesinde vaz'-ı muhterem ve mübeccelini ahzeder.

6– Hâkimiyet bilâ-kayd u şart milletindir. Usûl-i idare, halkın, mukadderatını bi'z-zat ve bi'l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir.

7– İcra kudreti ve teşrî salâhiyeti milletin yegâne ve hakikî mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder.

8– Türkiye Halk Hükümeti; Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur. Ve “Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti” unvanını taşır.

9– Büyük Millet Meclisi, vilâyetler halkınca rey-î âmm ile müntehab âzâdan mürekkeptir.

10– Büyük Millet Meclisi âzâsının miktarı her elli bin nüfusta bir âzâ olmak itibariyle tertip olunur.

11– Büyük Millet Meclisinin intihabı iki senede bir kere icra olunur. İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilâyetin ayrıca vekili olmayıp umum milletin vekilidir.

12– Büyük Millet Meclisi her sene teşrîn-i sâni ibtidasında bilâ-davet ictima eder.

13– Büyük Millet Meclisi âzâsı her mebd-i ictimadan itibaren dört ay sonra Büyük Millet Meclisine ait kâffe-i hukuk ve salâhiyatı haiz olmak ve gelecek devre-i ictimaiyeye kadar hal-i ictimai muhafaza etmek üzere her vilâyetten asgari birer âzâ bulunacak surette içlerinden sülüsünü rey-i hafî ile tefrik eder.

14– Bilumum kavânînin vaz'ı, ta'dili feshi ve muahadat ve sulh akdi ve ilân-ı harb Büyük Millet Meclisinin cümle-i hukukundandır.

15– Büyük Millet Meclisi hükümetin inkısam eylediği devairi -kanun-ı mahsus mucibince- intihab-kerdesi olan vekiller vasıtasıyla reisinin taht-ı riyasetinde olarak idare eder. Âzâ-yı mütebakiye icrai hususat için vekillere veche tayin ve lede'l-hace bunları tebdil eder.

16– Ordu münhasıran Büyük Millet Meclisinin ordusudur. Emir ve kumanda salâhiyeti Büyük Millet Meclisinin şahsiyet-i maneviyesinde olup emir ve kumandaya müteallik umur Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâleti tarafından tedvir olunur.

17– Büyük Millet Meclisi Reisi aynı zamanda İcra Vekilleri Heyeti'nin de reisidir. Meclis Reisi sıfatıyla Meclis namına vaz'-ı imzaya ve tasdik-i mukarrerata salâhiyettardır.

İdare

18– Türkiye, coğrafi vaziyet ve iktisadi münasebet nokta-i nazarından vilâyetlere, vilâyetler kazalara münkasım olup kazalar da nahiyelerden tereküb eder.

Vilayet

19– Vilâyet umur-ı mahalliyede şahsiyet-i maneviye ve muhtariyet-i tammeyi haizdir. Siyaset-i hariciye ve dahiliye, umur-ı askeriye, beyne'l-milel münasebat-ı iktisadiye ve hükümetin tekâlif-i umumisi ile menafii birden ziyade vilâyata şamil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vaz' edilecek kavânîn mucibince bilumum umur-ı maarif, sıhhiye, iktisadiye, ziraiye, nafia ve muavenet-i ictimaiyenin tanzim ve idaresi (Vilâyet meclislerinin) salâhiyeti dâhilindedir.

20– Vilâyet meclisleri, beş bin nüfusta bir âzâ itibariyle ve rey-i âmm ile vilâyet halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir. Vilâyet meclislerinin devre-i intihabiyesi, Büyük Millet Meclisinin devre-i intihabiyesi kadardır. Müddet-i ictimaları senede iki aydır.

21– Vilâyet meclisi âzâsı miyanından bir reis ile dört âzâdan teşekkül etmek üzere bir heyet-i idare intihab eder. Salâhiyet-i icraiye daimi olan işbu heyete aittir.

22– Vilâyette Büyük Millet Meclisinin vekil ve mümessili olmak üzere vali bulunur. Vali Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tayin olunup vazifesi hükümetin umumi ve müşterek vazifini rûyet etmektir. İdare-i mahalliyeye karşı vaziyet ve vazifesi yalnız murakabeden ibarettir.

Kaza

23– Kaza yalnız bir cüz-i idari ve inzibati olup şahsiyet-i maneviyeyi haiz değildir. İdaresi Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından mansub ve valinin taht-ı emrinde bir kaimmakama mevdu’dur.

Nahiye

24–Nahiye, hayat-ı hususiyesinde haiz-i muhtariyet bir şahsiyet-i maneviyedir.

25– Nahiyenin bir meclisi, bir idare heyeti ve bir de müdürü vardır.

26– Nahiye meclisi, nahiye halkınca rey-î âmm ile müntehab âzâdan tereküb eder.

27– İdare heyeti ve nahiye müdürü, nahiye meclisi tarafından intihab olunur.

28–Nahiye meclisi salâhiyet-i kazaiye, iktisadiye ve maliyeyi haiz olup bunların derecatı kavânîn-i mahsusa ile tayin olunur.

29 – Nahiye bir veya bir kaç köyden mürekkep olduğu gibi bir kasaba da bir nahiyedir. Bir veya müteaddid köyün birleşmesinden hâsıl olan nahiyeye Divan, bir kasabanın teşkil ettiği nahiyeye Belde namı verilir.

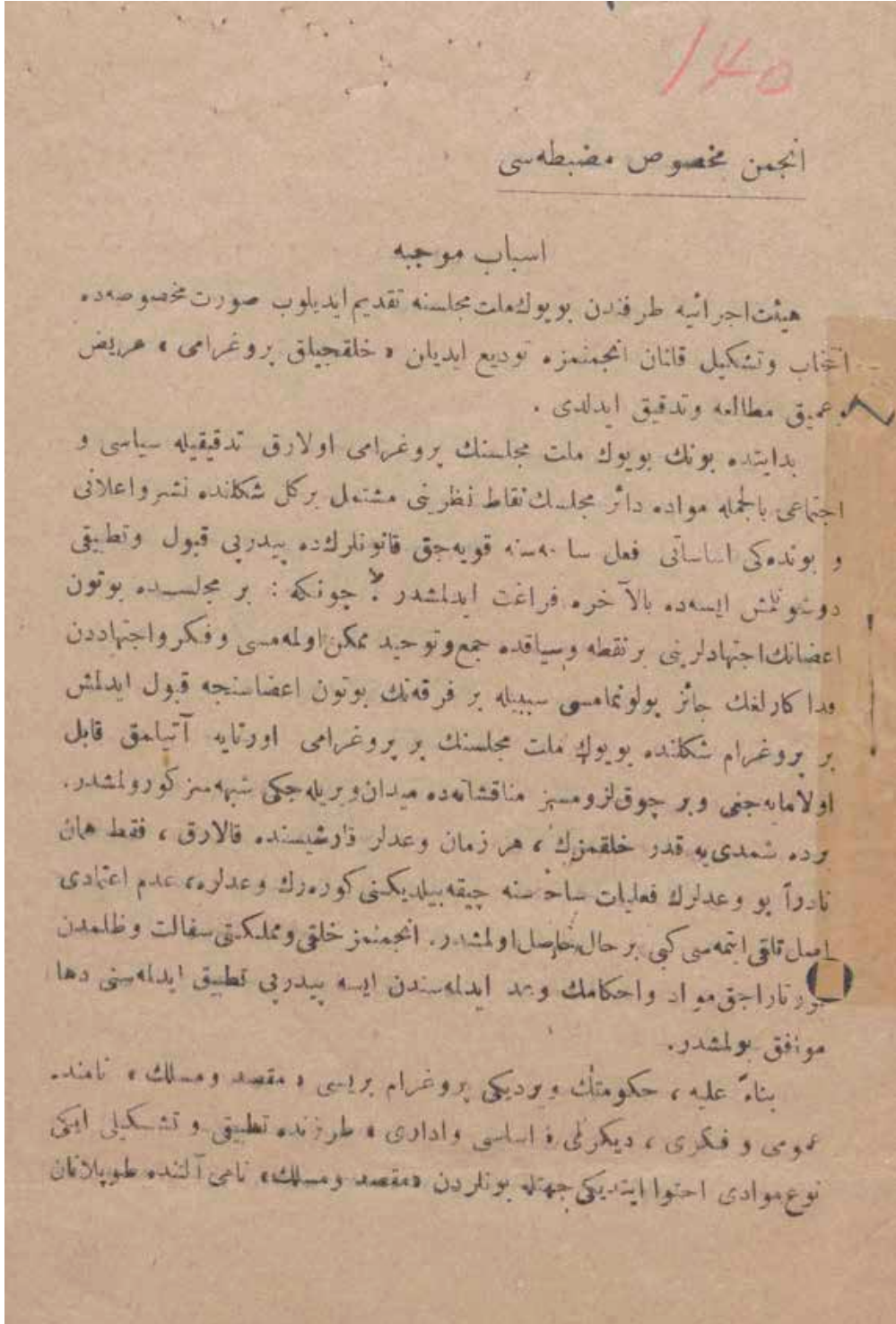
Müfettiş-i Umumilik

30– Vilayetler iktisadi ve ictimai münasebetleri itibariyle birleşerek müfettiş-i umumilik mıntıklarını vücuda getirirler.

31– Müfettiş-i umumilik mıntıklarının umumi surette asayişinin temini ve bilumum deva-ir-i muamelatının teftişi ve müfettiş-i umumilik mıntikasındaki vilayetlerin müşterek işlerindeki ahengin tanzimi vazifesi müfettiş-i umumilere mevdu’dur.

13 Eylül 336

6. Encümen-i Mahsus Mazbatası, Genel Kurul'da Oylanan Büyük Millet Meclisi Beyannamesi ve Encümen-i Mahsusun Kabul Ettiği Metin

Encümen-i Mahsus Mazbatası

Esbab-ı Mucibe

Heyet-i icraiye tarafından Büyük Millet Meclisine takdim edilip suret-i mahsusada intihab ve teşkil kılınan encümenimize tevdi edilen «Halkçılık programı» arız ve amik mütalaa ve tetkik edildi.

Bidayette bunun Büyük Millet Meclisinin programı olarak tedkikiyle siyasi ve ictimai bi'l-cümle mevadda dair Meclisin nukat-ı nazarını müştemil bir kül şeklinde neşr ve ilanı ve bundaki esasatı fiil sahasına koyacak kanunların da peyderpey kabul ve tatbiki düşünülmüş ise de bi'l-ahire feragat edilmiştir. Çünkü: bir mecliste bütün azanın içtihadlarını bir nokta ve siyakta cem ve tevhid mümkün olmaması ve fikir ve içtihaddan fedakârlığın caiz bulunmaması sebebiyle bir fırkanın bütün azasınca kabul edilmiş bir program şeklinde Büyük Millet Meclisinin bir programı ortaya atılmak kabul olamayacağı ve birçok lüzumsuz münakaşata da meydan verileceği şüphesiz görülmüştür. Bir de şimdiye kadar halkımızın, her zaman vaadler karşısında kalarak, fakat hemen nadiren bu vaadlerin fiiliyat sahasına çıkabildiğini görerek vaadlere, adem-i itimadı asıl telâkki etmesi gibi bir hal hasıl olmuştur. Encümenimiz halkı ve memleketi sefalet ve zulümden kurtaracak mevadd ve ahkâmın vaad edilmesinden ise peyderpey tatbik edilmesini daha muvafık bulmuştur.

Binaenaleyh, hükümetin verdiği program birisi «maksat ve meslek» namında umumi ve fikri, diğeri «esasi ve idari» tarzında tatbiki ve teşkili iki nevi mevaddı ihtiva ettiği cihetle bunlardan «maksat ve meslek» namı altında toplanan...

—۲—

و جملہ می شمعی بہ قدر یا صراحتاً یا ضمنیاً یا عملاً بویوک ملت مجلسیجہ قبول و دفعاتاً
اظہار و اعلان ایدلمش بولان عمومی غایہ لری پروگرام و یا قانون شکلندہ تثبیت و نشر دن
صر فظنر لہ اساسی و واداری و واد۔ قانون اساسیمزک احتیاج کورلدیکہ پارچہ پارچہ
تثبیت ایدیان موادی شکلندہ۔ قانون حاتمہ وضع و مجلس عالی بہ تکلیف قلمشدر۔
مع هذا بویوک ملت مجلسنک نزمہ بہ کتیدیکی، هانکی غایہ بی استہداف ایتدیکی
ونہ کی اساسانہ مستنداً یوریدیکی داخل و خارجدہ بعضی نچہ جای سؤال کوریلہ۔
بیله جکی و بویوک سؤالردہ جواب ویرمکدہ ضروری و لازم بولندیجی ایچون
« مقصد و مسلک » سرلوحہ سی آئندہ کی درت مادہ و وحتک آنجق بیاننامہ شکلندہ
تحریر و نشری موافق کی مطالعہ قلمش و اوامادہار بو حالہ افراغ اولونمشدر۔
« اساسی واداری » موادک انجمنجہ مطالعہ سنہ کلنجہ : حکومتجہ تکلیف
ایدیان شکلار ایله انجمنمزک قبول ایتدیکی شکللرک مقایسہ سندن آکلاشیله جفی
اوزرہ مواد اساسیہ دہ باشلیجہ ایکی مهم نقطہ تعدیل ایدلمشدر :
برنجیسی، بویوک ملت مجلسی اعضاسنک هرولایتدہ مسلکک اربابی تمثیل
ایدلمک اوزرہ انتخابی، کہ بواصول ایله هم خلقت شیمیدیکی ایکی درجہ لی
انتخابدن دوغریدن دوغریوہ و بر درجہ لی انتخابہ یکمہ سی، هم دہ
عمومی رفاہک و مملکتک عمران و سلامتنک کافل و ضامنی اولاجق صوتہ
سیمی و عمل اربابنک تمامیلہ تمثیل ایدلمہ سی و بویله جہ دہ خالق صنوفنک کندی
احتیاجاتی ایله واسطہ سز مشغول اولماسی کی فوائد آلدہ ایدیلہ جی دوشونمشدر۔
بواصولی متضمن بابیلاجق انتخاب قانونیلہ بویوک ملت مجلسنہ هرولایتدن
شیمیدیکنہ نسبتلہ برقاج منلی زیادہ مقدار معوث انتخاب ایدیلہ جکندن بوقالاباق
مجلس آنجق محدود بر مدت قونفر حالندہ اجتماع و داخلی و خارجی سیاستدہ فکری
اظہار و عمومی استقامتی تعیین ایتدکدن سوکرہ اولنک مقامہ قائم اولاجق و تشریع

... ve cümlesi şimdiye kadar ya sarahaten ya zımnen veya amelen Büyük Millet Meclisince kabul ve defaatle izhar ve ilan edilmiş bulunan umumi gayeleri program veya kanun şeklinde tespit ve neşirden sarf-ı nazarla «esasi» ve «idari» mevad –kanun-ı esasimizin ihtiyaç görüldükçe parça parça tespit edilen mevaddı şeklinde- kanun haline vaz ve Meclis-i Âliye teklif kılınmıştır.

Maahaza Büyük Millet Meclisinin nereye gittiği, hangi gayeyi istihdaf ettiği ve ne gibi esasa-ta müsteniden yürüdüğü dahil ve hariçte bazılarınca cây-i sual görülebileceği ve bu gibi suallere cevap vermek de zaruri ve lazım bulunduğu için «maksat ve meslek» serlevhası altındaki dört madde ruhunun ancak beyanname şeklinde tahrir ve neşri muvafık gibi mütalaa kılınmış ve o maddeler bu hale ifrağ olunmuştur.

“Esasi ve idari” mevaddın encümenince mütalaasına gelince: Hükümetçe teklif edilen şekiller ile encümenimizin kabul ettiği şekillerin mukayesesinden anlaşılacağı üzere mevadd-ı esasiyede başlıca iki mühim nokta tadil edilmiştir:

Birincisi, Büyük Millet Meclisi azasının her vilayette meslekler erbabı temsil edilmek üzere intihabı, ki bu usul ile hem halkın şimdiki iki dereceli intihabdan doğrudan doğruya ve bir dereceli intihaba geçmesi, hem de umumi refahın ve memleketin ümran ve selametinin kafil ve zamini olacak surette sa’y ve amel erbabının tamamıyla temsil edilmesi ve böylece de halk sınıfının kendi ihtiyacatı ile vasıtasız meşgul olması gibi fevaid elde edileceği düşünülmüştür. Bu usulü mutazammın yapılacak intihab kanunuyla Büyük Millet Meclisine her vilayetten şimdikine nispetle bir kaç misli ziyade miktar mebus intihab edileceğinden bu kalabalık meclis ancak mahdud bir müddet kongre halinde ictima ve dahili ve harici siyasette fikrini izhar ve umumi istikameti tayin ettikten sonra onun makamına kaim olacak ve teşri...

واجرا قدر تالرىنى حائز مصغر بر مجلس مستمراً چالیشه جعفر .
ایکنجیسی، بویوک ملت مجلیسی رئیسک اجرا وکیللری هیئتکده رئیس
اولماسی طرزنده آلتی آیدر تطبیق اولونان و محاذیری کورولن اصولک
تبدیلی قبون اولونمشدر . بعدما بویوک ملت مجلیسی رئیس منحصراً مجلسک رئیس
اولاجقدر . وکیللر هیئتده کندیلارینه آرالردن برینی رئیس انتخاب ایدم جکلدردر .
اداری موادده ایسه انجمن بر قاق مهم نقطه یی تعدیل ایلمه مشدر . برینی
ولایتده دخی مسلیکی تمثیلک و طوغریدن طوغری یه انتخاب قبول ایلمه سیدر . هر
ولایت مجلیسی کندی اعضاسی میانندن اجرا عاملی بر رئیس ایله مختلف شعبات اموری
اداره یه کافی عددده اعضادن تشکیل ایدن بر اداره هیئت انتخابیلر و اجرا صلاحیتی
بو هیئته عائد اولور . بویله جه هر ولایتده محلی وظائفی مرکزدن کونده رلمش
مأمورلردکل ، ولایت مجلسک انتخاب و تفریق ایدم جکی ذوات تدویر ایله یه جکدر .
بویوک ملت مجلسک ممثلی اولان والی دولتک عمومی و مملکتک هر طرفده مشترک
وظائفی رؤیت ایدم جک و آنجق محلی وظائف ایله دولتک عمومی وظائفی آرالرنده
تعارض و قوعنده مداخله ایدم جکدر .

ناحیه مجلسلرینکده خلقجه طوغریدن طوغری یه انتخابیلری قبول
ایلمه مشدر . هر ناحیه خصوصی حیاتنده مختاری حائز معنوی بر شخصیتدر .
ناحیه مدیری ناحیه مجلسجه انتخاب اولور .

مملکتده اقتصادی ، اجتماعی ، جغرافی مناسبتلی منطقه لریک تحدیدیه
بورالره کوندریله جک عمومی معیشلره تعاق ایدن ماده لردم دخی ، مفتشارک دولتک
عمومی وظائفیه محلی وظائف جریان و تطبیقاتی مراقبه ایتلری و بویله جه واسع
بر عدم مرکزیت اداره اولونان مملکت اقسامک مرکزیه صبقی بر صورنده ارتباطی
ایله ذوات و حکومت ماکنه سنک منظمماً ایشله مەسی تأمل ایلمه مشدر .

...ve icra kudretlerini haiz musaggar bir meclis müstemirren çalışacaktır.

İkincisi, Büyük Millet Meclisi Reisinin İcra Vekilleri Heyeti'nin de reisi olması tarzında altı aydır tatbik olunan ve mehaziri görülen usulün tebdili kabul olunmuştur. Ba'dema Büyük Millet Meclisi Reisi münhasıran Meclisin Reisi olacaktır. Vekiller Heyeti de kendilerine aralarından birini reis intihab edeceklerdir.

İdari mevadda ise encümenimiz birkaç mühim noktayı ta'dil eylemiştir. Birisi vilayatta dahi mesleki temsilin ve doğrudan doğruya intihabın kabul edilmesidir. Her vilayet meclisi kendi âzâsı meyanından icra amili bir reis ile muhtelif şüabat umuru idareye kafi adette âzâdan teşekkül eden bir idare heyeti intihab eyler ve icra salahiyeti bu heyete ait olur. Böylece her vilayette mahalli vazaifi merkezden gönderilmiş memurlar değil, vilayet meclisinin intihab ve tefrik edeceği zevat tedvir eyleyecektir. Büyük Millet Meclisinin mümessili olan vali devletin umumi ve memleketin her tarafında müşterek vazaifini rü'yet edecek ve ancak mahalli vazaif ile devletin umumi vazaifi aralarında tearuz vukuunda müdahale edecektir.

Nahiye meclislerinin de halkça doğrudan doğruya intihabları kabul edilmiştir. Her nahiye hususi hayatında muhtariyeti haiz manevi bir şahsiyettir. Nahiye müdürü nahiye meclisince intihab olunur.

Memlekette iktisadi, ictimai, coğrafi münasebetli mıntıkaların tahdidiyle buralara gönderilecek umumi müfettişlere taalluk eden maddelerde dahi, müfettişlerin devletin umumi vazaifiyle mahalli vazaifin cereyan ve tatbikatını murakabe etmeleri ve böylece vasi bir adem-i merkeziyetle idare olunan memleket aksamının merkeze sıkı bir surette irtibatı ile devlet ve hükümet makinesinin muntazaman işlemesi teemmül edilmiştir.

انجمن مخصوص مضبوط محوری	انجمن مخصوص ریسی
بورڈور مبعوثی	ازمیر مبعوثی
اسماعیل صبحی صویشالی	یونس نادی

Toprak, maarif, adliye, maliye, iktisat, evkaf işlerine ve ictimai meselelere müteallik ahkâma gelince: Bunların da tecdid ve ıslahı heyet-i icraiye ile müttehiden peyderpey mûlahaza ve mevadd-ı mahsusa ile kanun şeklinde tespit edilmesi kararlaştırılmıştır.

21 Teşrîn-i evvel 336

Encümen-i Mahsus Mazbata Muharriri
Burdur Mebusu
İsmail Subhi Soysallı

Encümen-i Mahsus Reisi
İzmir Mebusu
Yunus Nadi

نویک ملت مجلسنک بیاننامہ سی

امپریالیست دولت‌لرک، دولت و ملت‌لرک حیاته آچیقجه قصد اتمه‌لری نتیجه
سنده مدافعه مشروعه ایچون طویلانان تورکیا بویوک ملت مجلسی، شمعی به
قدر مختلف وسیله‌لرله صراحتاً و یا ضمناً اعلان ایتدیکی مقصد و مسلکینی بر کره
دها بوتون جهانه عرض ایچون شویسانامه‌ینی نشر ایه‌مکه لزوم کور مشدر .
تورکیا بویوک ملت مجلسی، ملی حدودلر داخلنده حیات واستقلال‌ی تأمین
و خلافت و سلطنت مقانی تخیلی عهده‌لر تشکیل اتمشدر . بناءً علیه حیات
واستقلال‌ی یکانه و مقدس امل بیلدیکی تورکیا خلق‌ی امپریالیزم و فایتالیزم تحکم
و ظلمندن قورتارارق اراده و حاکمیتک صاحبی قیلمه‌لر غایب‌سنه و اصل اولاجینی
قناعت‌سنده در .

تورکيا بيوک مات مجاسى ملثک حيات واستقلاله سو. قصد ايدن امير ياليس
وقايت ياليس دشمنلرک تجاوزاته قارشى مدافعه و بومقصد منافع حرکت ايدنلرى
تأديب عن ميله مؤسس برادر دويه صاحبدر . امر و قوماندا صلاحيتى بيوک مات
مجاسنک شخصيت مغنويه سنده در .

نور کیا بیوک ملت مجلسی ، خلقک اوتهدن بری معروض بولندی سقالت
سیدلری بیکی وسائط وتشکیلات ایله قالدیرارق برینه رفاه وسعادت اقامه ایتمکی
باشلیجه هدفی عداید . بناءً علیه طویراق ، معارف ، عدلیه ، مالیه اقتصاد
اوقاف ایشلارنده و دیگر مسائلده اجتماعی اخوت و تعاونی حاکم قیلاراق خلقک احتیاجاتنه
کوره مجددات و تأسیساتی وجوده کتیرمکه چالیشه جقدیر . بونک ایچون ده سیاسی
و اجتماعی عمده لری ملتک روحندن آلق و تطبیق آنده ملتک تمایلات و عنعناتی کوزه ملتک
فکر نده در .

بناءً عليه توركيا بيوك مات مجلسى مملكتك ادارى ، اقتصادى ، اجتماعى

Büyük Millet Meclisinin Beyannamesi

Emperyalist devletlerin, Devlet ve milletimizin hayatına açıkça kastetmeleri neticesinde müdafaa-i meşrua için toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi, şimdiye kadar muhtelif vesilelerle sarahaten veya zımnen ilan ettiği maksat ve meslekini bir kere daha bütün cihana arz için şu beyannameyi neşrelemeye lüzum görmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi milli hudutlar dahilinde İslam ekseriyetinin hayat ve istiklali temin ve hilafet ve saltanat makamını tahlisi ahdiyle teşekkül etmiştir. Binaenaleyh hayat ve istiklalini, yegâne ve mukaddes emel bildiği Türkiye halkını emperyalizm ve kapitalizm tahakküm ve zulmünden kurtararak irade ve hâkimiyetinin sahibi kılmakla gayesine vasil olacağı kanaatinde dir,

Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin hayat ve istiklaline suikast eden emperyalist ve kapitalist düşmanların tecavüzatına karşı müdafaa ve bu maksada menafî hareket edenleri te'dib azmiyle müesses bir orduya sahiptir. Emir ve kumanda salahiyeti Büyük Millet Meclisinin şahsiyet-i maneviyesinde dir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkın öteden beri maruz bulunduğu sefalet sebeplerini yeni vesait ve teşkilat ile kaldırarak yerine refah ve saadet ikame etmeyi başlıca hedefi addeder. Binaenaleyh toprak, maarif, adliye, maliye, iktisat ve evkaf işlerinde ve diğer mesailde ictimai uhuvvet ve teavünü hakim kılarak halkın ihtiyacatına göre teceddüdat ve tesisatı vücuda getirmeye çalışacaktır. Bunun için de siyasi ve ictimai umdelerini milletin ruhundan almak ve tatbikatta milletin temayülât ve an'anatını gözetmek fikrindedir.

Binaenaleyh Türkiye Büyük Millet Meclisi memleketin idari, iktisadi, ictimai...

عموم احتياجاته متعلق احكامى پيديرى تدقيق وقانون شكلنده تطبيق موقعه وضع
ايلاه مكه باشلامشدر . ومن الله التوفيق .
۲۱ تشرين اول ۱۳۳۶

تشكيلات اساسيه قانونى لايحه‌يى

مواد اساسيه

- ماده ۱ — حاكميت بلاقيده و شرط ملتكدرد. اداره اصولى خلقك مقدراتى
بالذات وبالفعل اداره ايتمى اساسه مستنددر .
- ماده ۲ — اجرا قدرتى وتشريع صلاحيتى ملتك يكانه وحقيقى مثلى اولان
بيوك ملت مجلسنده تجلى و تمر كنز ايدر .
- ماده ۳ — تور كيا خلق حكومتى بيوك ملت مجلسى طرفندن اداره اولونور
و « تور كيا بيوك ملت مجلسى حكومتى » عنوانى طاشير .
- ماده ۴ — بيوك ملت مجلسى ولايتلر خلقنجه مسلكلر اربابى تمثيل ايدملك
اوزره طوغرىبدن طوغرى يه منتخب اعضادن مركبدر .
- ماده ۵ — بيوك ملت مجلسنك انتخابى ايكي سنده بر كره اجرا اولونور .
انتخاب اولان اعضانك اعضالىق مدتى ايكي سنده عبارت اولوب فقط تكرر
انتخاب اولونمق جائددر . سابق هيت لاحق هيتك اجتماع قدر وظيفه دوام
ايدر . يكي انتخابات اجرا نه امكان كورولمديكى تقديرده اجتماع دوره سنك ر
سنه تمديدى جائددر .
- بيوك ملت مجلسى اعضاسنك هر يرى كندىنى انتخاب ايدن ولايت ومسلك
آريجه وكيلى اولايوب عموم ملتك وكييلدر .
- ماده ۶ — بيوك ملت مجلسنك هيت اصليه سى تشرين ثانى ابتداسنده
دعوتسز اجتماع ايدر .

...umum ihtiyacatına müteallik ahkâmı peyderpey tetkik ve kanun şeklinde tatbik mevkiine vaz eylemeye başlamıştır. Ve minallahi't-tevfik.

21 Teşrîn-i Evvel 336

Teşkîlât-ı Esâsiye Kanunu Lahiyası **Mevadd-ı Esasiye**

MADDE 1 – Hâkimiyet bilâ-kayd u şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi'z-zat ve bi'l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir.

MADDE 2 – İcra kudreti ve teşrî salâhiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder.

MADDE 3 – Türkiye Halk Hükümeti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümet» unvanını taşır.

MADDE 4 – Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca meslekler erbabı temsil edilmek üzere doğrudan doğruya müntehab âzâdan mürekkeptir.

MADDE 5 – Büyük Millet Meclisinin intihabı iki senede bir kere icra olunur. İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Sabık heyet-i lâhik heyetin ictimama kadar vazifeye devam eder. Yeni intihabat icrasına imkan görülemediği takdirde ictima devresinin bir sene temdidini caizdir.

Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilayet ve mesleğin ayrıca vekili olmayıp umum milletin vekilidir.

MADDE 6 – Büyük Millet Meclisinin heyet-i asliyesi teşrinisani ibtidasında davetsiz ictima eder.

ماده ۱۲ - ولایت محلی امورده معنوی شد خصیتی وتام مختاریتی حائزدر .
 مجرای و داخلی سیاست ، عدلی و عسکری امور ، بین الملل اقتصادی مناسبات
 و حکومت عمومی تکالیفی ایله منافعی بردن زیاده ولایاته شامل خصوصیات
 مستثنا اولیق اوزره بیوک ملت مجلسینجه وضع ایدیلر حک قوانین موجبنجه معارف ،
 تبحر ، اقتصاد ، زراعت ، نافع و معاونت اجتماعیه ایشلارینک تنظیم و اداره سی
 و ولایت مجلسلارینک صلاحیتی داخلدهدر .

MADDE 7 – Büyük Millet Meclisi âzâsı, her ictima mebdeinden itibaren iki ay sonra, Büyük Millet Meclisine ait bütün hukuk ve salahiyetleri haiz olmak ve gelecek ictima senesine kadar ictima halini muhafaza etmek üzere içlerinden lâakal intihab devairi adedinin iki misli miktarda âzâyı hafi rey ile tefrik eder.

MADDE 8 – Umum kavaninin vaz'ı, tadili, feshi ve muahede ve sulh akdi ve vatan müdafası ilanı gibi hukuk-ı esasiye Büyük Millet Meclisine aittir.

MADDE 9 – Büyük Millet Meclisi Hükümetin inkısam eylediği devairi intihab-kerdesi olan vekiller vasıtasıyla idare eder. Mütebaki âzâ icrai hususat için vekillere veche tayin ve lede'l-hace bunları tebdil eyler.

MADDE 10 – Büyük Millet Meclisi heyet-i asliyesi tarafından intihab olunan reis bir ictimai senesi zarfında Büyük Millet Meclisi Reisidir. Bu sıfatla meclis namına imza vaz'ına ve Meclis mukarreratını tasdike salahiyettardır. İcra Vekilleri Heyeti içlerinden birini kendilerine reis intihab ederler.

İdare

MADDE 11 – Türkiye, coğrafi vaziyet ve iktisadi münasebet nokta-i nazarından vilayetlere, vilayetler kazalara münkasım olup kazalarda nahiyelerden terekkeb eder.

Vilayet

MADDE 12 – Vilayet mahal-i umurda manevi şahsiyeti ve tam muhtariyeti haizdir. Harici ve dâhili siyaset, adli ve asker-i umur, beynelmilel iktisadi münasebat ve hükümetin umumi tekâlifî ile menafî birden ziyade vjlayata şamil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vazedilecek kavanin mucibince maarif, sıhhiye, iktisat, ziraat, nafia ve muavenet-i ictimaiye işlerinin tanzim ve idaresi «vilayet meclislerinin» salahiyeti dahilindedir.

—۸—

ماده ۱۳ — ولایت مجلسلری مسلكلر تئمیل ایدمك اوزره ولايتلر خلقنجه
منتخب اعضادلر مركدور . ولایت مجلسلرينك اجتماع دورمسی ايكي سنده در .
اجتماع مدتى سنده ايكي ايدر .

ماده ۱۴ — ولایت مجلئى اعضاسى ميانندن اجرا عاملى اوله جق بررئيس
ايله مختلف شعباتى اداره يه مأمور اعضادلر تشكلى ايتمك اوزره براداره هيئتى انتخاب
ايدر . اجرا صلاحيتى دائمى اولان بويته تاندور .

ماده ۱۵ — ولايتده بيوك ملت مجلسنك وكيلى و ممثلى اولمق اوزره والى
بونلور . والى بيوك ملت مجلسى حكومتى طرفندن تعيين اولوب وظيفهسى دولتك
عمومى و مشترك وظائفى رؤيت ايتمكدور . والى يالكيز دولتك عمومى وظائفى ايله
محلى وظائف آراسنده تعارض و قوعنده مداخله ايدر .

قضا

ماده ۱۶ — قضا يالكيز ادارى و انضباطى بر جزء اولوب معنوى شخصيتى
حائز دكلدر . ادارهسى بيوك ملت مجلسى حكومتى طرفندن منصوب و والينك
امرى آلتنده بر قائم مقامه مودوعدر .

ناحيه

ماده ۱۷ — ناحيه ، خصوصى حياتنده مختاريتى حائز بر معنوى شخصيتدر .

ماده ۱۸ — ناحيه نك بر مجلسى ، براداره هيئتى و برده مديرى واردر .

ماده ۱۹ — ناحيه مجلسى ، ناحيه خلقنجه طوغريلدن طوغريله منتخب
اعضادلر تركب ايدر .

ماده ۲۰ — اداره هيئتى و ناحيه مديرى ناحيه مجلسى طرفندن انتخاب اولنور .

ماده ۲۱ — ناحيه مجلسى قضائى ، اقتصادى و مالى صلاحيتى حائز اولوب

بونلرك درجائى قوانين مخصوصه ايله تعيين اولنور .

ماده ۲۲ — ناحيه برويا بر قاچ كريدن مركب اولدغى كى بر قصبه ده بر ناحيه در .

MADDE 13 – Vilayet meclisleri meslekler temsil edilmek üzere vilayetler halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir. Vilayet meclislerinin ictima devresi iki senedir. İctima müddeti senede iki aydır.

MADDE 14 – Vilayet meclisi âzâsı miyanından icra amili olacak bir reis ile muhtelif şubası idareye memur âzâdan teşekkül etmek üzere bir idare heyeti intihab eder. İcra salahiyeti daimi olan bu heyete aittir.

MADDE 15 – Vilayette Büyük Millet Meclisinin vekili ve mümessili olmak üzere vali bulunur. Vali Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tayin olunup vazifesi devletin umumi ve müşterek vazaifini rü'yet etmektir. Vali yalnız devletin umumi vazaifi ile mahalli vezaif arasında tearuz vukuunda müdahale eder.

Kaza

MADDE 16 – Kaza yalnız idari ve inzibatı bir cüz olup manevi şahsiyeti haiz değildir. İdaresi Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından mansub ve valinin emri altında bir kaimmakama mevdu'dur.

Nahiye

MADDE 17 – Nahiye, hususi hayatında muhtariyeti haiz bir manevi şahsiyettir.

MADDE 18 – Nahiyenin bir meclisi, bir idare heyeti ve bir de müdürü vardır.

MADDE 19 – Nahiye meclisi, nahiye halkınca doğrudan doğruya müntehab âzâdan terekkeb eder.

MADDE 20 – İdare heyeti ve nahiye müdürü nahiye meclisi tarafından intihab olunur.

MADDE 21 – Nahiye meclisi kazai, iktisadi ve mali salahiyeti haiz olup bunların derecatı kavânîn-i mahsusa ile tayin olunur.

MADDE 22 – Nahiye bir veya birkaç köyden mürekkeb olduğu gibi bir kasaba da bir nahiyedir.

—۹—

عمومی مفتشلك

ماده ۳۳ — ولایتلار اقصاى واجتماعى مناسبتلىرى اعتباريله برلشهرلك
عمومی مفتشلك قطعه لىنى وجوده كىترىلر .

ماده ۳۴ — عمومی مفتشلك منطقه لىنىك عمومی صورتده آسایشنىك تأمینى،
و عموم دوائر معاملاتنىك تفتیشى، عمومی مفتشلك منطقه سنده كى ولایتلرك مشترك
ایشلرنده آهنگك تنظيمى وظیفه سى عمومی مفتشلره مودوعدر . عمومی مفتشلك
دولتك عمومی وظائفيله محلى اداره لره عائد وظائف ومقرراتى دائمى صورتده
مراقبه ایدرلر .

ماده مفردة

اشبو قانون تاریخ نشرندن اعتباراً مرعى اولور . آتیق الیوم منعقد بیوک
مات مجلسى ۵ ایلول ۳۶ تاریخلى نصاب مذاکره قانوننىك برنجى ماده سنده
کوسترلدىكى اوزره غایه سنىك حصوله قدر مستمراً مجتمع بولنه جنى جهته اشبو
تشکیلات اساسیه قانوننده كى ۴ نجى ، ۵ نجى ، ۶ نجى ، ۷ نجى ماده لر آتیق
یکى انتخابندن اعزازاً مرعى اولاجقدر . ۲۱ تشرین اول ۳۶

کاتب	انجمن مخصوص مضبوطه محررى	انجمن مخصوص ریڈى
قره مصار صاحب	بور دور مبعوث	ازمیر
محمد شکرى	اسما بیل صبیحى صویصللى	یونس نادى

اعضا	اعضا	اعضا
قره سبى	صاروخان	جوروم
محمد وهبى	ابراهيم ثریا	فؤاد

Umumi Müfettişlik

MADDE 23 – Vilayetler iktisadi ve ictimai münasebetleri itibariyle birleşerek umumi müfettişlik kıtalarını vücuda getirirler.

MADDE 24 –Umumi müfettişlik mıntıkalarının umumi surette asayişinin temini ve umum devair muamelatının teftişi, umumi müfettişlik mıntikasındaki vilayetlerin müşterek işlerinde ahengin tanzimi vazifesi umumî müfettişlere mevdu'dur. Umumi müfettişler devletin umumi vazaiifiyle mahalli idarelere ait vazaif ve mükarreratı daimi surette murakabe ederler.

Madde-i Münferide

İşbu Kanun tarih-i neşrinden itibaren mer'î olur. Ancak el-yevm münakid Büyük Millet Meclisi 5 Eylül 1336 tarihli Nisab-ı Müzakere Kanunu'nun birinci maddesinde gösterildiği üzere gayesinin husulüne kadar müstemirren müctemi bulunacağı cihetle işbu Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'ndaki 4'ncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci maddeler ancak yeni intihabattan itibaren mer'î olacaktır.

21 Teşrîn-i evvel 36

Kâtip
Karahisar-ı Sahib
Mehmed Şükrü

Encümen-i Mahsus Mazbatası Muharriri
Burdur Mebusu
İsmail Subhi Soysallı

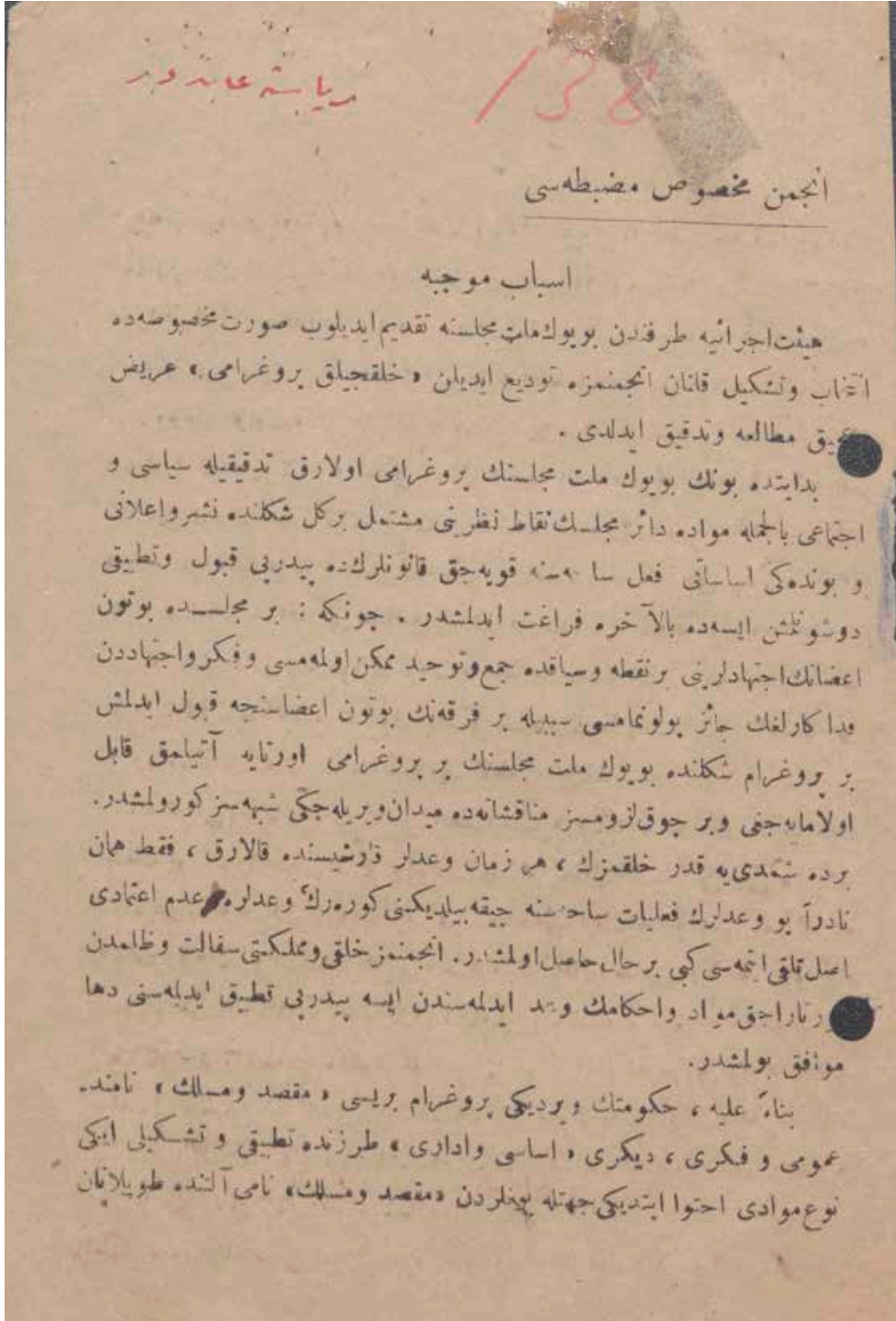
Encümen-i MahsusReisi
İzmir
Yunus Nadi

Âzâ
Karesi
Mehmed Vehbi

Âzâ
Saruhan
İbrahim Süreyya

Âzâ
Çorum
Fuad

7. Encümen-i Mahsus Mazbatası, Genel Kurul'da Oylanan Büyük Millet Meclisi Beyannamesi ve Encümen-i Mahsusun Kabul Ettiği Metin (Kanunlaşma Aşamasında İşlem Görmüş Metin)

Riyâsete aittir.

Encümen-i Mahsus Mazbatası

Esbab-ı Mucibe

Heyet-i icraiye tarafından Büyük Millet Meclisine takdim edilip suret-i mahsusada intihab ve teşkil kılınan encümenimize tevdi edilen “Halkçılık, programı” arız ve amik mütalâa ve tetkik edildi.

Bidayette bunun Büyük Millet Meclisinin programı olarak tedkikiyle siyasî ve ictimai bi-l-cümle mevadda dair Meclisin nukât-ı nazarını müştemil bir küll şeklinde neşr ve ilânı ve bundaki esasatı fiil sahasına koyacak kanunların da peyderpey kabul ve tatbiki düşünülmüş ise de bi'l-â-hire feragat edilmiştir. Çünkü: bir Mecliste bütün âzânın ictihadlarını bir nokta ve siyakta, cem’ ve tevhid mümkün olmaması ve fikir ve ictihaddan fedakârlığın caiz bulunmaması sebebiyle bir fırkanın bütün âzâsınca kabul edilmiş bir program şeklinde Büyük Millet Meclisinin bir programı ortaya atılmak kabil olamayacağı ve birçok lüzumsuz münakaşata da meydan verileceği şüphesiz görülmüştür. Bir de şimdiye kadar halkımızın, her zaman vaadler karşısında kalarak, fakat hemen nadiren bu vaadlerin fiiliyat sahasına çıkabildiğini görerek vaadlere adem-i itimadı asıl telâkki etmesi gibi bir hal hasıl olmuştur. Encümenimiz halkı ve memleketi sefalet ve zulümden kurtaracak mevadd ve ahkâmın vaad edilmesinden ise peyderpey tatbik edilmesini daha muvafık bulmuştur.

Binaenaleyh, Hükümetin verdiği program birisi “maksat ve meslek” namında umumi ve fikri, diğeri “esasî ve idari” tarzında tatbikî ve teşkilî iki nev mevaddı ihtiva ettiği cihetle bunlardan “maksat ve meslek” namı altında toplanan...

—۲—

و جمله سی شمندی به قدر یا صراحة یا ضمناً و یا عملاً بویوک ملت مجلسینجه قبول و دفعاتله اظهار و اعلان ایدلمش بولان عمومی غایه لری پروگرام و یا قانون شکلنده تثبیت و نشر دن صرف نظر له اساسی و واداری مواد قانون اساسیمزک استیلاج کورلدیجه پارچه پارچه تثبیت ایدیلان موادی شکلنده قانون حائنه وضع و مجلس عالی به تکلیف قلمشدره مع هذا بویوک ملت مجلسینک نرمه گیتدیگی، هانکی غایبی استهداف ایتدیکنونه کی اساسانه مستند یوریدیکی داخل و خارجده بعضارنجیه جای ژال کوریلله بیله جکی و بویوکي سوالاره جواب ویرمیشده ضروری و لازم بولندیگی ایچون مقصد و مسلک، سرلوحه سی آلتیده کی درت ماده روحانک آنجق بیاننامه شکلنده تخریر و نشری موافق کی مطالعه قلمش و او ماده لر بو حاله افراغ اولونمشدر.

اساسی واداری موادک انجمنینجه مطالعه سنده کانیجه : حکومتجه تکلیف ایدیلان شکلار ایله انجمنمیزک قبول ایتدیکی شکلارک مقایسه سندن آکلاشیله چی اوزره مواد اساسیه ده باشلیجه ایگی مهم نقطه تعدیل ایدلمشدر :

برنجیسی، بویوک ملت مجلسی اعضاسینک هرولایئده مسالکله اربابی تمیل ایدلمک اوزره انتخابی، که بواصول ایله هم خلکک سیمدیکی ایگی درجه لی انتخابدن دوزغریدن دوزغریه ویر درجه لی انتخابه کچمه سی، هم ده عمومی رفاهک و مملکتک عمران و سلامتک کافل و ضامن اولاجق صورتده سعی و عمل اربابینک تمامیه تمیل ایدلمه سی و بویله جده خاق صنوفک کند احتیاجاتی ایله واسطه سز مشغول اولاسی کی فوائد آله ایدیله جکی دوشونلشدر.

بواصولی متضمن بابیلاجق انتخاب قانونیه بویوک ملت مجلسینه هرولایتدن شیمدیکنه نسبتله بر قاج متلی زیاده مقدار معین انتخاب ایدیله جکندن بوقالاباق مجلس آنجق محدود بر مدت قوتله حالنده احتیاج داخلی و خارجی سیاسته فکرینی اظهار و عمومی استقامتی تمین ایتدکن صوکره اولنک مقامنه قائم اولاجق / تشریع

...ve cümlesi şimdiye kadar ya sarahaten ya zımnen veya amelen Büyük Millet Meclisince kabul ve defatle izhar ve ilân edilmiş bulunan umumi gayeleri program veya kanun şeklinde tespit ve neşirden sarf-ı nazarla “esasi” ve “ idari” mevadd –kanun-ı esasimizin ihtiyaç görüldükçe parça parça tespit edilen mevaddı şeklinde– kanun haline vaz’ ve Meclis-i Âliye teklif kılınmıştır.

Maahaza Büyük Millet Meclisinin nereye gittiği, hangi gayeyi istihdaf ettiği ve ne gibi esasa-ta müsteniden yürüdüğü dâhil ve hariçte bazılarınca câ-y-i sual görülebileceği ve bu gibi suallere cevap vermek de zaruri ve lazım bulunduğu için “maksat ve meslek” serlevhası altındaki dört madde ruhunun ancak beyanname şeklinde tahrir ve neşri muvafık gibi mütalaa kılınmış ve o maddeler bu hale ifrağ olunmuştur.

“Esasi ve idari” mevaddın Encümenince mütalaasına gelince: Hükümetçe teklif edilen şekiller ile Encümenimizin kabul ettiği şekillerin mukayesesinden anlaşılacağı üzere mevadd-ı esasiye de başlıca iki mühim nokta ta’dil edilmiştir:

Birincisi, Büyük Millet Meclisi âzâsının her vilayette meslekler erbabı temsil edilmek üzere intihabı, ki bu usul ile hem halkın şimdiki iki dereceli intihabdan doğrudan doğruya bir dereceli intihaba geçmesi, hem de umumi refahın ve memleketin ümran ve selâmetinin kafil ve zamini olacak surette sa’y ve amel erbabının tamamiyle temsil edilmesi ve böylece de halk sunûfunun kendi ihtiyacatı ile vasıtasız meşgul olması gibi fevaid elde edileceği düşünülmüştür. Bu usulü mutazammın yapılacak intihab kanunuyla Büyük Millet Meclisine her vilayetten şimdikine nispetle birkaç misli ziyade miktar Mebus intihab edileceğinden bu kalabalık Meclis ancak mahdud bir müddet kongre halinde içtima ile dâhilî ve haricî siyasette fikrini izhar ve umumi istikameti tayin ettikten sonra onun makamına kaim olacak teşri...

واجرا قدر تالارنى حائز مصفر بر مجلس مستمراً جاليدى جقدرد .
ايكنجىسى ، بويوك ملت مجاسى رئيسك اجرا و كيللارى هيئتك ده رئيسى
اولماسى طرزنده آلى آيدر تطبيق اولونان ومحاذيرى كورولان اصولك
تبدیلی قبول اولونمشدر . بعدما بويوك ملت مجاسى رئيسى منحصرأ مجلسك رئيسى
اولاجقدرد . و كيللار هيئت ده كنديلرينه آرالرندن برينى رئيس انتخاب ايدى جككردو .
ادارى موادده ايسه انجمنىز بر قاج مهم نقطه ينى تعديل ايله مشدر . برينى
ولايات ده دخى مسلكى تمثيلك وطوغرىدن طوغرى يه انتخاب قبول ايدىلمايدىر . هر
ولايت مجاسى كندى اعضاسى ميانندن اجرا عاملى بر رئيس ايله مختلف شعبات امورى
اداره يه كافى عددده اعضادن تشكىل ايدىن بر اداره هيئتى انتخاب ايلر واجرا صلاحيتى
بو هيئته عائد اولور . بويلاجه هر ولايت ده محلى وظائفى مركزدن كونده رلىش
مأمور لر دكل ، ولايت مجاسى انتخاب و تفريق ايدى جكى ذوات تدوير ايله يه جكدر .
بويوك ملت مجلسك مئلى اولان والى دولتك عمومى و مملكتك هر طرفنده مشترك
وظائفى رؤيت ايدى جك و آنجق محلى وظائف ايله دولتك عمومى وظائفى آرالرنده
تعارض و قوعنده مداخله ايدى جكدر .
ناحية مجلسلرينك ده خاقچه طوغرىدن طوغرى يه انتخابلرى قبول
ايدىلمايدىر . هر ناحيه خصوصى حياتنده مختارى حائز معنوى بر شخصيتدر .
ناحية مديرى ناحيه مجلسنجه انتخاب اولور .
مملكتده اقتصادى ، اجتماعى ، جغرافى مناسبلى منطقه لرك تحديديه
بورالره كوندر يلاجه عمومى منشىلره تعاق ايدىن مادىلر ده دخى ، مفتشلىك دولتك
عمومى وظائفيله محلى وظائف جريان و تطبيقى مراقبه ايتىملرى و بويلاجه واسع
بر عدم مركزيتيه اداره اولونان مملكت اقسامك مركزه صبقى بر صورنده ارتباطى
ايله ذوات و حكومت ماكنه سىك منتظماً ايشله مەسى تأمل ايدىلمايدىر .

...ve icra kudretlerini haiz musaggar bir Meclis müstemirren çalışacaktır.

İkincisi, Büyük Millet Meclisi Reisinin İcra Vekilleri Heyeti'nin de Reisi olması tarzında altı aydır tatbik olunan ve mehaziri görülen usulün tebdili kabul olunmuştur. Ba'dema Büyük Millet Meclisi Reisi münhasıran Meclisin Reisi olacaktır. Vekiller Heyeti de kendilerine aralarından birini reis intihab edeceklerdir.

İdari mevadda ise Encümenimiz birkaç mühim noktayı ta'dil eylemiştir. Birisi vilayatta dahi mesleki temsilin ve doğrudan doğruya intihabın kabul edilmesidir. Her vilayet meclisi kendi âzâsı miyanından icra âmili bir reis ile muhtelif şubât umuru idareye kâfi adette âzâdan teşekkül eden bir idare heyeti intihab eyler ve icra salahiyeti bu heyete ait olur. Böylece her vilayette mahallî vazaifi merkezden gönderilmiş memurlar değil, vilayet meclisinin intihab ve tefrik edeceği zevat tedvir eyleyecektir. Büyük Millet Meclisinin mümessili olan vali, devletin umumi ve memleketin her tarafında müşterek vazaifini rü'yet edecek ve ancak mahallî vazaif ile devletin umumi vazaifi aralarında tearuz vukuunda müdahale edecektir.

Nahiye meclislerinin de halkça doğrudan doğruya intihabları kabul edilmiştir. Her nahiye hususi hayatında muhtariyeti haiz manevi bir şahsiyettir. Nahiye müdürü, nahiye meclisince intihab olunur.

Memlekette iktisadi, ictimai, coğrafi münasebetli mıntıkların tahdidiyle buralara gönderilecek umumi müfettişlere taalluk eden maddelerde dahi, müfettişlerin devletin umumi vazaifiyle mahallî vazaifin cereyan ve tatbikatını murakabe etmeleri ve böylece vasî bir adem-i merkeziyetle idare olunan memleket aksamının merkeze sıkı bir surette irtibatı ile devlet ve hükümet makinesinin muntazaman işlemesi teemmül edilmiştir.

— ٤ —

طوپراق، معارف، عدلیه، مالیه، اقتصاد، اوقاف ایشلرینه و اجتماعی
مسئلهلره متعلق احکامه کلنجه: بونلرکده تجدد و اصلاحی هیئت اجراییه
ایله متحداً پیدر پی ملاحظه و مواد مخصوصه ایله قانون شکننده تدبیر
قرارلاشدیرلمشدر.

سا ۲۱ تشرین اول ۳۳۶

انجمن مخصوص رئیس

ازمیر مبعوثی

یونس نادی

انجمن مخصوص مضبوط محرری

بوردور مبعوثی

اسماعیل صبیحی صویمالی

Toprak, maarif, adliye, maliye, iktisat, evkaf işlerine ve ictimai meselelere müteallik ahkâma gelince: Bunların da tecdid ve ıslahı heyet-i icraiye ile müttehiden peyderpey mûlahaza ve mevadd-ı mahsusa ile kanun şeklinde tespit edilmesi kararlaştırılmıştır.

21 Teşrîn-i evvel 336

Encümen-i Mahsus Mazbata Muharriri
Burdur Mebusu
İsmail Subhi Soysallı

Encümen-i Mahsus Reisi
İzmir Mebusu
Yunus Nadi

تاریخچه اسنادی

— ۵ —

بویوک ملت مجلسنک بیاننامه سی

۱ امپریالیست دولتلرک، دولت و ملتیزک حیاته آجیقه قصدا تمهلری نتیجه سنده مدافعه مشروعه ایچون طوبالانان تورکیا بویوک ملت مجلسی، شمعی یه قدر مختلف وسیله لرله صراحت و یا ضمناً اعلان ایتدیکی مقصد و مسلکتی برکوره دها بوتون جهانیه عرض ایچون شویاننامه بی نشر اینه مکه لزوم کورمشدر . تورکیا بویوک ملت مجلسی، ملی حدودلر داخلنده **حیات و استقلال**ی تأمین و خلافت و سلطنت مقانی تخلصی عهدیه تشکل ایتمشدر . بناءً علیه حیات و استقلالنی یکانه و مقدس امل بیلدیکی تورکیا خلقنی امپریالیزم و قاپیتالیزم تحکم و ظلمندن قورتارارق اراده و حاکمیتک صاحبی قیلعله غایه ته واصل اولاجنی قناعتنددر .

۲ تورکیا بویوک ملت مجلسی ملتک حیات و استقلال ته سوء قصد ایدن امپریالیست و قاپیتالیست دشمنلرک تجاوزاتنه قارشى مدافعه و بومقصد منافی حرکت ایدنلری تأذیب عنیميله مؤسس براردویه صاحبدر . امر و قوماندا صلاحیتی بویوک ملت مجلسنک شخصیت معنویه سنددر .

۳ تورکیا بویوک ملت مجلسی، خلقک اوتنه دن بری معروض بولندینی سقات سببلرینی یکی وسائط و تشکیلات ایله قالدیرارق رینه رفاه و سعادت اقامه ایتمکی باشلیجه هدفی عدا ایدر . بناءً علیه طوبراق، معارف، عدلیه، مالیه اقتصاد و اوقاف ایشارنده و دیگر مسائلده اجتماعی اخوت و تعاونی حاکم قیلارق خلقک احتیاجاتنه کوره بجدات و تأسیساتی وجودیه تیرمکه جایشه جقدر . بونک ایچون ده سیاسی و اجتماعی عومله لرینی ملتک روحدن الملق و تطبیقانده ملتک تمایلات و عنعناتی کوزه تمک فکرنددر .

۴ بناءً علیه تورکیا بویوک ملت مجلسی ملتک اداری، اقتصادی، اجتماعی

Büyük Millet Meclisinin Beyannamesi

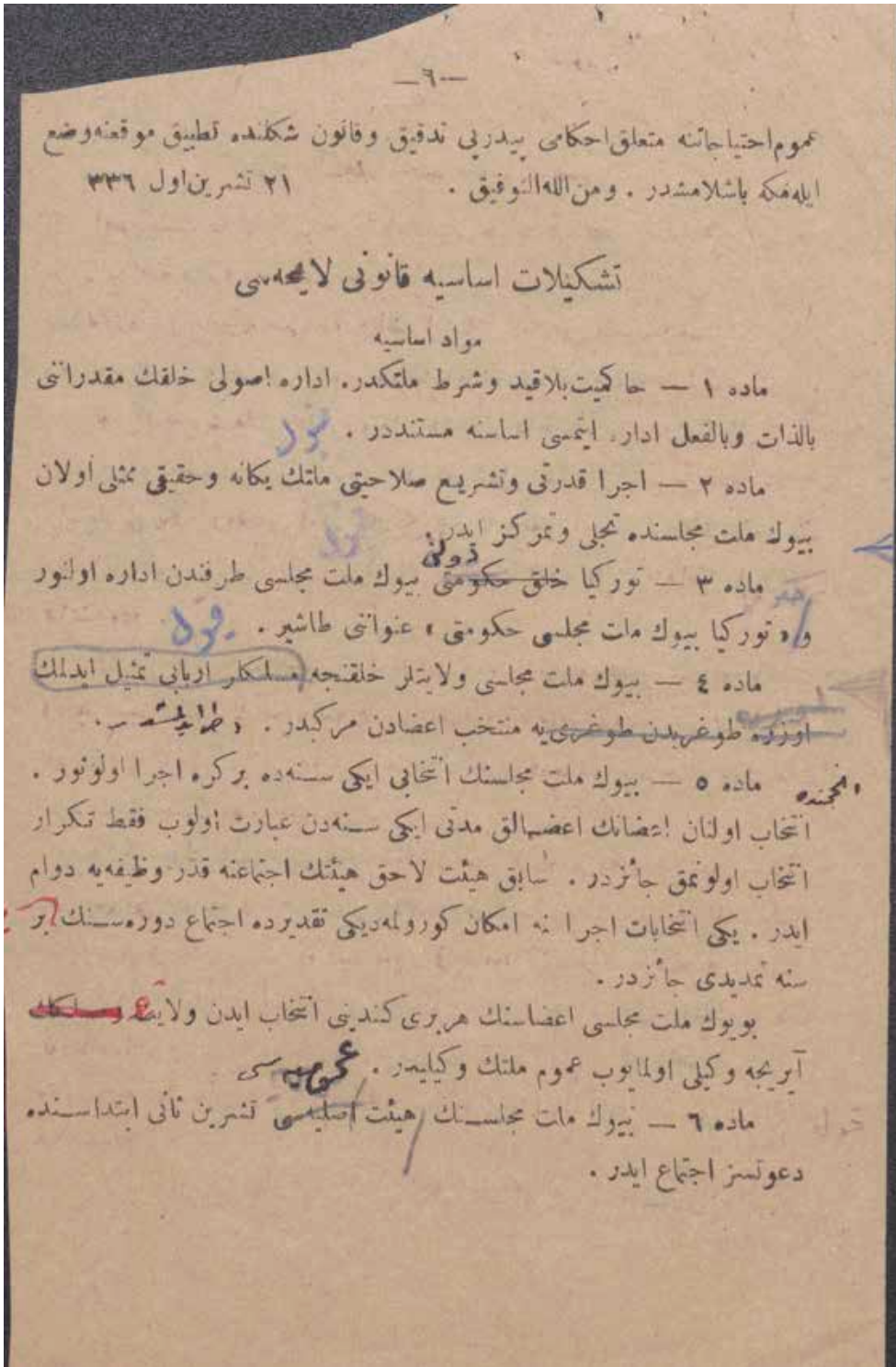
Emperyalist devletlerin, devlet ve milletimizin hayatına açıkça kastetmeleri neticesinde müdafaa-i meşrua için toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi, şimdiye kadar muhtelif vesilelerle sarahaten veya zımnen ilan ettiği maksat ve meslekini bir kere daha bütün cihana arz için şu beyannameyi neşreylemeye lüzum görmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, millî hudutlar dâhilinde İslam ekseriyetinin hayat ve istiklali temin ve hilafet ve saltanat makamını tahlisi ahdiyle teşekkül etmiştir. Binaenaleyh hayat ve istiklalini yegâne ve mukaddes emel bildiği Türkiye halkını, emperyalizm ve kapitalizm tahakküm ve zulmünden kurtararak irade ve hâkimiyetinin sahibi kılmakla gayesine vasil olacağı kanaatinde dir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin hayat ve istiklaline su-i kasd eden emperyalist ve kapitalist düşmanların tecavüzatına karşı müdafaa ve bu maksada münafi' hareket edenleri te'dib azmiyle müesses bir orduya sahiptir. Emir ve kumanda salahiyeti Büyük Millet Meclisinin şahsiyet-i maneviyesinde dir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkın öteden beri maruz bulunduğu sefalet sebeplerini yeni vesait ve teşkilat ile kaldırarak yerine refah ve saadet ikame etmeyi başlıca hedefi addeder. Binaenaleyh, toprak, maarif, adliye, maliye, iktisat ve evkaf işlerinde ve diğer mesailde ictimai uhuvvet ve teavünü hâkîm kılarak halkın ihtiyacatına göre teceddüdat ve tesisatı vücuda getirmeye çalışacaktır. Bunun için de siyasi ve ictimai umdelerini milletin ruhundan almak ve tatbikatta milletin temayülât ve an'anatını gözetmek fikrindedir.

Binaenaleyh Türkiye Büyük Millet Meclisi memleketin idarî, iktisadî, ictimai...

....umum ihtiyacatına müteallik ahkâmı peyderpey tedkik ve kanun şeklinde tatbik mevkiine vaz eylemeye başlamıştır. Veminellahi't-tevfik.

21 Teşrîn-i evvel 336

Teşkîlât-ı Esâsîye Kanunu Layihası **Mevadd-ı Esasiye**

MADDE 1– Hâkimiyet bilâ-kayd u şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi'z-zat ve bi'l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir. (Kabul)

MADDE 2– İcra kudreti ve teşrî salâhiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder. (Kabul)

MADDE 3– Türkiye devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve hükümeti “Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti” unvanını taşır. (Kabul)

MADDE 4– Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir. (Tay-yedilmiştir.)

(Encümende) MADDE 5– Büyük Millet Meclisinin intihabı iki senede bir kere icra olunur. İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Sabık heyet lâhik heyetin ictimâna kadar vazifeye devam eder. Yeni intihabat icrasına imkân görülemediği takdirde ictima devresinin bir sene temdidi caizdir.

Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilayetin ayrıca vekili olmayıp umum milletin vekilidir.

Kabul MADDE 6– Büyük Millet Meclisinin heyet-i umumiyesi teşrîn-i sâni ibtidasında davetsiz ictima eder.

—۷—

ماده ۷— بویوک ملت مجلسی اعضاسی، هرا اجتماع مبدانندن اعتبار آلی آی صوکره، انجمنه بویوک ملت مجلسنه عائد بوتون حقوق و صلاحیتلری حائز اولوق و کله جک اجتماع سنه سنه قدر اجتماع خانی محافظه ایتک اوزره ایجلمدن لاقلا انتخاب دواثری عددینک ایکی مثلی مقدارده اعضاسی خفی رأی ایله تفریق ایدر. **هر دو نفر با نصف رای**

ماده ۸— عموم قوایینک وضعی، تعدیلی، فسخی و معاهده و صلح عتدی انجمنه و وطن مدافعہ سی اعلانی کی حقوق اساسیه بویوک ملت مجلسنه عائددر. **بویوک ملت مجلسی**

ماده ۹— بویوک ملت مجلسی حکومتک انقسام ایله دیکی دواثری/ انتخاب کرده سی انجمنه اولان وکیللر واسطه سیله اداره ایدر. **مجلسی اعضا** اجرائی خصوصیات ایچون وکیللره وجهه تعیین ولدی الحاحیه بونلری تبدیل ایلر.

ماده ۱۰— بویوک ملت مجلسی هیئت سلیه سی طرفندن انتخاب اولان رئیس انجمنه **انتخاب دواثری** بویوک ملت مجلسی طرفنده بویوک ملت مجلسی رئیسیدر. بوصفله مجلس نامه امضا و ضمنه و مجلس مقرراتی تصدیقه صلاحیتداردر. اجرا وکیللری هیئت ایجلمدن برینی کندبلرینه رئیس انتخاب ایدرلر. **انجمنه بون ملت مجلسی رئیس وکیللر هیئت دواثری مجلسی** اداره

ماده ۱۱— تورکیا، جغرافی وضعیت و اقتصادی مناسبت نقطه نظرندن ولایتلره، ولایتلر قضالره منقسم اولوب قضالرده ناحیه لردن ترکب ایدر. ولایت

ماده ۱۲— ولایت محلی امورده معنوی شه خصیتی و نامختاری حائزدر. خارجی و داخلی سیاست، عدلی و عسکری امور، بین المللی اقتصادی مناسبات و حکومتک عمومی تکالیفی ایله منافی بدن زیاده ولایانه شامل خصوصیات مستقنا اولوق اوزره بویوک ملت مجلسنجه وضع ایدیله جک قوانین موجبه جمعا، ف، صحه، اقتصاد، زراعت، نافع و معاونت اجتماعیه ایشلارینک تنظیم و اداره سی و ولایت مجلسلرینک، صلاحیتی داخلده در.

MADDE 7– Büyük Millet Meclisi âzâsı, her ictima mebdeinden itibaren üç ay sonra, Büyük Millet Meclisine ait bütün hukuk ve salahiyetleri haiz olmak ve gelecek ictima senesine kadar ictima halini muhafaza etmek üzere içlerinden lâakal intihab devairi adedinin iki misli miktarda âzâyı hafi rey ile tefrik eder. Her vilayetten bir âzâ kalmak şarttır. (Encümende)

MADDE 8– Ahkâm-ı şer’iyyenin tenfizi, umum kavânînin vaz’ı, ta’dili, feshi ve muahede ve sulh akdi ve vatan müdafaası ilanı gibi hukuk-ı esasiye Büyük Millet Meclisine aittir. Encümende

MADDE 9– Büyük Millet Meclisi Hükümetin inkısam eylediği devairi kanun-ı mahsus mucibince intihab-kerdesi olan vekiller vasıtasıyla idare eder. Meclis icrai hususat için vekillere veche tayin ve lede’l-hace bunları tebdil eyler. Encümende

MADDE 10– Büyük Millet Meclisi heyet-i umumiyesi tarafından intihab olunan reis bir intihab devresi zarfında Büyük Millet Meclisi Reisi’dir. Bu sıfatla Meclis namına imza vaz’ına ve Heyet-i Vekile mukarreratını tasdike salahiyettardır. İcra Vekilleri Heyeti içlerinden birini kendilerine reis intihab ederler. Ancak Büyük Millet Meclisi Reisi, Vekiller Heyeti’nin de reis-i tabiisidir. Encümende

İdare

MADDE 11– Türkiye, coğrafi vaziyet ve iktisadi münasebet nokta-i nazarından vilayetlere, vilayetler kazalara münkasım olup kazalar da nahiyelerden tereküb eder.

Vilayet

MADDE 12– Vilayet mahallî umurda manevi şahsiyeti ve tam muhtariyeti haizdir. Haricî ve dâhilî siyaset, şer’î, adlî ve askerî umur, beyne’l-milel iktisadi münasebat ve hükümetin umumi tekâlifî ile menafii birden ziyade vilayâta şamil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vaz’ edilecek kavânîn mucibince evkaf, medaris, maarif, sıhhiye, iktisat, ziraat, nafia ve muavenet-i ictimaiye işlerinin tanzim ve idaresi “vilayet meclislerinin” salahiyeti dâhilindedir.

— ۸ —

شورایه
ماده ۱۳ — ولایت مجلسی مسکونیتلایک لایحه ولایت خلقچه
منتخب اعضادن مرکدر . ولایت مجلسی اجتماع دوره سی ایکی سنده در .

اجتماع مدتی سنده ایکی آیدر شورایه
ماده ۱۴ — ولایت مجلسی اعضای میانندن اجرا علمی اوله جق بر رئیس
ایله مختلف شعباتی اداره مأمور اعضادن شکل ایتمک اوزره بر اداره هیئت انتخاب
ایدر . اجرا صلاحیتی دائمی اولان بوهیتنه عاندر .

ماده ۱۵ — ولایت بیهوک ملت مجلسنک وکیل و ممثلی اولوق اوزره والی
بولنور . والی بیهوک ملت مجلسی حکومتی طرفندن تعیین اولوب وظیفه سی دولک
عمومی و مشترک وظائفی رؤیت ایتمکدر . والی یالکیز دولک عمومی وظائفی ایله
محلی وظائف آراسنده تعارض وقوعنده مداخله ایدر .

قضا

ماده ۱۶ — قضا یالکیز اداری و انضباطی بر جزء اولوب معنوی شخصیتی
حائز دکلدر . اداره سی بیهوک ملت مجلسی حکومتی طرفندن منصوب و والینک
امری آلتنده بر قائم مقامه مودود عیدر .

ناحیه

ماده ۱۷ — ناحیه ، خصوصی حیاتنده مختاری حائز بر معنوی شخصیتدر .

ماده ۱۸ — ناحیه ناک بر مجلسی ، بر اداره هیئت و برده مدیری واردر .

ماده ۱۹ — ناحیه مجلسی ، ناحیه خلقچه طوغریدن طوغری به منتخب

اعضادن ترکب ایدر .

ماده ۲۰ — اداره هیئت و ناحیه مدیری ناحیه مجلسی طرفندن انتخاب اولنور .

ماده ۲۱ — ناحیه مجلسی قضائی ، اقتصادی و مالی صلاحیتی حائز اولوب

بولنورک درجاتی قوانین مخصوصه ایله تعیین اولنور .

ماده ۲۲ — ناحیه برویا بر قاج کریدن مرکب اولدینی کبی بر قصبه ده بر ناحیه در .

MADDE 13– Vilayet şûrâları vilayetler halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir. Vilayet şûrâlarının ictima devresi iki senedir. İctima müddeti senede iki aydır.

MADDE 14– Vilayet şûrâsı âzâsı miyanından icra amiri olacak bir reis ile muhtelif şua batı idareye memur âzâdan teşekkül etmek üzere bir idare heyeti intihab eder. İcra salahiyeti daimî olan bu heyete aittir.

MADDE 15– Vilayette Büyük Millet Meclisinin vekilli ve mümessili olmak üzere vali bulunur. Vali, Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tayin olunup vazifesi devletin umumi ve müşterek vazaifini rû'yet etmektir. Vali, yalnız devletin umumi vazaifi ile mahallî vazaif arasında tearuz vukuunda müdahale eder.

Kaza

MADDE 16– Kaza yalnız idari ve inzibati bir cüz olup manevi şahsiyeti haiz değildir. İdaresi Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından mansub ve valinin emri altında bir kaimmakama mevdu'dur.

Nahiye

MADDE 17–Nahiye, hususi hayatında muhtariyeti haiz bir manevi şahsiyettir.

MADDE 18– Nahiyenin bir şûrâsı, bir idare heyeti ve bir de müdürü vardır.

MADDE 19– Nahiye şûrâsı, nahiye halkınca doğrudan doğruya müntehab âzâdan terekkeb eder.

MADDE 20– İdare heyeti ve nahiye müdürü nahiye şûrâsı tarafından intihab olunur.

MADDE 21– Nahiye şûrâsı ve idare heyeti kazai, iktisadi ve mali salahiyeti haiz olup bunların derecatı kavânîn-i mahsusa ile tayin olunur.

MADDE 22– Nahiye bir veya birkaç köyden mürekkep olduğu gibi bir kasaba da bir nahiyedir.

—۹—

عمومی مفتشلك

ماده ۲۳ — ولایتلار اقصاى واجتماعى مناسبتلى اعتباريله بولاشدك
عمومی مفتشلك قطعلهلى وجوده كىررلر .

ماده ۲۴ — عمومی مفتشلك منطقهلرینك عمومی صورتده آسایشك تأمینى،
و عموم دوائر معاملاتك تفتیشى، عمومی مفتشلك منطقه سندهكى ولایتلار مشترك
ایشلرینده آهنگك تنظیمى وظیفهسى عمومی مفتشلره مودوعدر . عمومی مفتشلر
دولتك عمومی وظائفله محلى ادارهلره طائد وظائف و مقرراتى دائمی صورتده
مرقبه ایدرلر .

ماده منفردة

اشبو قانون تاریخ نشرندن اعتباراً مرعى اولور . آنجق ایوم منعقد بیوک
مات مجلسى ۵ ایلول ۳۶ تاریخلى نصاب مذاکره قانوننك برنجی ماده سنده
کوسترلدىكى اوزره غایه سنك حصوله قدر مستمراً مجتمع بولانه جنى جهته اشبو
تشکیلات اساسیه قانونندهكى ۴ نجی ، ۵ نجی ، ۶ نجی ، ۷ نجی مادهلر آنجق
یکى انجابدن اعتباراً مرعى اولاجقدر .

کاتب	انجمن مخصوص مضبوطه محررى	انجمن مخصوص ریئس
قره صا صاحب	بورردور مېموتى	ازمير
محمد شكري	اسماعيل صېجى صويھللى	يونس نادى

اعضا	اعضا	اعضا
قره مېمى	صاروخان	جوروم
محمد وهى	ابراهيم زيا	فؤاد

Umumi Müfettişlik

MADDE 23– Vilayetler iktisadi ve ictimai münasebetleri itibariyle birleştirilerek umumi müfettişlik kıtaları vücuda getirirler.

MADDE 24– Umumi müfettişlik mıntıkalarının umumi surette asayişinin temini ve umum devair muamelatının teftişi, umumi müfettişlik mıntikasındaki vilayetlerin müşterek işlerinde ahengin tanzimi vazifesi umumi müfettişlere mevdu’dur. Umumi müfettişler devletin umumi vazaiifiyle mahallî idarelere ait vazaif ve mukarreratı daimî surette murakabe ederler.

Madde-i Münferide

İşbu Kanun tarih-i neşrinden itibaren mer’i olur. Ancak el-yevm münakid Büyük Millet Meclisi 5 Eylül 36 tarihli Nisab-ı Müzakere Kanunu’nun birinci maddesinde gösterildiği üzere gayesinin husulüne kadar müstemirren müctemi bulunacağı cihetle işbu Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’ndaki 4’üncü, 5’inci, 6’ncı, 7’nci maddeler ancak yeni intihabattan itibaren mer’i olacaktır.

21 Teşrîn-i evvel 36

Kâtip
Karahisar-ı Sahib
Mehmed Şükrü

Encümen-i Mahsus Mazbatası Muharriri
Burdur Mebusu
İsmail Subhi Soysallı

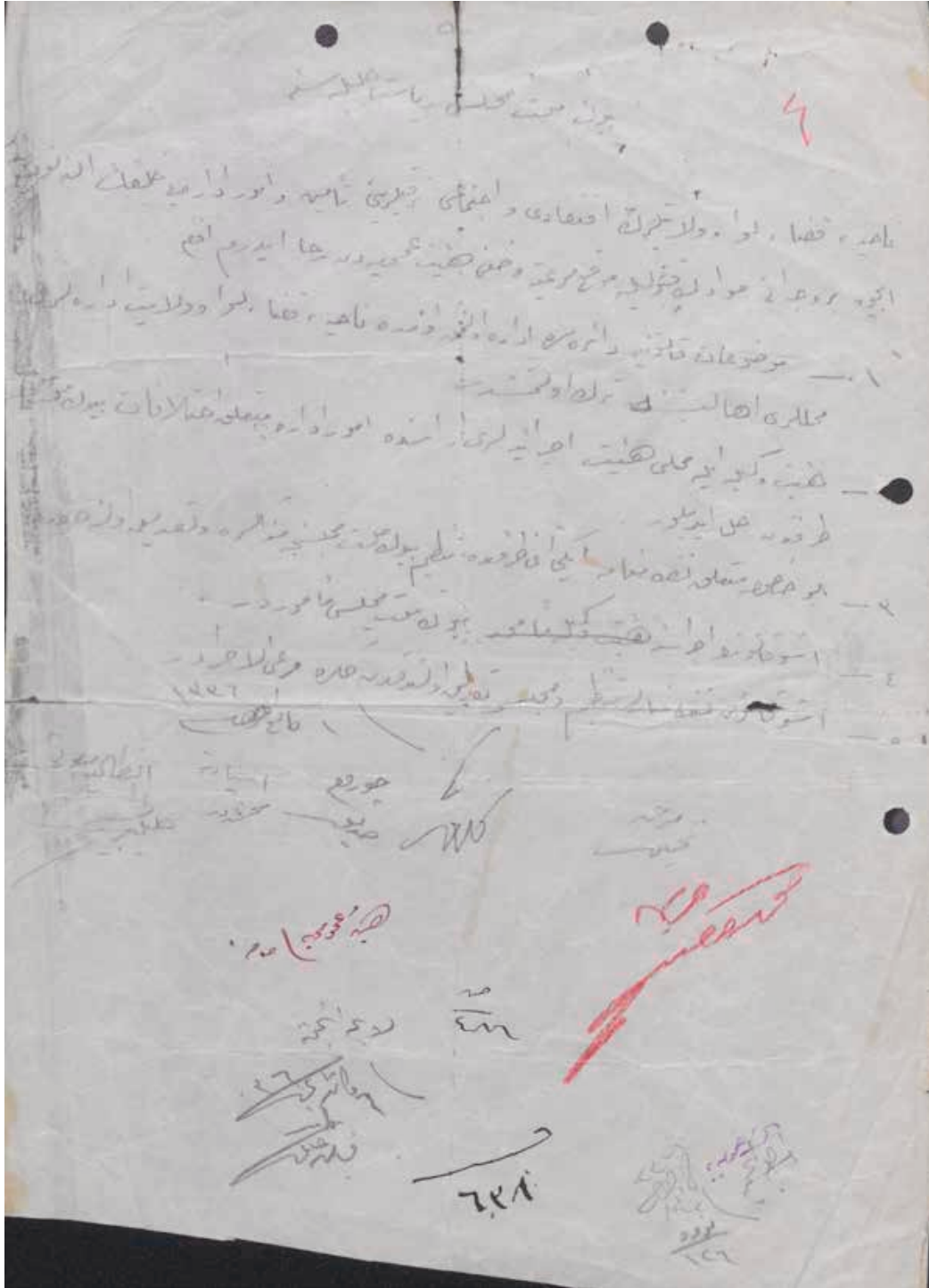
Encümen-i Mahsus Reisi
İzmir
Yunus Nadi

Âzâ
Karesi
Mehmed Vehbi

Âzâ
Saruhan
İbrahim Süreyya

Âzâ
Çorum
Fuad

8. Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey ve 6 Milletvekilinin Kanun Teklifi

Bihi

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Nahiye, kaza, liva ve vilayetlerin iktisadi ve ictimai terakkilerini temin ve umur-ı idarece halkın eline tevdi için ber-vech-i âtî mevaddın kabulüyle mevki-i meriyete vaz'ını heyet-i umumiyeden rica ederim efendim.

1- Mevzûat-ı kanuniye dairesinde idare olunmak üzere nahiye, kaza, liva ve vilayet idareleri mahalleri ahalisine terk olunmuştur.

2- Heyet-i Vekile ile mahalli heyet-i icraiyeleleri arasında umur-ı idareye müteallik ihtilâfât Büyük Millet Meclisi tarafından halledilir.

3- İşbu hususa müteallik nizamname iki ay zarfında tanzim Büyük Millet Meclisince müzakere ve tasdik olunacaktır.

4- İşbu kanunun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur.

5- İşbu kanun nizamnameler tanzim ve Meclisçe tasdik olunduktan sonra mer'iiyyü'l-icradır.

1 Kânûn-ı evvel 1336

Antalya
Halil İbrahim

Isparta
Mehmed Nadir

Çorum
Sıddık

Genç
(imza)

Maraş
Tahsin

Mersin
(imza)

Heyet-i Umûmiye
5 minhu

Layihâ Encümenine
6 Kânûn-ı sâni 36

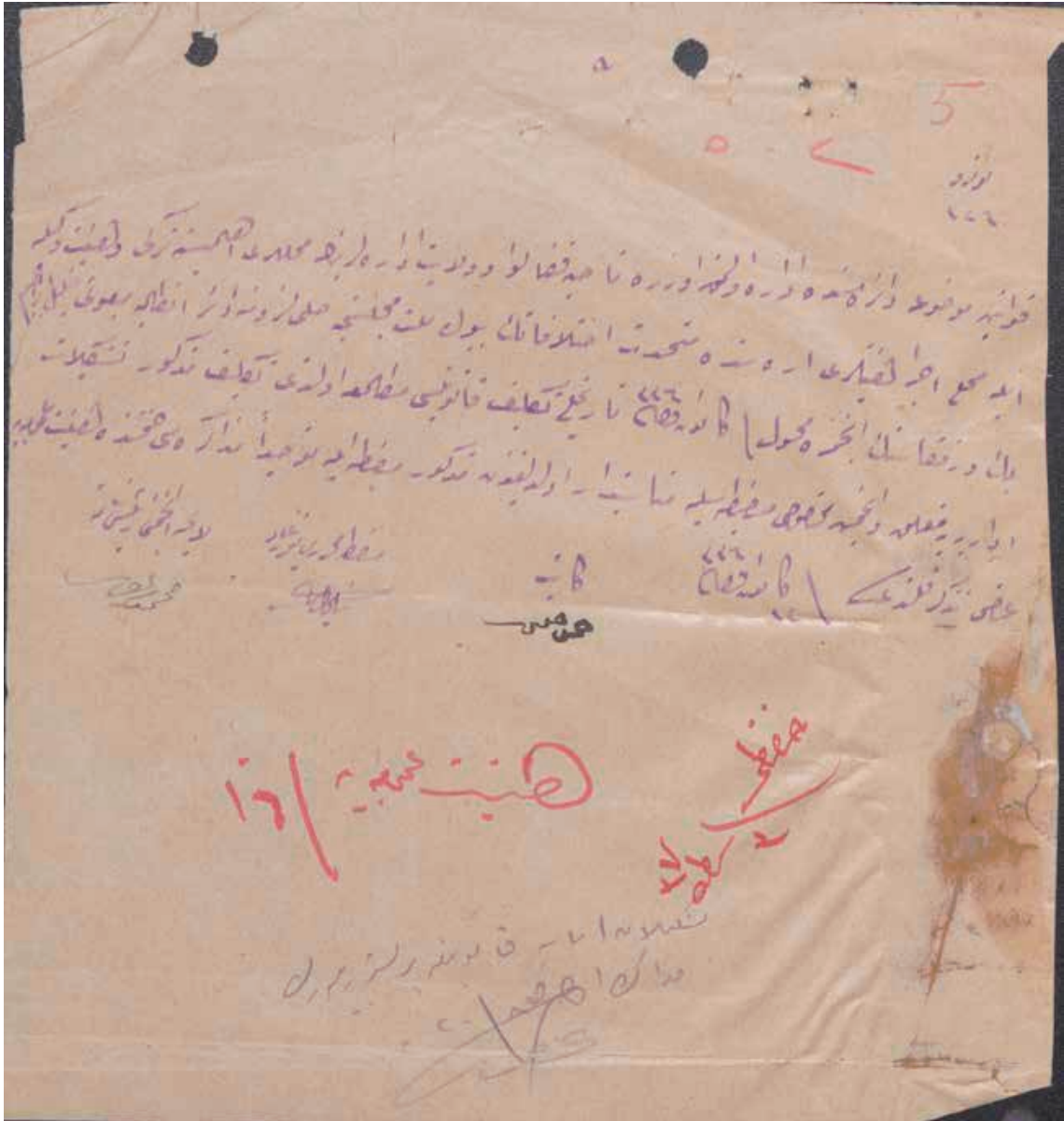
Z/486

Kâtip
İmza

K/638

Heyet-i Umûmiyeye
12 Kânûn-ı sâni 336

Numara 126

Bihi

Numara

126

Kavânîn-i mevzua dairesinde idare olunmak üzere nahiye, kaza, liva ve vilayet idarelerinin mahalleri ahalisine terki ve Heyet-i Vekile ile mahallî icra heyetleri arasında mütehaddis ihtilafatın Büyük Millet Meclisince halli lüzumuna dair Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey ve rüfekasının encümenimize muhavvel Kânûn-ı evvel 336 tarihli teklif-i kanunisi mütalaa olundu. Teklif-i mezkur teşkilat-ı idariyeye müteallik ve encümen-i mahsus mazbatasıyla münasebettar olduğundan mezkur mazbata ile tevhidden müzakeresi zımında heyet-i umumiyye arz-ı tezekkür kılındı.

12 Kânûn-ı evvel 336

Kâtip

İmza

Mazbata Muharriri

Yozgad

İmza

Layiha Encümeni Reisi nâmına

İmza

Heyet-i umumiyye

16 minhu

Hıfzı 3 Şubat 37

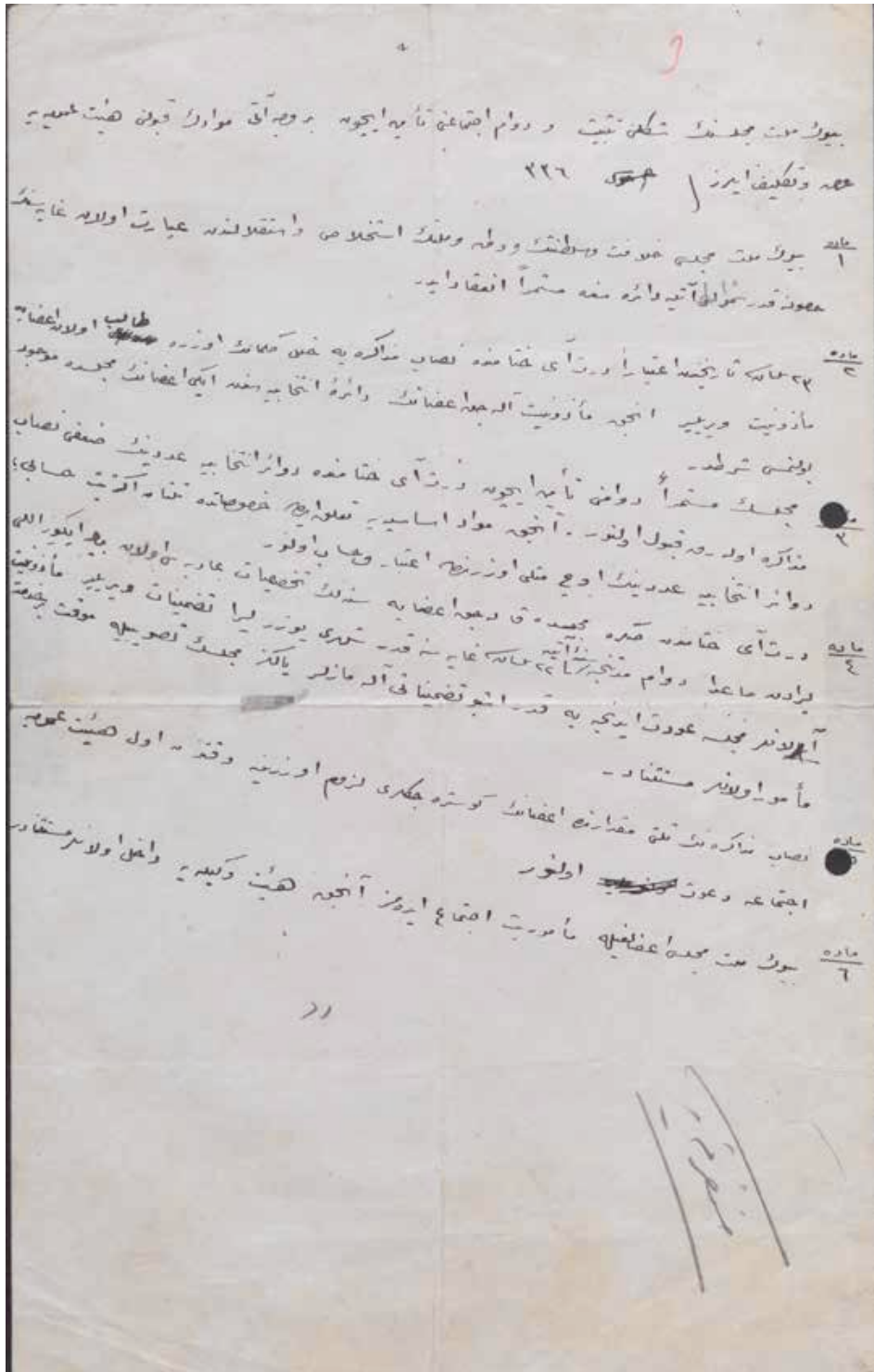
Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'yla birleştirilerek müzakere olacak.

20 minhu

Kâtip

İmza

9. Konuyla İlgili Dosyada Bulunan Bir Metin

Bihi

Büyük Millet Meclisinin şeklini tesbit ve devam-ı ictimainı temin için ber-vech-i âtî mevad-
dın kabulünü heyet-i umumiye arz ve teklif eyleriz. Ağustos 336

Madde 1– Büyük Millet Meclisi hilafet ve saltanatın ve vatan ve milletin istihlas ve
istiklâlinden ibaret olan gayesinin husulüne kadar şerait-i âtiye dairesinde müstemirren inikad
eder.

Madde 2– 23 Nisan tarihinden itibaren dört ay hitamında nisab-ı müzakereye hâlel gelmemek
üzere talib olan âzâyâ mezuniyet verilir. Ancak mezuniyet alacak âzânın daire-i intihabiyesinden
iki âzânın Mecliste mevcut bulunması şarttır.

Madde 3– Meclisin müstemirren devamını temin için dört ay hitamında devair-i intihabiye
adedinin zaafı nisab-ı müzakere olarak kabul olunur. Ancak mevadd-ı esasiyeye taalluk eden
hususattan sülûsân-ı ekseriyet hesabı; devair-i intihabiye adedinin üç misli üzerinden itibar ve
hesab olunur.

Madde 4– Dört ay hitamından sonra Meclis'te kalacak âzâyâ senelik tahsisat-ı âdiyesi olan
bin iki yüz elli liradan maada devam-ı müddetince sene-i âtîye 22 Nisan gayesine kadar şehrî
yüzer lira tazminat verilir. Mezuniyet alanlar Meclise avdet edinceye kadar işbu tazminatı alama-
zlar. Yalnız Meclisin tasvibiyle muvakkat bir hizmete memur olanlar müstesnadır.

Madde 5– Nisab-ı mezkurenin sülûsü miktarında âzânın gösterecekleri lüzüm üzerine vaktin-
den evvel heyet-i umumiye ictimaa davet olunur.

Madde 6– Büyük Millet Meclisi âzâlılığıyla memuriyet ictima edemez ancak Heyet-i Vekileye
dahil olanlar müstesnadır.

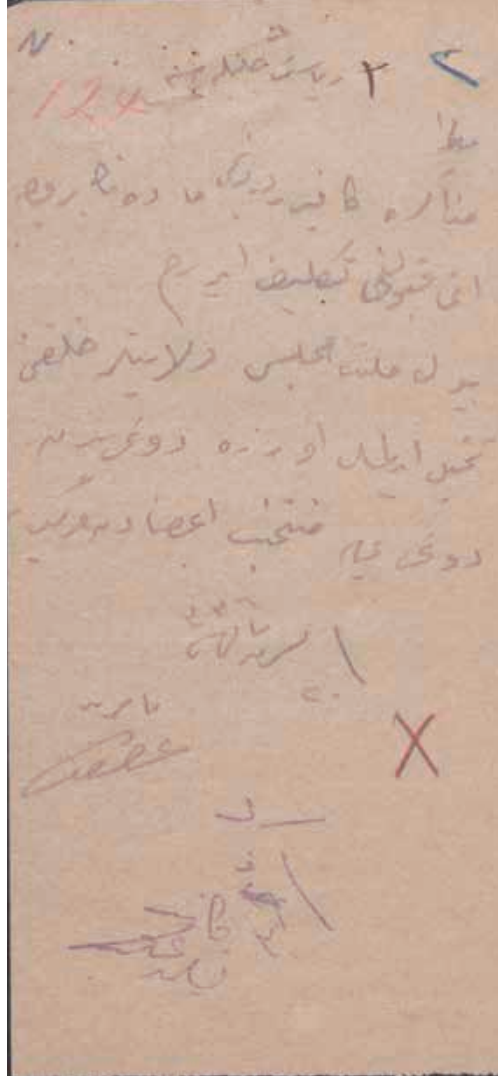
Red

Müteferrikaya

10. Encümen-i Mahsusun Kabul Ettiği Teşkilât-ı Esâsiye Kanun Teklifi Metni Üzerine Verilen Önergeler

10.1. Dördüncü Madde ile İlgili Verilen Önergeler (17 Adet)

10.1.1. Beyazıt Mebusu Atıf Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Müzakere kâfidir. Dördüncü maddenin ber-vech-i âti kabulünü teklif ederim.

Büyük Millet Meclisi vilayetler halkını temsil edilmek üzere doğrudan doğruya müntehab azadan mürekkeptir.

20 Teşrîn-i sâni 336

Bayezid

Atıf

Red

20 minhu

Kâtip

İmza

Bihi

Encümenin ahiren teklif ettiği ta'dilnamenin şu şekle ifrağını teklif eylerim.

İntihabat temsil-i meslekî esası üzerinden icra kılınacaktır. Şekl-i intihab kanun-ı mahsus ile tesbit edilecektir.

Adana

Zekai

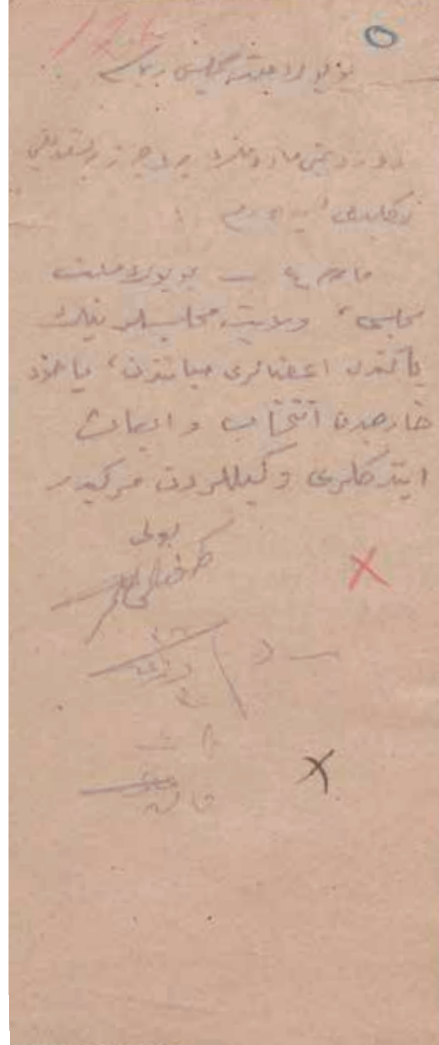
Red

30 Teşrîn-i sâni 36

Kâtip

İmza

10.1.3. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri (5)

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

Dördüncü maddenin ber-vech-i zîr ta'dilini teklif ederim:

Madde 4– Büyük Millet Meclisi, Vilayet Meclislerinin ya kendi âzâları miyanından, yahut hariçten intihab ve ib'as ettikleri vekillerden mürekkeptir.

Bolu
Tunalı Hilmi

Red
30 Teşrîn-i sâni 36
Kâtip
İmza

۴۴
۱۲۹۶

۸۳

۲ تېمى مەنە نەك زېردەكى
دەريا قىزىلىنى تەكلىپتەيدەم
بىر يولدا مەلىك مەلىك
(ولایت سۆزلىرى) بىلەن
يا كەندىن ويا خەرد
خەلىپەنى تالانتخاب
ايمەكلىرىنى تەكلىپ
دەريا قىزىلىنى تەكلىپ
ايدى - بولۇپ
خەلىپەنى تەكلىپ

24/4344

Riyâsete

4'üncü maddenin zîrdeki vechle kabulünü
teklif ederim

Büyük Millet Meclisi (vilayet şûrâları)'nın
ya kendinden ve yahut hariçten bi'l-intihab ib'as
ettikleri vekillerden terekküb eder.

Bolu

Tunalı Hilmi

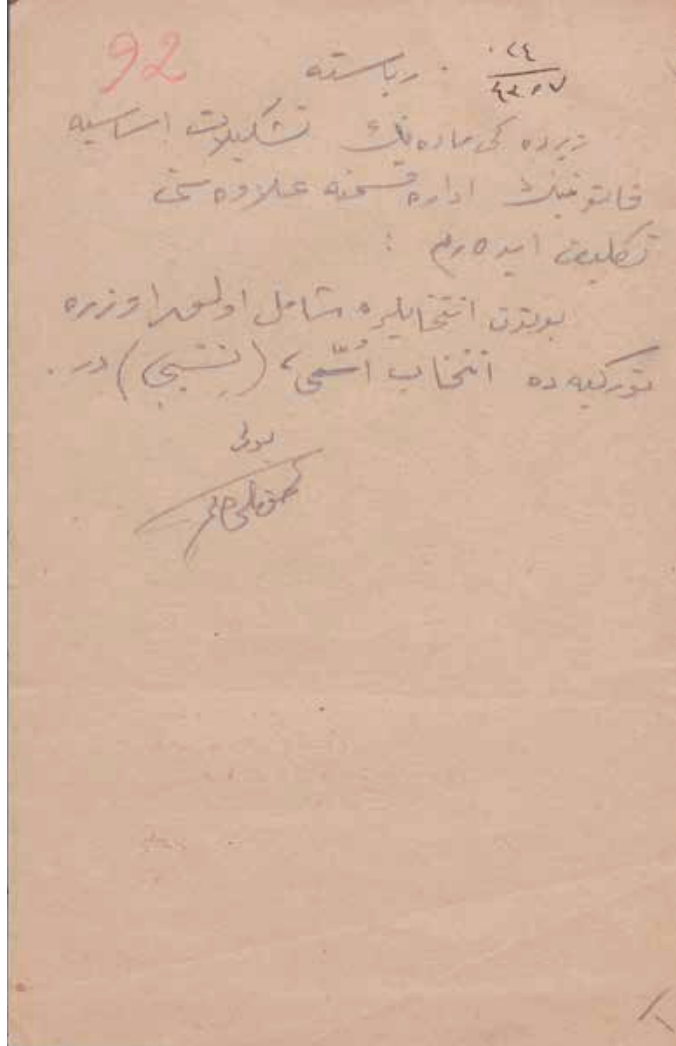
۱۱۴ ریاسته
دور دینجی ماده دهگی
(دوغرودر دوغروچ)
نصرتک طمله
عبدلئی تکلیف آیدم
برک
محمد علی

24/4356

Riyâsete

Dördüncü maddedeki (doğrudan doğruya)
tabirinin tayyıyla kabulünü teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

24/4357

Riyâsete

Zîrdeki maddenin Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun idare kısmına ilavesini teklif ederim:

Bütün intihablara şâmil olmak üzere Türkiye'de intihab üssü, (nisbi)dir.

Bolu
Tunalı Hilmi

24/4355

Dördüncü maddedeki (doğrudan doğruya) tabirinin
de kabulünü teklif ederim.

Tunalı Hilmi

10.1.4. Bitlis Mebusu Yusuf Ziya Bey ve Arkadaşlarının Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Dördüncü maddenin nihayetine (ve âzânın okur yazar olması şarttır) kaydının ilâvesini teklif eyleriz.

28 Teşrîn-i sâni 36

Bitlis Mebusu
Yusuf Ziya

Bitlis
Hüseyin Hüsnü

Muş
Abdulgani

Bitlis
Vehbi

Siird
Salih

Bitlis
Derviş

Ergani Mebusu
Sırrı

Van
Hasan Sıddık

Genç
Dr. Haydar

Muş
Mehmed

Hakkari
Mehmed Tufan

Mardin
Derviş

Bitlis
Arif

Ergani
Rüşdü

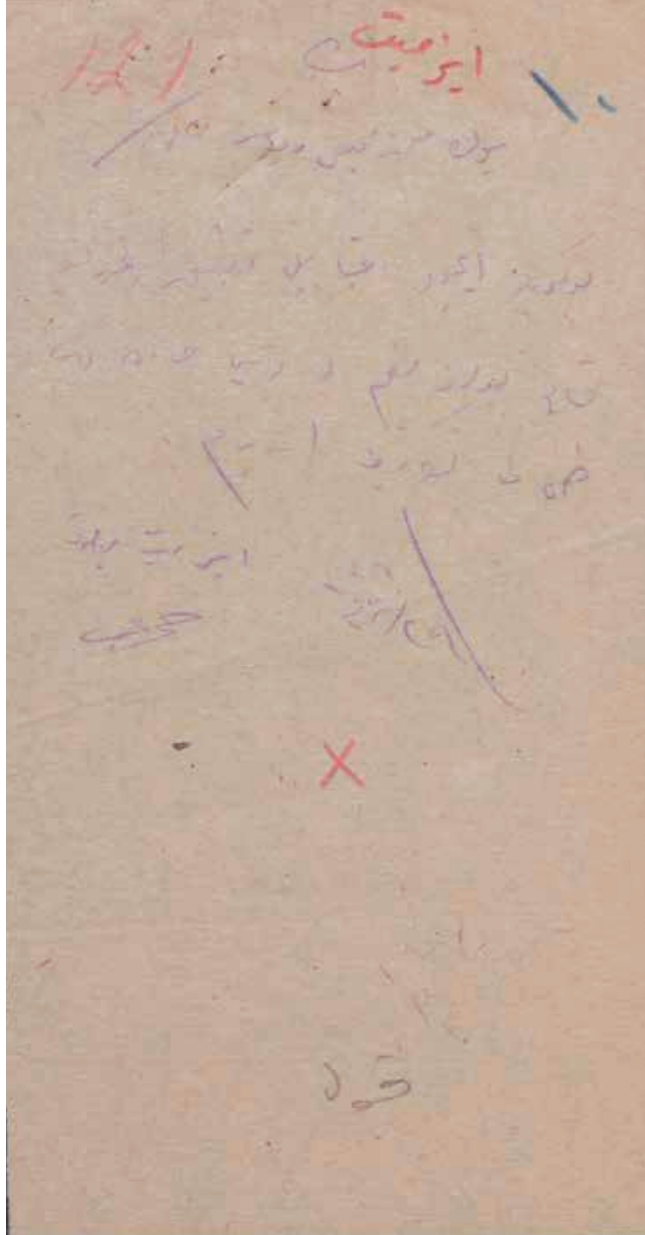
Red

30 Teşrîn-i sâni 36

Kâtip

İmza

10.1.5. İzmit Mebusu Hamdi Bey'in Önergesi

Bihi

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Bugün için kabil-i tatbik olmadığına kâni bulunduğum
dördüncü maddenin tayyını teklif ederim.

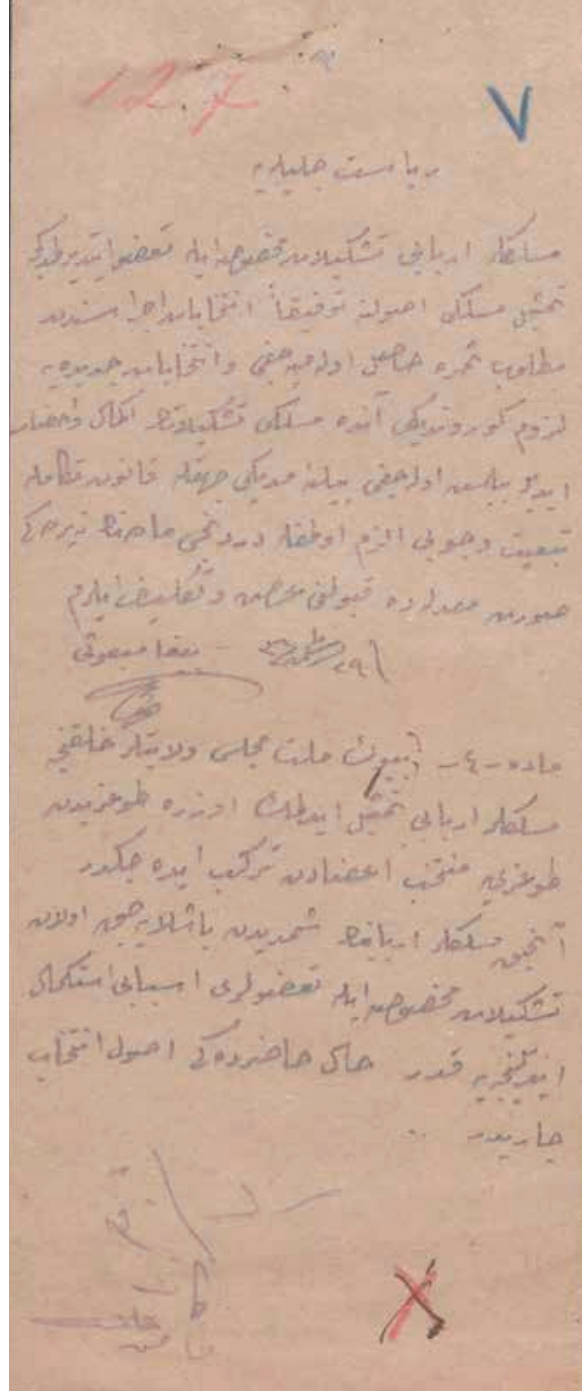
29 Teşrîn-i sâni 336

İzmit Mebusu

Hamdi

Kabul

10.1.6. Biga Mebusu Mehmet Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Meslekler erbabı teşkilat-ı mahsusa ile taazzuv ettirilmedikçe temsil-i mesleki usulüne tevfikân intihabat icrasından matlub semere hâsıl olamayacağı ve intihabat-ı cedideye lüzum görüldüğü anda meslekî teşkilatın ikmal ve ihzar edilebilmiş olacağı bilinemediği cihetle kanun-ı tekâmüle tebaiyet vücubu elzem olmakla dördüncü maddenin zirdeki suret-i muaddelede kabulünü arz ve teklif eylerim.

29 Teşrin-i sani 36

Biga Mebusu Memed

Madde 4- Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca meslekler erbabı temsil edilmek üzere doğrudan doğruya müntehab âzâdan tereküp edecektir. Ancak meslekler erbabının şimdiden başlayacak olan teşkilat-ı mahsusa ile taazzuvları esbabı istikmal edilinceye kadar hal-i hazırdaki usul-i intihab caridir.

Red

30 minhu

Kâtip

İmza

24/4343

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Dördüncü maddenin ber-vech-i âti şekilde kabulünü teklif eylerim.

Madde 4- Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca kanun-ı mahsusuna tevfikân meslekler erbabı temsil edilmek üzere doğrudan doğruya müntehab âzâdan mürekkeptir.

Karahisar-ı Sahib

Mehmed Şükrü

Yazıldı

24/4353

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Dördüncü maddedeki (meslekler erbabı temsil edilmek üzere) ibaresinin tayy suretiyle maddenin kabulünü teklif eyleriz. 17 Kânûn-ı sâni 36

Karahisar-ı Şarki
Mesud

Muş
Ahmed Hamdi

Kabul olmuştur.
17 minhu

Temsil-i meslekî

Vilayetler halkınca doğrudan doğruya intihab

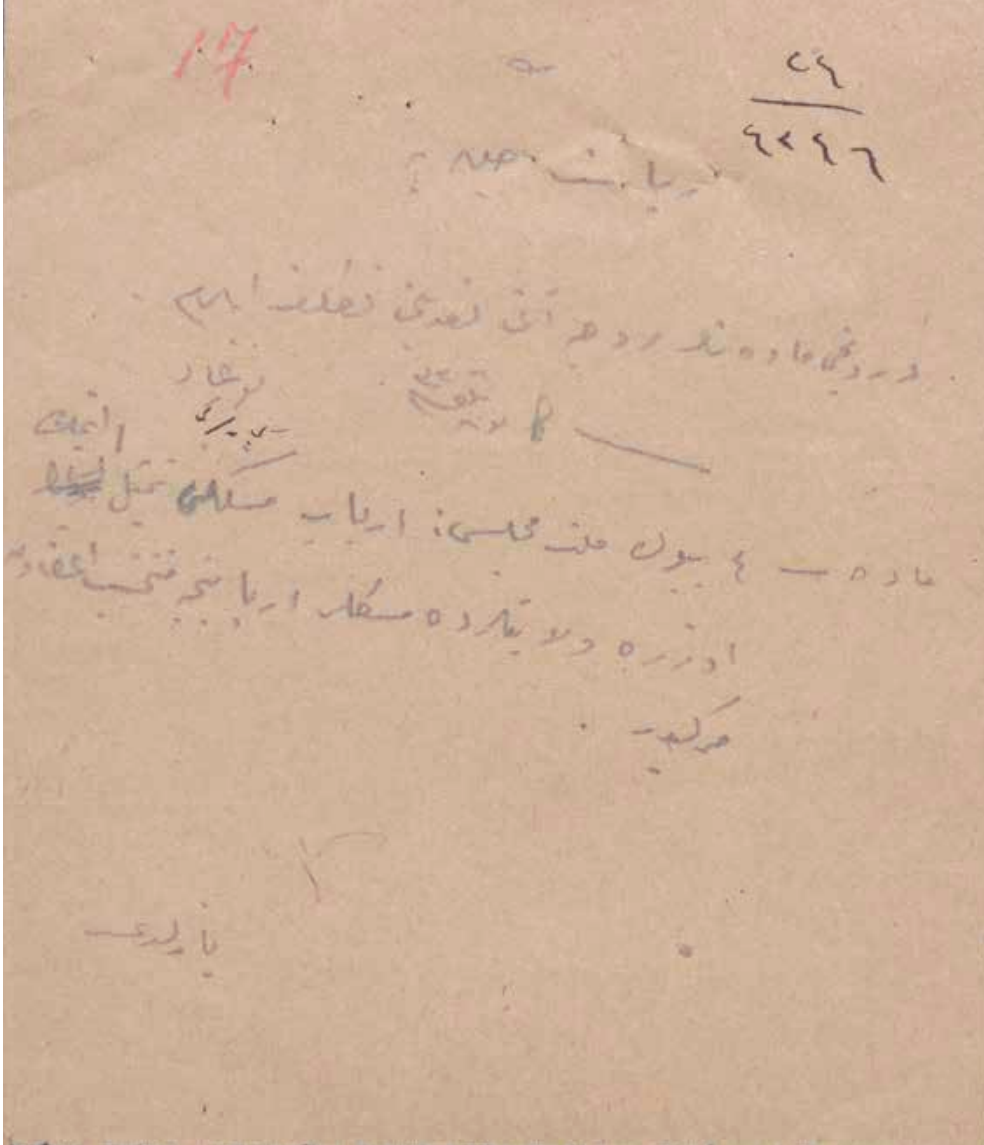
Bi'l-vasıta intisâb birinci rey 36

Maddenin tayyı ikinci kısım ikinci rey 74, 26

14 + 30 = 44

Yazıldı

10.1.9. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi

24/4346

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Dördüncü maddenin ber-vech-i âti ta'dilini teklif eylerim.

Kânûn-ı evvel 336

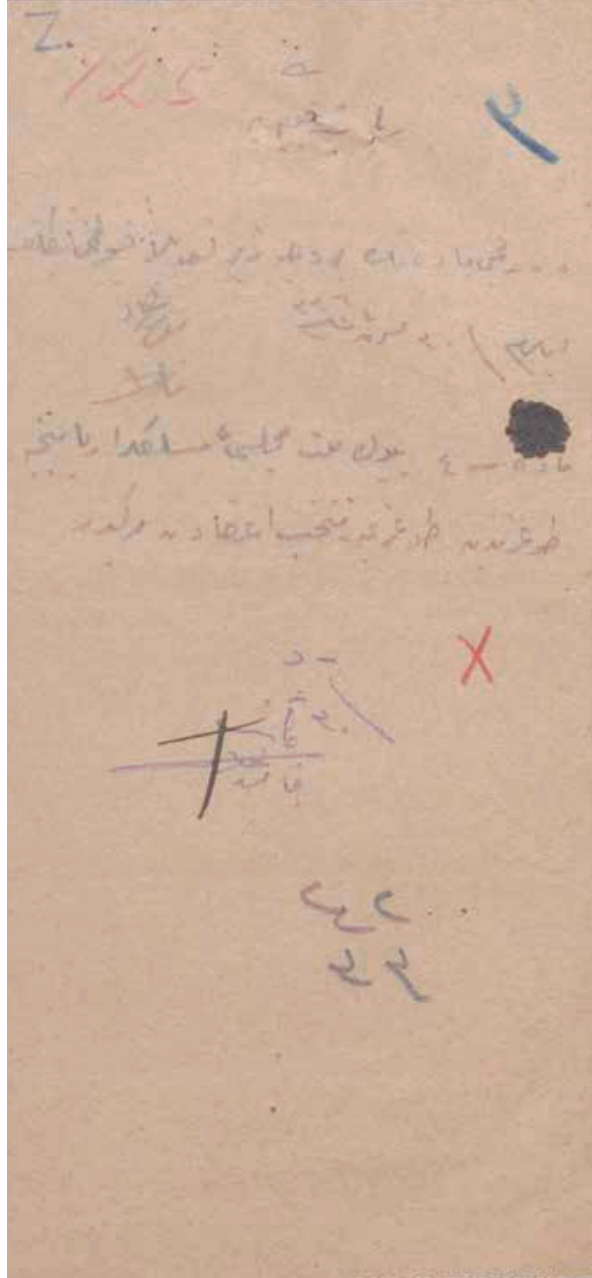
Yozgad

Süleyman Sırrı

Madde-4 Büyük Millet Meclisi: Erbab-ı mesleği temsil etmek üzere vilayetlerde meslekler erbabınca müntehab âzâdan mürekkeptir.

Yazıldı

10.1.10. Yozgat Mebusu Süleyman Hulusi Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Dördüncü maddenin ber-vech-i zîr ta'dilen kabulünü teklif
eylerim.

30 Kânûn-ı sâni 336

Yozgad

Süleyman Hulusi

Madde-4 Büyük Millet Meclisi meslekler erbabınca doğrudan
doğruya müntehab azadan mürekkeptir.

Red

30 minhu

Kâtip

İmza

42

33

24/4347

Makam-ı Riyâsete

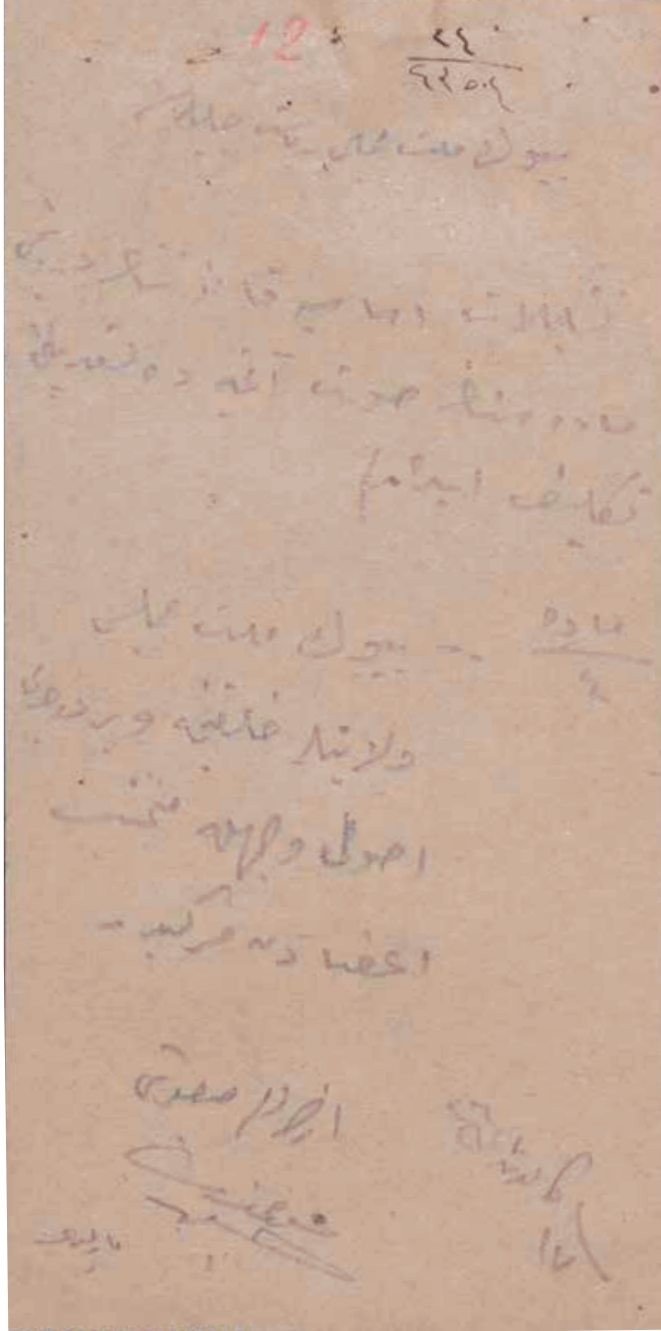
Temsil-i meslekiyi ihtiva eden dördüncü madde evvelce
tayyolunduğundan müzakere kâfidir.

Erzurum

Nusret

Yazıldı

10.1.12. Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi

24/4354

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Teşkîlât-ı Esâsîye Kanunu'nun dördüncü maddesinin suret-i âtiyede ta'dilini teklif ederim.

MADDE 4- Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca ve bir dereceli usul vechile müntehab âzâdan mürekkeptir.

17 Kânûn-ı sâni 36

Erzurum Mebusu
Hüseyin Avni

Yazıldı

24/4352

Riyâset-i Celîleye

Dördüncü maddenin ber-vech-i âtî ta'dilini teklif eylerim.

Büyük Millet Meclisi vilayetlerce doğrudan doğruya kanun-ı mahsus mucibince müntahab âzâdan mürekkebdır.

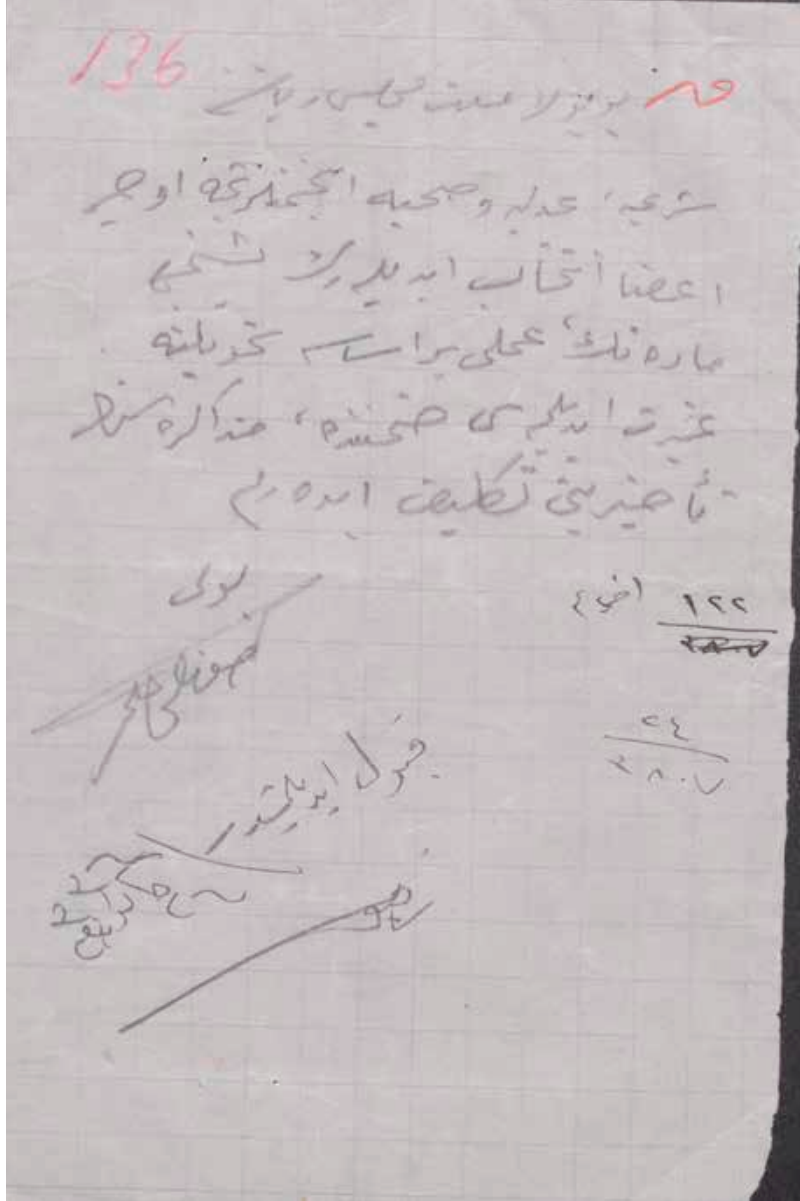
Trabzon

Hüsrev

Yazıldı

10.2. Beşinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (13 Adet)

10.2.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

Şer'iyye, Adliye ve Sıhhiye encümenlerince üçer âzâ intihab edilerek beşinci maddenin ilmî bir esasa tahviline gayret edilmesi zımnında, müzakeresinin tehirini teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

122 ictima

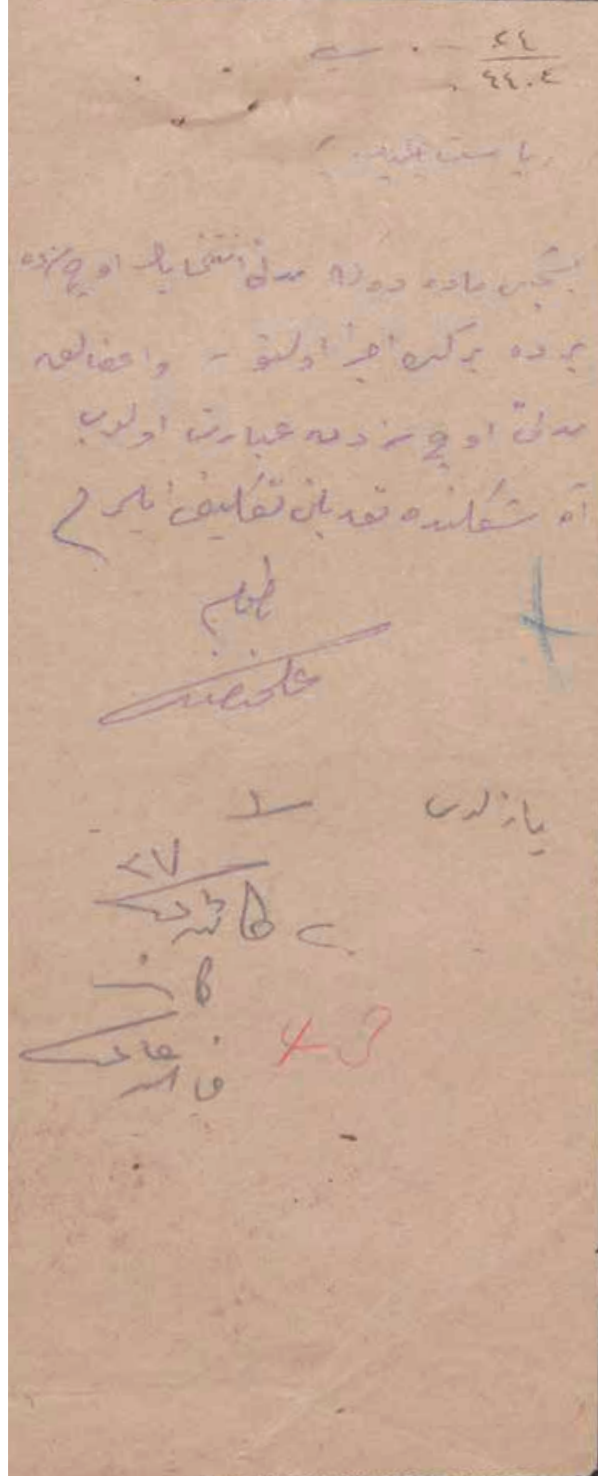
24/3807

Kabul edilmiştir.

26 Kânûn-ı evvel 336

İmza

10.2.2. Batum Mebusu Ali Rıza Bey'in Önergesi

24/4402

Bihi

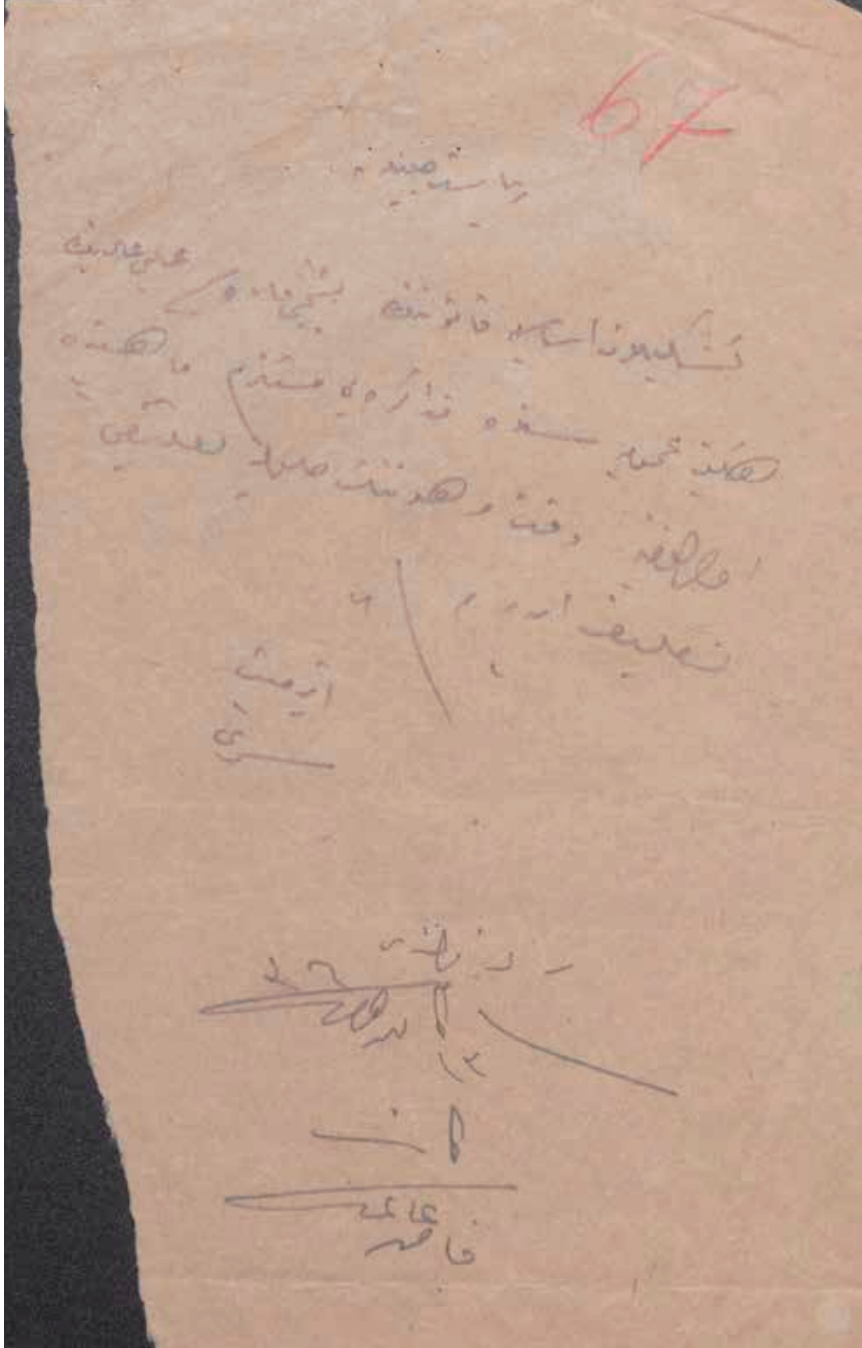
Riyâset-i Celîleye

Beşinci maddedeki müddet-i intihabın “üç senede bir kere icra olunur ve âzâlık müddeti üç seneden ibaret olup”a şeklinde ta’dilini teklif eylerim.

Batum
Ali Rıza

Red
20 Kânûn-ı sâni 37
Kâtip
İmza
Yazıldı

10.2.3. İzmit Mebusu Sırrı Bey'in Önergesi

Riyâset-i Celîleye

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun beşinci maddesi Meclis-i Âlinin heyet-i umumiyesinde müzakereyi müstelzim mahiyette olduğundan vakt-i merhununun hulûlüne ta'likini teklif ederim.

İzmit

Sırrı

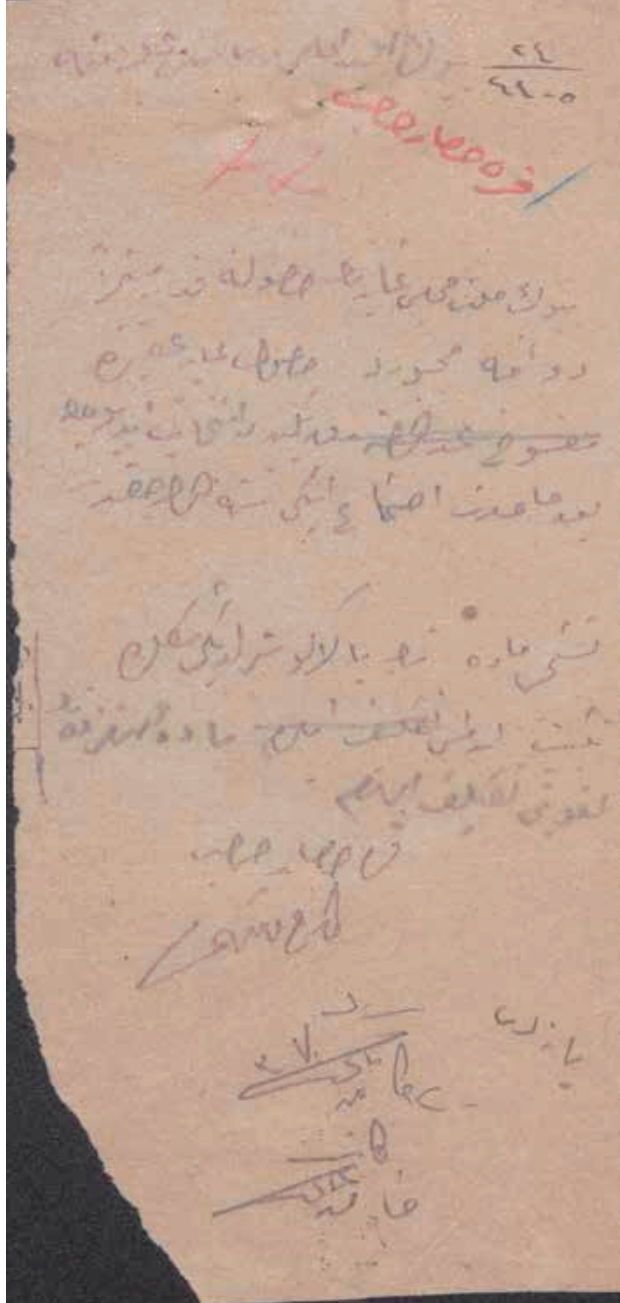
Reddolundu

13 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

10.2.4. Karihisar-ı Sahip İsmail Şükrü Bey'in Önergesi

24/4405

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Âliyyesine

Büyük Millet Meclisi gayenin husulüne kadar müstemirren devama mecburdur. Husul-i gaye akabinde yeniden intihab edilecek ba'dema müddet-i ictima iki sene olacaktır.

Beşinci maddenin bâlâda gösterildiği şekilde tespit edilmesini madde-i münferidenin lağvını teklif eylerim.

Karahisar-ı Sahib

İsmail Şükrü

Red

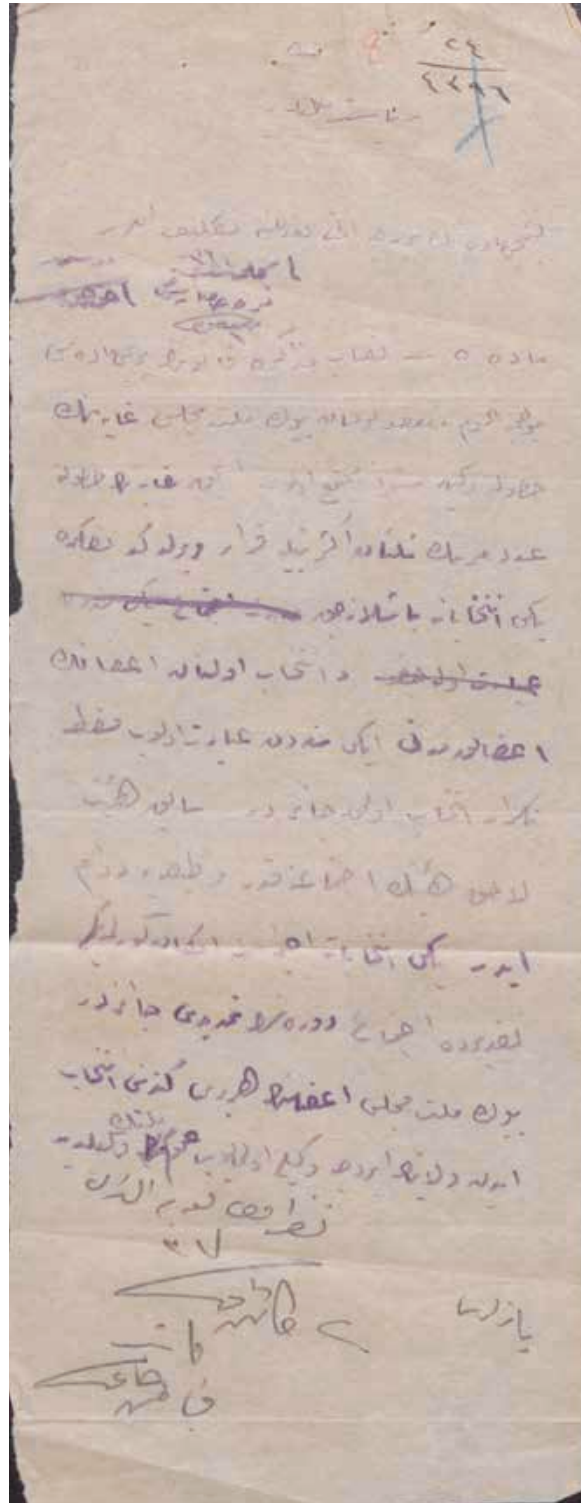
20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

Yazıldı.

10.2.5. Muş Mebusu Ahmet Hamdi ile Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi

24/4396

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Beşinci maddenin ber-vech-i âtf tadilini teklif eyleriz.

Kânûn-ı sâni 36

Muş

Karahisar-ı Şarki

Ahmed Hamdi

Mesud

Madde 5- Nisab-ı Müzakere Kanunu'nun birinci maddesi mucibince el-yevm münakid bulunan Büyük Millet Meclisi gayesinin husulüne değin müstemirren müctemi olup ancak gayenin husulüne aded-i mürettebin sü-lüsân-ı ekseriyetiyle karar verildikten sonra yeni intihabata başlanacak ve intihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Sabık heyet lâhik heyetin ictimâına kadar vazife-ye devam eder. Yeni intihabat icrasına imkân görülmediği takdirde ictima devresinin temdidini caizdir. Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendisini intihab eden vilayetin ayrıca vekili olmayıp umum milletin vekilidir.

Nazar-ı mütalaaya alındı

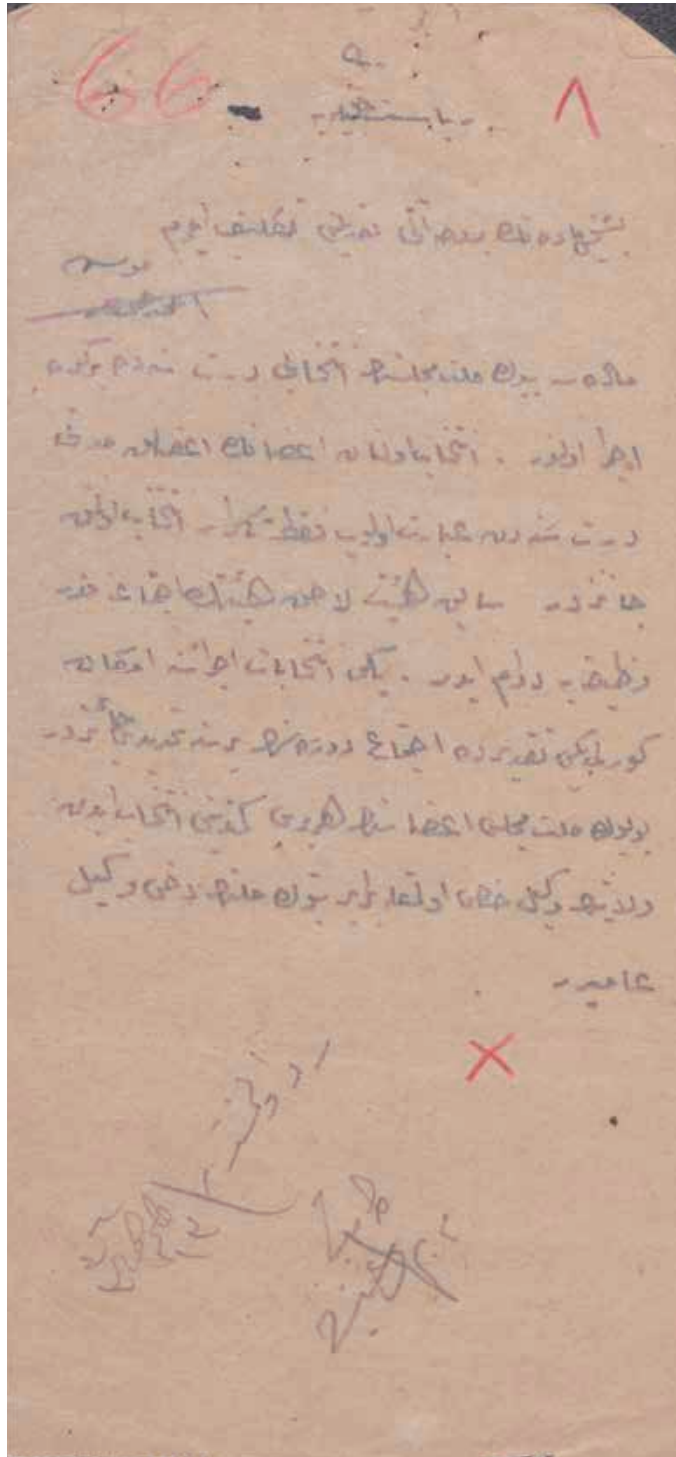
20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

Yazıldı

10.2.6. Muş Mebusu Ahmet Hamdi Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

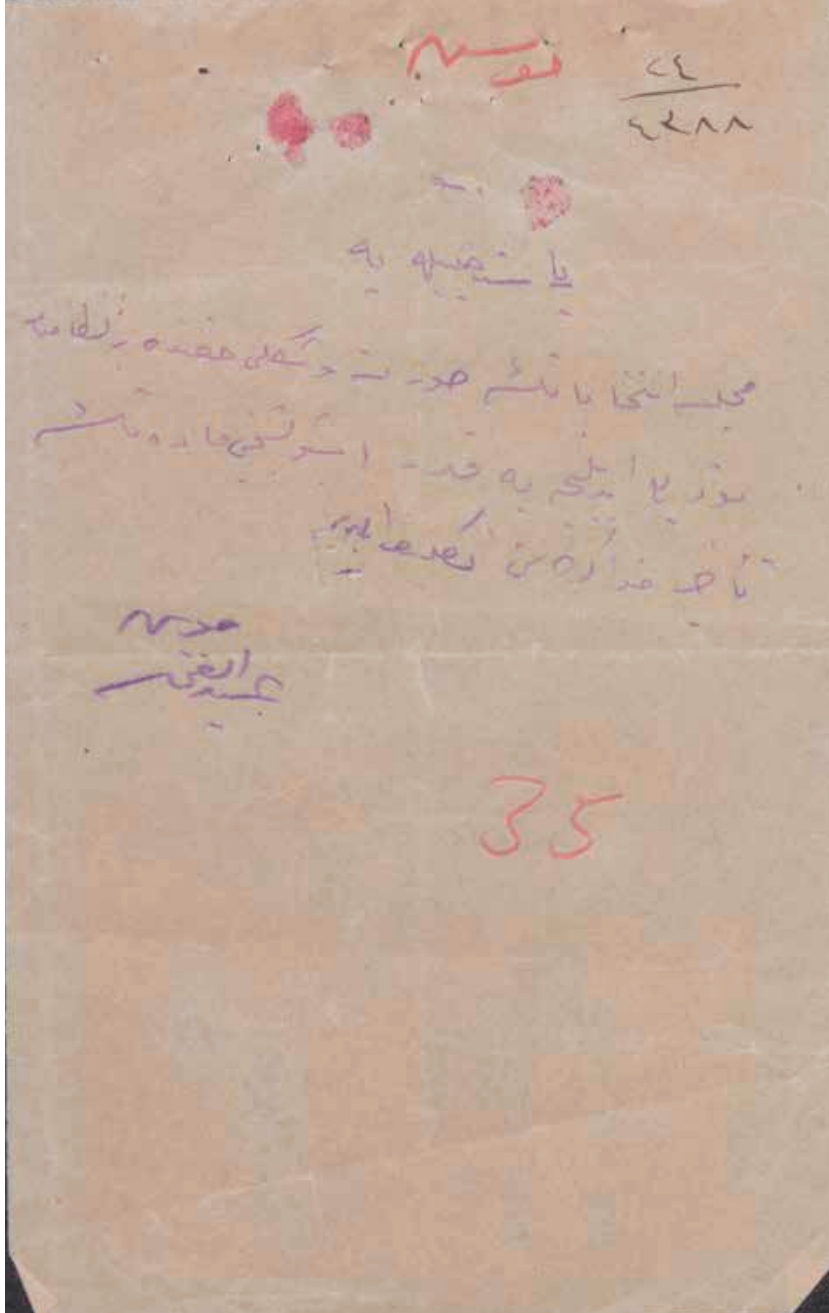
Beşinci maddenin ber-vech-i âtî tadilini teklif eylerim.

Muş
Ahmed Hamdi

Madde 5- Büyük Millet Meclisinin intihabı dört senede bir kere icra olunur. İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti dört seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Sabık heyet lâhik heyetin ictimaina kadar vazifeye devam eder. Yeni intihabat icrasına imkân görülmediği takdirde ictima devresinin bir sene temdidi caizdir. Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilayetin vekil-i hassı olmakla beraber bütün milletin dahi vekil-i âmmıdır.

Redd olunmuştur
13 Kânûn-ı evvel 36
Kâtip
İmza

10.2.7. Muş Mebusu Abdulgani Efendi'nin Önergesi

24/4388

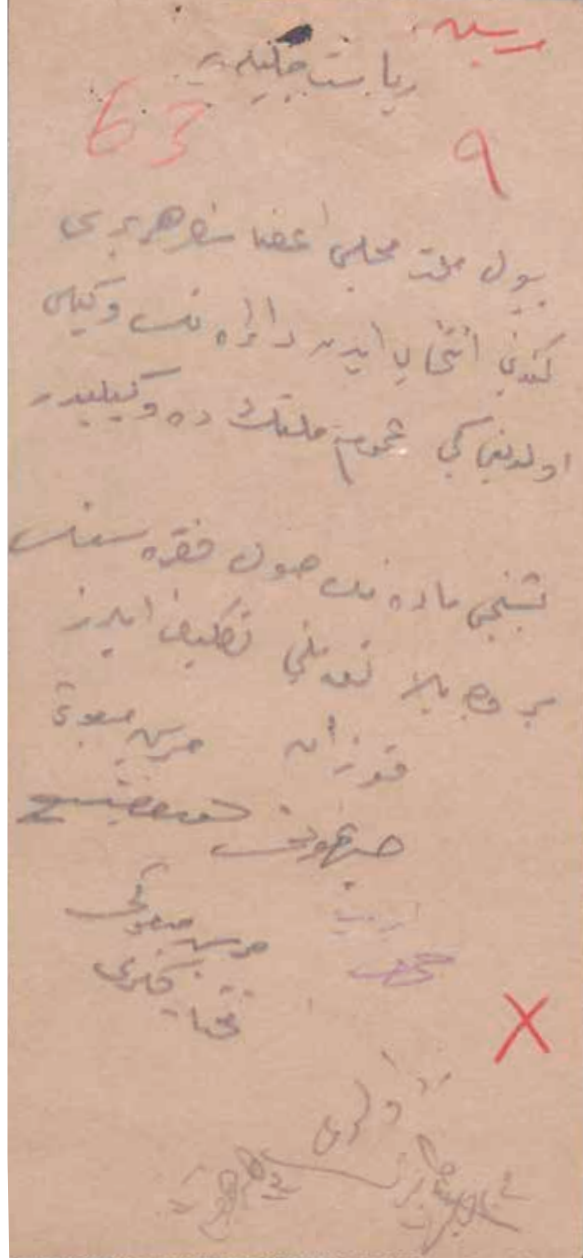
Bihi

Riyâset-i Celîleye

Meclise intihabatın suret ve şekli hakkında bir nizamname
tevzi edilinceye kadar işbu beşinci maddenin tehir-i
müzakeresini teklif eylerim.

Muş
Abdulgani

10.2.8. Kozan Mebusu Hüseyin Avni Bey ve Arkadaşlarının Önergesi

Riyâset-i Celîleye

Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden idarenin vekili olduğu gibi umum milletin de vekilidir.

Beşinci maddenin son fıkrasının ber-vech-i bâlâ ta'dilini teklif ederiz.

Kozan
Hüseyin Avni

Mersin Mebusu
Yusuf Ziya

İzmit
Hamdi

Mersin Mebusu
Muhtar Fikri

Reddoldu
13 Kânûn-ı evvel 36
Kâtip
İmza

10.2.9. Ayıntab Mebusu Abdurrahman Bey ve Karesi Mebusu Basri Bey'in Önergesi

۴۱
« آنتاب اولوغه اقماسل
اقتالنه مدد ائمه ائمه ائمه
اولون قوتلنه آنتاب
اولونجه جازده اقماسل
هم قايده سئلک هم رد
برلغلا وارده بره قوتل
طینه تکلیف ائمه
قده عینتاب
عبدالله
عبدالله

۴۲
بایک
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

44/4400

Riyâset-i Celîleye

“İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir” fıkrasında hem kaidesizlik, hem de bir lağv ve haşv vardır. Bu fıkranın tayyını teklif ederiz.

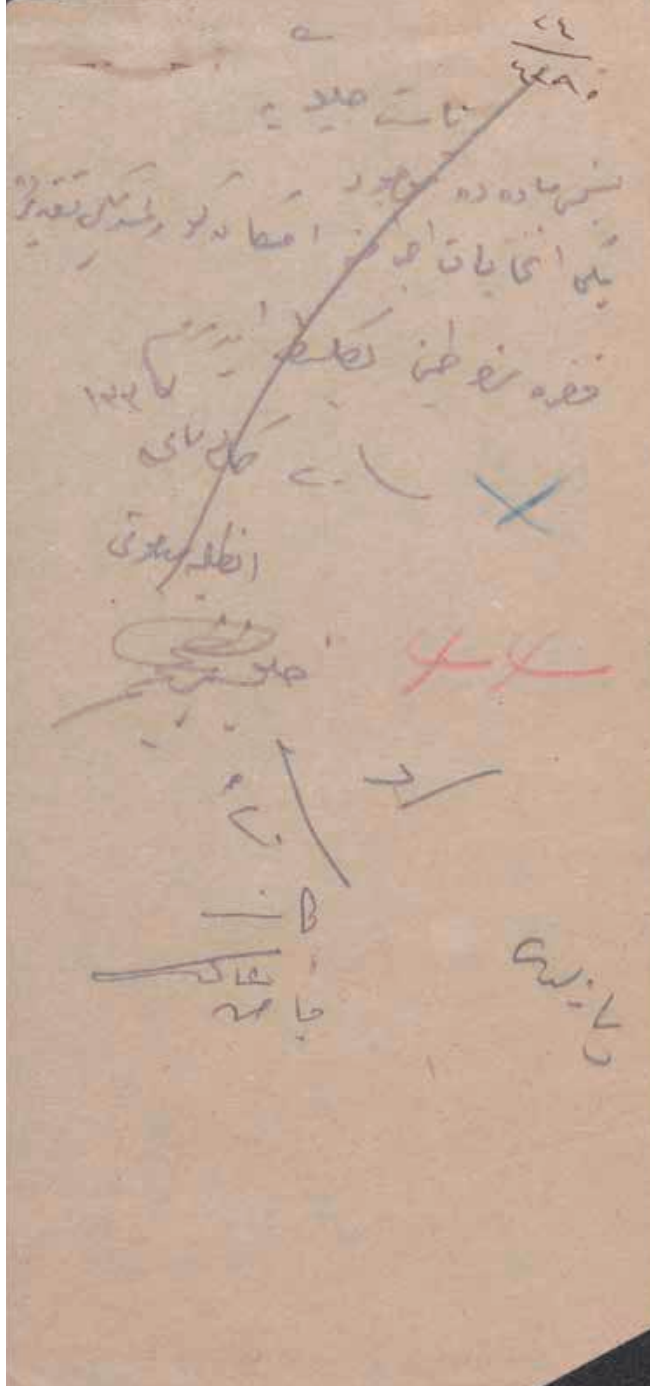
Ayntab
Abdurrahman

Karesi
Basri

Yazıldı

Red
20 Kânûn-ı sâni 37
Kâtip
İmza

10.2.10. Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey'in Önergesi

24/4395

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Beşinci maddede mevcut yeni intihabat icrasına
imkân görülmediği takdirde fıkrasının tayyını teklif
ederim.

20 Kânûn-ı sâni 1337

Antalya Mebusu

Halil İbrahim

Red

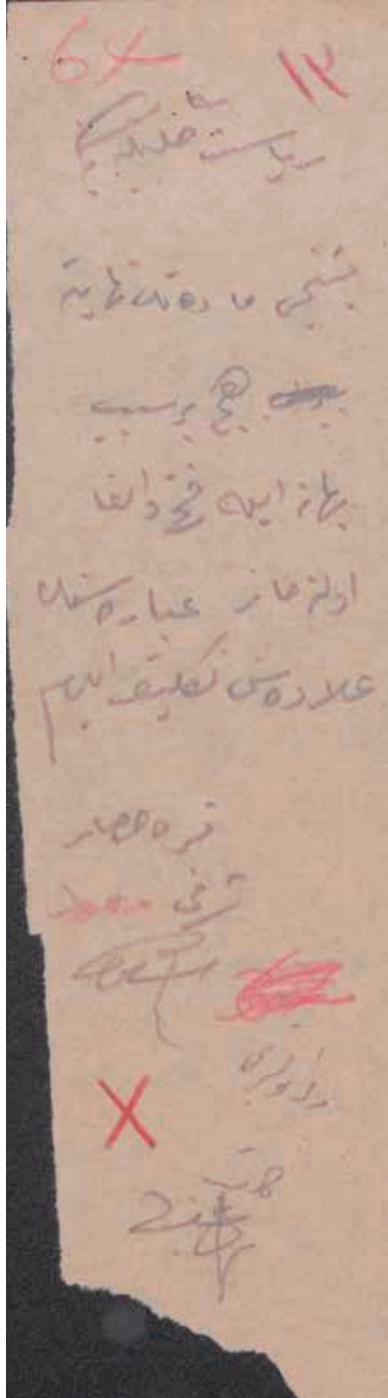
20 minhu

Kâtip

İmza

Yazıldı

10.2.11. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Beşinci maddenin nihayetine hiçbir
sebeb-i bahane ile fesh ve ilga olunamaz
ibaresinin ilavesini teklif eylerim.

Karahisar-ı Şarki

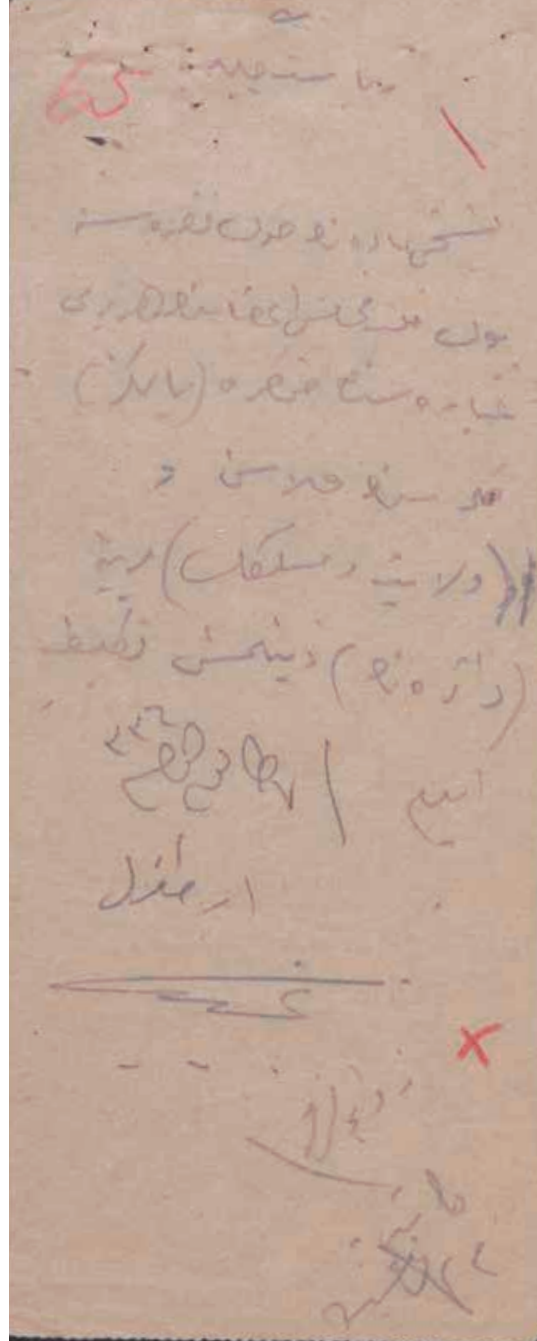
Mesud

Reddolundu

Kâtip

İmza

10.2.12. Ertuğrul Mebusu Necib Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Beşinci maddenin son fıkrasına Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri ibaresinden sonra (yalnız) kelimesinin ilavesini ve (vilayet ve meslekin) yerine (dairenin) denilmesini teklif eylerim.

7 Kânûn-ı Evvel 336

Ertuğrul

Necib

Reddolundu

Kâtip

İmza

24/4399

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun beşinci maddesinin ber-vech-i âti ta'dilini teklif ederim.

Madde 5- Büyük Millet Meclisinin intihabı iki senede bir kere icra olunur. Sabık heyet lâhik heyetin ictimâına kadar vazifeye devam eder. Yeni intihabat icrasına imkan görülmediği takdirde ictima devresinin bir sene...

...temdidi caizdir.

Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilayetın vekili olmakla beraber umum milletın vekilidir.

Erzurum Mebusu

Hüseyin Avni

Red

2 Kânun-ı sâni 36

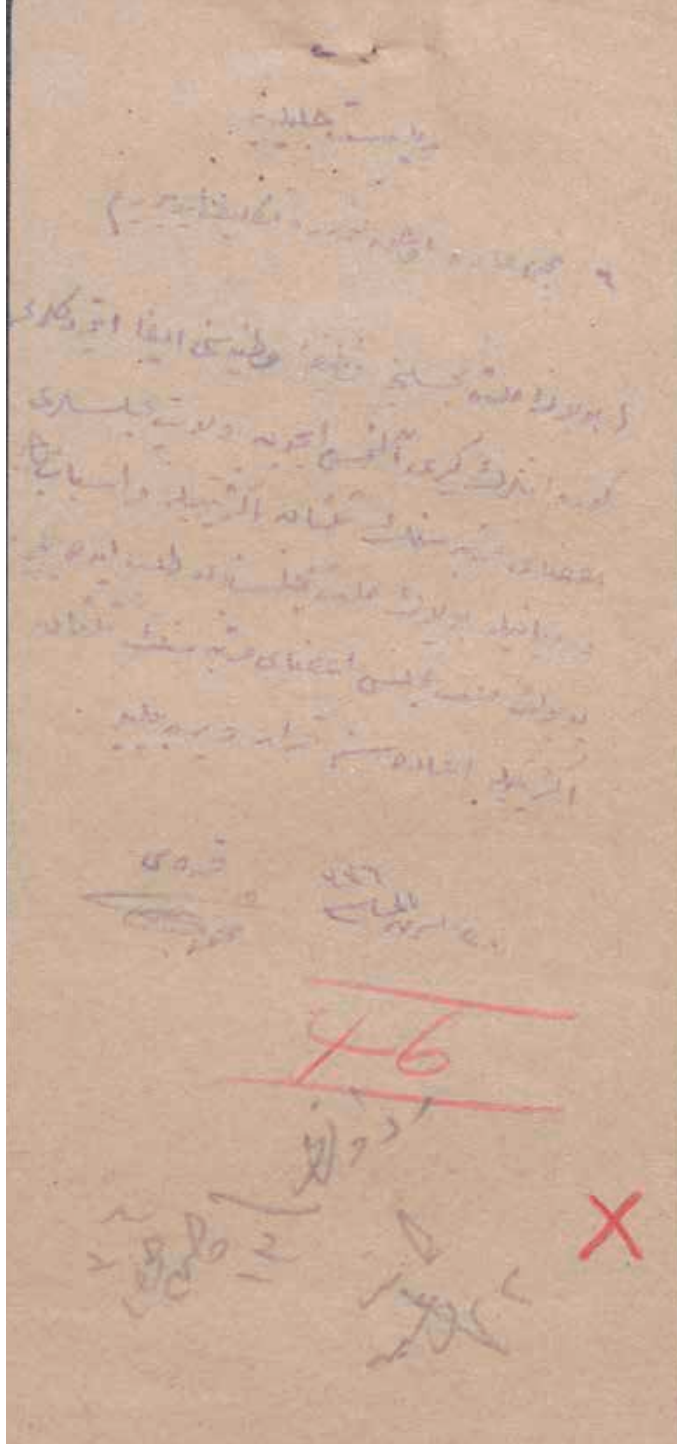
Katip

İmza

Yazıldı

10.3. Altıncı Madde ile İlgili Verilen Önergeler (7 Adet)

10.3.1. Karesi Mebusu Vehbi Bey'in Önergeleri

Riyâset-i Celîleye

6'ncı madde olmak üzere teklif ediyorum.

Büyük Millet Meclisince vazife-i vataniyesini ifa etmedikleri görülenlerin geri alınması için Vilâyet Meclisleri âzâ-yı mürettebesinin sülûsân-ı ekseriyetiyle ve esbab-ı mucibe dermiyanıyla Büyük Millet Meclisinden talep edebilir. Büyük Millet Meclisi âzâ-yı mürettebesinin sülûsân-ı ekseriyetiyle iadesine karar verebilir.

20 Teşrîn-i sâni 336

Karesi

Vehbi

Reddolundu

13 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

Muvakkat heyet-i umumiye, heyet-i asliye olunca daimi heyete (heyet-i fer'îye) denilmek icab edeceğinden, böyle bir tabir istimali ise caiz olmadığından ve zaten bu kayıt yedinci maddede zikredilmiş olduğundan dolayı;

Ve (Teşrîn-i sâni) kaydının da (7'nci) maddenin başında (her sene filan ayda ictima ve iki ay sonunda ilah ...) denilmekle zikredilmesi tabii olduğundan dolayı (6'ncı) maddenin tayyını teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

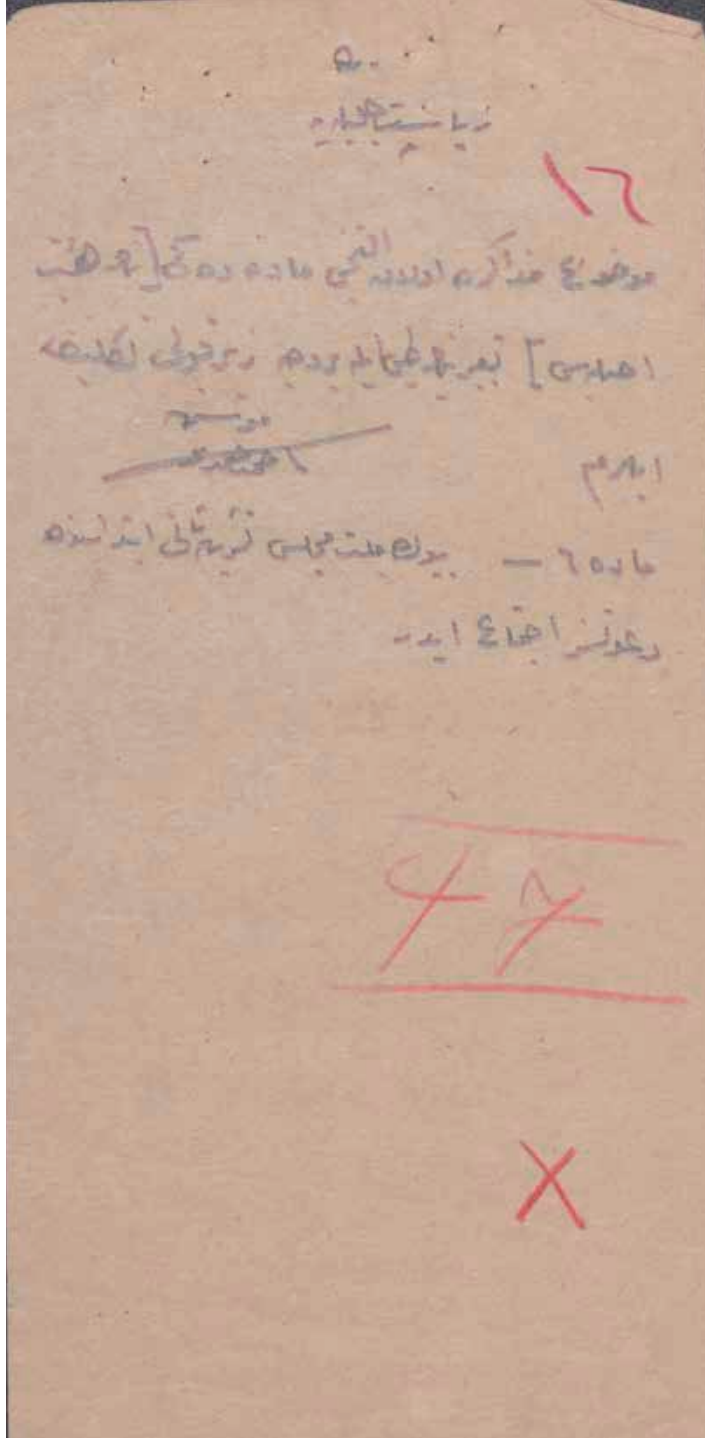
Nazar-ı mütalaaya alınmadı.

13 Kânûn-ı sâni 36

Kâtip

İmza

10.3.3. Muş Mebusu Ahmed Hamdi Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

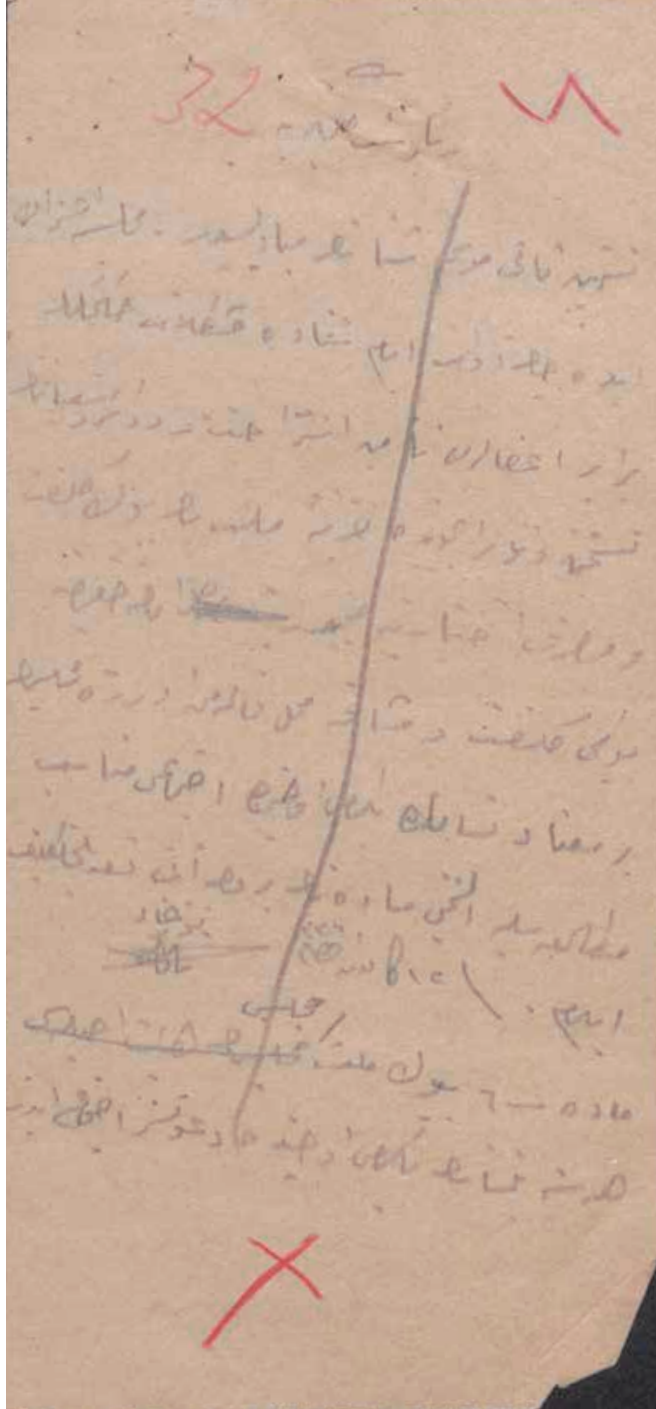
Mevzu-ı müzakere olan altıncı maddedeki (nin heyet-i asliyesi) tabirinin tayyî ile ber-vech-i zîr kabulünü teklif eylerim.

Muş

Ahmed Hamdi

MADDE 6- Büyük Millet Meclisi teşrîn-i sâni ibtidasında davetsiz ictima eder.

10.3.4. Muş Mebusu Ahmed Hamdi Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Teşrîn-i sâni mevsim-i şitanın mebadisidir. Meclise iştirak edecek zevat eyyam-ı şitada müşkilat çekmekle beraber âzâların temin-i istirahat ve devair ve şubatın teshin ve tenvir içinde hazine-i millet pek büyük külfet ve masraf ihtiyarına mecbur olacağından bu gibi külfet ve meşakka mahal kalmamak üzere Meclisin ber-mutad nisanın yirmi üçünde ictimai münasip mütalaasıyla altıncı maddenin ber-vech-i âti ta'dilini teklif eylerim.

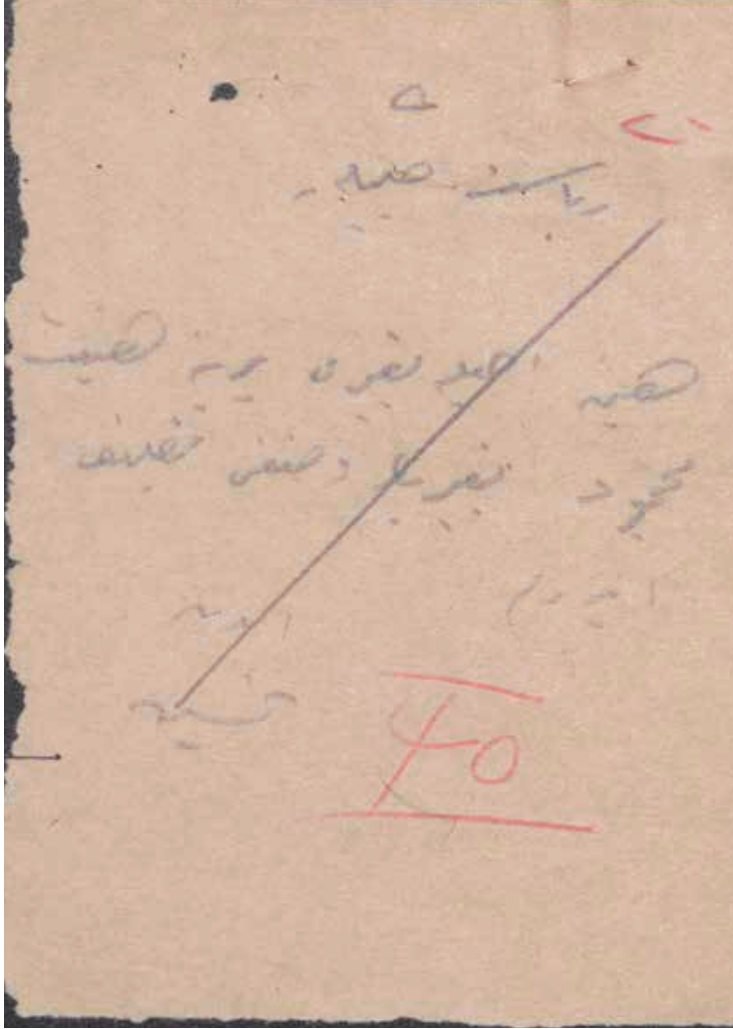
Yozgad

Süleyman Sırrı

12 Kânûn-ı evvel 336

Madde-6 Büyük Millet Meclisi her sene nisanın yirmi üçünde davetsiz ictima eder.

10.3.5. Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergesi

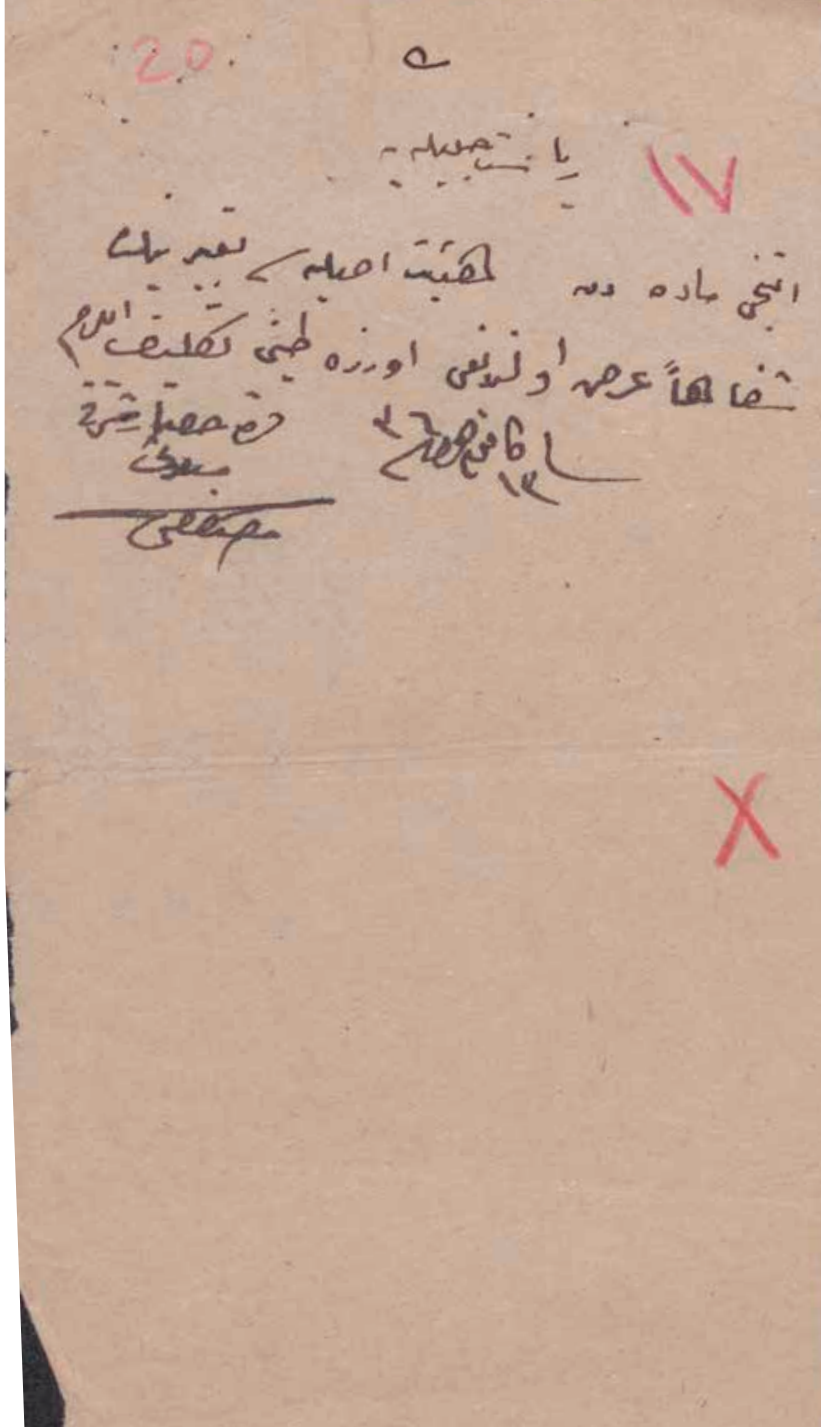
Bihi

Riyâset-i Celîleye

Heyet-i asliye tabiri yerine heyet-i mecmua
tabirinin vaz'ını teklif ederim.

Aydın
Tahsin

10.3.6. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mustafa Bey'in Önergesi

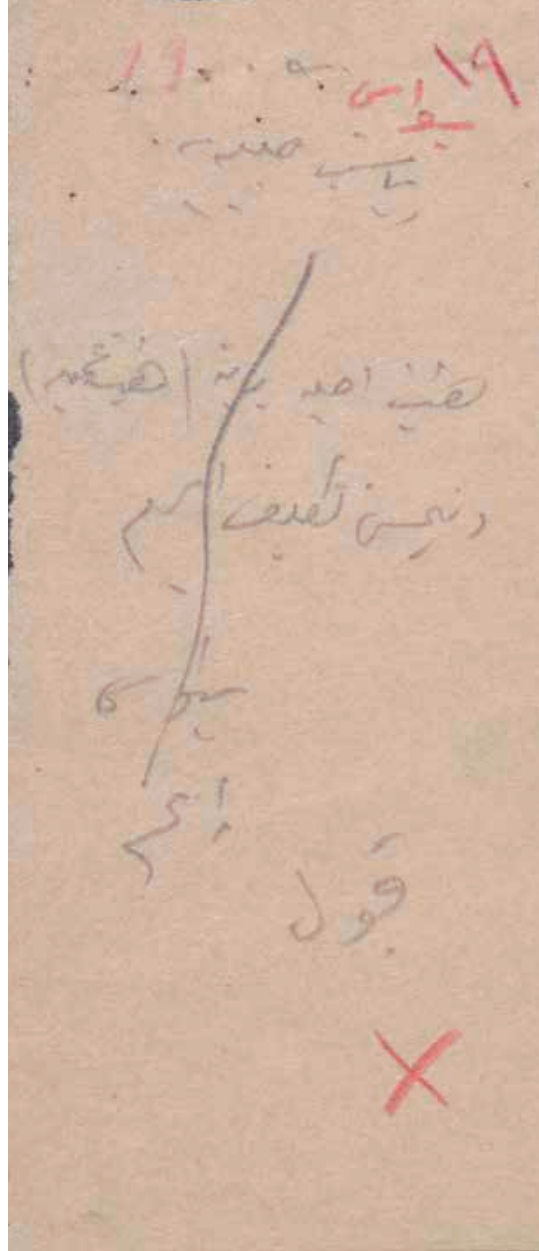
Bihi

Riyâset-i Celîleye

Altıncı maddeden heyet-i asliyesi tabirinin
şifahen arz olunduğu üzere tayyını teklif eylerim.

13 Kânûn-ı evvel 36
Karahisar-ı Şarki Mebusu
Mustafa

10.3.7. Sivas Mebusu Rasim Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Heyet-i asliye yerine (heyet-i umumiye)
denilmesini teklif eylerim.

Sivas
Rasim

Kabul

24/4394

Bihi

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu’nun yedinci maddesine “inde’l-lüzum mücrimîn ve mahkumînin affı” ibaresinin dercini arz ve teklif ederim.

20 Kânûn-ı sâni 336

Dersim

Abdülhak Tevfik

Red

20 minhu

Kâtip

İmza

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

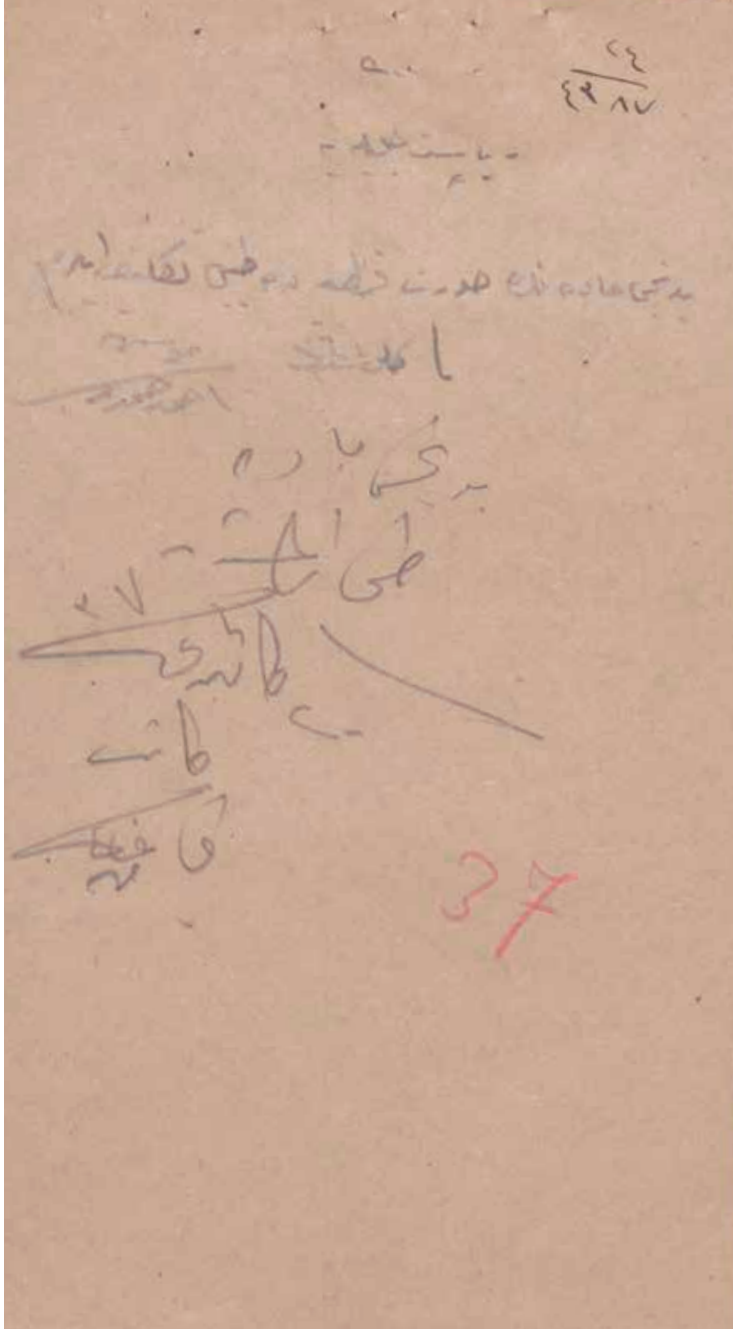
Yedinci maddenin ber-vech-i zîr ta'dilen kabulünü teklif ederim:

Madde 7– (Büyük Millet Meclisi âzâları Teşrîn-i sâni ibtidasında umumiyetle ve davetsiz ictima ve meclis reisi teceddüden intihab ve Kânûn-ı evvel sonunda Büyük Millet Meclisine ait bütün hukuk ve salâhiyatı haiz olmak ve gelecek Teşrîn-i sâni ibtidasına kadar ictima halini muhafaza etmek üzere aralarından intihab devairi adedinin lâakal iki misli miktarda vekilleri hafı rey ile tefrik ederler.)

Bolu

Tunalı Hilmi

10.4.3. Muş Mebusu Ahmed Hamdi Bey'in Önergesi

24/4387

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Yedinci maddenin suret-i kat'îyyede tayyını teklif
eylerim. Kânûn-ı evvel 36

Muş
Ahmed Hamdi

Yedinci madde tayyedilmiştir.

20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

24/4201

Divan-ı Riyâsete

Yedinci maddenin ber-vech-i âti ta'dilini teklif eylerim.

Kanun-ı Esasi'nin 118'inci maddesi esas ittihaz olunarak umum kavânînin vaz'ı, ta'dili, feshi ve muahede ve sulh akdi ve vatan müdafaası ilanı gibi hukuk-ı esasiye Büyük Millet Meclisine aittir.

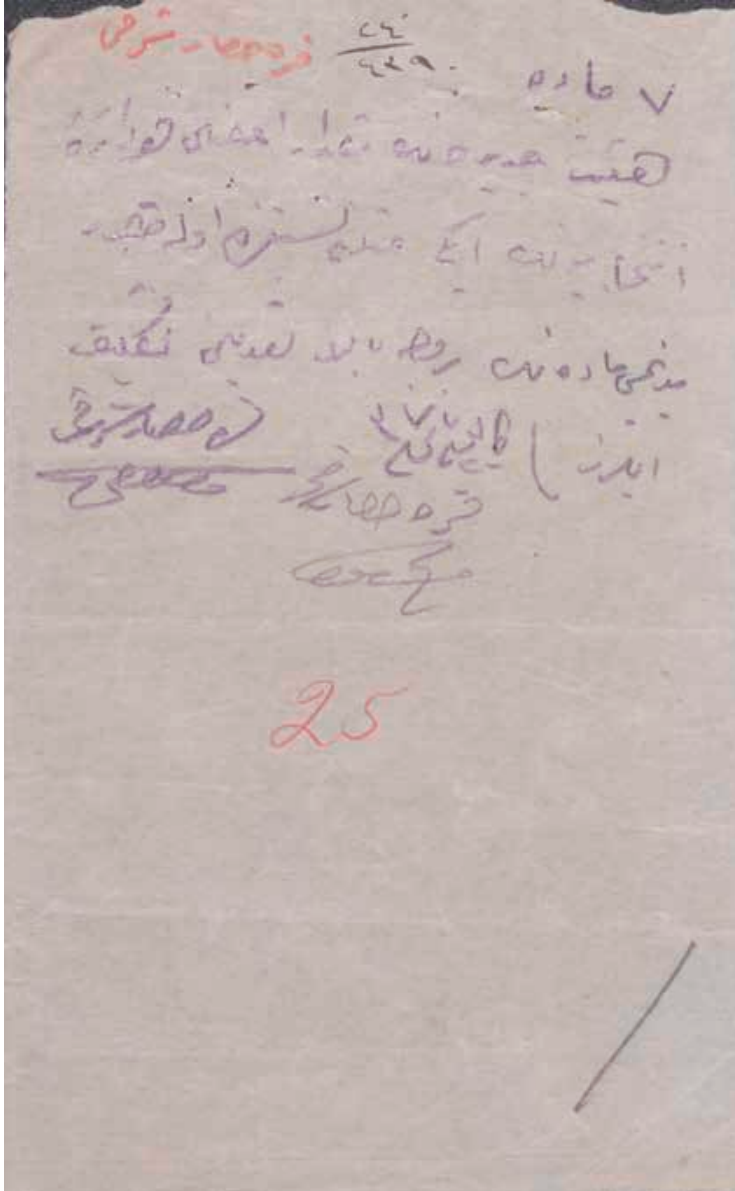
Yozgad Mebusu

Mehmed Hulusi

Nazar-ı mütalaaya alınarak encümene gitti.

20 Kânûn-ı sâni 37

10.4.5. Karahisar-ı Şarkî Mebusları Mustafa ve Mesud Beyleri Önergesi

240/4390

7. Madde

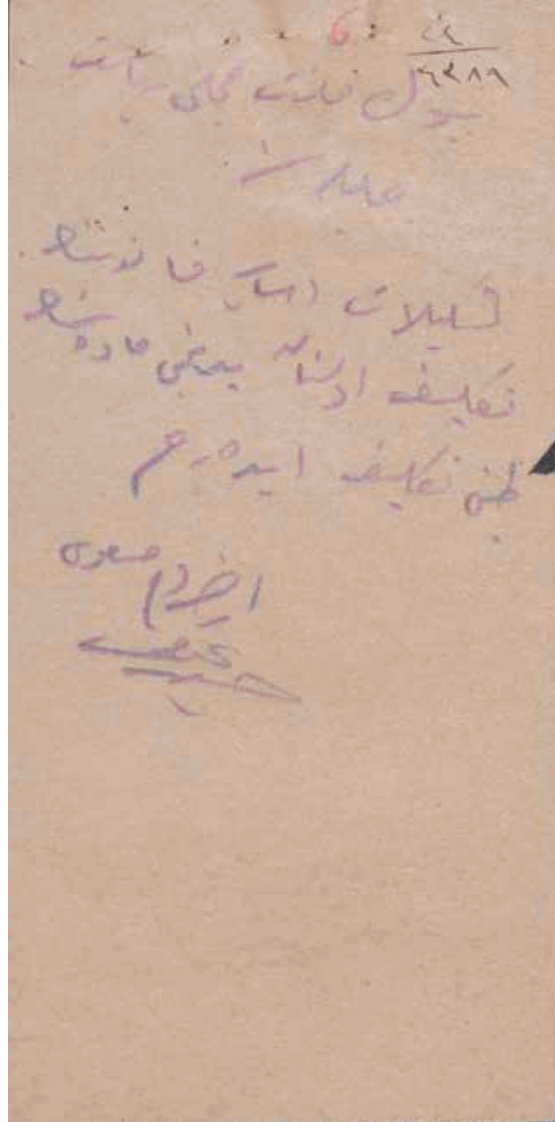
Heyet-i cedidenin mikdar-ı âzâsı her daire-i intihabiyenin iki misli nispetinde olacaktır. Yedinci maddenin ber-vech-i bâlâ tadilini teklif eyleriz.

20 Kânûn-ı sâni 37

Karahisar-ı Şarki
Mustafa

Karahisar-ı Şarki
Mesud

10.4.6. Erzurum Mebusu Hüseyn Avni Bey'in Önergesi

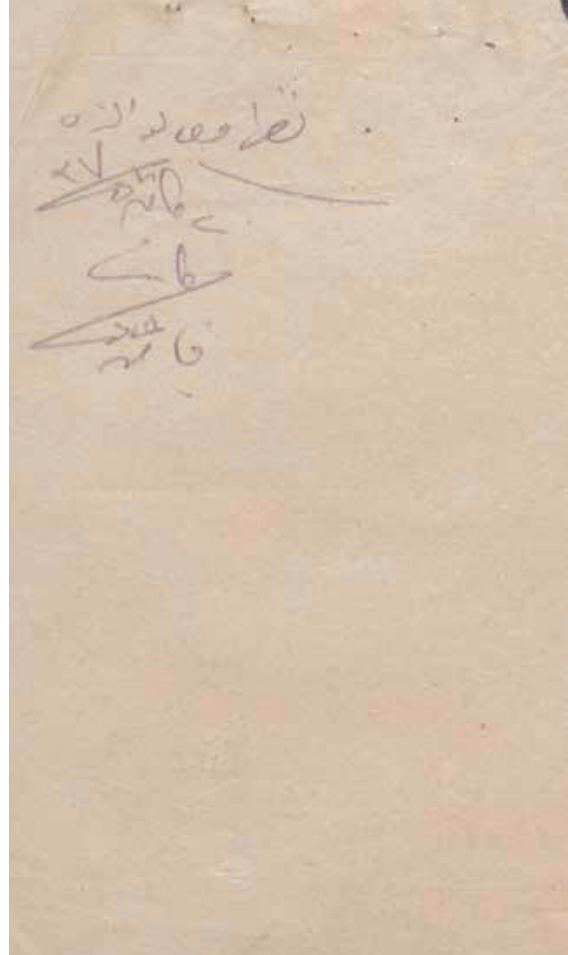
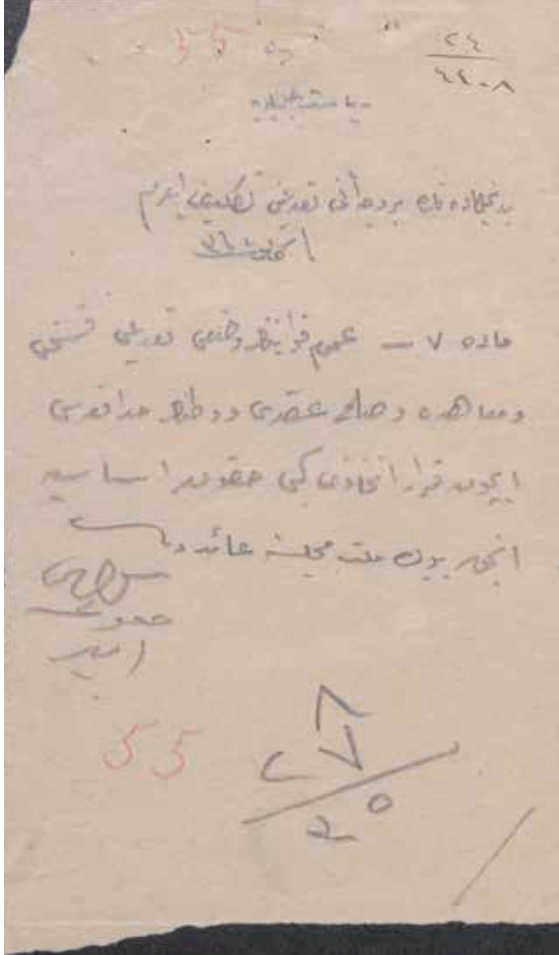
24/4389

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun teklif olunan yedinci maddesinin tayyını teklif ederim.

Erzurum Mebusu
Hüseyin Avni

10.4.7. Sivas Mebusu Emir Bey'in Önergesi

24/4408

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Yedinci maddenin ber-vech-i âtî ta'dilini teklif eylerim.

Kânûn-ı sâni 36

Madde 7- Umum kavânînin vaz'ı ta'dili, feshi ve muahede ve sulh akdi ve vatanın müdafaası için karar ittihazı gibi hukuk-ı esasiye ancak Büyük Millet Meclisine aittir.

Sivas Mebusu

Emir

8

27/35

Nazar-ı mütalaa olundu.

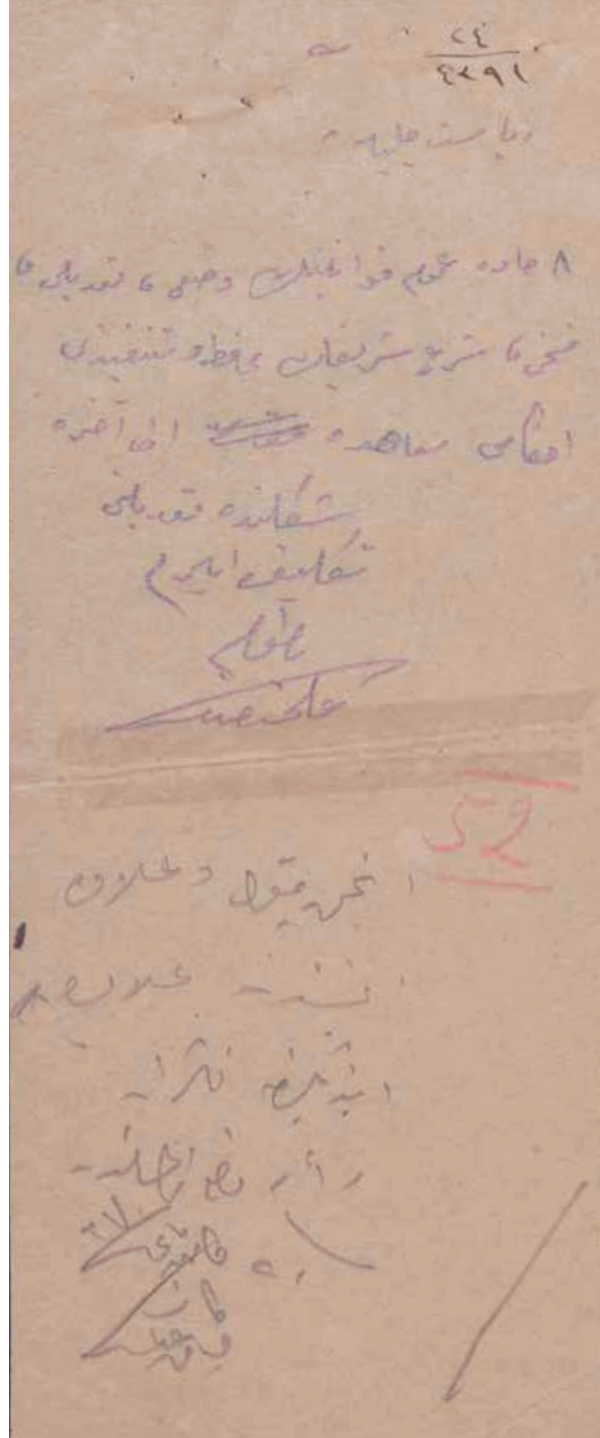
20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

10.5. Sekizinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (7 Adet)

10.5.1. Batum Mebusu Ali Rıza Bey'in Önergesi

24/4391

Bihi

Riyâset-i Celîleye

8. MADDE – Umum kavânîn vaz’ı, ta’dili, feshi şer’-i şerifin muhafaza ve tenfizi ahkâmı muahede... ilâ-ahire şeklinde ta’dilini teklif eylerim.

Batum
Ali Rıza

Encümen kabul ve ilan etmiştir. İlan ettiğinden tekrar reye vaz edilmiştir.

20 Kânûn-ı Sâni 37

Kâtip
İmza

10.5.2. Karahisar-ı Şarkî Mebusları Mustafa ve Mesud Beyleri Önergesi

تصديق
٢٤
٢٤-٢
طرحه - ٨ - ايداه
طرحه ايداه وقوله سوره طه
ايداه ايداه سوره طه
مردك كاتم برك مديك
تصديق انفاذ الود
٢٢
٢٢
٢٢
٢٢

تصديق
٢٤
٢٤-٢
طرحه - ٨ - ايداه
طرحه ايداه وقوله سوره طه
ايداه ايداه سوره طه
مردك كاتم برك مديك
تصديق انفاذ الود
٢٢
٢٢
٢٢
٢٢

24/4403

Ta'dilname

Madde 8 – Kanun-ı Esasi ve kavânîn-i saire-i mevcude ahkâmınca irade-i seniyyeye muhtaç olan mevaddın kâffesi Büyük Millet Meclisinin tasdikiyle infaz olunur.

20 Kânûn-ı sâni 337

Karahisar-ı Şarki
Mustafa

Karahisar-ı Şarki
Mesud

Nazar-ı mütalaaya alındı.

20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

24/4392

Bihi

Makam-ı Riyâsete

Sekizinci maddenin birinci fıkrasına ekanim ve desatir-i esasiye-i islamiye umde olmak üzere ibaresinin ilavesini su-i tefehhümleri izaleye kâfi addiyle o yolda kabulünü teklif eylerim.

Erzurum

Nusret

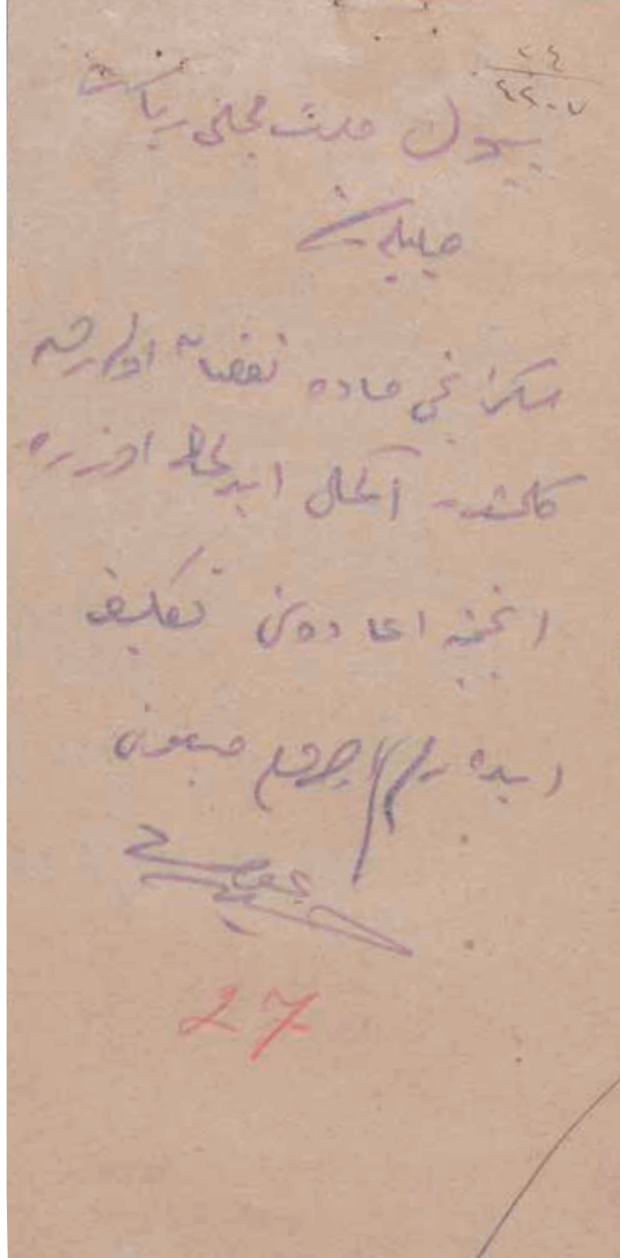
Red

20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

10.5.4. Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Önergesi

24/4407

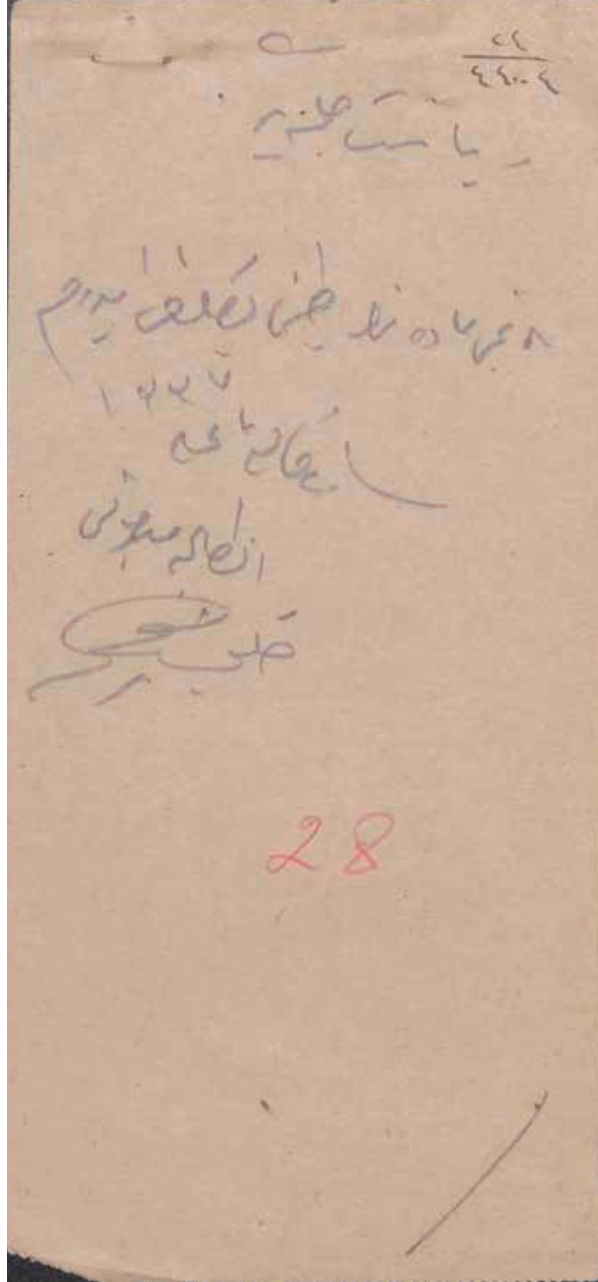
Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Sekizinci madde noksan olarak gelmiştir.
İkmal edilmek üzere encümene iadesini teklif
ederim.

Erzurum Mebusu

Hüseyin Avni

10.5.5. Antalya Mebusu Halil İbrahim Bey'in Önergesi

44/4404

Bihi

Riyâset-i Celîleye

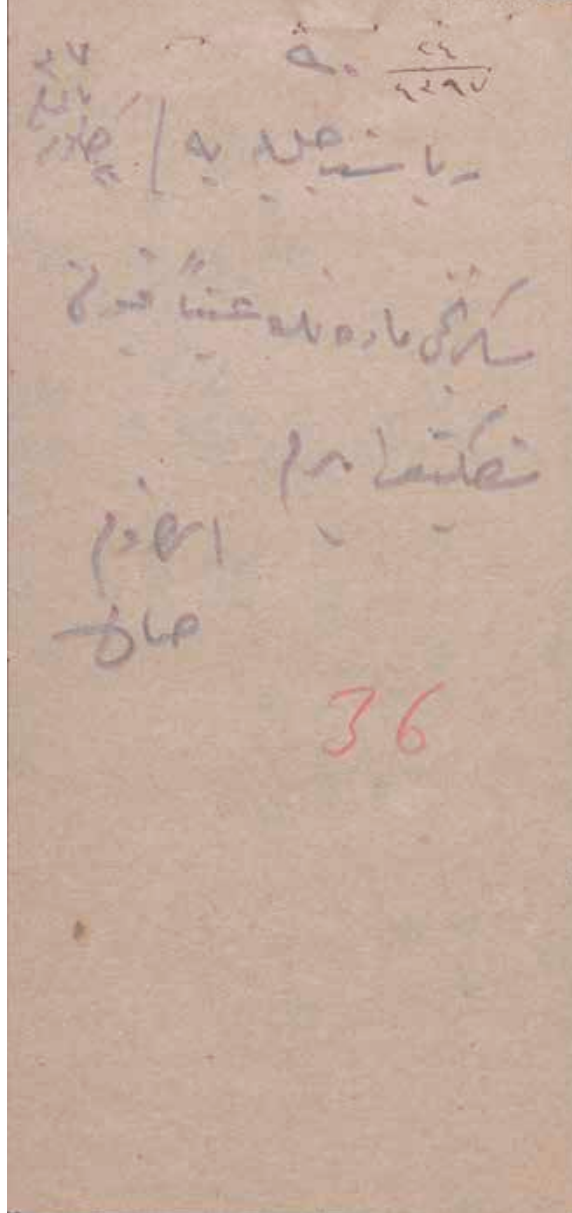
8'inci maddenin tayyını teklif ederim.

20 Kânûn-ı sâni 1337

Antalya Mebusu

Halil İbrahim

10.5.6. Erzurum Mebusu Salih Bey'in Önergesi

24/4397

Bihi

Riyâset-i Celîleye

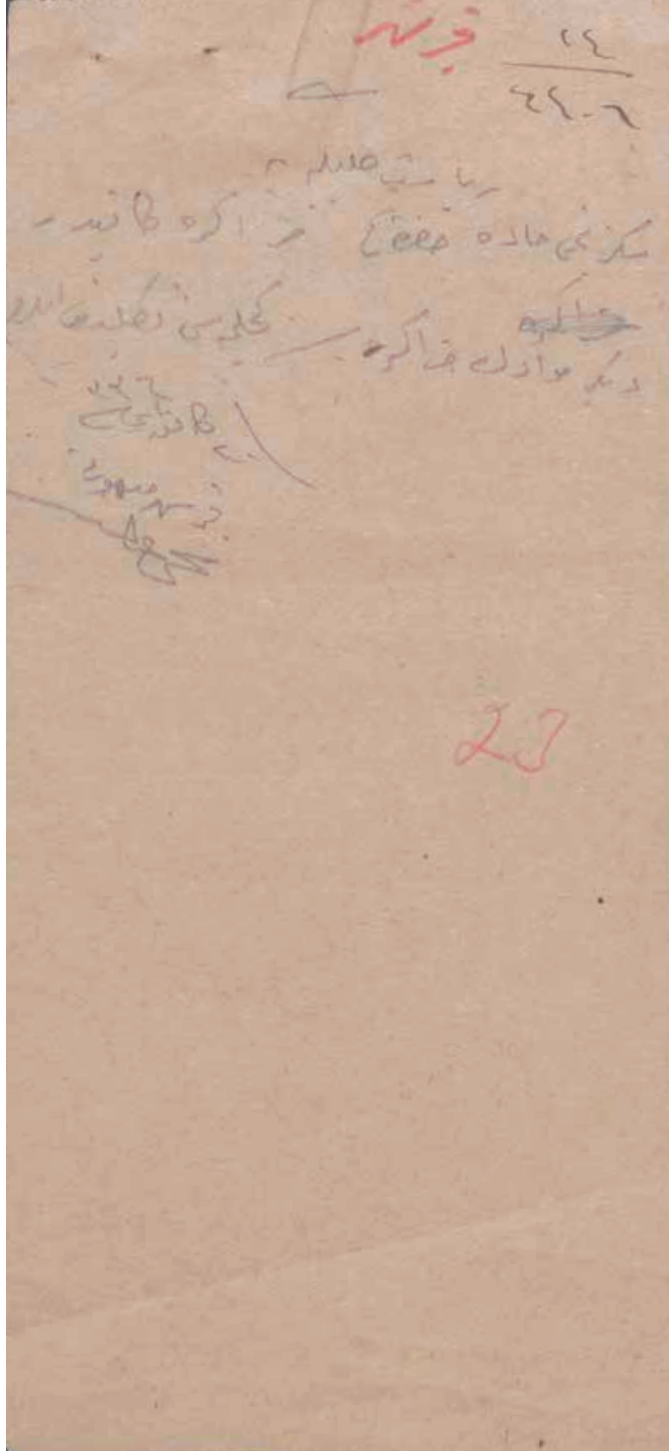
Sekizinci maddenin aynen kabulünü teklif ederim.

20 Kânûn-ı sâni 37

Erzurum

Salih

10.5.7. Kırşehir Mebusu Muhiddin Bey'in Önergesi

24/4406

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Sekizinci madde hakkındaki müzakere kâfidir. Diğer mevaddın müzakeresine geçilmesini teklif ederim.

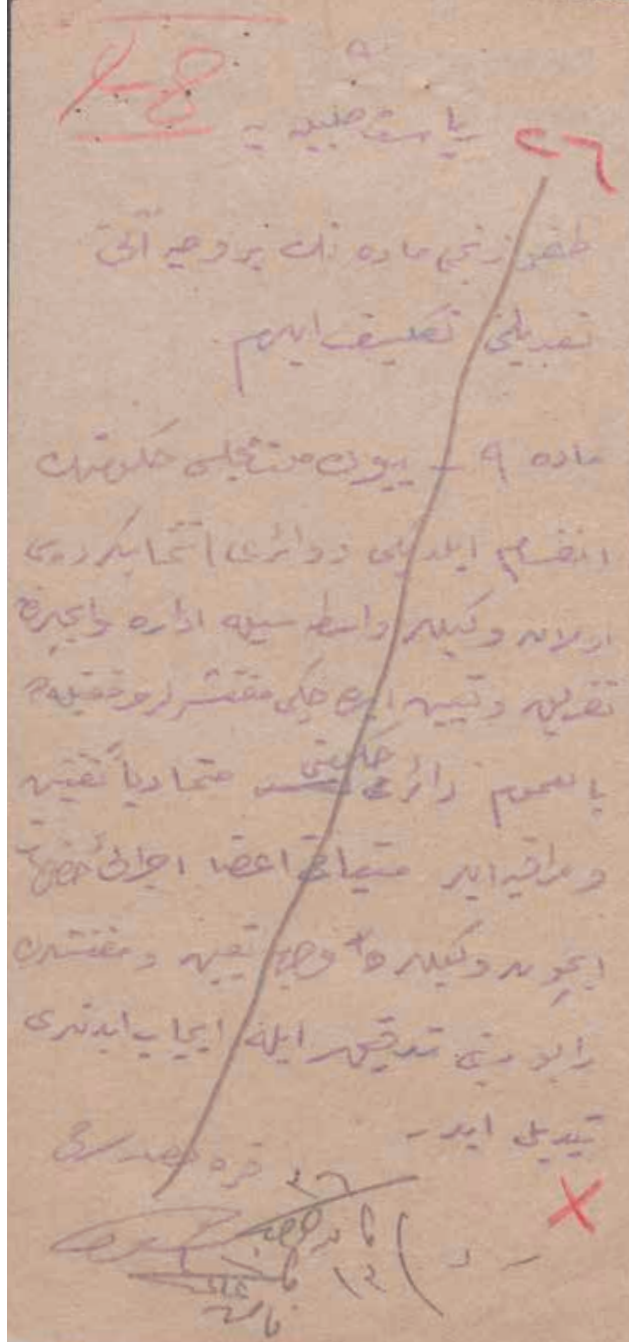
20 Kânûn-ı sâni 336

Kırşehir Mebusu

Muhiddin

10.6. Dokuzuncu Madde ile İlgili Verilen Önergeler (3 Adet)

10.6.1. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Dokuzuncu maddenin ber-vech-i âti ta'dilini teklif eylerim.

Madde 9- Büyük Millet Meclisi Hükümetinin inkısam eylediği devair-i intihab-kerdesi olan vekiller vasıtasıyla idare ve içlerinden tefrik ve tayin edeceği müfettişler marifetiyle de bilumum devair-i hükümeti mütemadiyen teftiş ve murakabe eyler. Mütebaki aza icra-yı hususat için vekillere ve veche tayin ve müfettişlerin raporunu tedkik ile icab edenleri tebdil eder.

Karahisar-ı Şarki

Mesud

Red

13 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

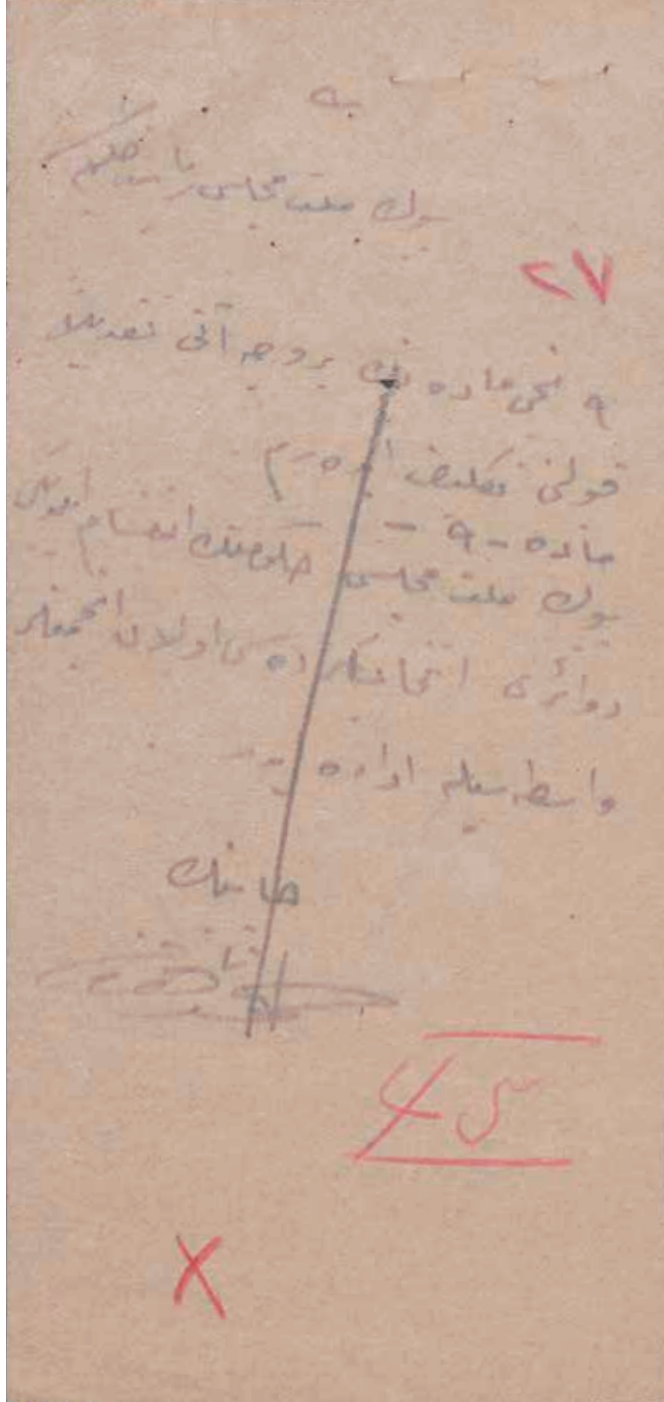
Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

(9)'uncu maddenin (4)'üncü madde olarak ber-vech-i zîr ta'dilen kabulünü teklif ederim:

Madde 9 – Hükümet şua batı, Büyük Millet Meclisi tarafından (Türkiye Divanı)'nı teşkil etmek üzere intihab edilen vekiller vasıtasıyla idare olunur. Meclis, Divan'ın icrai ve esasi hareket hatlarını tayin ve lede'l-hace vekilleri tebdil eyler. Divan Reisi Büyük Millet Meclisi reisidir.

Bolu
Tunalı Hilmi

10.6.3. Canik Mebusu Nafiz Bey'in Önergesi

Bihi

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

9’uncu maddenin ber-vech-i âti ta’dilen
kabulünü teklif ederim.

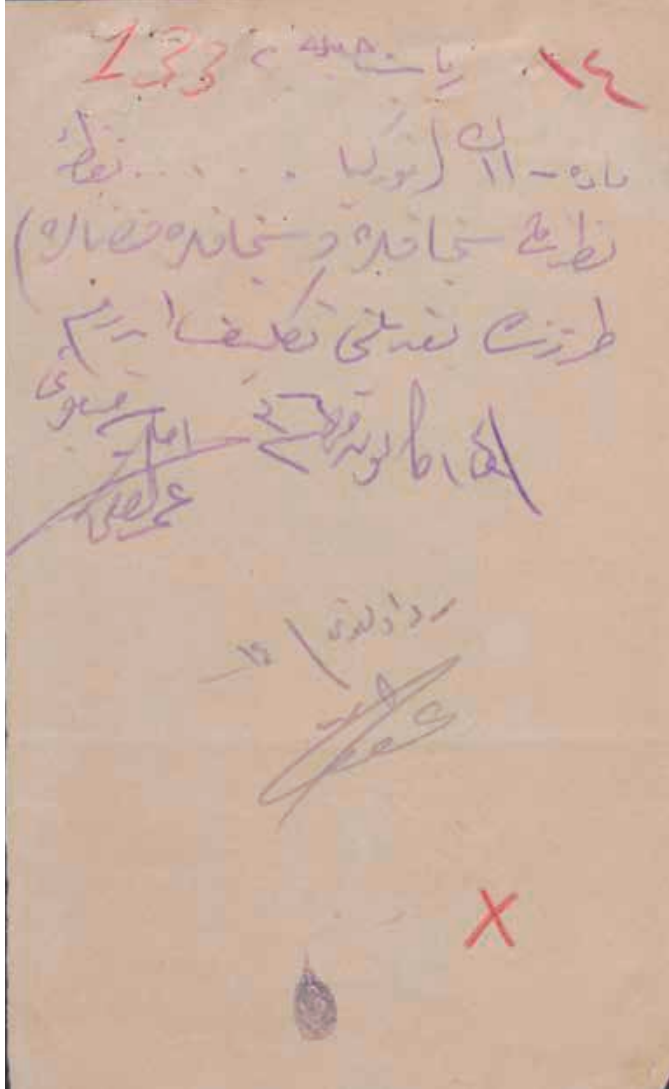
Madde 9- Büyük Millet Meclisi Hükümetinin
inkısam ettiği devairi intihab-kerdesi olan
encümenler vasıtasıyla idare eder.

Canik

Nafiz

10.7. On Birinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (5 Adet)

10.7.1. Amasya Mebusu Ömer Lütfü Bey'in Önergisi

Riyâset-i Celîleye

Madde 11'in (Türkiye... nokta-i nazarından sancaklara ve sancaklar kazalara) tarzında ta'dilini teklif ederim.

14 Kânûn-ı evvel 36

Amasya Mebusu

Ömer Lütfi

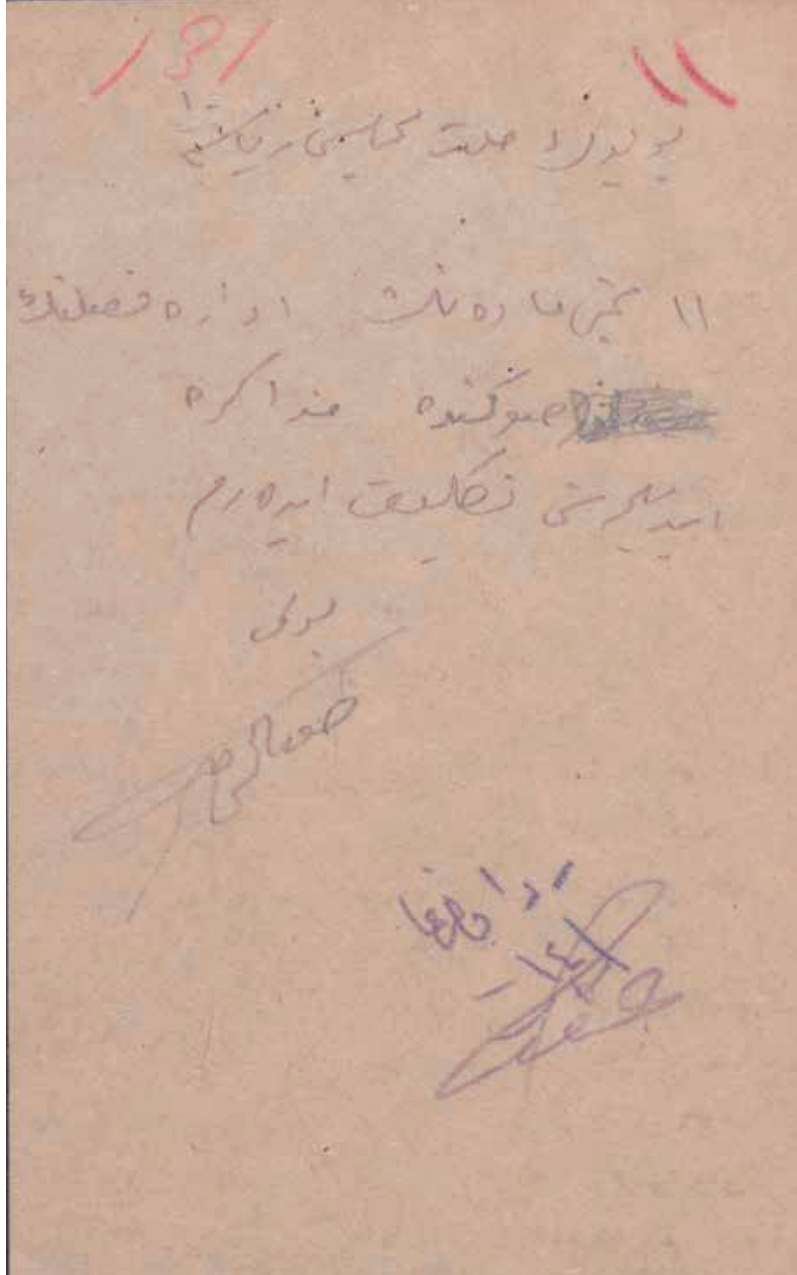
Reddolundu

14 minhu

Kâtip

İmza

10.7.2. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri

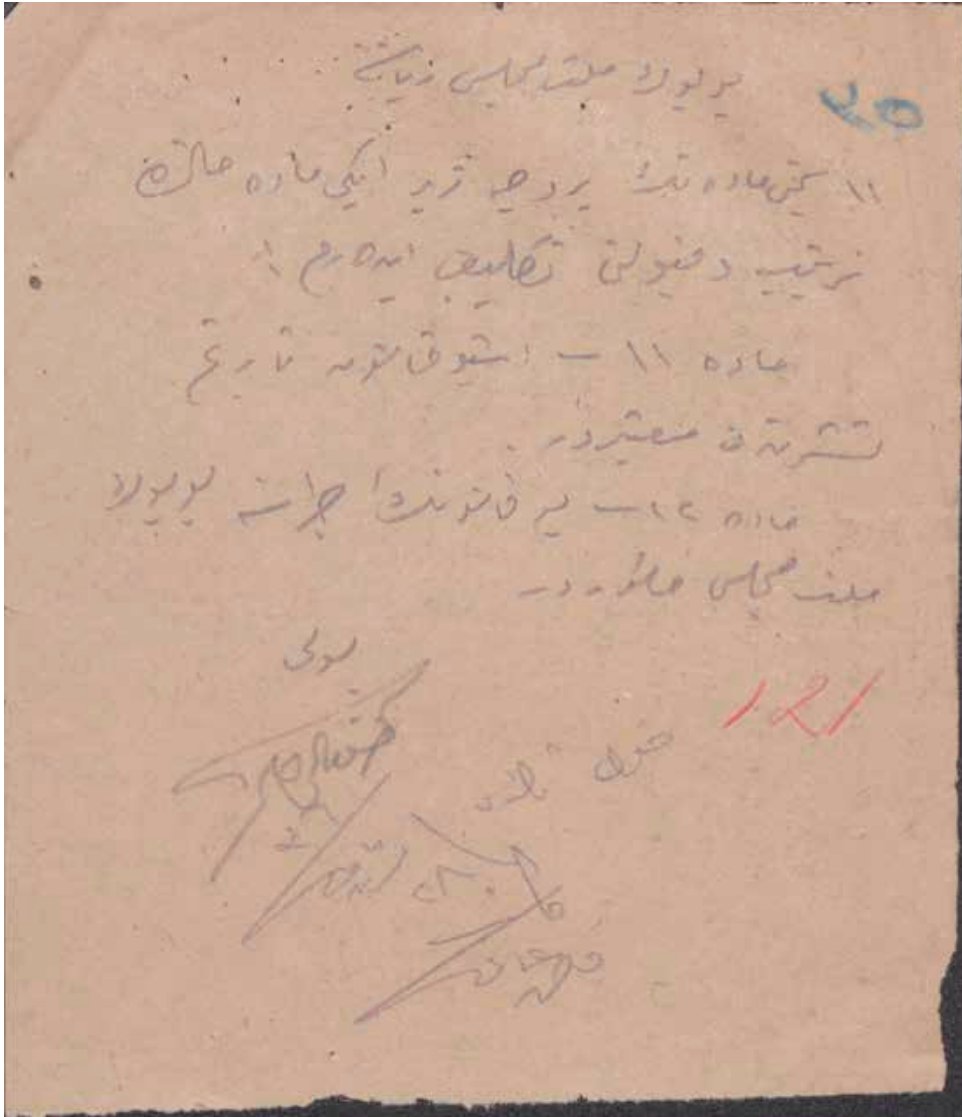
Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

11'inci maddenin idare faslının sonunda
müzakere edilmesini teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

Reddolundu.

İmza

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

11'inci maddenin ber-vech-i zîr iki madde halinde tertip ve kabulünü teklif ederim:

MADDE 11– İşbu kanun tarih-i neşrinden muteberdir.

MADDE 12– Bu kanunun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur.

Bolu
Tunalı Hilmi

Kabul olundu.
28 Teşrîn-i sâni 36
Kâtip
İmza

Bihi

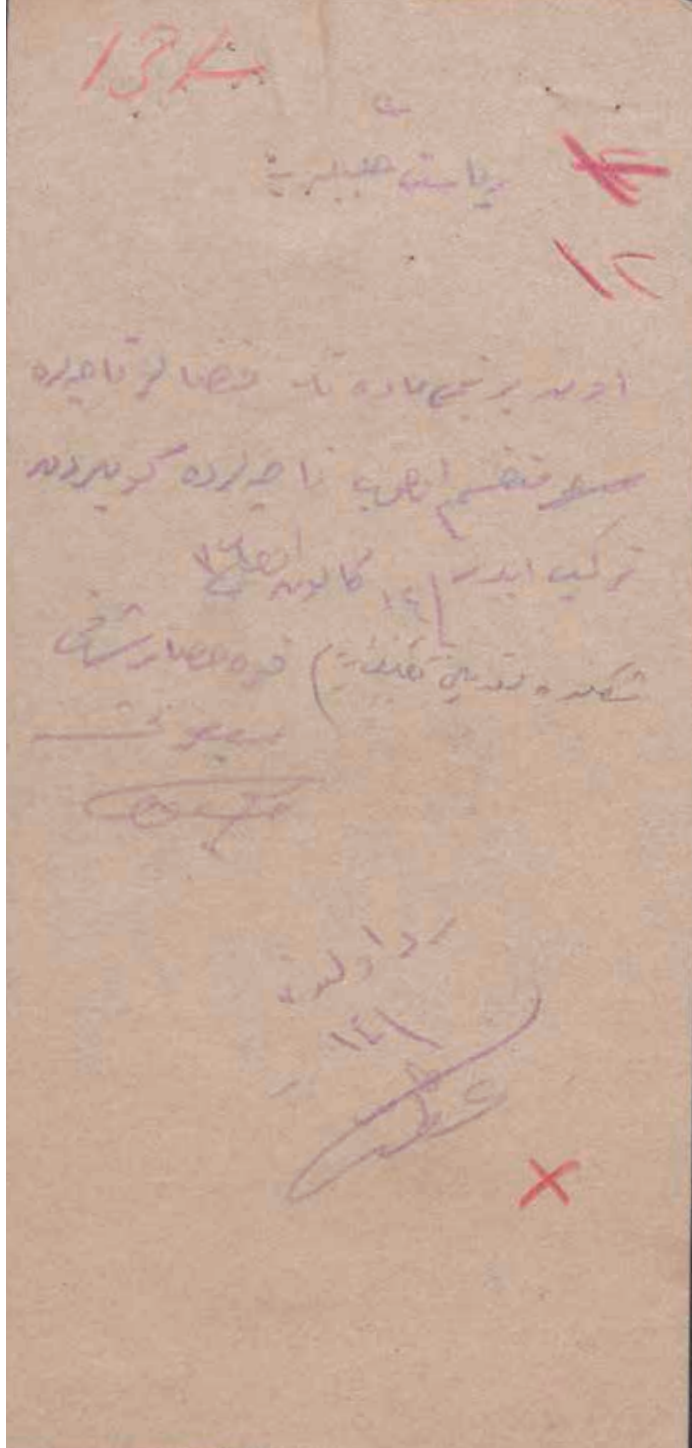
Riyâset-i Celîleye

Mevzu-ı bahs olan on birinci madde, teşkilat-ı idare hakkında Meclisin nokta-i nazarı taayyün ettikten sonra kabil-i tedvin olup teşkilat ve taksimat-ı idarenin şekli henüz Meclis-i Âlice taayyün etmeden bu maddenin kabulü caiz olamayacağından evvel emirde nahiyeleler hakkındaki maddelerin müzakeresine geçilmesini teklif ederim.

Adana
Zekai

Reddolundu
14 minhu
Kâtip
İmza

10.7.4. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On birinci maddenin kazalar nahiyelere münkasım olup nahiyeler de köylerden tereküb eder şeklinde ta'dilini teklif ederim.

14 Kânûn-ı evvel 36

Karahisar-ı Şarki

Mesud

Reddolundu

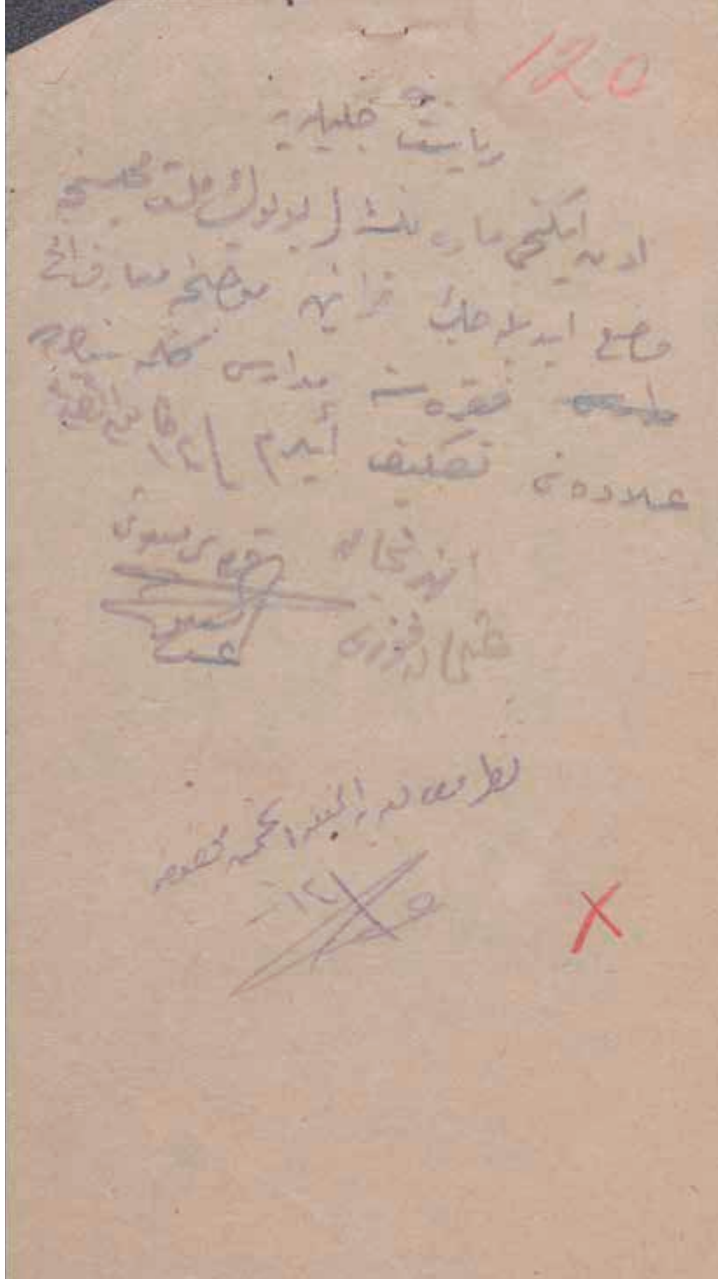
14 Minhu

Kâtip

İmza

10.8. On İkinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (12 Adet)

10.8.1. Erzincan Mebusu Osman Fevzi Bey ve Karesi Mebusu Abdülgafur Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celfîye

On ikinci maddenin (Büyük Millet Meclisince vaz' edilecek kavânîn mucibince maarif... ilah) fıkrasına medaris kelimesinin ilavesini teklif eylerim.

14 Kânûn-ı evvel 36

Erzincan
Osman Fevzi

Karesi Mebusu
Abdülğafur

Nazar-ı mütalaaya alınmakla encümen-i mahsusa

14 minhu

İmza

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

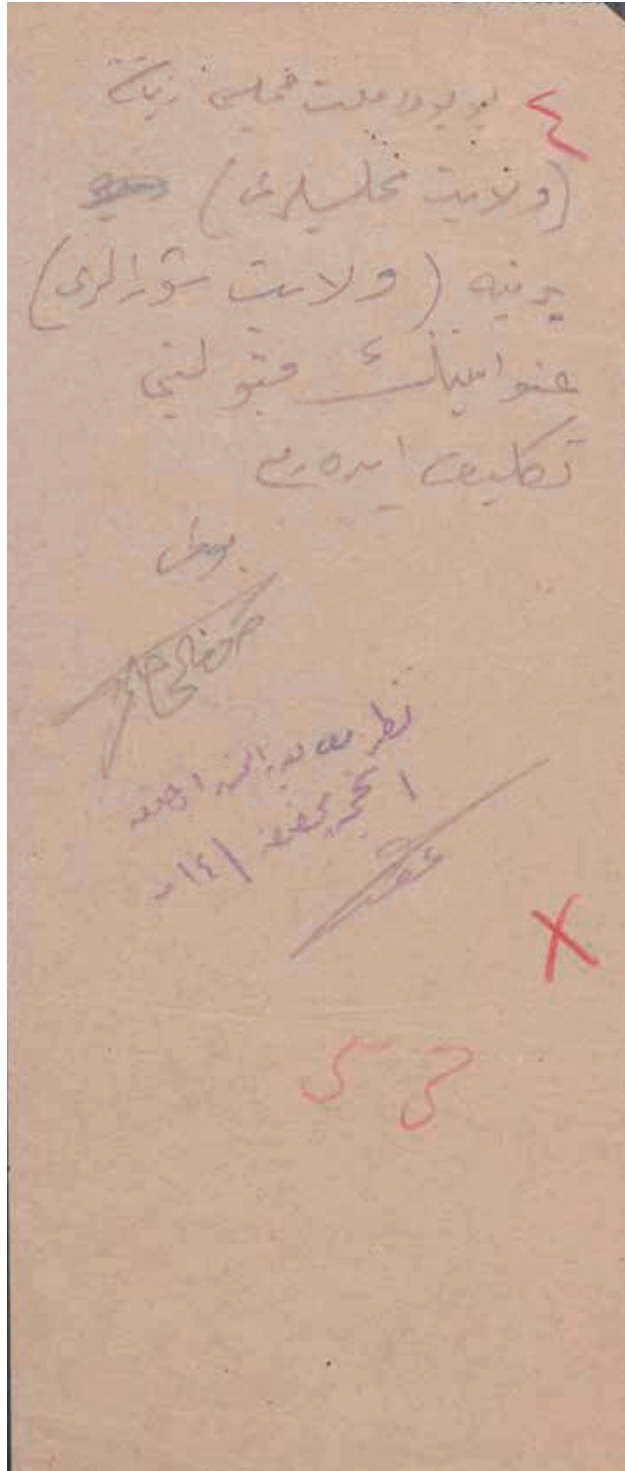
12'nci maddenin birinci satırındaki (tam muhtariyeti
hâizdir) fıkrasının (tam) kelimesinin tayyını teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

Nazar-ı mütalaaya alınmakla encümen-i mahsusa

14 minhu

İmza

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

(Vilayet Meclisleri) yerine (Vilayet Şûrâları) unvanının kabulünü teklif ederim.

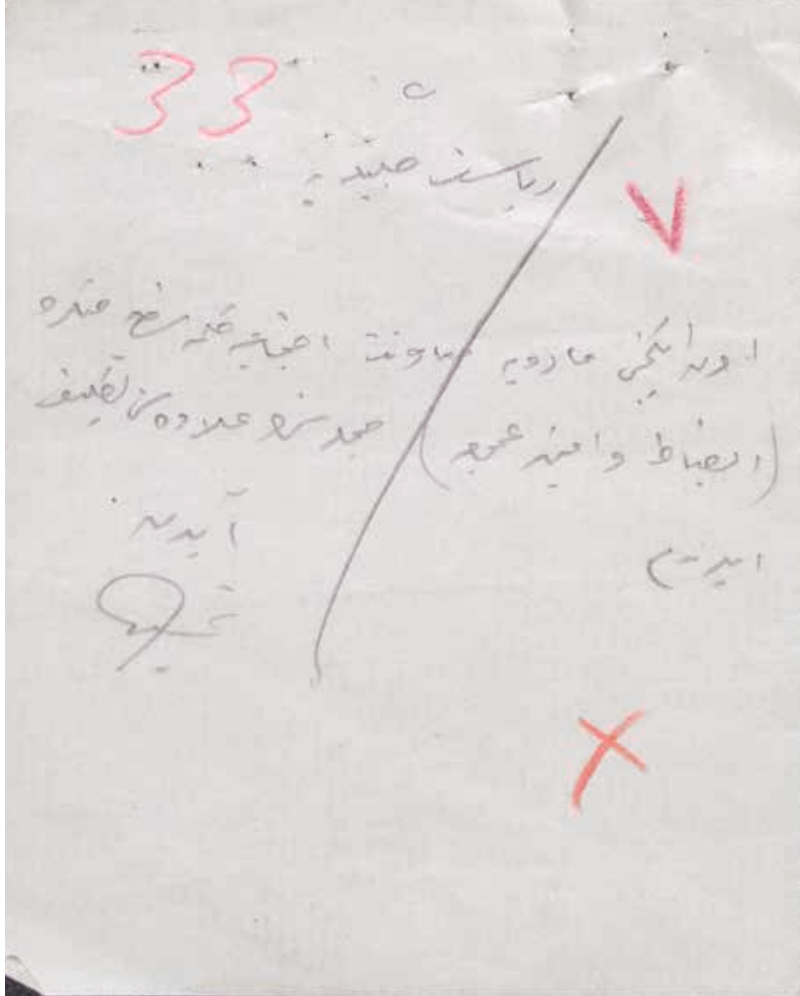
Bolu
Tunalı Hilmi

Nazar-ı mütalaaya alınmış olmakla encümen-i mahsusa

14 minhu

İmza

10.8.3. Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergeleri

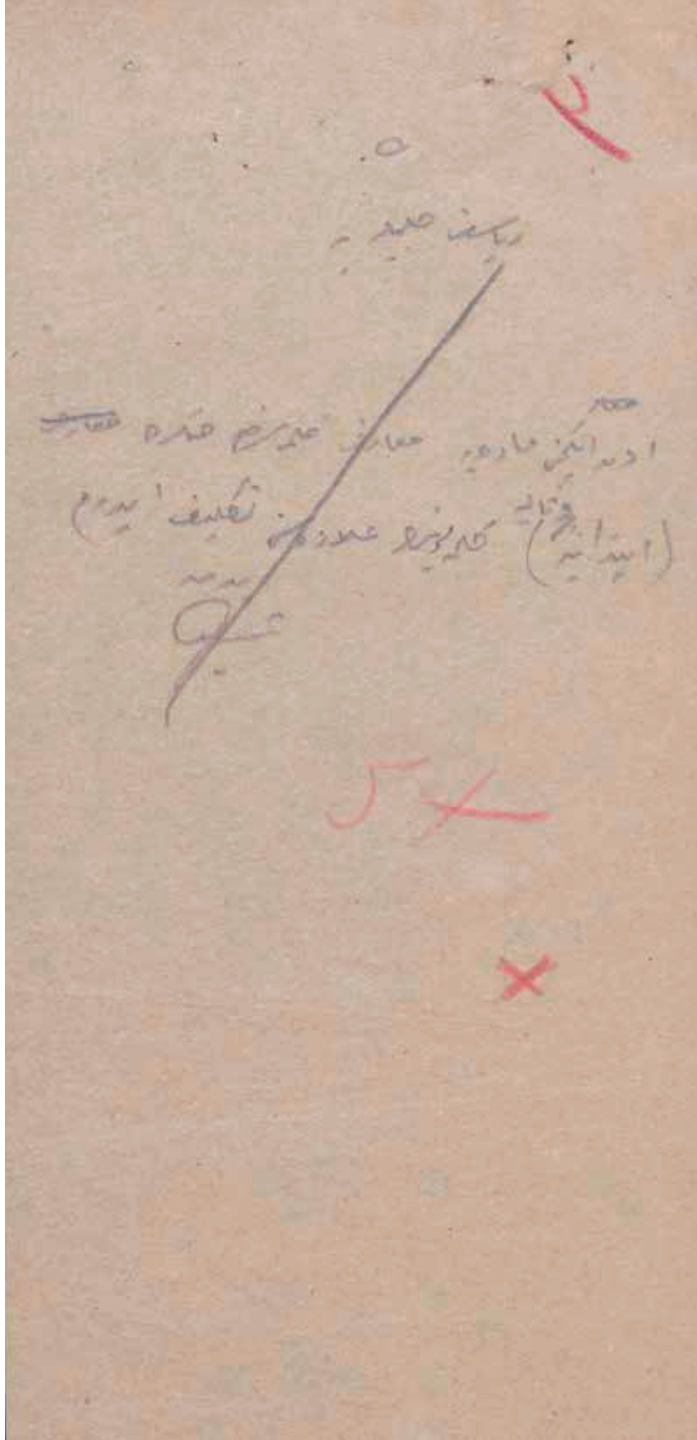
Bihi

Riyâset-i Celîleye

On ikinci maddeye muavenet-i ictimaiye kelimesinden sonra (inzibat ve emniyet-i umumiye) cümlesinin ilavesini teklif ederim.

Aydın

Tahsin

Bihi

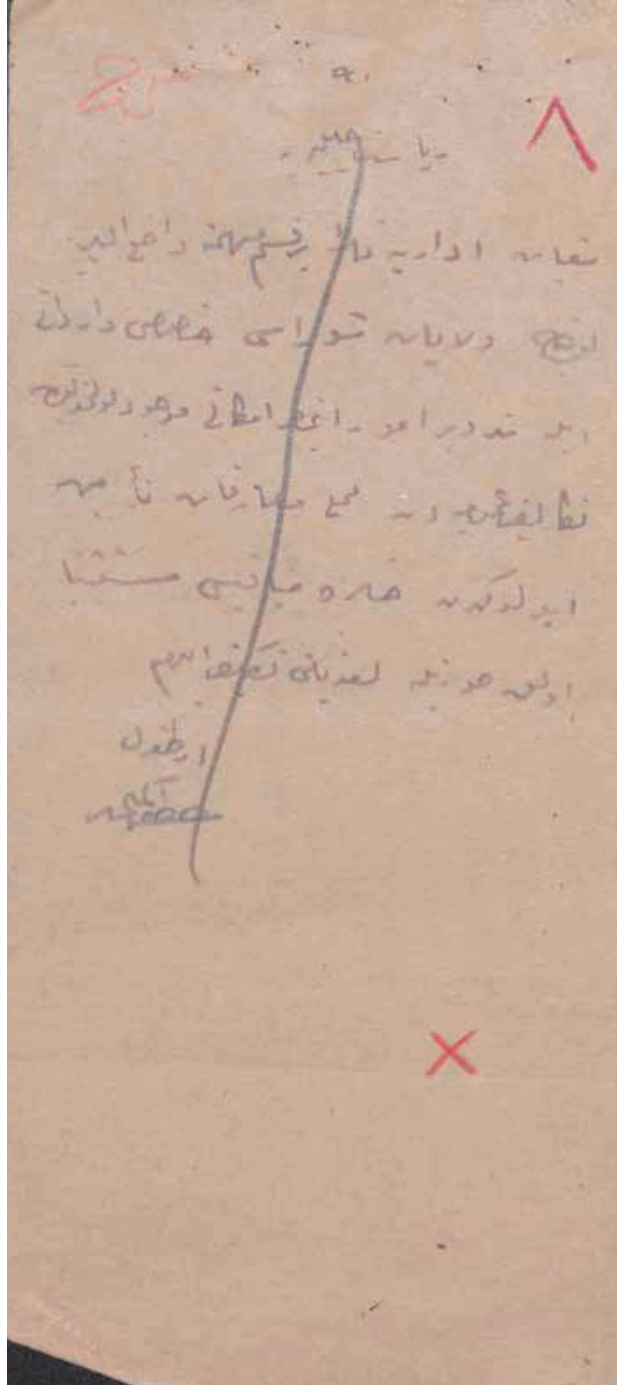
Riyâset-i Celîleye

On ikinci maddeye maarif kelimesinden sonra (ibtidaiye ve taliye) kelimesinin ilavesini teklif ederim.

Aydın

Tahsin

10.8.4. Ertuğrul Mebusu Mustafa Kemal Bey'in Önergeleri

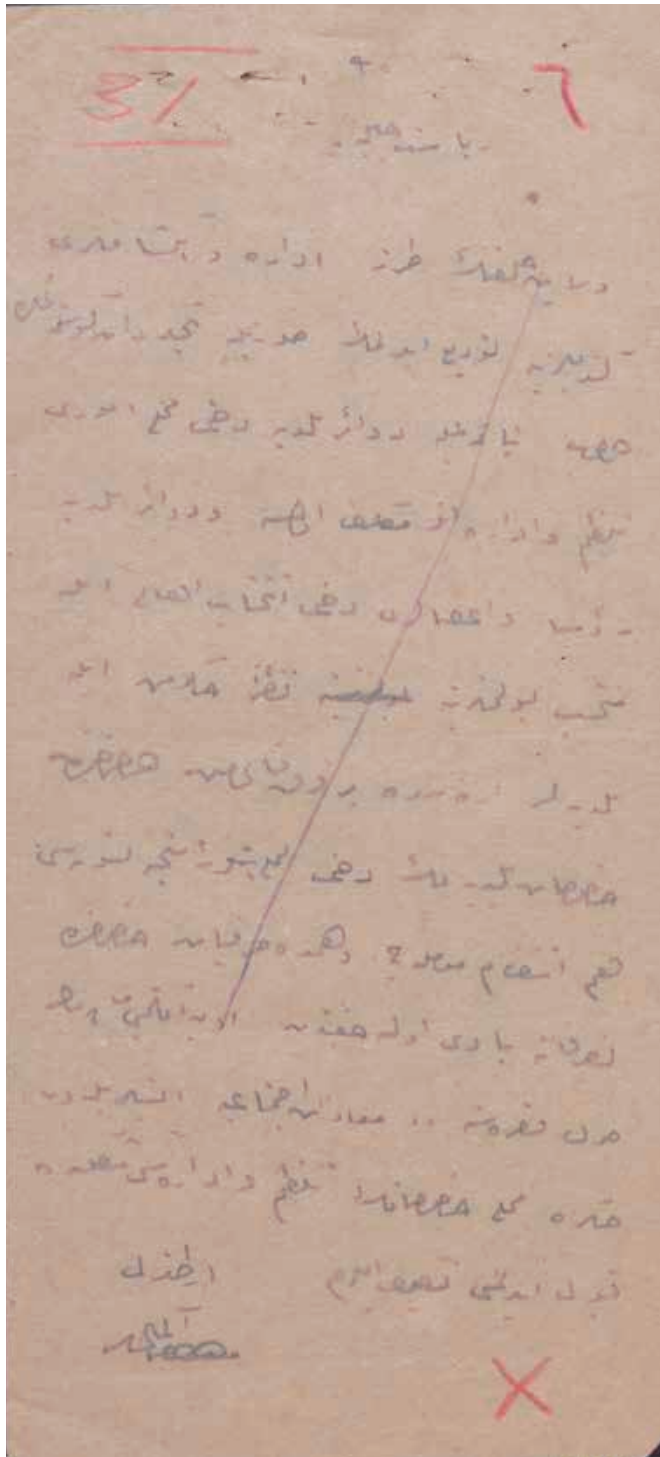

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Şuabat-ı idariyenin bir kısm-ı mühimmine vaz'ı'ı'ı-yed bulunan vilayat şûrâsı hususi varidatı ile tedvir-i umur etmek imkanı mevcut bulunmadığından tekalif-i umumiyyeden mahallî masarifât temin edildikten sonra mütebakisi müstesna olmak suretiyle ta'dilini teklif eylerim.

Ertuğrul
Mustafa Kemal

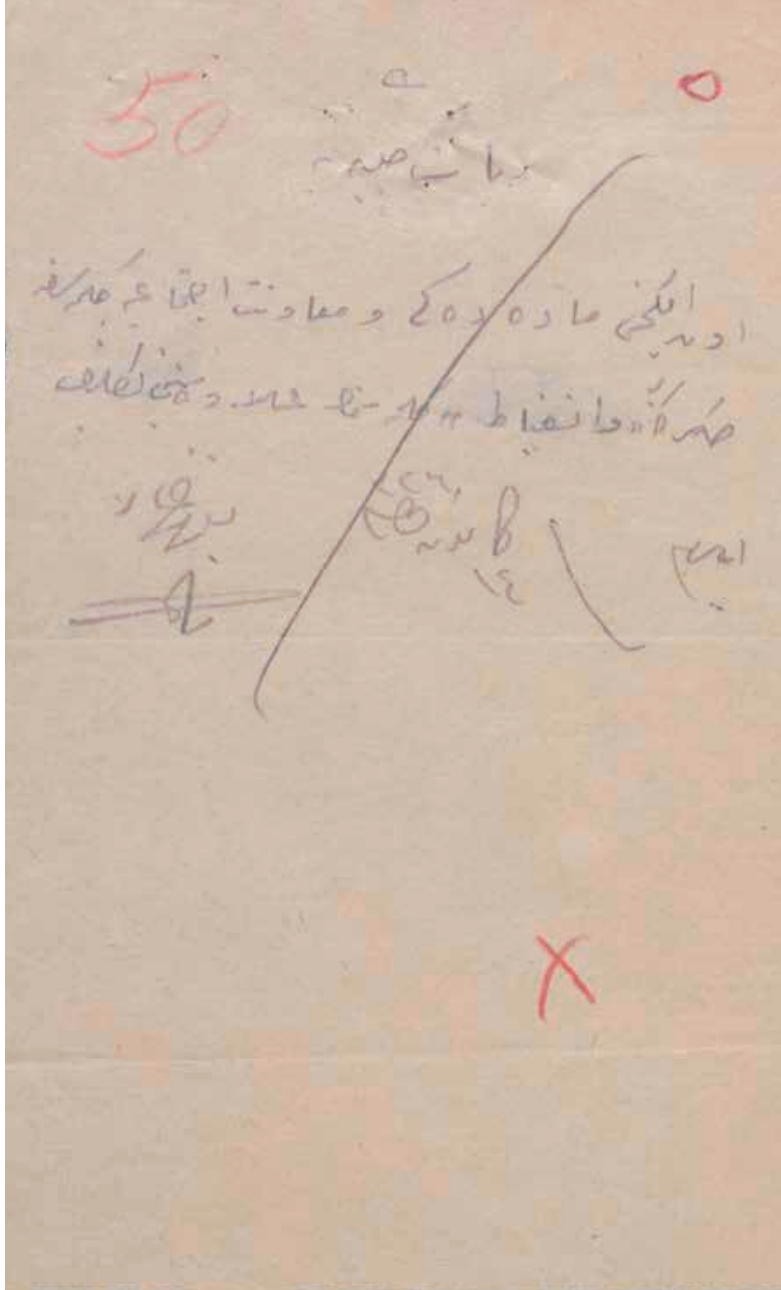
Bihi

Riyâset-i Celîleye

Vilayet halkının tarz-ı idare ve inkişâfları kendilerine tevdi edilmek suretiyle teceddüdat gösterilmekte olup binaenaleyh devair-i belediye dahi mahallî umuru tanzim ve idare ile mükellef olmasına ve devair-i belediye rüesa ve âzâları dahi intihab-ı ahali ile müntehab bulunmalarına nazaran hükümet ile belediyeler arasında bir fark kalmamış olduğundan hususat-ı belediyenin dahi mahallî şûrâsınca tesviyesi hem intizam-ı muameleye ve hem de sarfiyat hususunda tasarrufata badi olacağından on ikinci maddenin son fıkrasına “muavenet-i ictimaiye işlerinden sonra mahallî hususatin tanzim ve idaresi” şeklinde kabul edilmesini teklif eylerim.

Ertuğrul
Mustafa Kemal

10.8.5. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

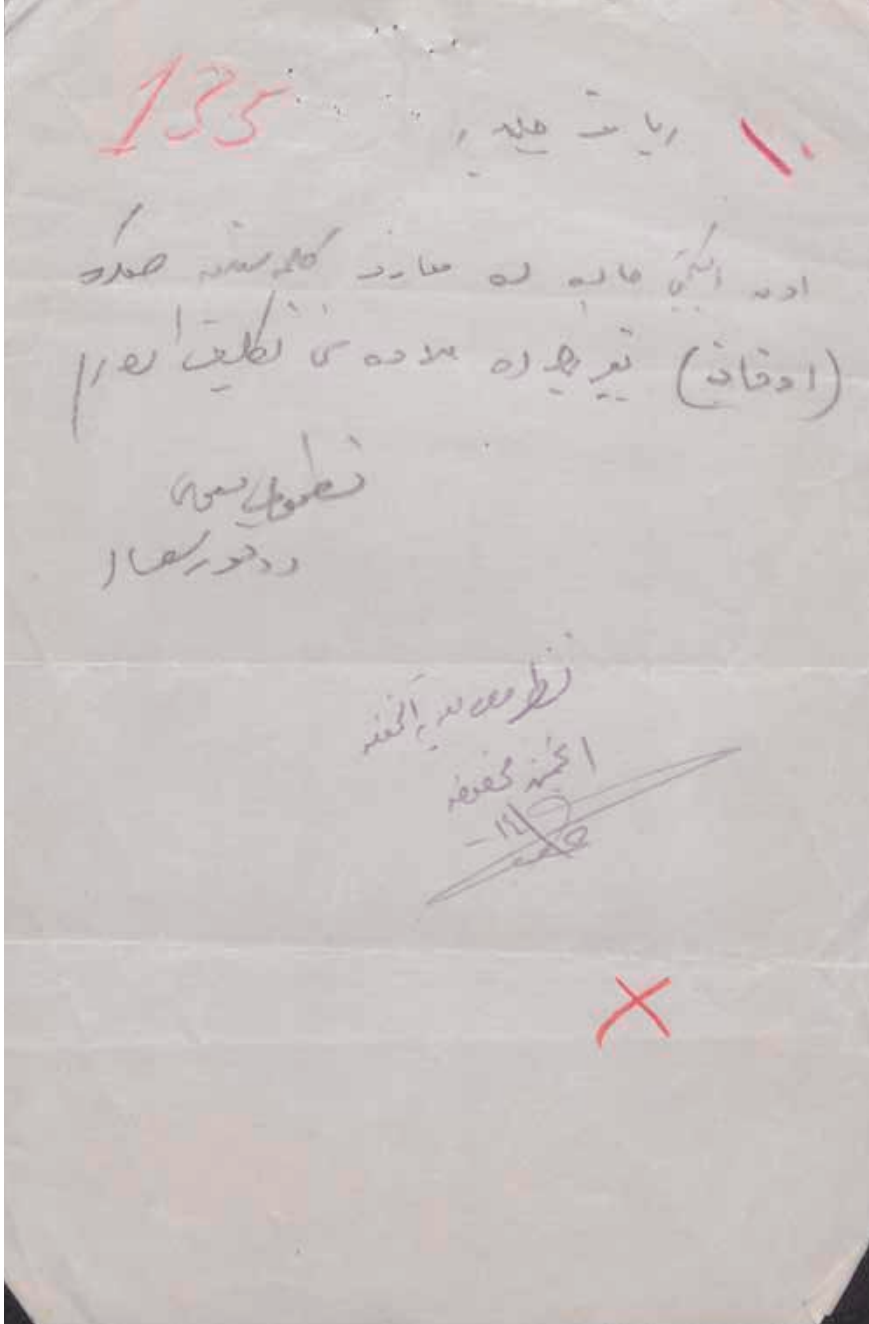
On İkinci maddedeki ve muavenet-i ictimaiye kelimesinden sonra “ve inzibat” kelimesinin ilavesini teklif eylerim.

14 Kânûn-ı evvel 336

Yozgad

Süleyman Sırrı

10.8.6. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi

Riyâset-i Celîleye

On ikinci maddede maarif kelimesinden sonra (evkaf)
tabirinin de ilavesini teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
Doktor Suad

Nazar-ı mütalaaya alınmakla encümen-i mahsusa

14 minhu

İmza

Riyâset-i Celîleye

On ikinci maddede mukayyed (menafii birden ziyade vilayâta şamil hususat) cümlesinin tayyını ve (Büyük Millet Meclisince vaz' edilecek kavânîn) ibaresine (yalnız hutut-ı umumiye'yi gösteren) kaydının ilavesini teklif eylerim.

Adana Mebusu

Zekai

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On ikinci maddenin ikinci fıkrasının dahilî, haricî siyaset, şer'î, adlî, askerî, umur ilâ-ahire şeklinde ta'dilini teklif eyleriz.

Erzincan
Osman Fevzi

Erzurum
Mehmed Nusret

Isparta
Hüseyin Hüsnü

Batum
Ali Rıza

Kayseri
Ahmed Hilmi

(okunamadı)
(imza)

Siirt
Salih

(okunamadı)
(imza)

Canik
(imza)

Konya
Musa Kazım

Muş
(imza)

Aydın
(imza)

Muş
(imza)

Muş
(imza)

Siverek
(imza)

Kırşehir
(imza)

Erzurum
(Salih)

Karesi
(imza)

Üsküdar
(imza)

Kırşehir
(imza)

Mersin
(imza)

Karahisar
(imza)

Karahisar-ı Şarki
(imza)

Bursa
(imza)

Ankara
(imza)

Biga Mebusu
(imza)

Zaten mündericatı kabul edilmiş olduğu için okunmasına lüzum görülmemiştir.

14 minhu

Riyâset-i Celîleye

On üçüncü maddenin vech-i âti üzere tadilini teklif eylerim.

Madde 13 - Vilayet şûrâları kazalar ahalisince doğrudan doğruya müntehab âzâdan terek-küb eder. Şûrâlara ait vazaifi tayin ve tespiti edecek kanunun hin-i tanziminde vilâyet şûrâlarının 12'nci madde ile tevdi olunan vazaiften maada müceddeden kanun teklif ve herhangi bir kanunun ta'dil veya mevki-i tatbika vaz'ının tehirini talep etmek hakkını haiz ve bütün devair ve şubat-ı vilâyeti murakabe ve teftiş ve kavânin ve nizamat-ı mevzua ahkâmına mugayir görecekları ahvalin tashih ve ıslâhı hakkındaki mütalâalarını Büyük Millet Meclisine arz ve iblâğa salâhiyet-tar oldukları da dercolunacaktır.

Şarki Karahisar

Mesud

Red

23 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On üçüncü maddede (meslekler temsil edilmek üzere) cümlesinin tayyını vilayetler halkınca cümlesinden sonra (doğrudan doğruya) kelimelerinin ilavesini ve ictima devresinin üç sene olmak üzere tashihini teklif ederim.

Aydın

Tahsin

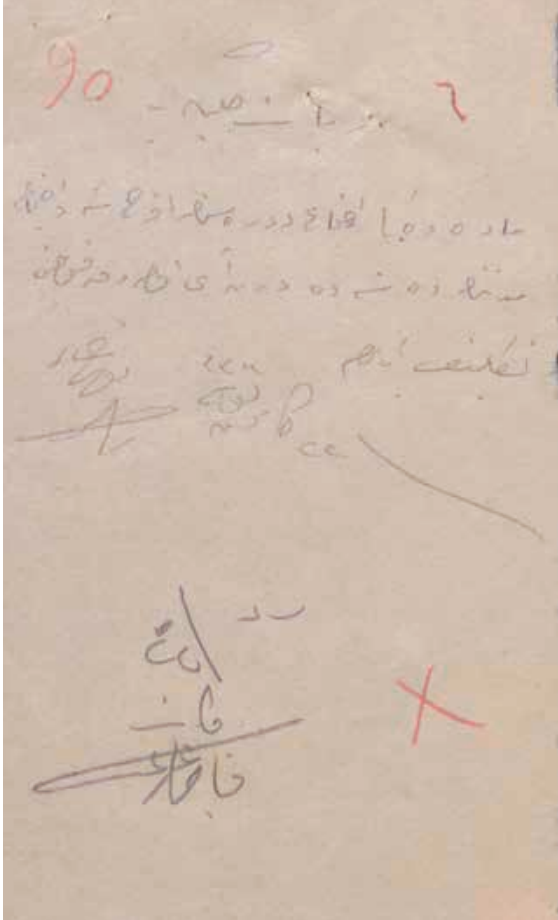
Meslekler temsil edilmek cümlesi evvelce encümenden kabul olunduğundan reye vaz olunarak ikinci fıkrasında kabul olursa da üçüncü fıkrada reddolundu.

22 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

10.9.3. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Maddedeki ictima devresinin üç sene ve ictima müddetinin de senede dört ay olarak kabulünü teklif eylerim.

22 Kânûn-ı evvel 336

Yozgad

Süleyman Sırrı

Red

22 minhu

Kâtip

İmza

1/711

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

13'üncü maddenin ikinci fıkrası yerine ber-vech-i zîr
fıkranın kabulünü teklif ederim:

Her sene altı ayda bir defa ve lâakal birer ay ictima ederler.

Bolu

Tunalı Hilmi

Red

22 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

13'üncü maddenin birinci fıkrasının ber-vech-i zîr ta'dilen kabulünü teklif ederim:

MADDE 13 – Vilayet şûrâları, nahiye şûrâlarının kendilerinden intihab ve ib'as ettikleri vekillerden mürekkeptirler.

Bolu
Tunalı Hilmi

Birinci takrir

Reddolundu.

22 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

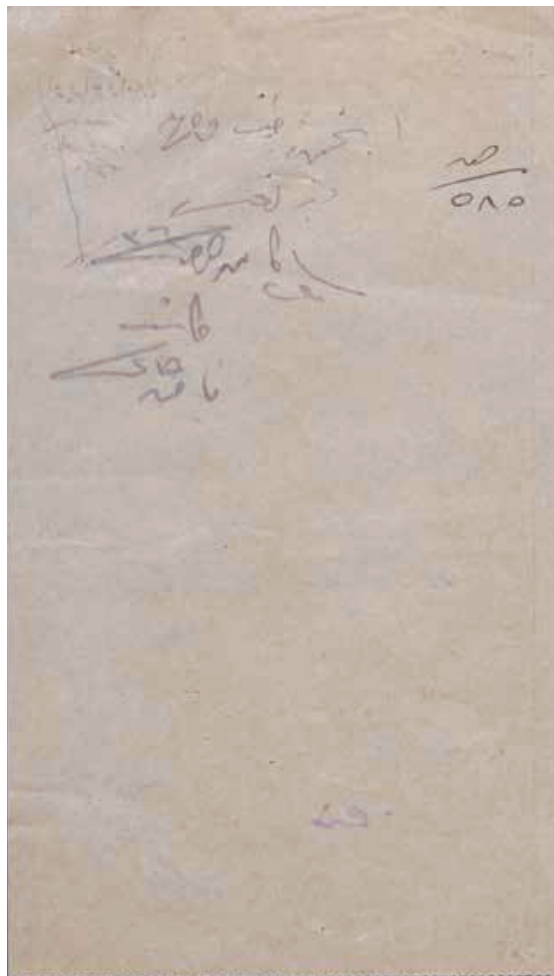
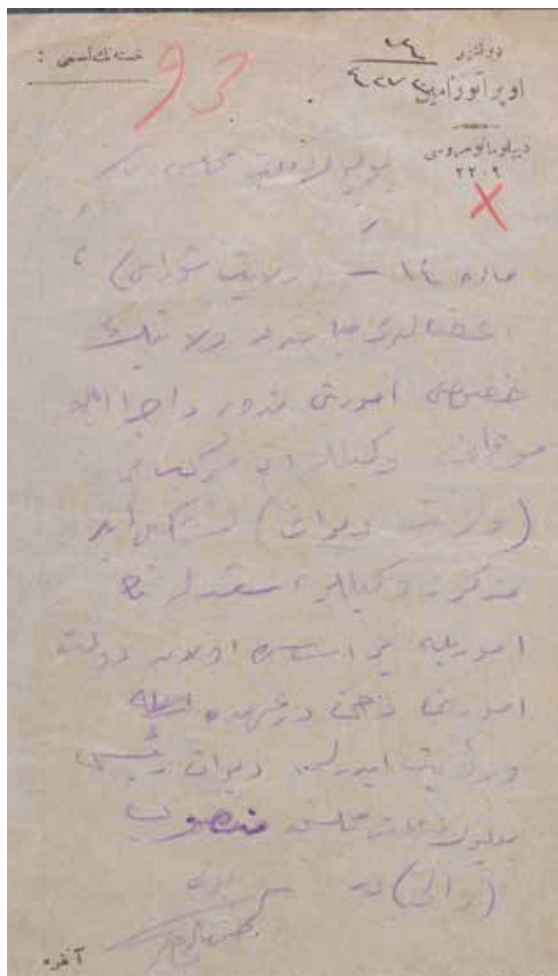
Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

13'üncü maddedeki (vilayet şûrâlarının ictima devresi iki senedir) fıkrası bütün şûrâlara şamil olabilmek ve bir defa zıkr ve derc edilmiş olmak için kanunun idare kısmının en sonuna konulmak lazım geldiğinden mezkûr fıkranın tayyını teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

İkinci Takrir

Red
22 minhu
Kâtip
İmza

24/4272

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

Madde 14 – (Vilayet şûrâsı), âzâları miyanından vilayetin hususi umurunu tedvir ve icra ile muvazzaf vekillerden mürekkep bir (vilayet divanı) teşkil eyler. Mezkûr vekiller, şubelerinin umuruyla bir esasta olan devlet umurunu dahi deruhte ve rû'yet ederler. Divan Reisi, Büyük Millet Meclisince mansub (Vali)'dir.

Bolu
Tunalı Hilmi

Taleb vechile encümene verildi.

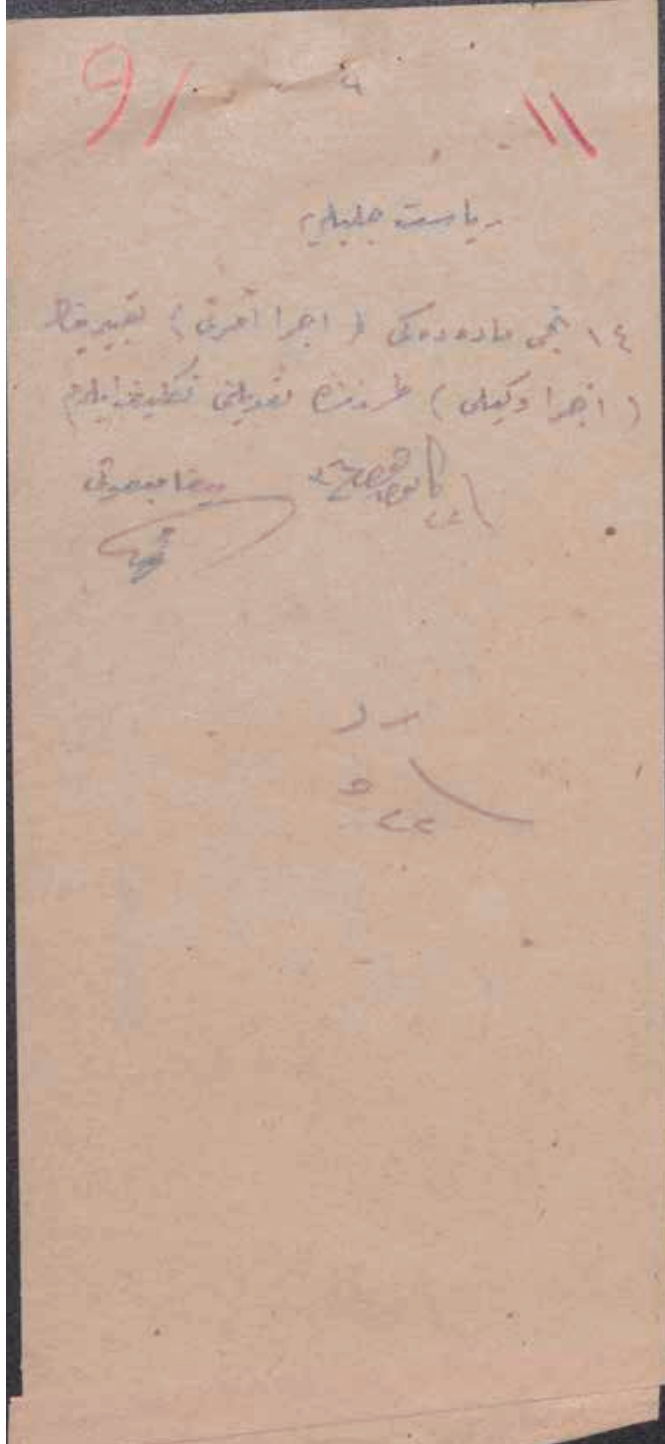
22 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

Z 585

10.10.2. Biga Mebusu Mehmet Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

14'üncü maddedeki (icra amiri) tabirinin
(icra vekili) tarzında ta'dilini teklif eylerim.

22 Kânûn-ı evvel 36

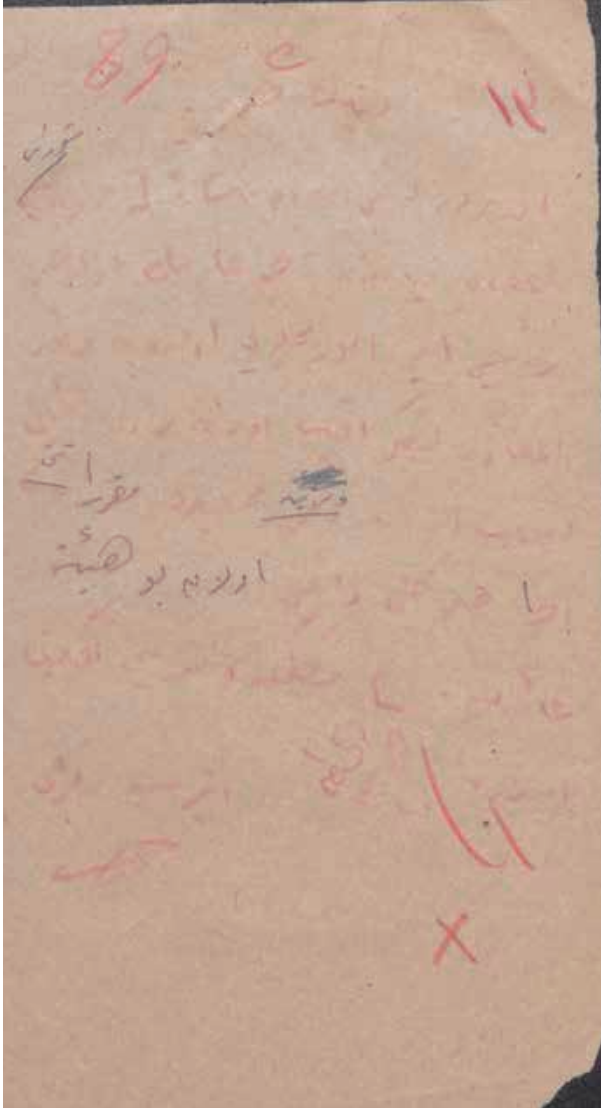
Biga Mebusu

Mehmed

Red

22 minhu

10.10.3. İzmit Mebusu Hamdi Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On dördüncü maddenin (Vilayet şûrâsı âzâsı miyanından icra âmiri olacak bir reis ile umur-ı mahalliyeyi idareye memur âzâdan teşekkül etmek üzere bir idare heyeti intihab eder. Vilayet meclisleri mukarreratını icra salâhiyeti, daimi olan bu heyete aittir.) şeklinde ta'dilini teklif ederim.

20 Kânûn-ı evvel 336

İzmit Mebusu

Hamdi

Red

22 minhu

Kâtip

İmza

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On dördüncü maddenin ber-vech-i âti ta’dilini teklif eylerim.

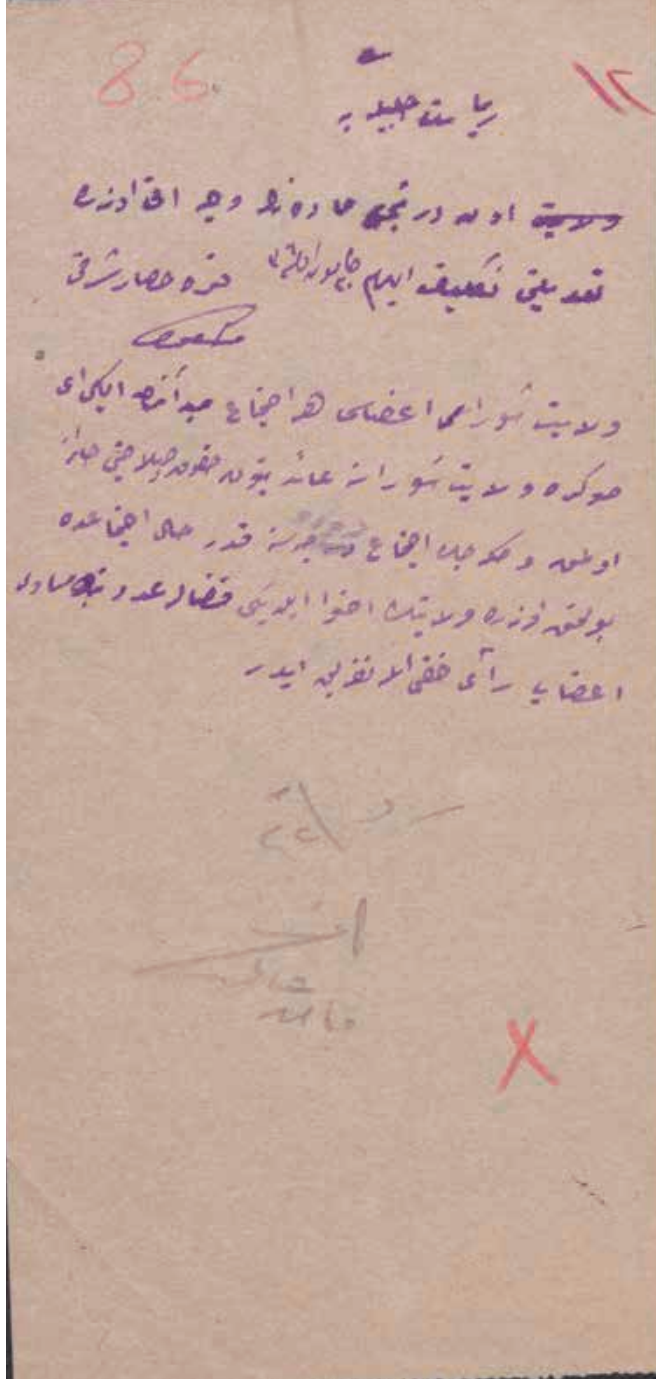
“Vilâyet şûrâsı âzâsı miyanından bir encümen-i daimî intihab ve tefrik eyler. Encümen-i daimî de idare-i mahalliyeye ait şuabata memur âzâdan mürekkeb bir idare heyetini intihab eder. Encümen-i daiminin reisi, devair-i merkeziyeye merbut şuabat müdiranının da icra amiri olan validir. Vali, Büyük Millet Meclisi âzâsı miyanından Meclisin vekili ve mümessili olmak üzere Büyük Millet Meclisince intihab ve tayin olunur.”

Adana

Zekâi

Geri alındı.

10.10.5. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On dördüncü maddenin vech-i âti üzere ta'dilini
teklif eylerim.

20 Kânûn-ı evvel 36

Karahisar-ı Şarki

Mesud

Vilâyet şûrâsı âzâsı her ictima mebdeinden iki ay
sonra vilâyet şûrâsına ait bütün hukuk ve salâhiyeti haiz
olmak ve gelecek ictima devresine kadar hal-i ictimada
bulunmak üzere vilâyetin ihtiva eylediği kazalar adedine
müsavi âzâyı rey-i hafi ile tefrik eder.

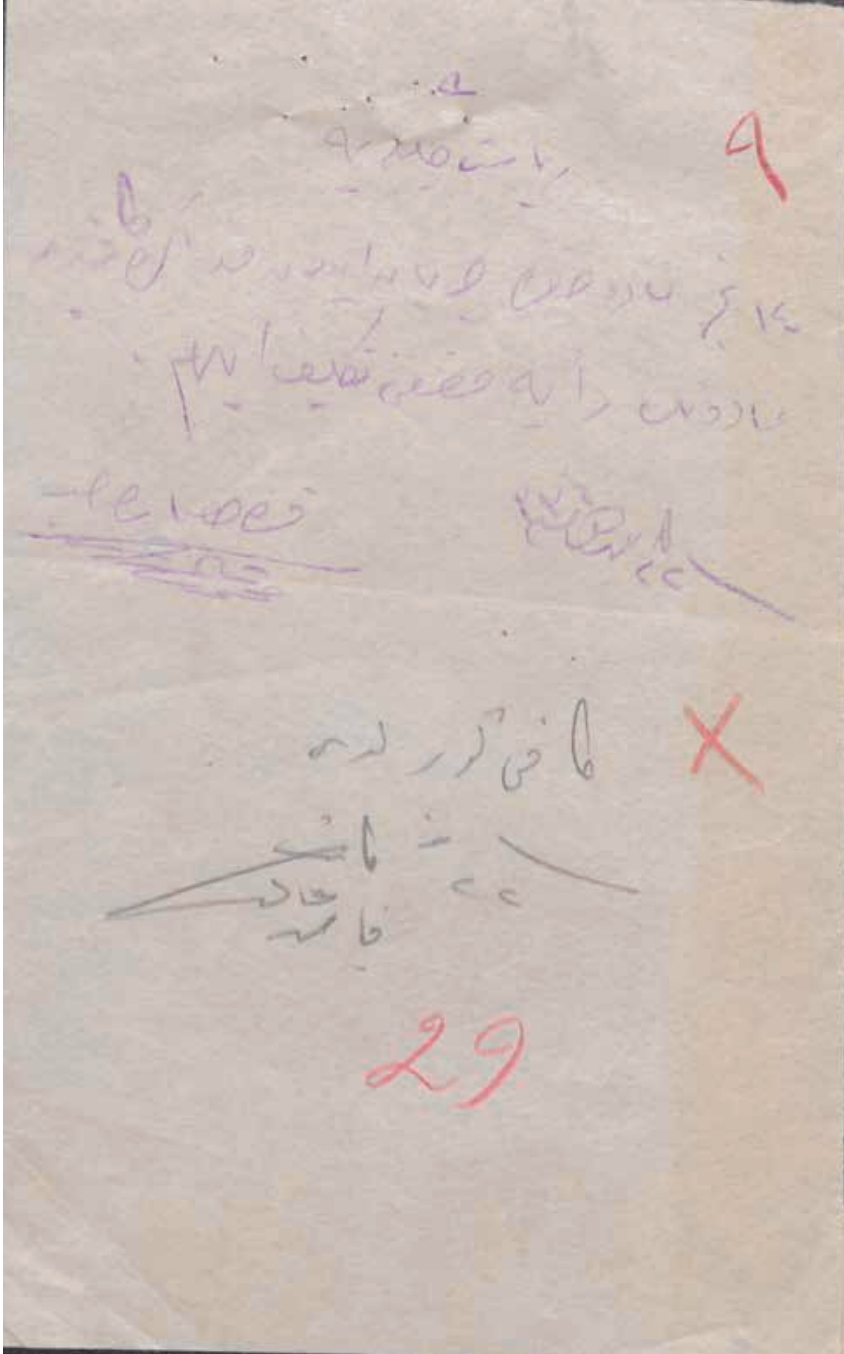
Red

22 minhu

Kâtip

İmza

10.10.6. Karahisar-ı Sahip Mebusu Mehmet Şükrü Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

14'üncü madde hakkında cereyan eden müzakere
kâfidir. Maddenin reye vaz'ını teklif ederim.

22 Kânun-ı evvel 336

Karahisar-ı Sahib
Mehmed Şükrü

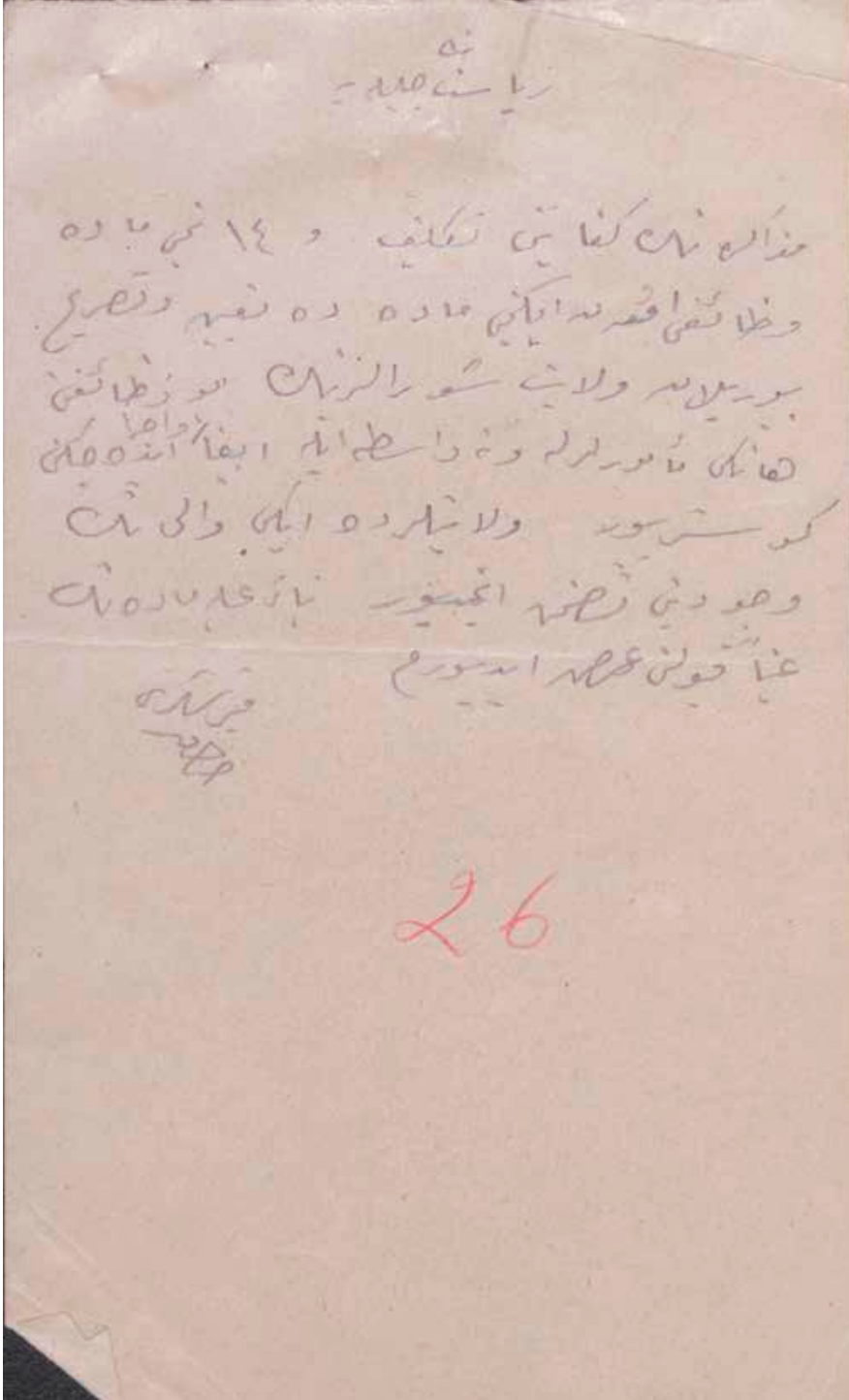
Kâfi görüldü.

22 minhu

Kâtip

İmza

10.10.7. Kırşehir Mebusu Sadık Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Müzakerenin kifayetini teklif ve 14'üncü madde vazaifi on ikinci maddede tayin ve tasrih buyurulan vilayet şûrâlarının bu vazaiğini hangi memurlarla ve ne vasıta ile ifa ve icra edeceğini gösteriyor. Vilayetlerde iki valinin vücudunu tazammun etmiyor. Binaenaleyh maddenin aynen kabulünü arz ediyorum.

Kırşehir
Sadık

24/4278

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

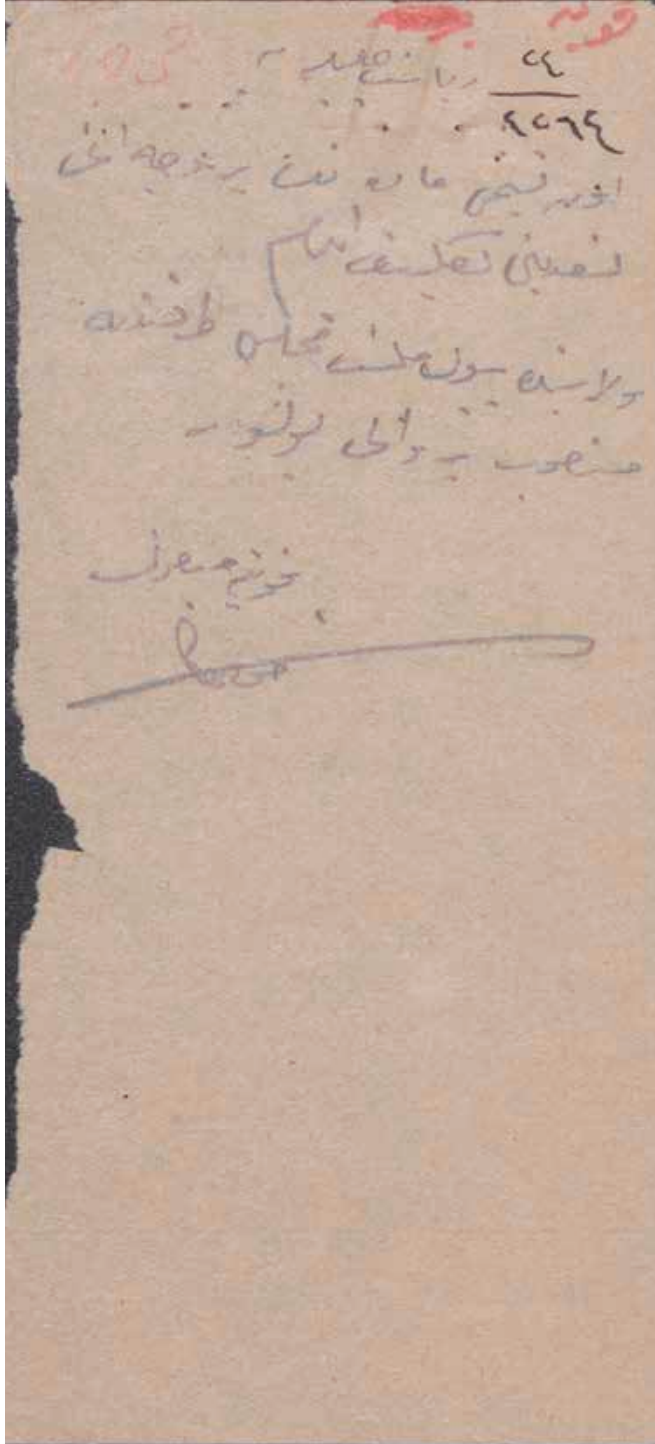
On beşinci maddenin şu suretle ta'dilini teklif ederim.

Madde 15 – Vilayette Büyük Millet Meclisinin memuru olmak üzere vali bulunur. Vali Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tayin olup vazifesi devletin umumi ve müşterek vazaifini rü'yet etmektir. Vali yalnız devletin umumi vazaifi ile mahallî vazaif arasında tearuz vukuunda müdahale eder.

Erzurum Mebusu

Hüseyin Avni

10.11.2. Konya Mebusu Musa Kâzım Bey'in Önergesi

24/4264

Riyâset-i Celîleye

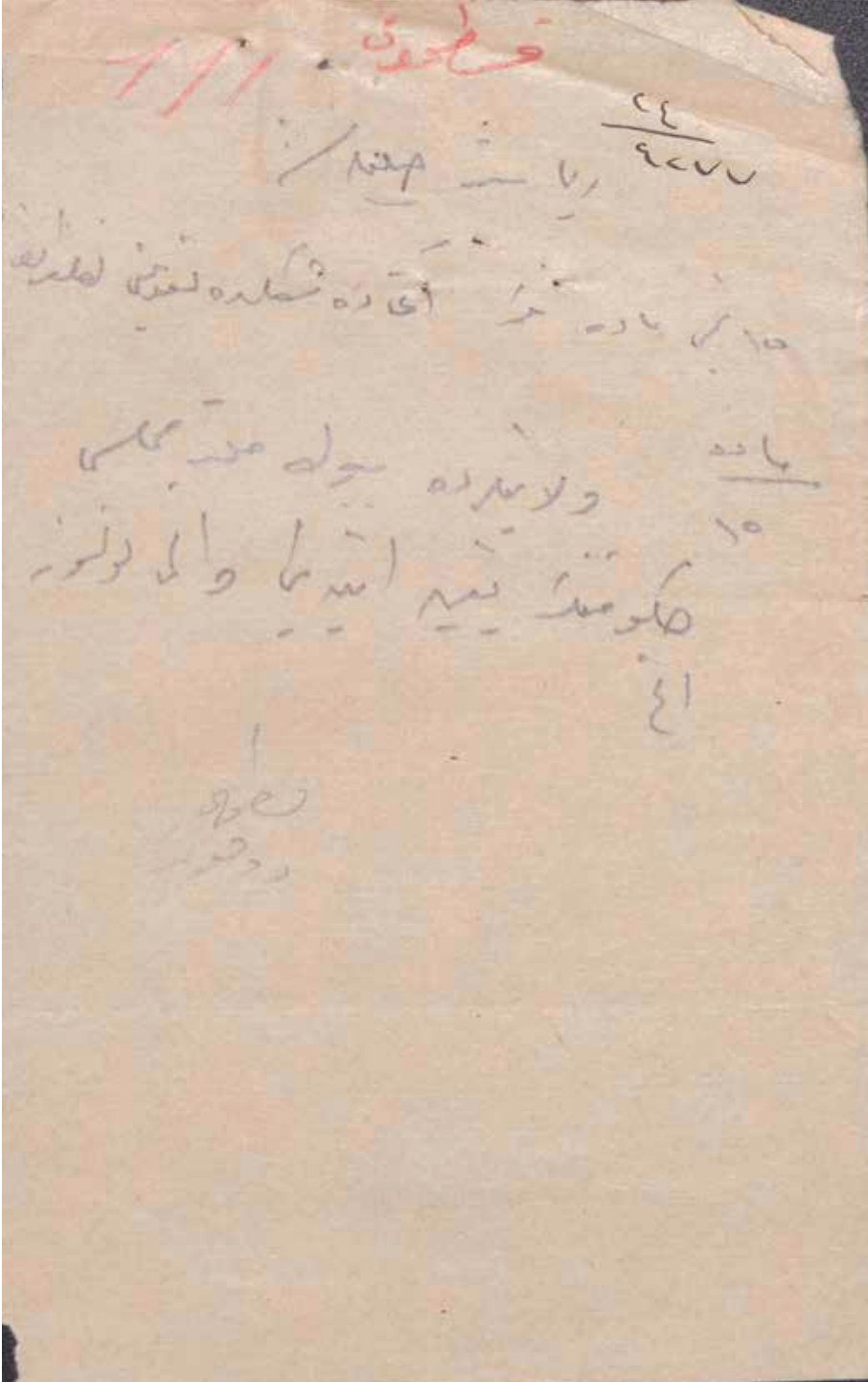
On beşinci maddenin ber-vech-i âti ta'dilini teklif ederim.

Vilayette Büyük Millet Meclisi tarafından mansub bir vali bulunur.

Konya Mebusu

Musa Kâzım

10.11.3. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi

24/4277

Riyâset-i Celîleye

15'inci maddenin âtide şeklinde ta'dilini teklif eylerim.

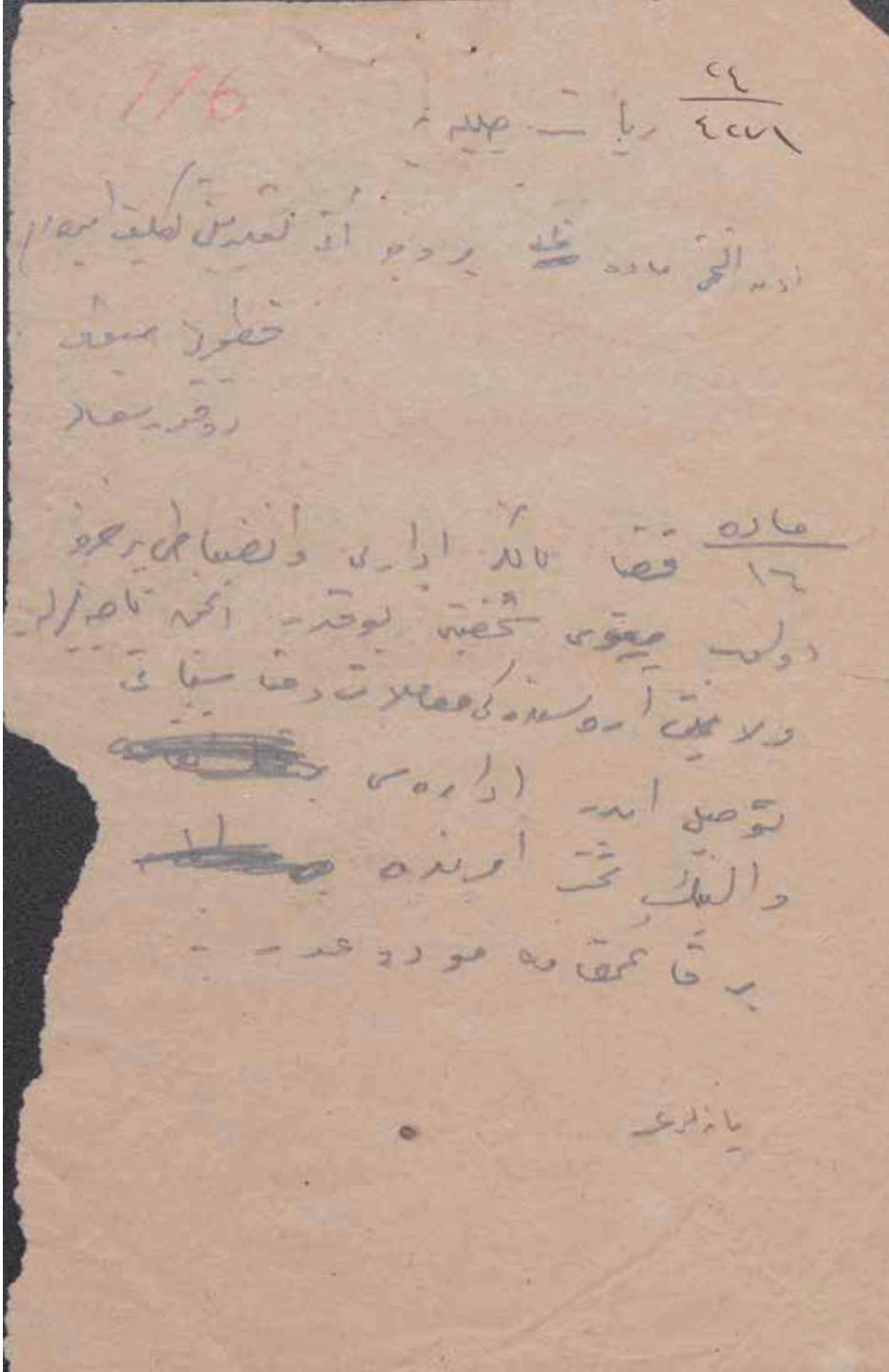
Madde15- Vilayetlerde Büyük Millet Meclisi Hükümetinin
tayin ettiği vali bulunur. İlah

Kastamonu

Dr. Suad

10.12. On Altıncı Madde ile İlgili Verilen Önergeler (2 Adet)

10.12.1. Kastomunu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi

24/4271

Riyâset-i Celîleye

On altıncı maddedeki ber-vech-i âti ta'dilini teklif ederim.

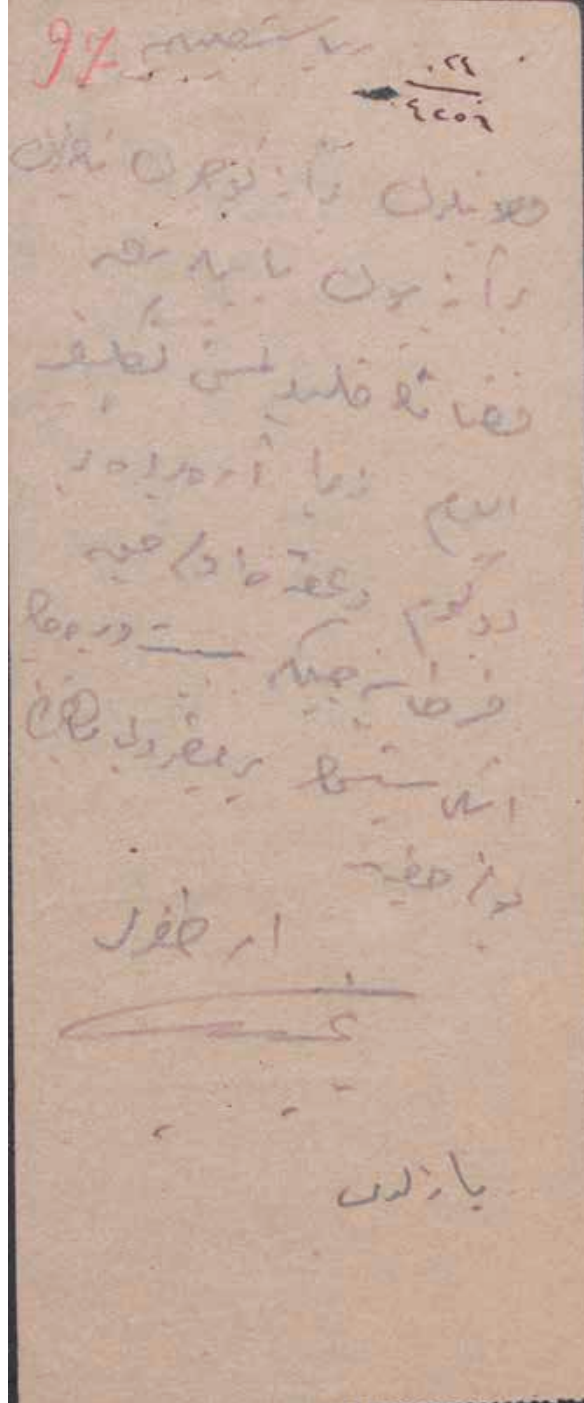
Kastamonu Mebusu

Doktor Suad

Madde-16 Kaza yalnız idari ve inzibati bir cüz olup manevi şahsiyeti yoktur. Ancak nahiyelerle vilayet arasındaki muamelat ve münasebatı tavsil eder. İdaresi valinin taht-ı emrinde bir kaimmakama mevdu'dur.

Yazıldı

10.12.2. Ertuğrul Mebusu Necip Bey'in Önergesi

24/4256

Riyâset-i Celîleye

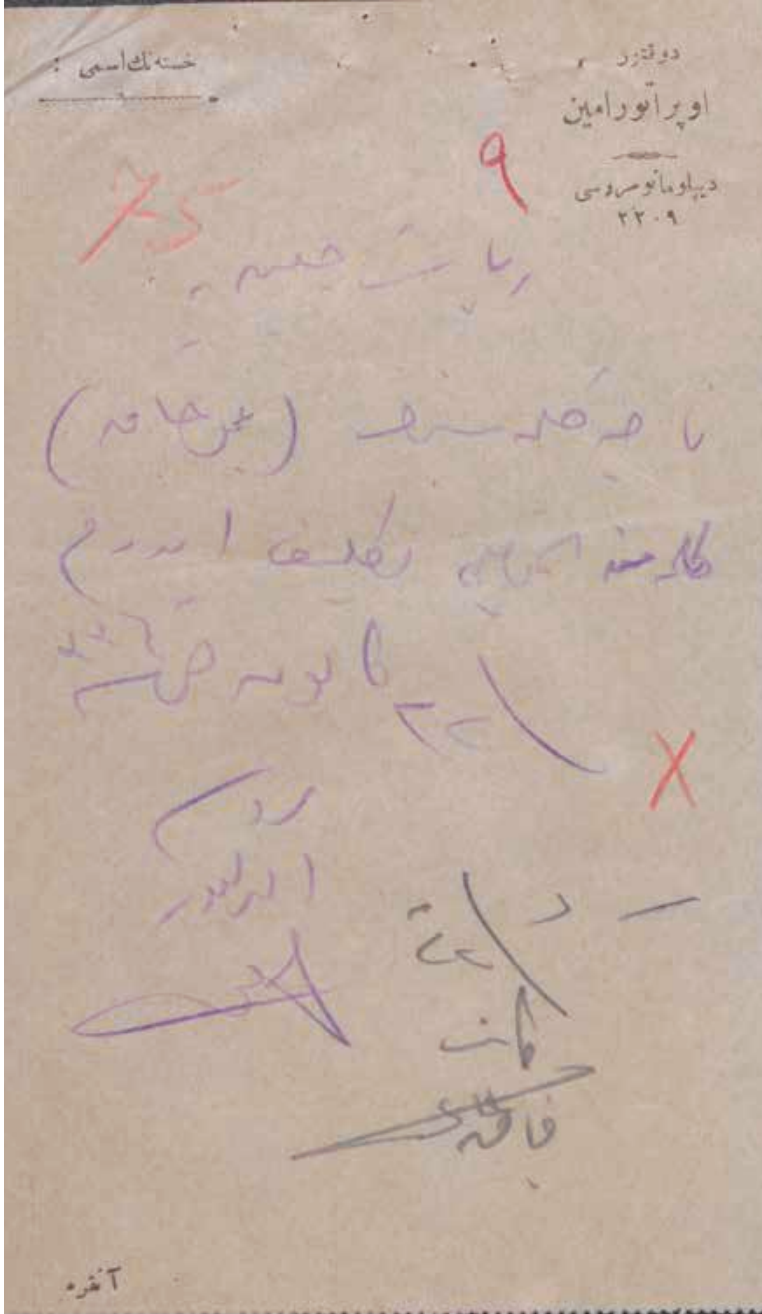
Vilayetlerin biraz küçük, nahiyelerin biraz büyük yapılarak kazanın kaldırılmasını teklif eylerim. Zira ara yerde bir düğüm ve ukde olacak, kırtasiyeciliğe sebebiyet verecek, eski sistemin bir mikrobu mahiyetinde bulunacaktır.

Ertuğrul
Necib

Yazıldı

10.13. On Yedinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (13 Adet)

10.13.1. Bursa Mebusu Operatör Emin Bey'in Önergesi

Riyâset-i Celîleye

Nahiye kelimesinin (bucak) kelimesine tahvilini
teklif ederim.

22 Kânûn-ı evvel 336

Bursa

Operatör Emin

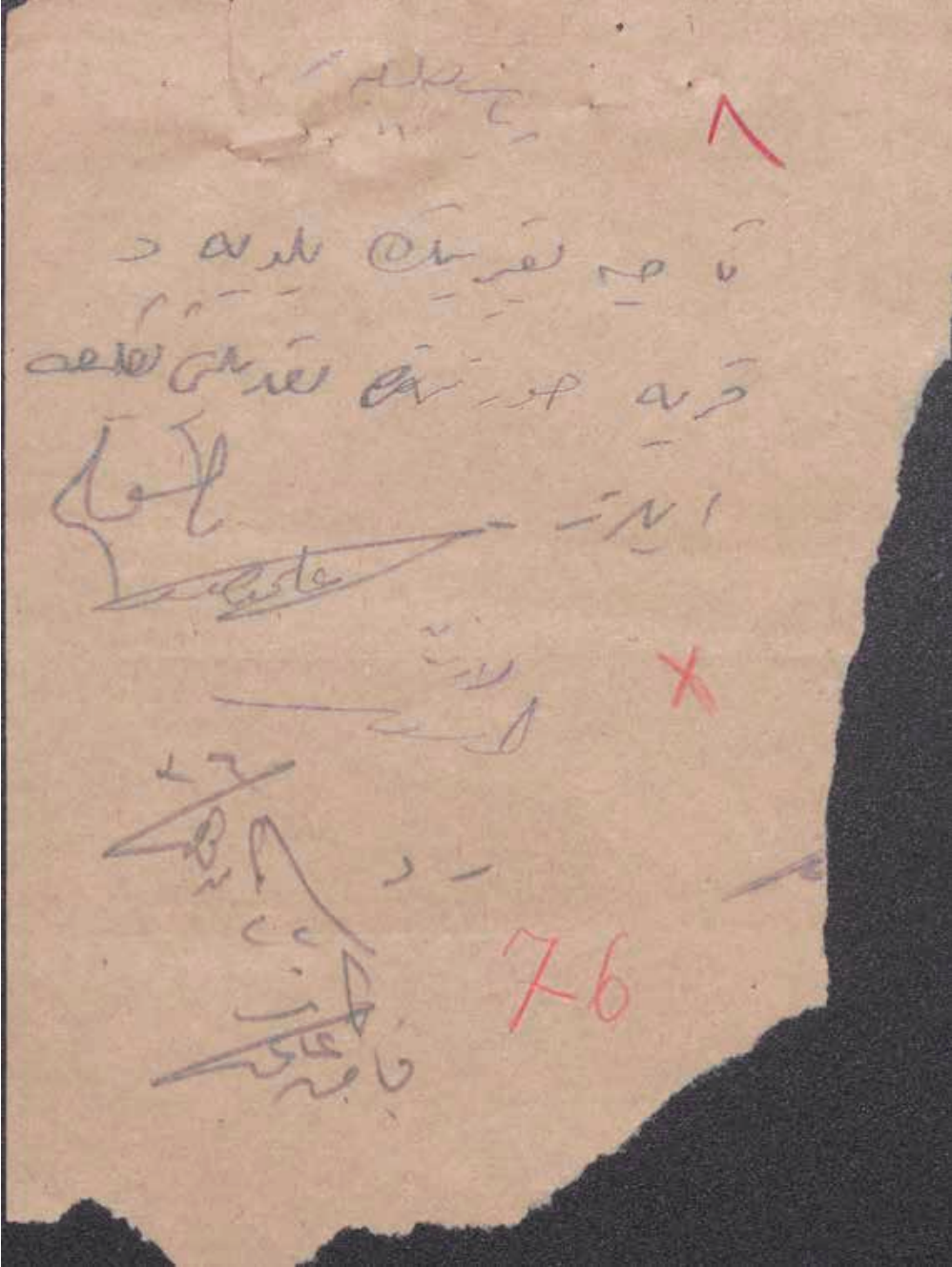
Red

22 minhu

Kâtip

İmza

10.13.2. Lazistan Mebusu Esad Bey ile Batum Mebusu Ali Rıza Bey'in Önergesi

Riyâset-i Celîleye

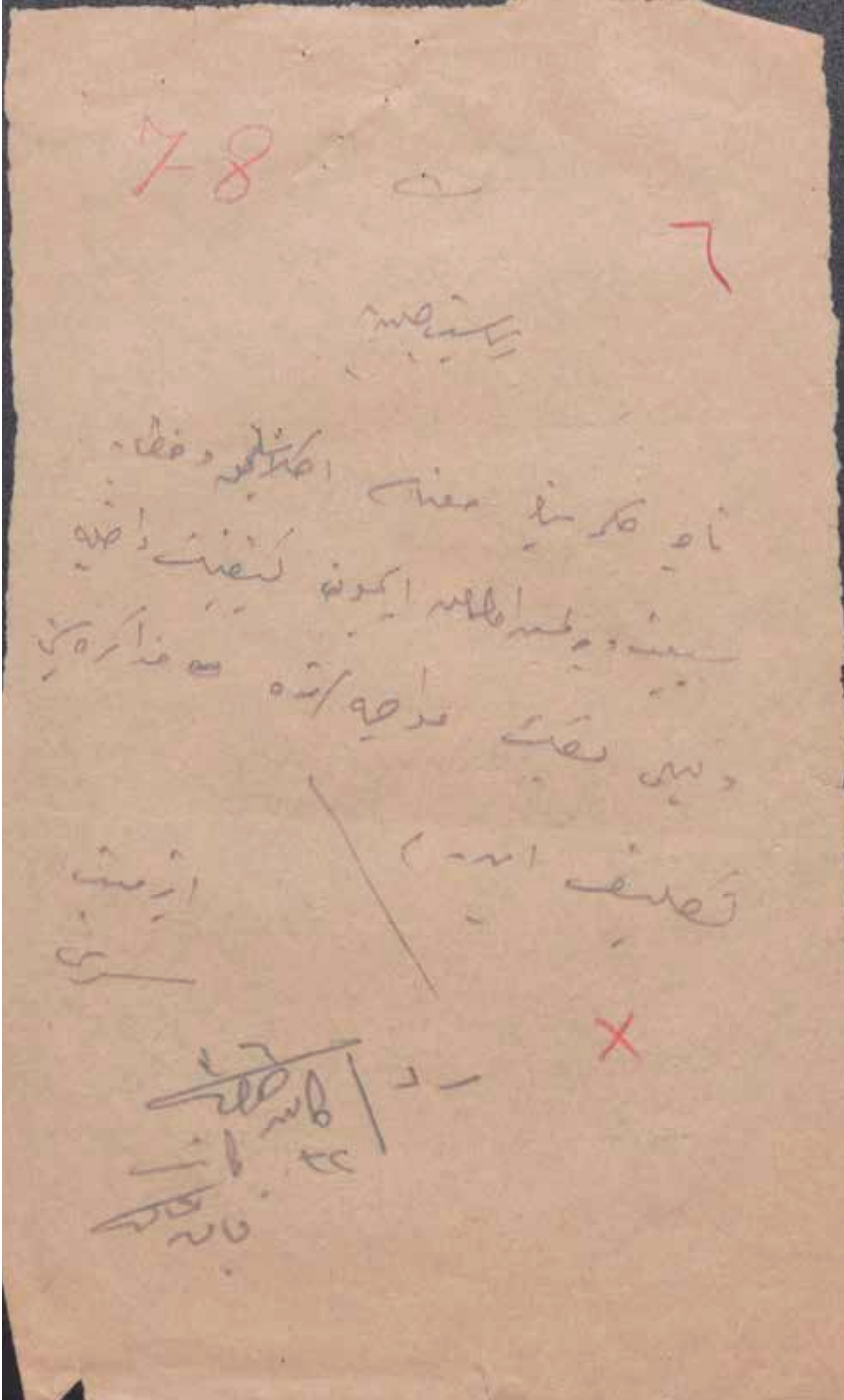
Nahiye tabirinin belediye ve karye suretinde ta'dilini teklif eyleriz.

Lazistan
Esad

Batum
Ali Rıza

Red
22 Kânûn-ı evvel 36
Kâtip
İmza

10.13.3. İzmit Mebusu Sırrı Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Nahiye kelimesinin manası anlaşılmak ve hataya sebebiyet verilmiş olmamak için keyfiyetin Dâhiliye Vekili Bey'in muvacehelerinde müzakeresini teklif ederim.

İzmit

Sırrı

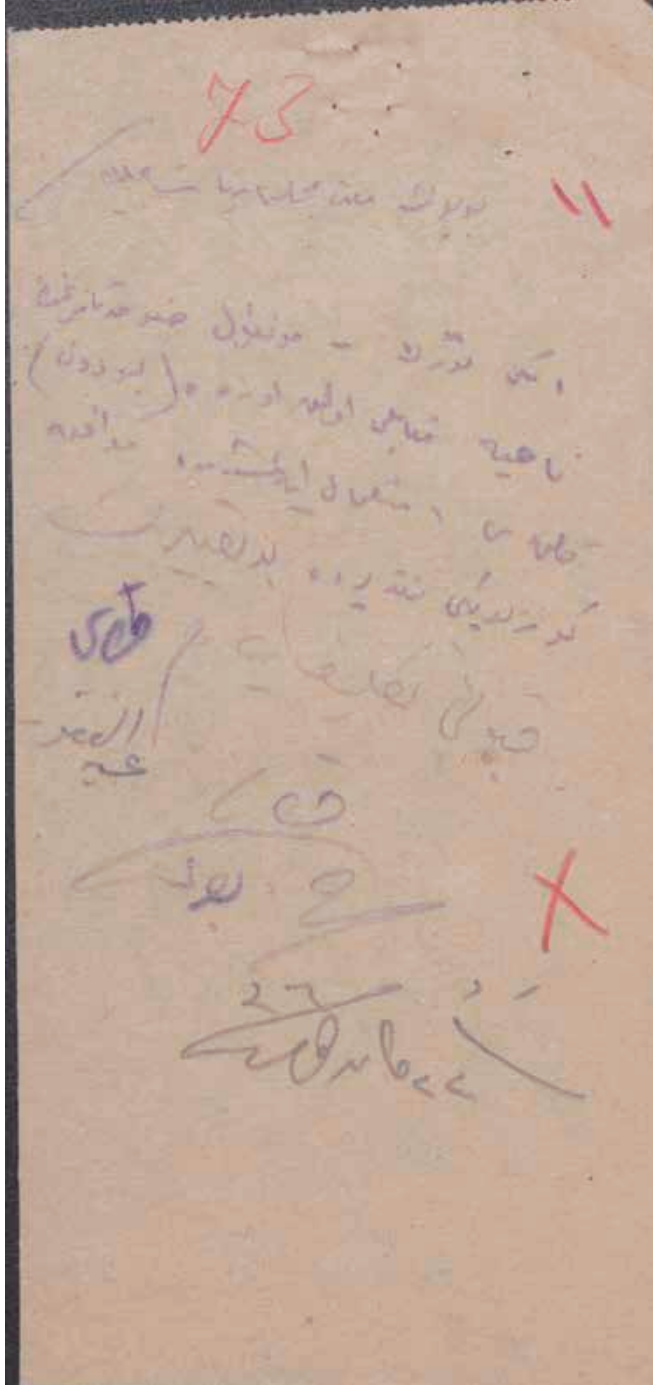
Red

22 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

10.13.4. Karesi Mebusları Abdulgafur ve H. Basri Beylerin Önergesi

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Âliyyesine

Eski Türk-Mongol hukuku tarihinde nahiye mukabili olmak üzere (budun) kelimesi istimal edilmiştir. Muvafık görüldüğü takdirde bu tabirin kabulünü teklif eyleriz.

Karesi
Abdulgaffur

Karesi
H. Basri

Red
22 Kânûn-ı evvel 36

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine

Madde 17 – Nahiye, mefruz kutru asgari üç ve azami altı saatlik bu’dunda manevi şahsiyet ve muhtariyeti haiz idari bir dairedir.

Bolu
Tunalı Hilmi

Ayntab
Kılınç Ali

Diyarbakir
Hacı Şükrü

Eskişehir
Eyüb Sabri

Cebel-i Bereket
İhsan

Saruhan
Avni

Ertuğrul
Ahmed Hamdi

Red

22 Kanunievvel 36

Katip

İmza

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On yedinci maddenin nihayetindeki muhtariyeti haiz bir manevi şahsiyettir fıkrasının “muhtariyeti haiz şahsiyet-i maneviyedir” şekline ifrağını teklif eylerim.

22 Kânûn-ı evvel 336

Yozgad

Süleyman Sırrı

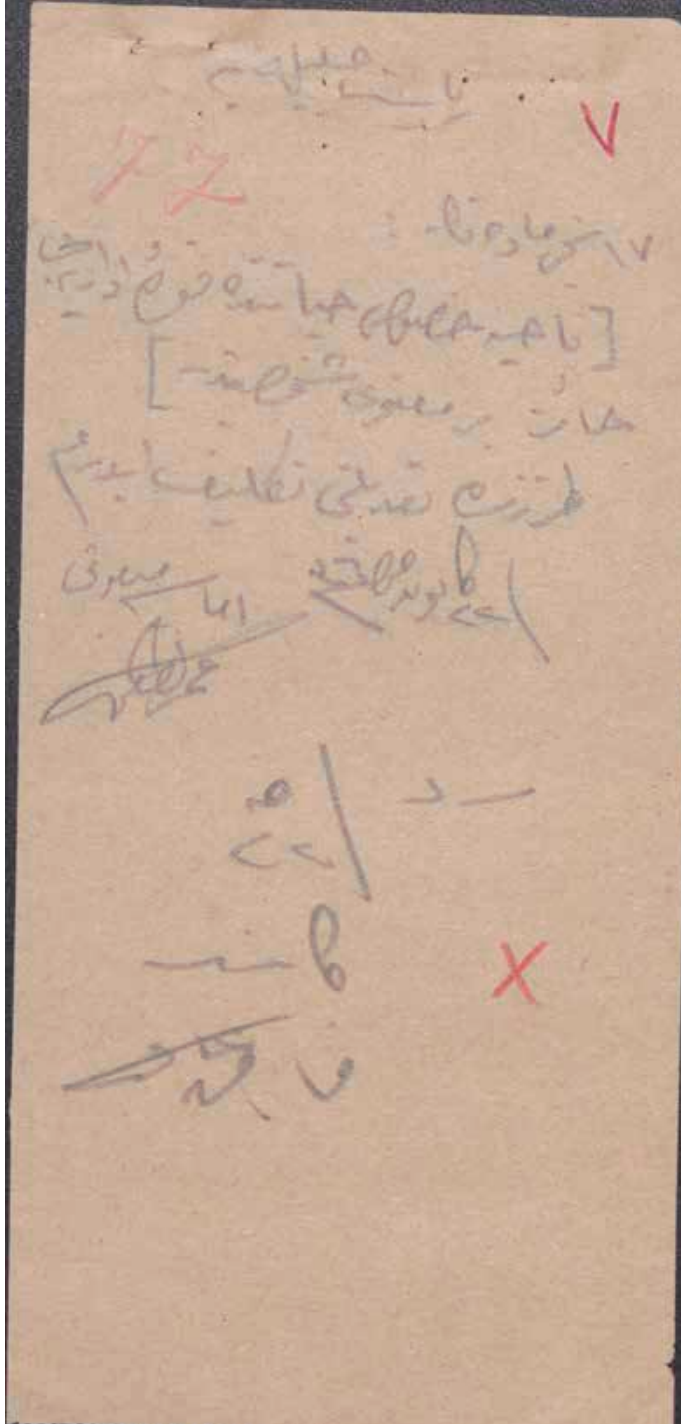
Red

22 Minhu

Kâtip

İmza

10.13.7. Amasya Mebusu Ömer Lütfü Bey'in Önergesi

Riyâset-i Celîleye

17'nci maddenin:

(Nahiye hususi hayatında kuvve-i idariyeyi haiz bir manevi şahsiyettir) tarzında ta'dilini teklif ederim.

22 Kânûn-ı evvel 36

Amasya Mebusu

Ömer Lütfi

Red 22 minhu

Kâtip

İmza

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On yedinci maddedeki nahiye tabiri yerine
cemaat kelimesinin vaz'ını teklif eylerim.

Adana

Zekai

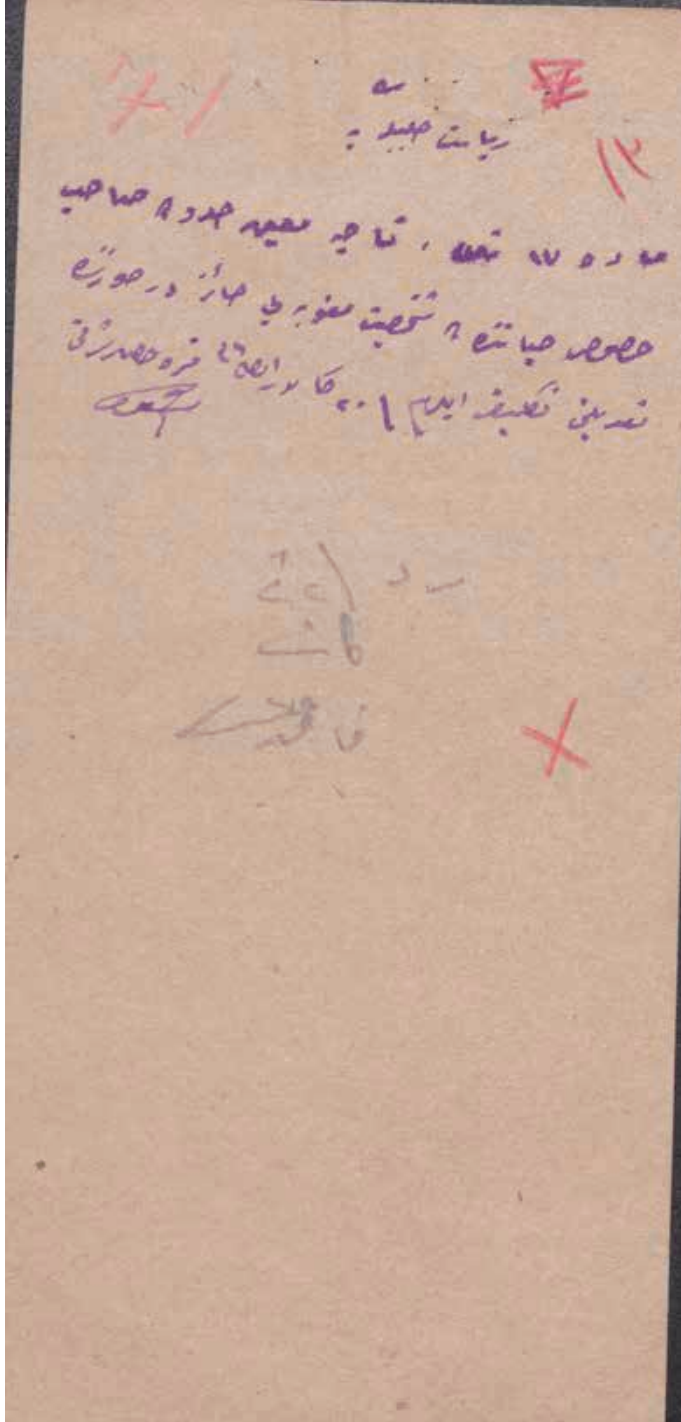
Red

22 Kânûn-ı evvel 36

Kâtip

İmza

10.13.9. Karahisar-ı Şarkî Mebusu Mesud Bey'in Önergesi

Bihi

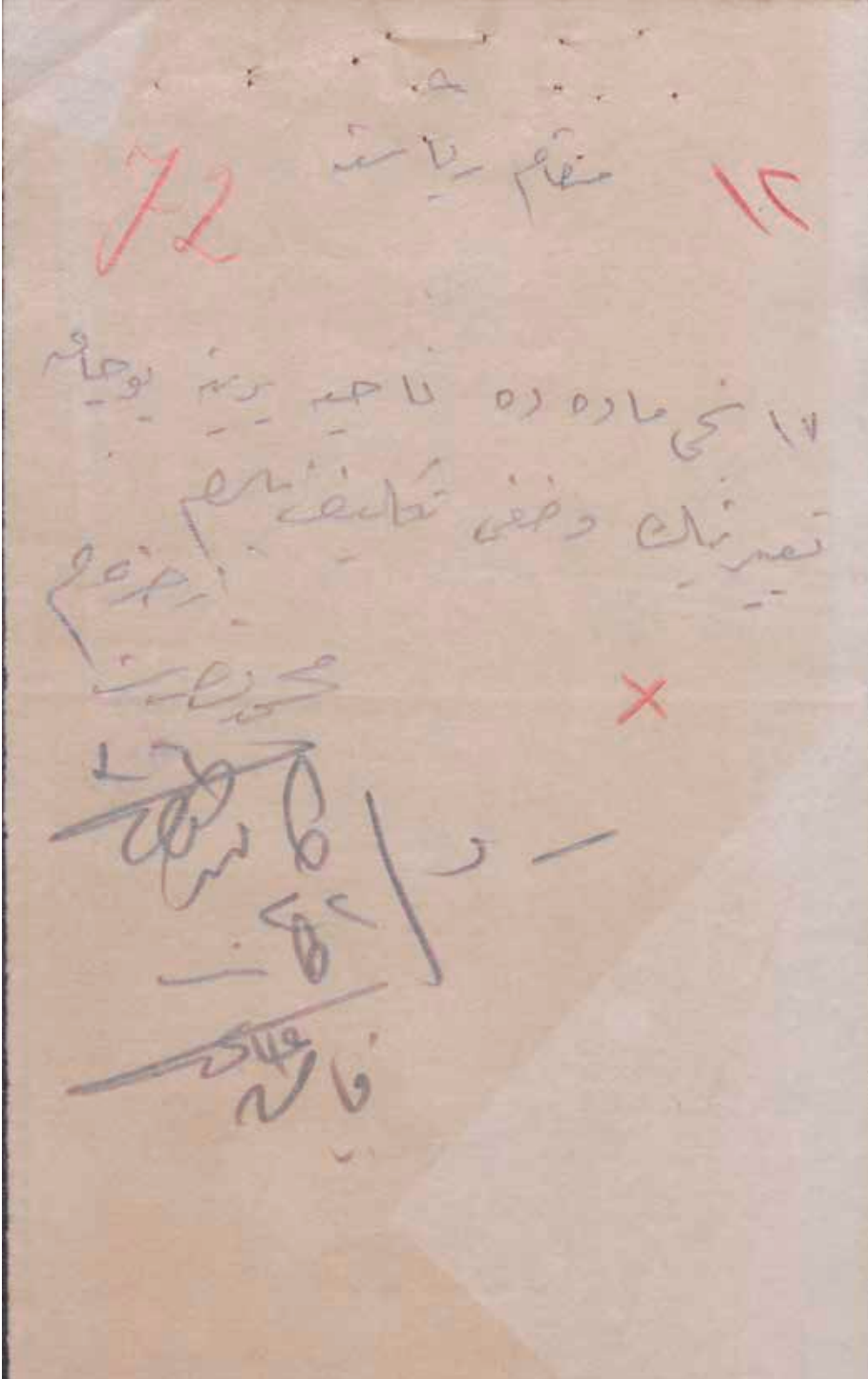
Riyâset-i Celîleye

Madde 17'nin nahiye muayyen hududa sahip hususi hayatında şahsiyet-i maneviyeyi haizdir suretinde ta'dilini teklif eylerim.

20 Kânûn-ı evvel 36
Karahisar-ı Şarki
Mesud

Red
22 minhu
Kâtip
İmza

10.13.10. Erzurum Mebusu Mehmet Nusret Bey'in Önergesi

Bihi

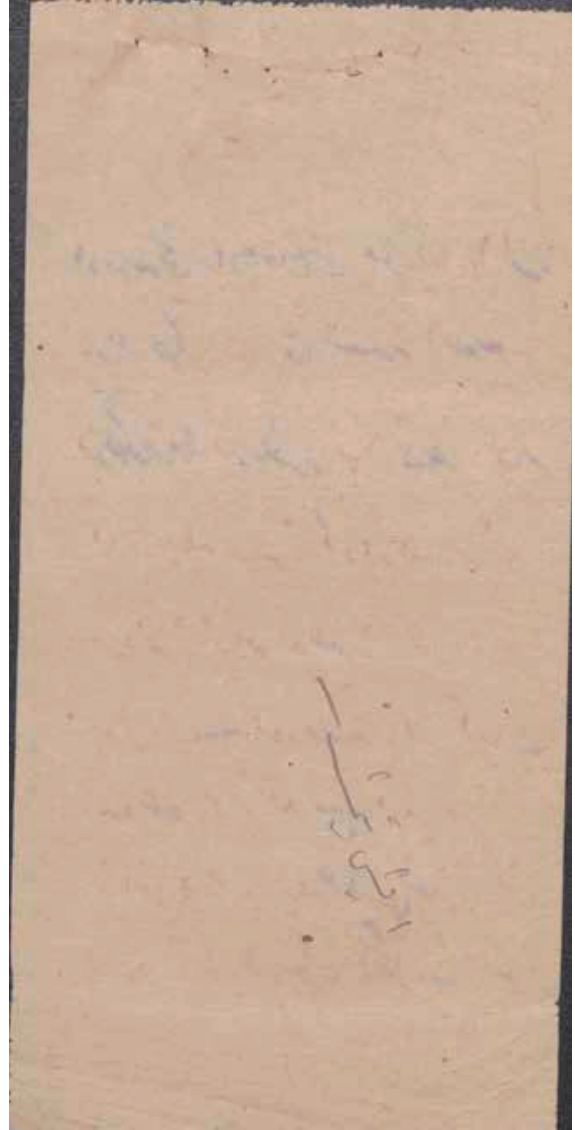
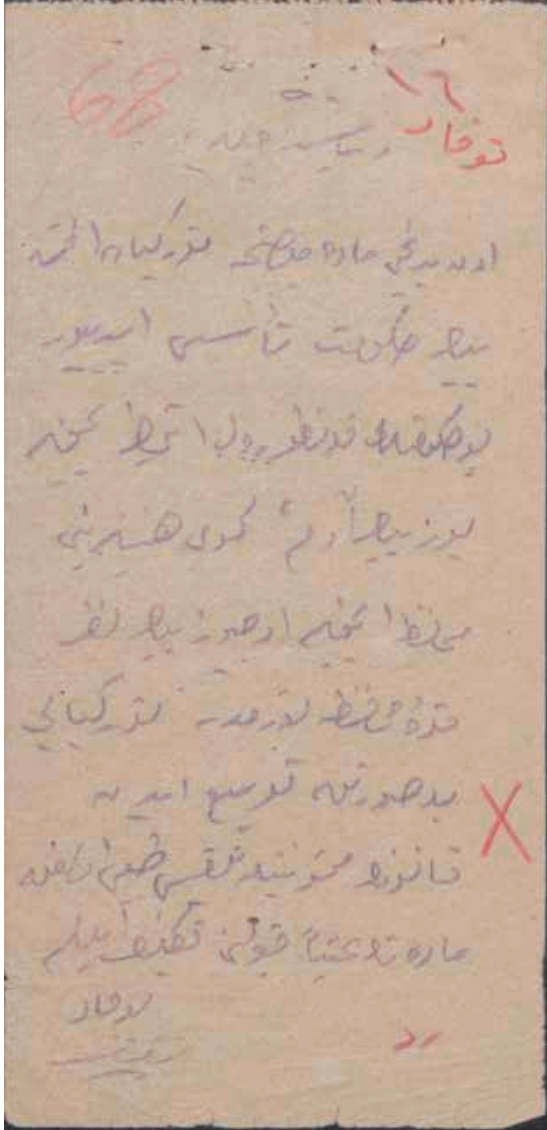
Makam-ı Riyâsete

17'nci maddede nahiye yerine bucak tabirinin
vaz'ını teklif eylerim.

Erzurum
Mehmed Nusret

Red
22 Kânûn-ı evvel 36
Kâtip
İmza

10.13.11. Tokat Mebusu Rifat Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

On yedinci madde mucibince Türkiye’de altmış bin hükümet teessüs ediyor. Bu hükümetleri kontrol etmek için yüz bin adam köy heyetlerini muhafaza için üç yüz bin nefer kuvve-i muhafaza lazımdır. Türkiye’yi bu suretle tevsî eden kanunun memnuniyetle telakkisi tabii olmakla maddenin aynen kabulünü teklif eylerim.

Tokad

Rıfat

İşi bitmiştir.

[Riyâset-i Celîleye]

Nahiye memurları maaş almaktan maada hiçbir istifadeleri görülmemiş olduğundan nahiyelerin lağvını arz-ı beyan eylerim.

Van Mebusu

Hasan Sıddık

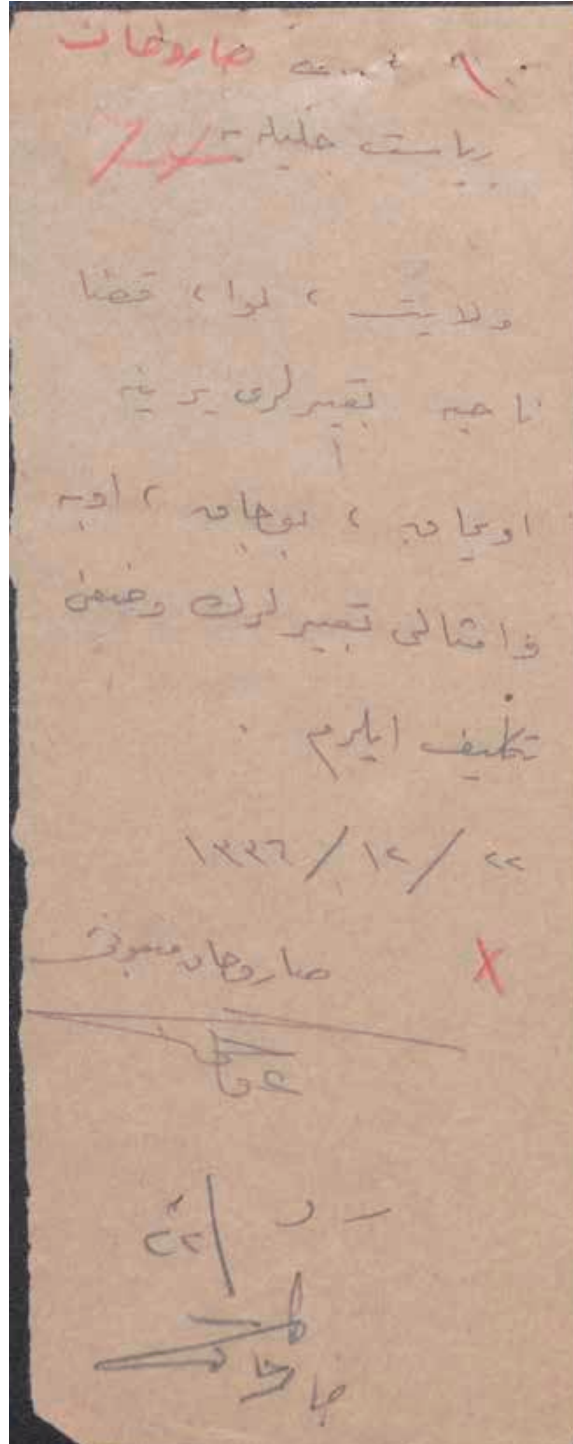
20 Kânûn-ı evvel 36

Red

Kâtip

İmza

10.13.13. Saruhan Mebusu Avni Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Vilayet, liva, kaza, nahiye tabirlerin yerine oynamak, bucak, oba ve emsali tabirlerin vaz'ını teklif eylerim.

22/12/1336

Saruhan Mebusu

Avni

Red

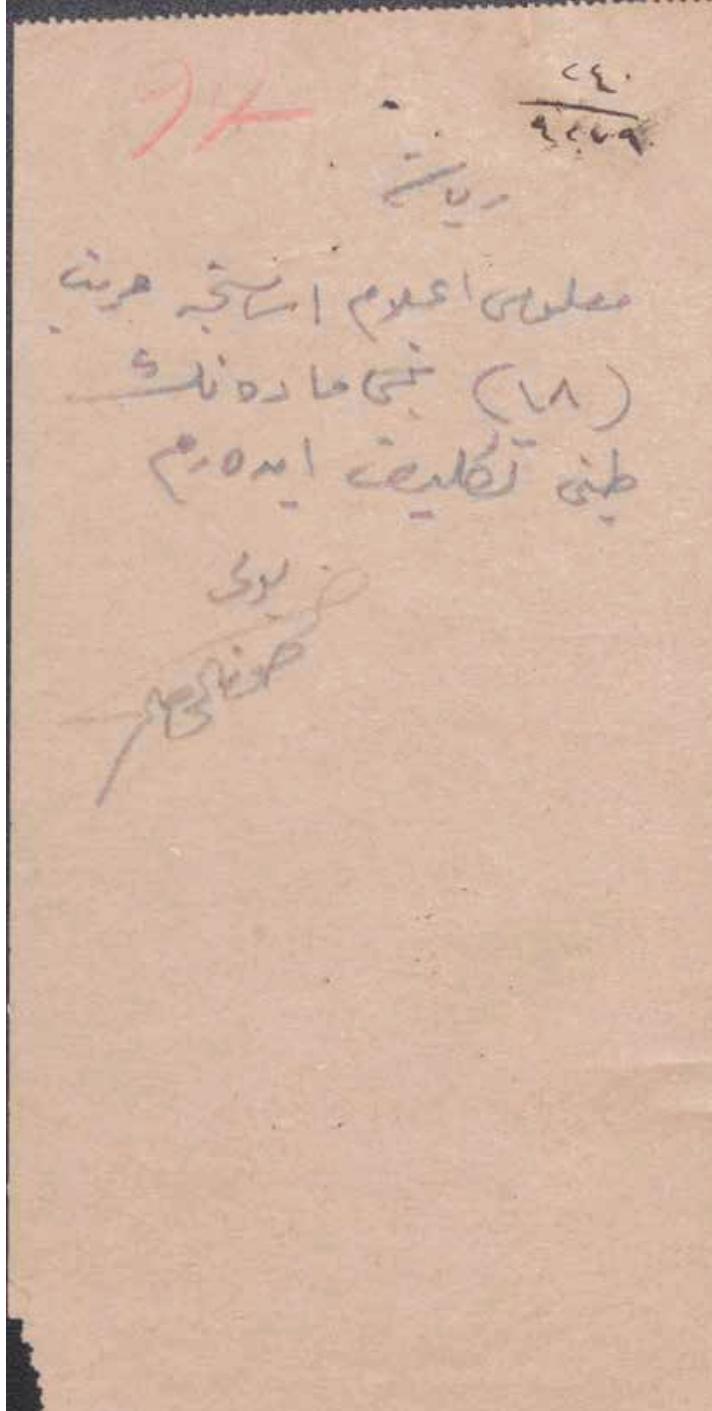
22 minhu

Kâtip

İmza

10.14. On Yedinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (2 Adet)

10.14.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi

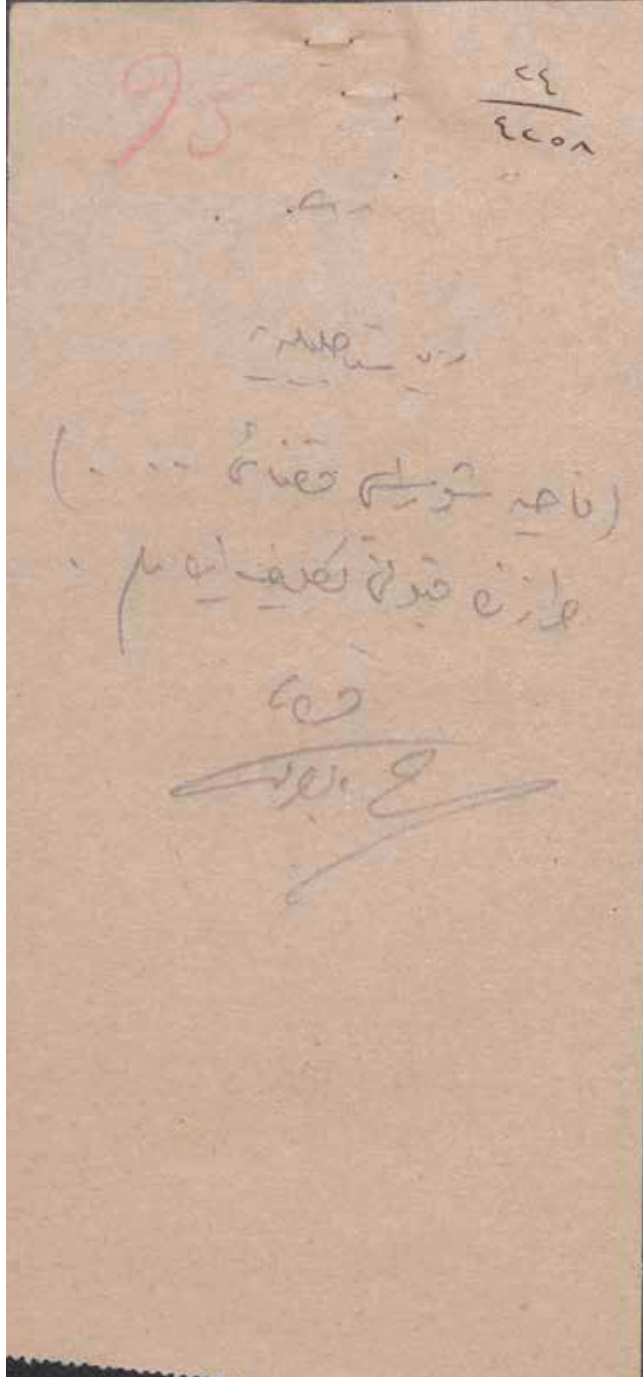
24/4279

Riyâsete

Malumu i'lam esasınca müretteb (18)'inci
maddenin tayyını teklif ederim.

Bolu
Tunalı Hilmi

10.14.2. Karesi Mebusu Hasan Basri Bey'in Önergesi

24/4258

Bihi

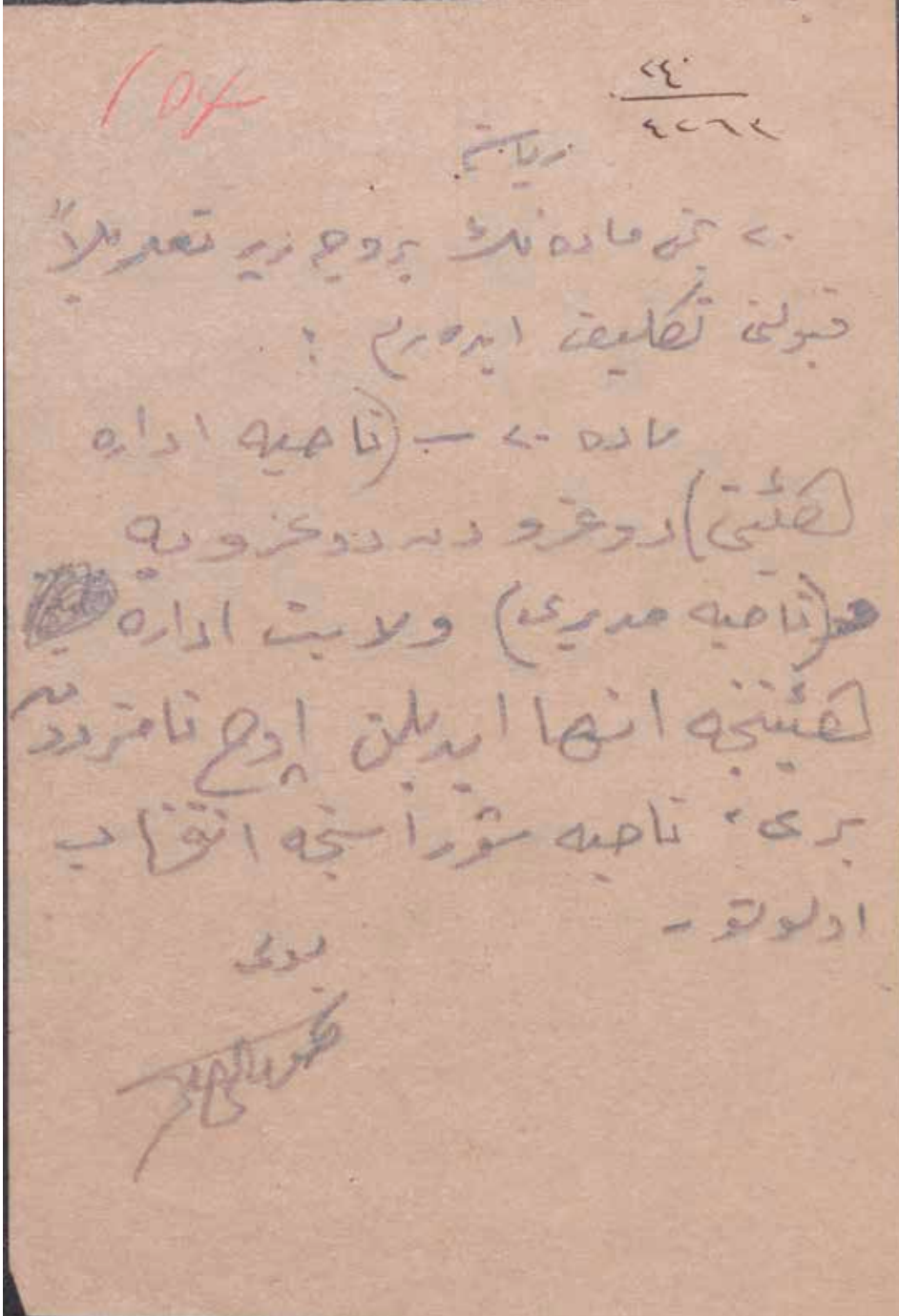
Riyâset-i Celîleye

(Nahiye şûrâsı kazai...) tarzında kabulünü
teklif ederim.

Karesi
Hasan Basri

10.15. Yirminci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (4 Adet)

10.15.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergesi

24/4263

Riyâsete

20'nci maddenin ber-vech-i zîr ta'dilen kabulünü teklif ederim:

Madde 20 – (Nahiye idare heyeti) doğrudan doğruya ve (nahiye müdürü) vilayet idare heyetince inha edilen üç namzedden biri nahiye şûrâsınca intihab olunur.

Bolu
Tunalı Hilmi

24/4266

Riyâset-i Celîleye

Yirminci maddenin ber-vech-i zîr ta'dilini teklif ederim.

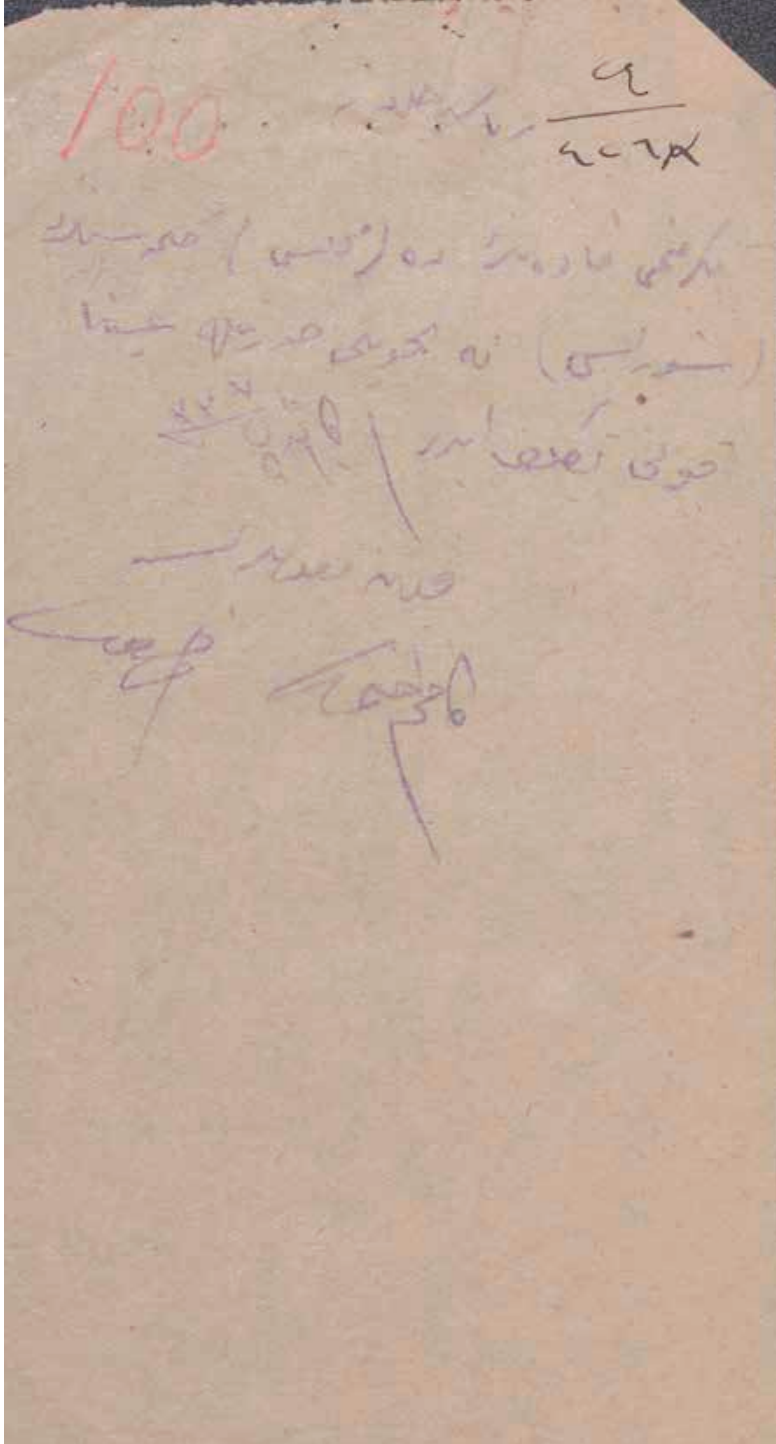
10 Kânûn-ı sâni 337

Bursa

Operatör Emin

Madde: İdare Heyeti Nahiye Şûrâsı tarafından intihab olunur. Müdüriyet için şûrâ tarafından gösterilecek üç namzetten birisini vali tefrik ve intihab eder.

10.15.3. Konya Mebusları Rifat ve Kâzım Hüsni Beylerin Önergesi

24/4267

Riyâset-i Celîleye

Yirminci maddenin de (meclisi) kelimesinin
(şûrâsı)'na tahvili suretiyle aynen kabulünü teklif
eyleriz.

10 Kânûn-ı sâni 337

Konya Mebusları

Rıfat, Hüsnü

10.15.4.Aydın Mebusu Tahsin Bey'in Önergesi

24/4262

Riyâset-i Celîleye

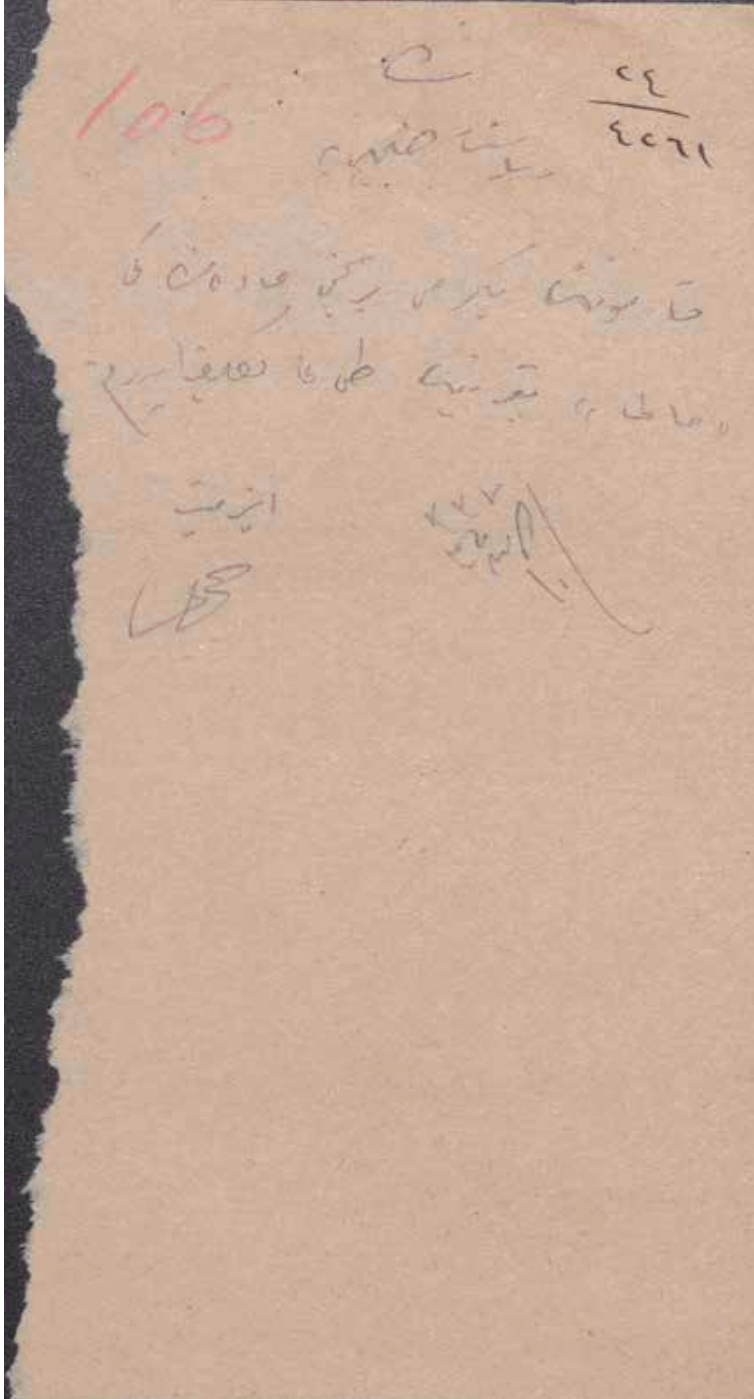
Nahiye idare heyeti kelimelerinden
sonra (beledi) kelimelerinin dahi ilavesini
teklif ederim.

Aydın

Tahsin

10.16. Yirmi Birinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (1 Adet)

10.16.1. İzmit Mebusu Hamdi Bey'in Önergesi

24/4261

Riyâset-i Celîleye

Kanunun yirmi birinci maddesindeki
“malî” tabirinin tayyını teklif ederim.

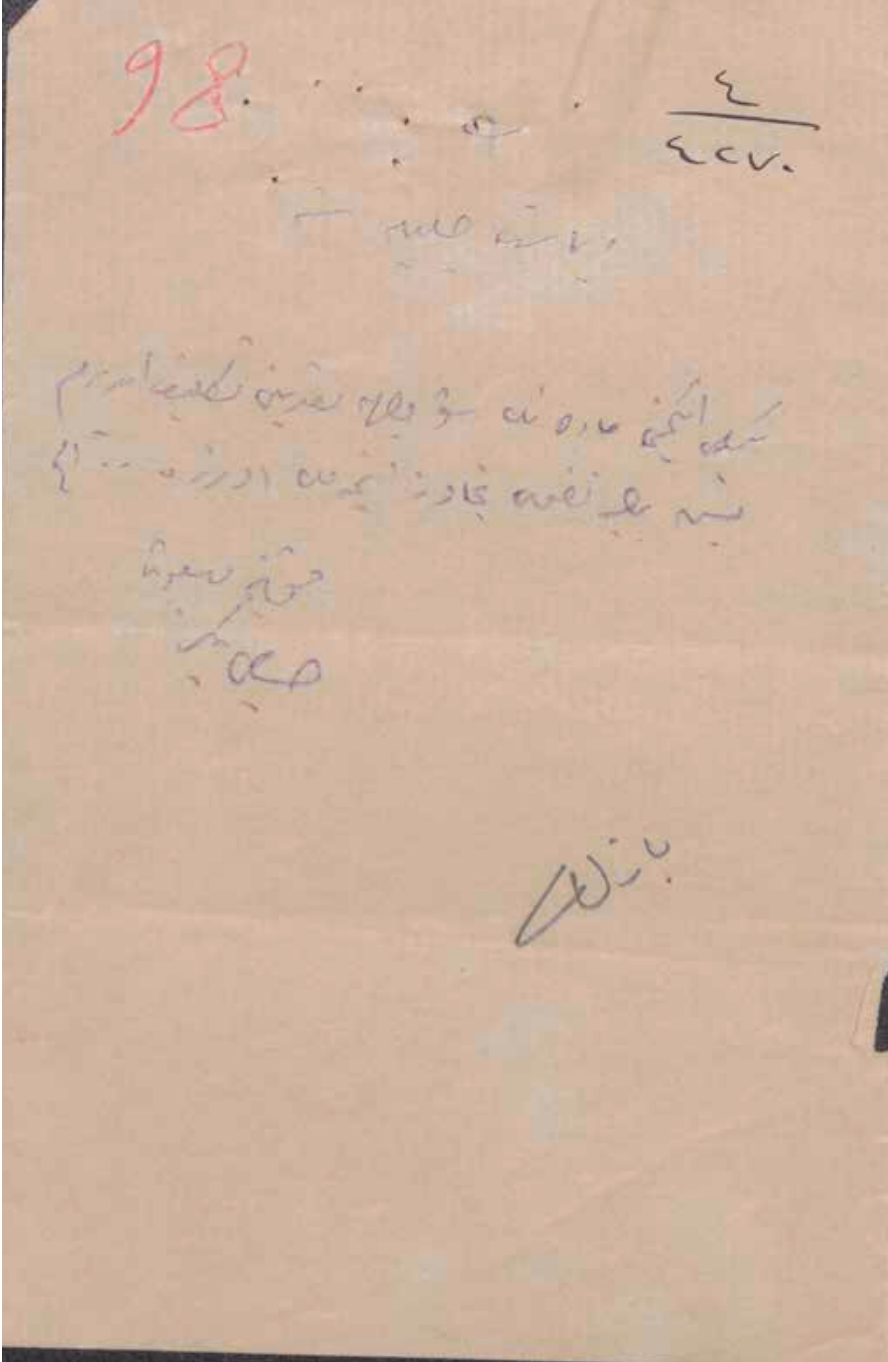
10 Kânûn-ı sâni 337

İzmit

Hamdi

10.17. Yirmi İkinci Madde ile İlgili Verilen Önergeler (6 Adet)

10.17.1. Konya Mebusu Hacı Bekir Bey'in Önergesi

4/4270

Bihi

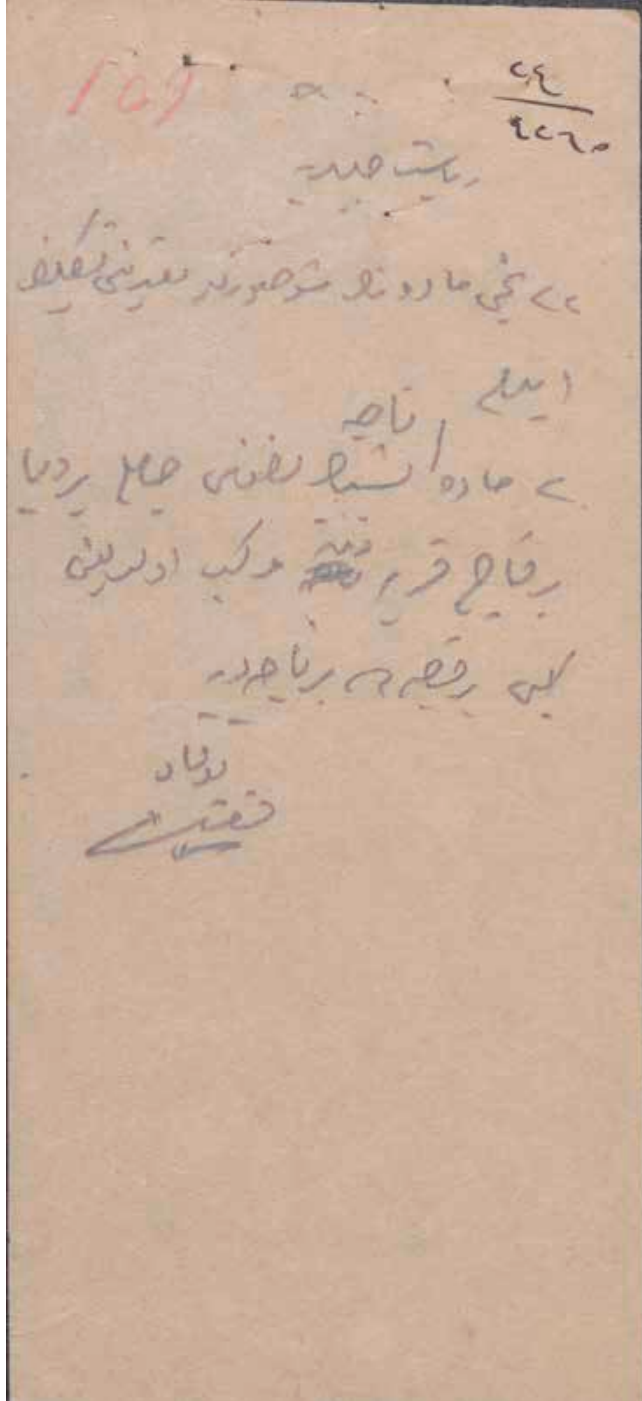
Riyâset-i Celîlesine

Yirmi ikinci maddenin şu vechle ta'dilini teklif ederim.
Beş bin nüfusu tecavüz etmemek üzere... ilâh

Konya Mebusu
Hacı Bekir

Yazıldı.

10.17.2. Tokat Mebusu Rifat Bey'in Önergesi

24/4265

Bihi

Riyâset-i Celîleye

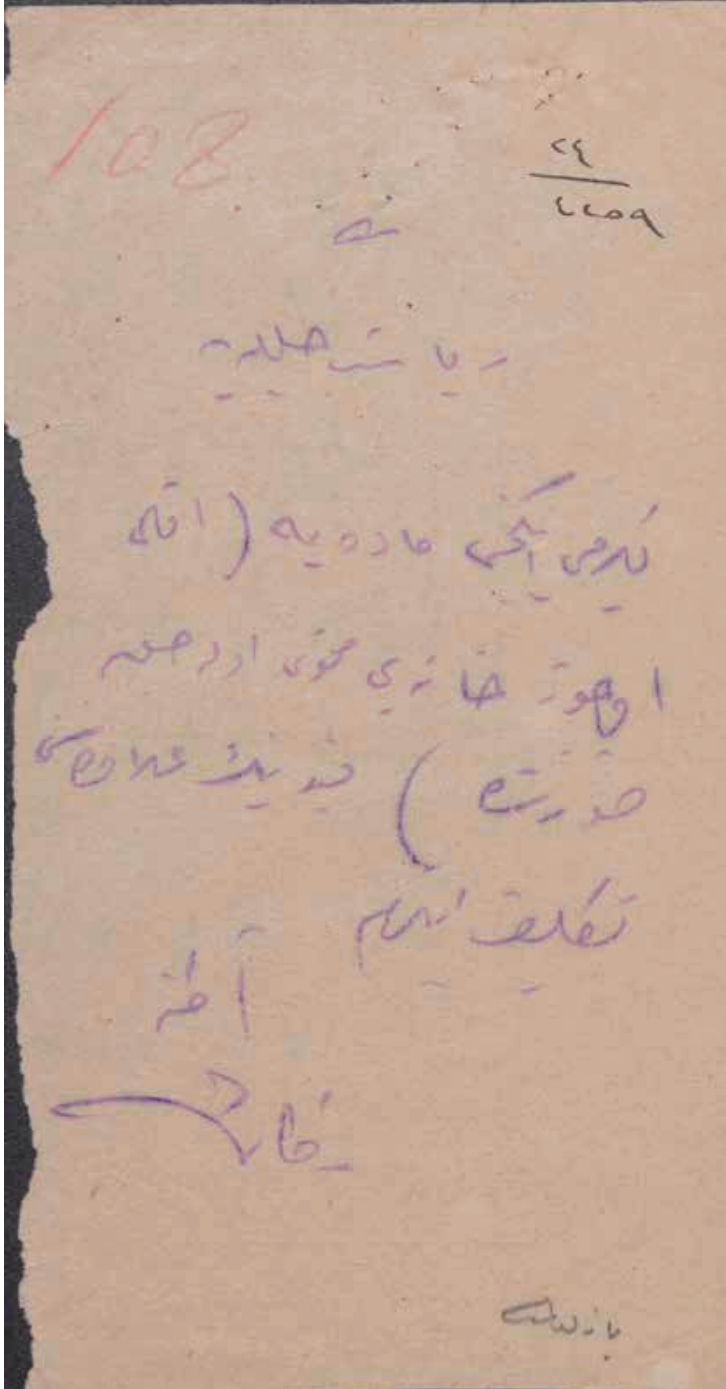
22'nci maddenin şu suretle ta'dilini teklif eylerim.

2'nci madde nahiye beş bin nüfusu cami bir veya birkaç karyeden mürekkep olduğu gibi bir kasabada bir nahiyedir.

Tokad

Rıfat

10.17.3. Adana Mebusu Zekai Bey'in Önergesi

24/4259

Bihi

Riyâset-i Celîleye

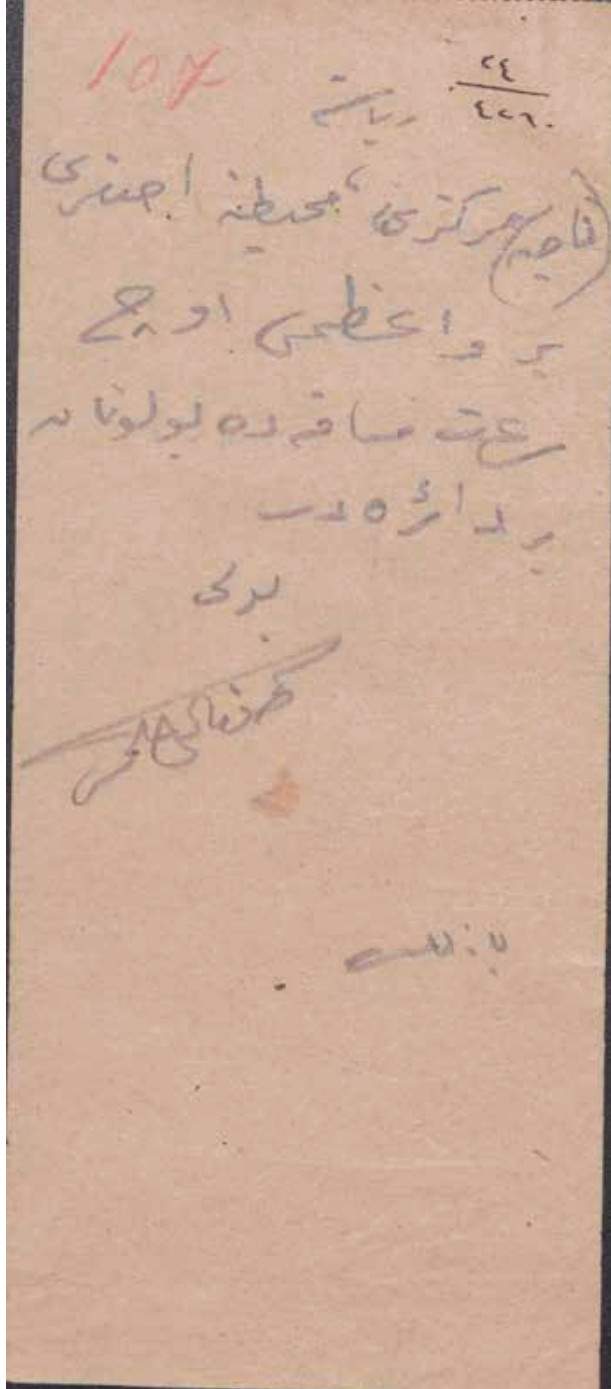
Yirmi ikinci maddeye (ekalli üç yüz haneyi muhtevi olacak surette) kaydının ilavesini teklif eylerim.

Adana

Zekai

Yazıldı

10.17.4. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Önergeleri

24/4260

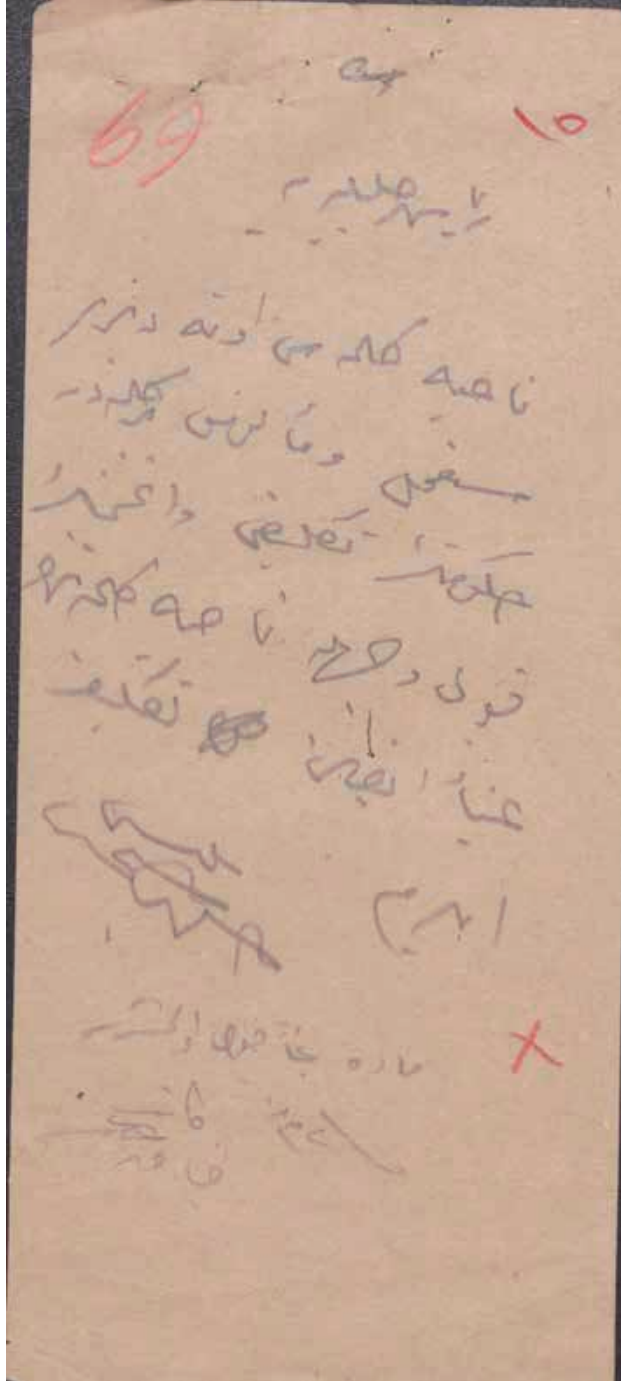
Riyâsete

(Nahiye) merkezi, muhitine asgari bir ve azami
üç saat mesafede bulunan bir dairedir.

Bolu
Tunalı Hilmi

Yazıldı.

10.17.5. Bitlis Mebusu Hüseyin Hüsni Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Nahiye kelimesi öteden beri müstamel ve me'luf bir kelimedir. Hükümetin teklifi ve encümenin kabulü vechile nahiye kelimesinin aynen ibkasını teklif eylerim.

Bitlis

Hüseyin Hüsnü

Madde aynen kabul edilmiştir.

22 minhu

Kâtip

İmza

24/4269

Riyâset-i Celîleye

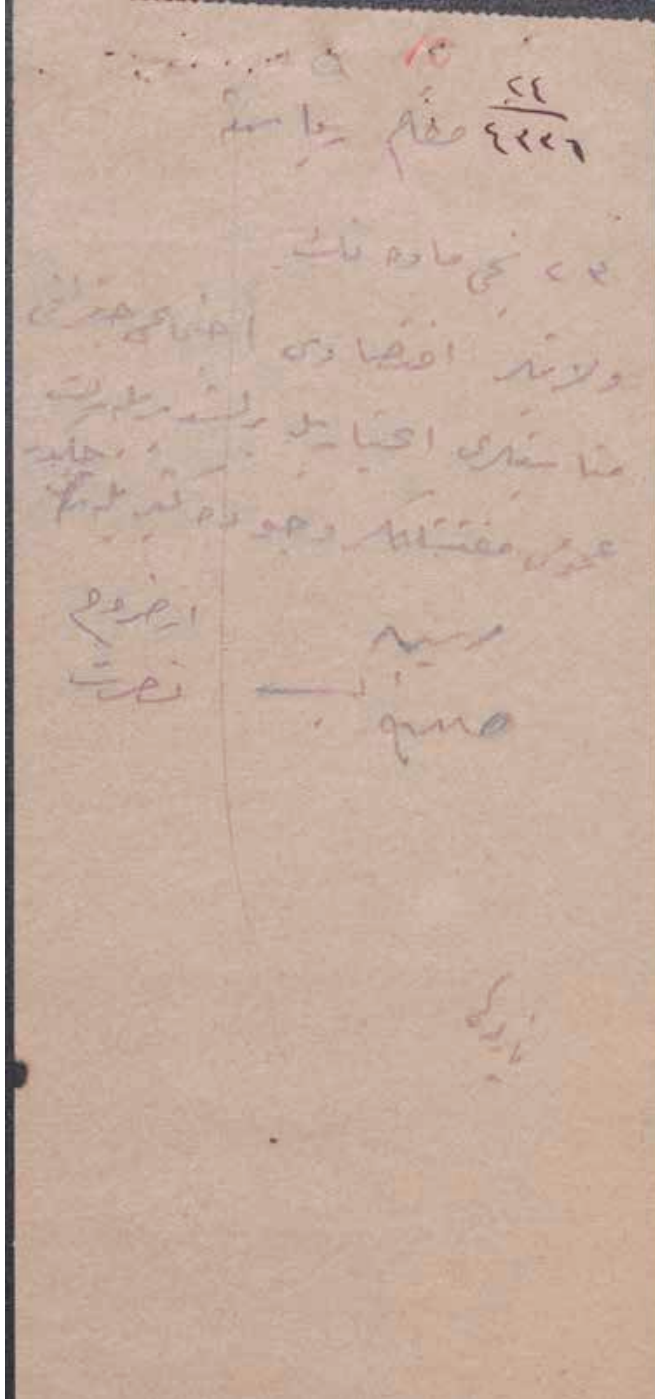
Yirmi ikinci maddenin şu suretle ta'dilini temenni eylerim.

Nahiye, nihayet on beş köyden mürekkep olduğu gibi bir kasaba da bir nahiyedir.

Malatya Mebusu
Feyzi

Yazıldı

10.18. Yirmi Üçüncü Madde ile İlgili Verilen Önergeler (3 Adet)
10.18.1. Erzurum Mebusu Nusret Bey ve Mersin Mebusu Selahaddin Bey'in Önergesi

24/4336

Bihi

Makam-ı Riyâsete

23'üncü maddenin

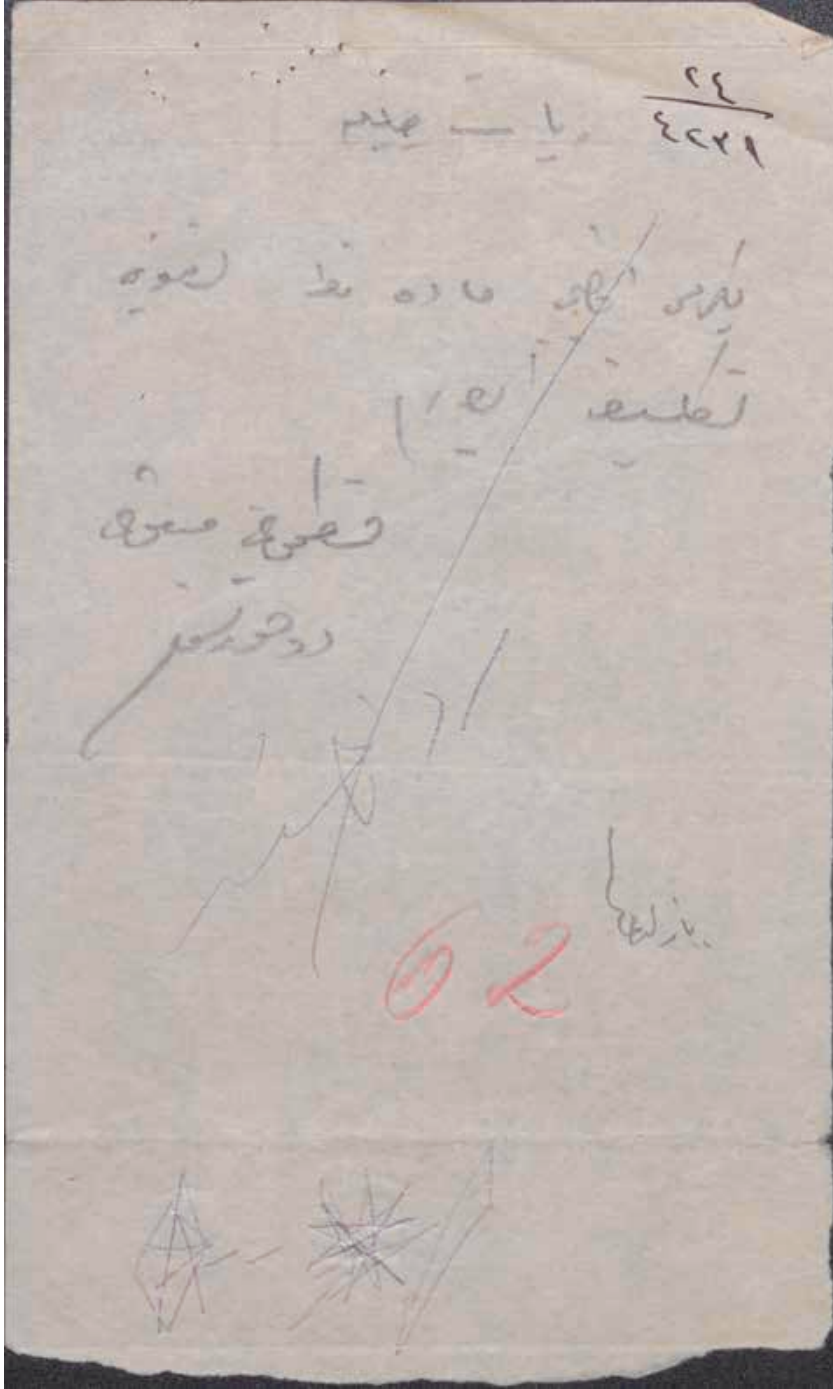
Vilayetler iktisadi, ictimâî, coğrafi münasebetleri itibarıyla birleştirilerek umumi müfettişlikler vücuda getirilecektir.

Erzurum
Nusret

Mersin
Selahaddin

Yazıldı

10.18.2. Kastamonu Mebusu Dr. Suad Bey'in Önergesi

24/4231

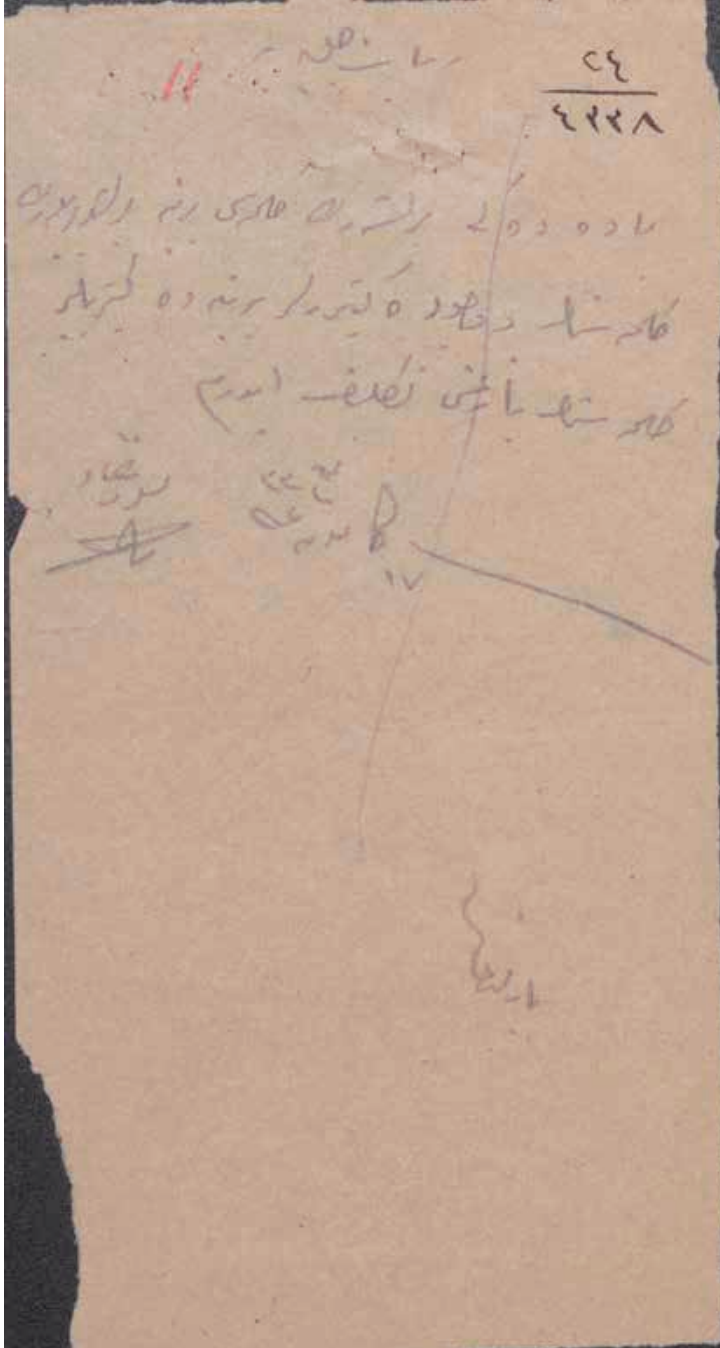
Riyâset-i Celîleye

Yirmi üçüncü maddenin lağvını teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
Doktor Suad

Reddedilmiştir.
Yazıldı

10.18.3. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi

24/4338

Riyâset-i Celîleye

Maddedeki birleşerek kelimesi yerine birleştirilerek kelimesinin ve vücuda getirirler yerine de getirilir kelimesinin yazılmasını teklif ederim.

17 Kânûn-ı sâni 337

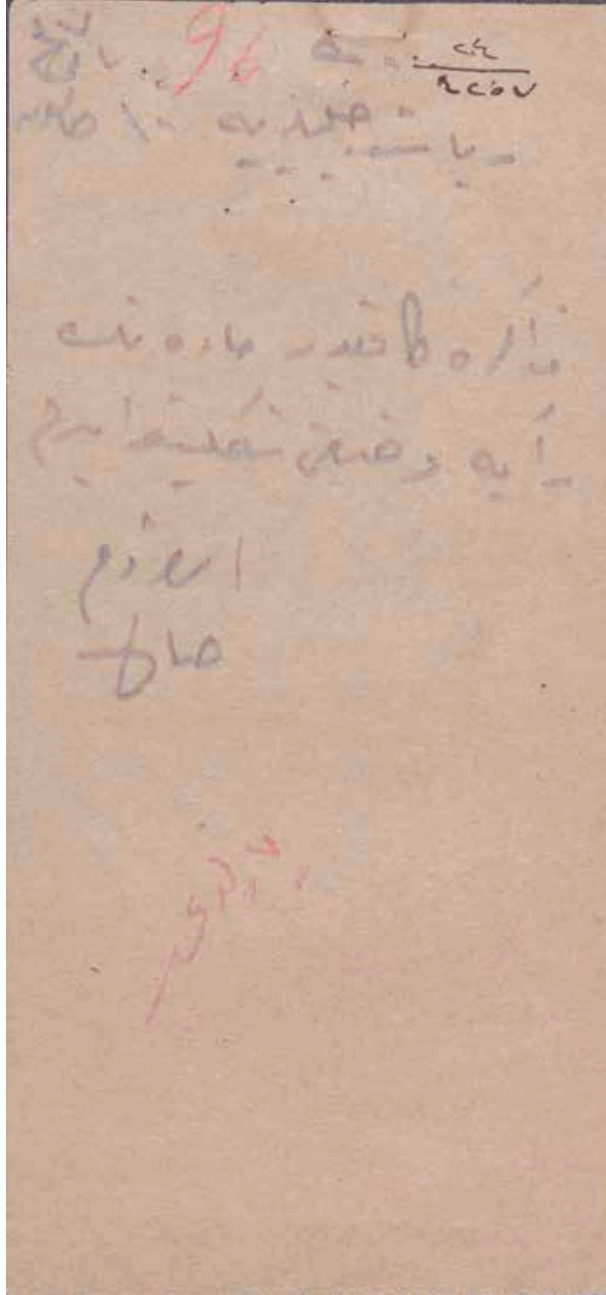
Yozgad

Süleyman Sırrı

Yazıldı

10.19. Kifayet-i Müzakere Önergeleri (9 Adet)

10.19.1. Erzurum Mebusu Salih Bey'in Önergisi

24/4257

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Müzakere kâfidir. Maddenin reye vaz'ını teklif ederim.

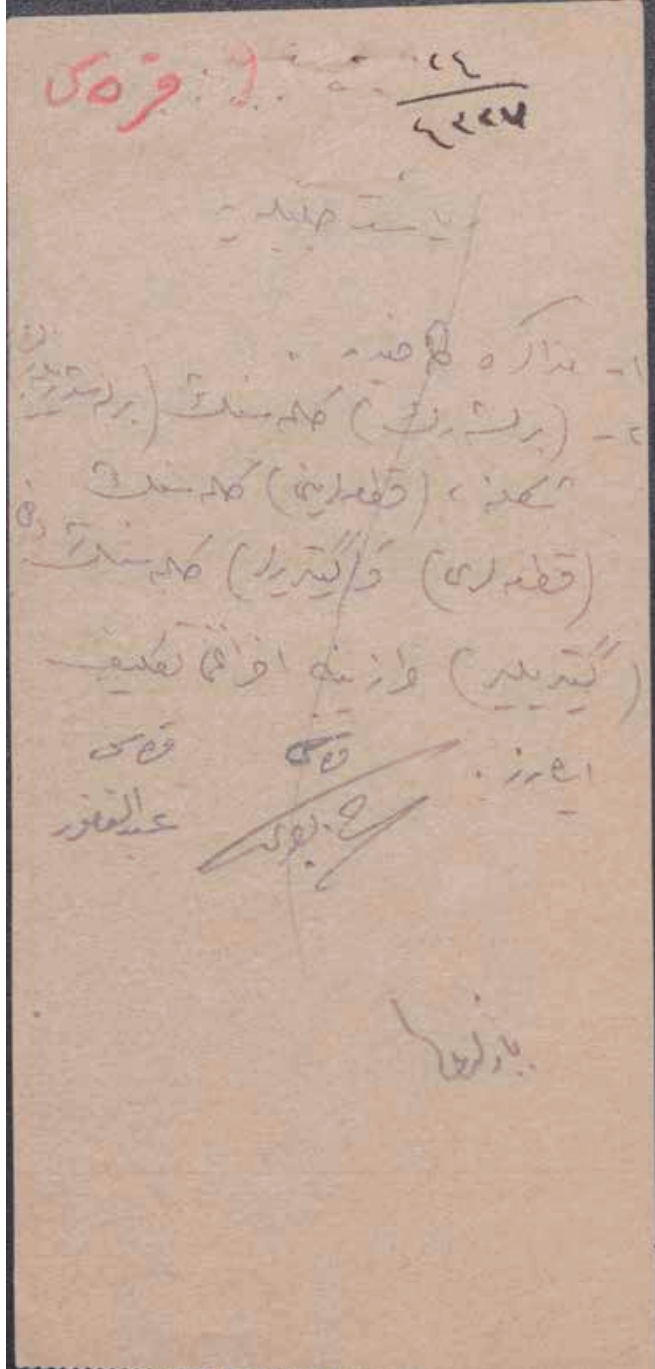
10 Kânûn-ı sâni 37

Erzurum

Salih

Yazıldı

10.19.2. Karesi Mebusları Abdulgaffur ve Hasan Basri Bey'in Önergesi

24/4327

Bihi

Riyâset-i Celîleye

1 – Müzakere kâfidir.

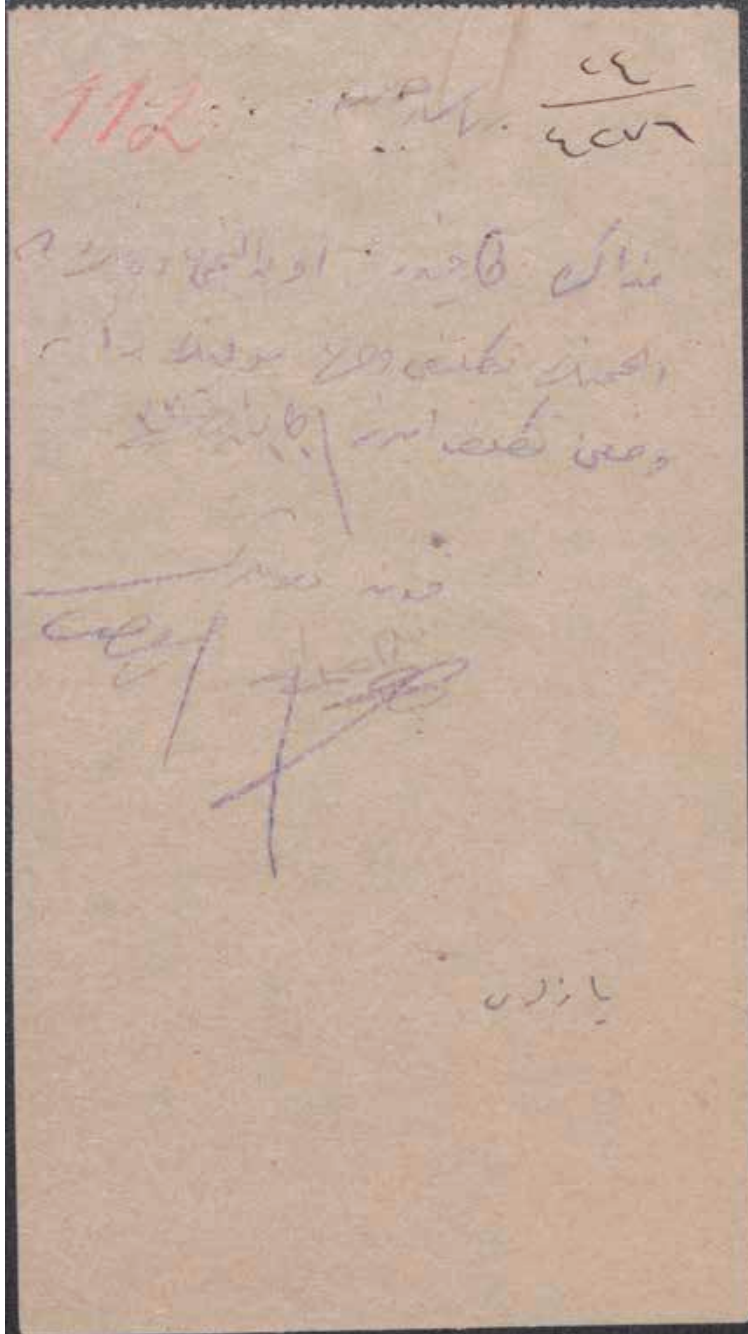
2 – (Birleşerek) kelimesinin (birleştirilerek) şekline, (kıtalarını) kelimesinin (kıtaları) ve (getirirler) kelimesinin dahi (getirilir) tarzına ifrağını teklif ederiz.

Karesi
Abdulgaffur

Karesi
H. Basri

Yazıldı.

10.19.3. Konya Mebusları Rifat ve Kazım Hüsnü Beylerin Önergeleri

24/4276

Riyâset-i Celîleye

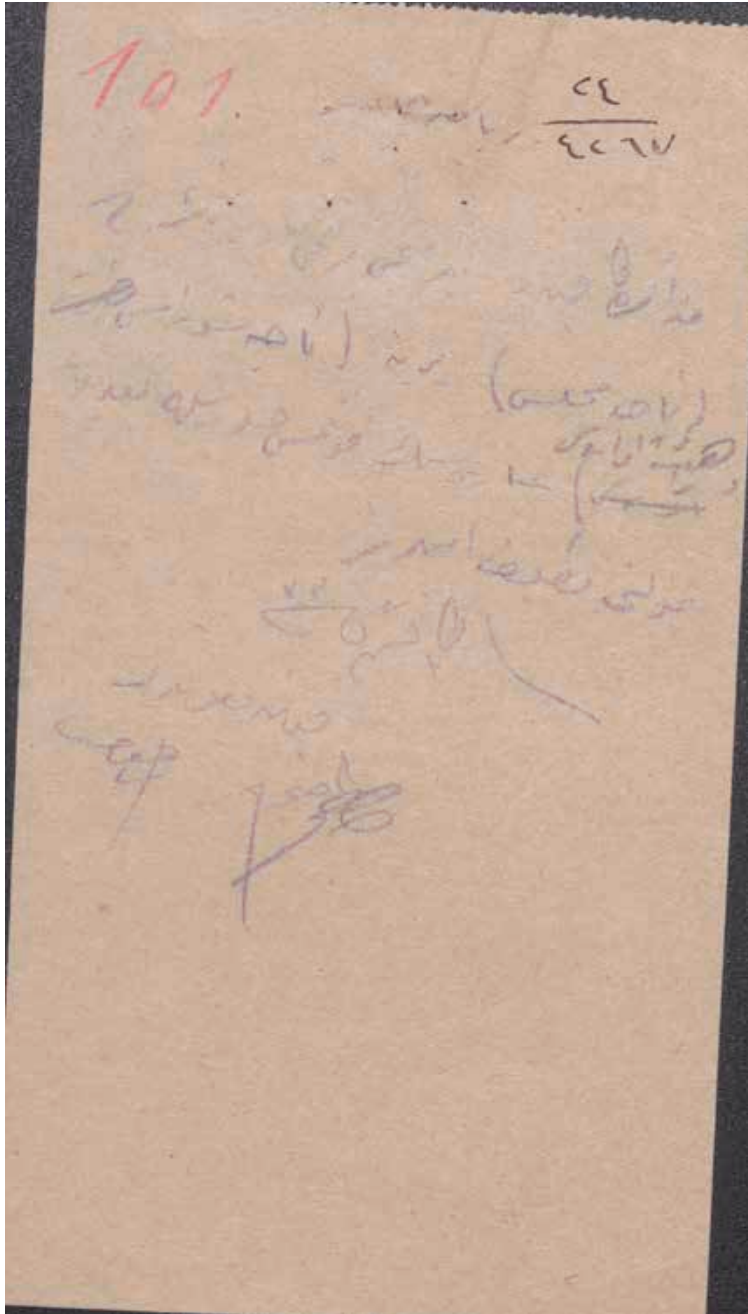
Müzakere kâfidir. On altıncı maddenin de encümenin
teklifi vechile kabulünün reye vaz'ını teklif ederiz.

10 Kânûn-ı sâni 1337

Konya Mebusları

Kazım Hüsnü, Rıfat

Yazıldı

24/4267

Riyâset-i Celîleye

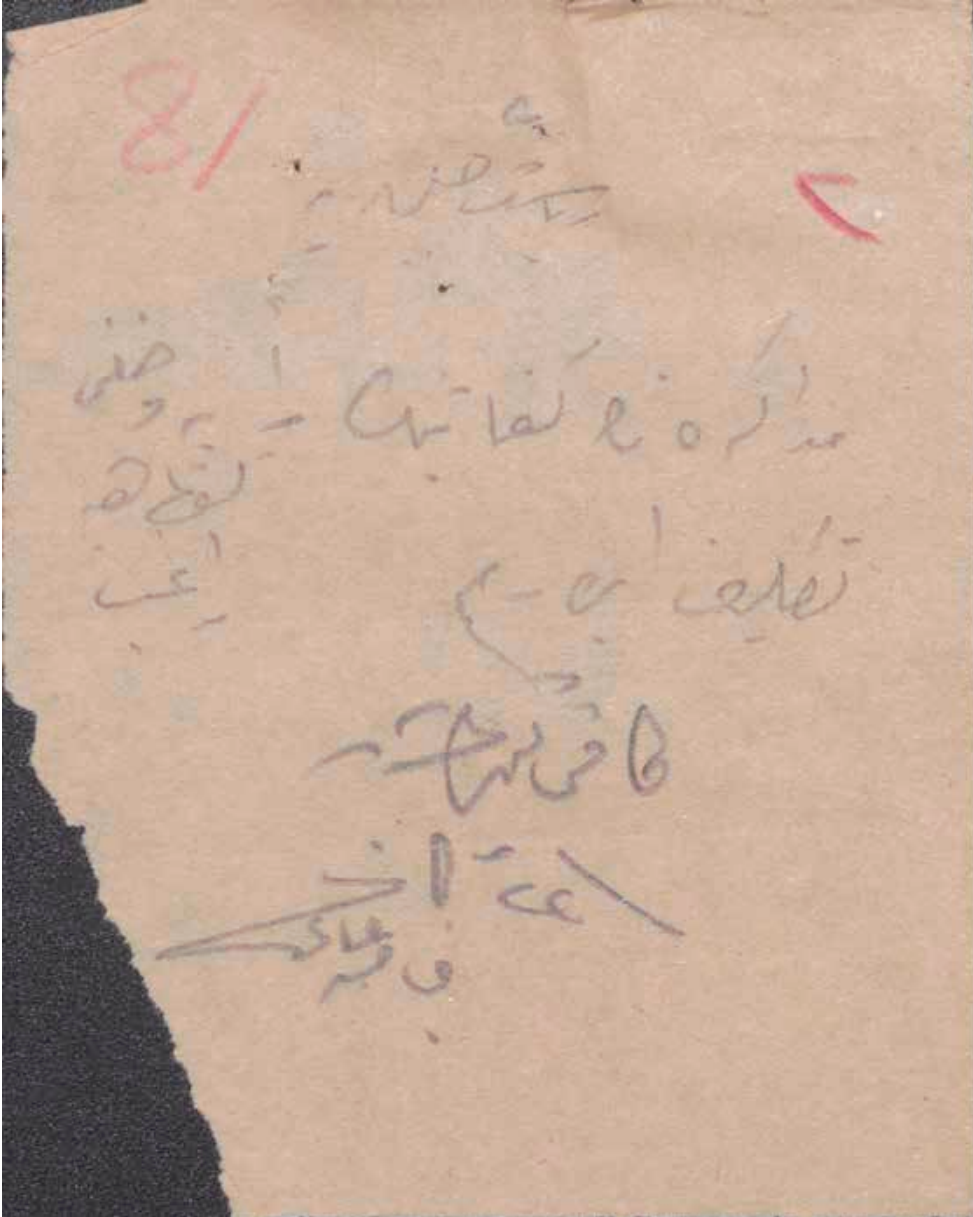
Müzakere kâfidir. Yirmi birinci maddenin de (nahiye meclisi) yerine (nahiye şûrâsı) ve heyet-i idaresi ibaresinin konması suretiyle ta'dilen kabulünü teklif eyleriz.

10 Kânûn-ı sâni 1337

Konya Mebusları

Kazım Hüsnü Rıfat

10.19.4. Kütahya Mebusu Ragıp Bey'in Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Müzakerenin kifayetinin reye vaz'ını teklif ederim.

Kütahya

Ragıp

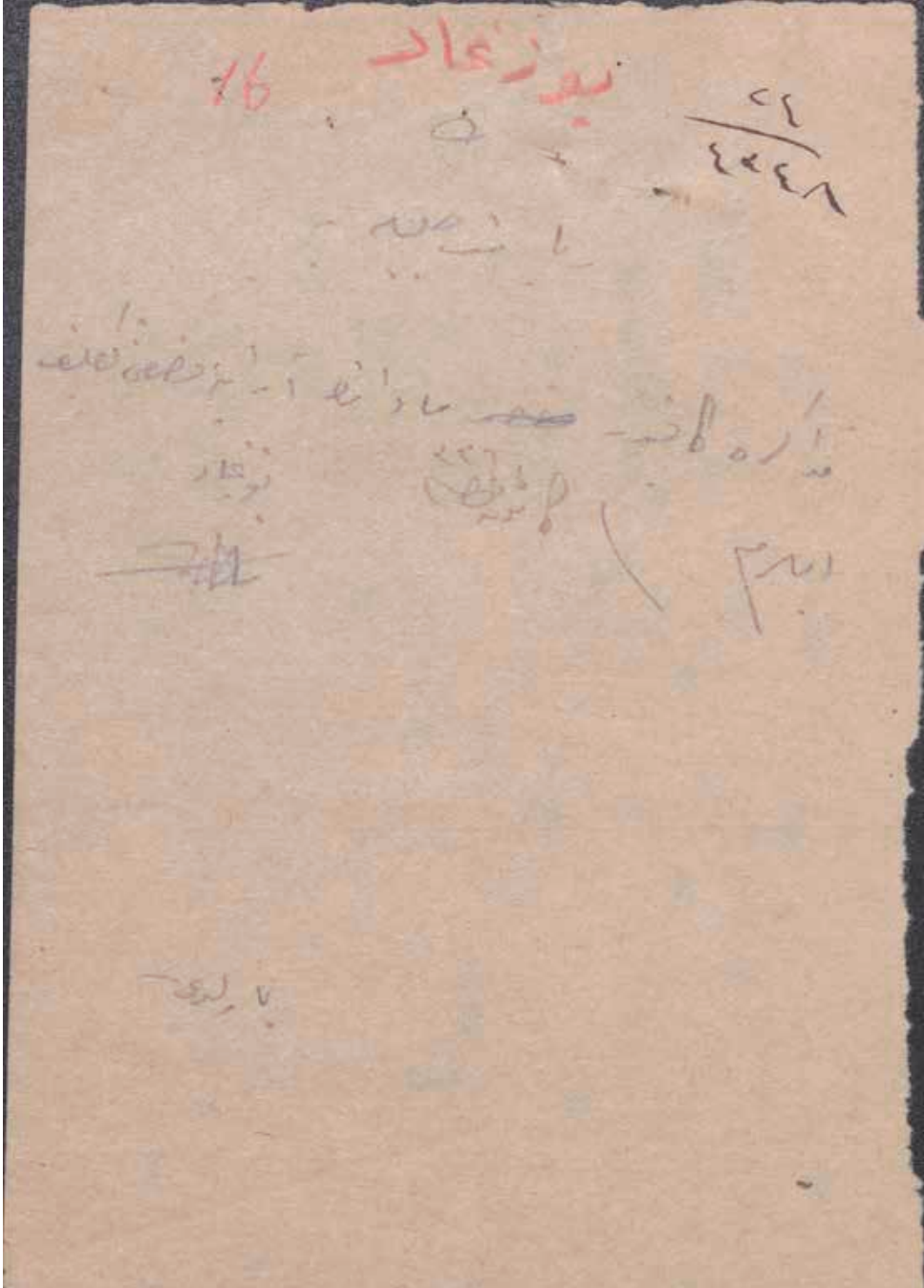
Kâfi görülmüştür.

22 minhu

Kâtip

İmza

10.19.5. Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey'in Önergesi

24/4348

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Müzakere kâfidir. Maddenin ârâya vaz'ını
teklif eylerim.

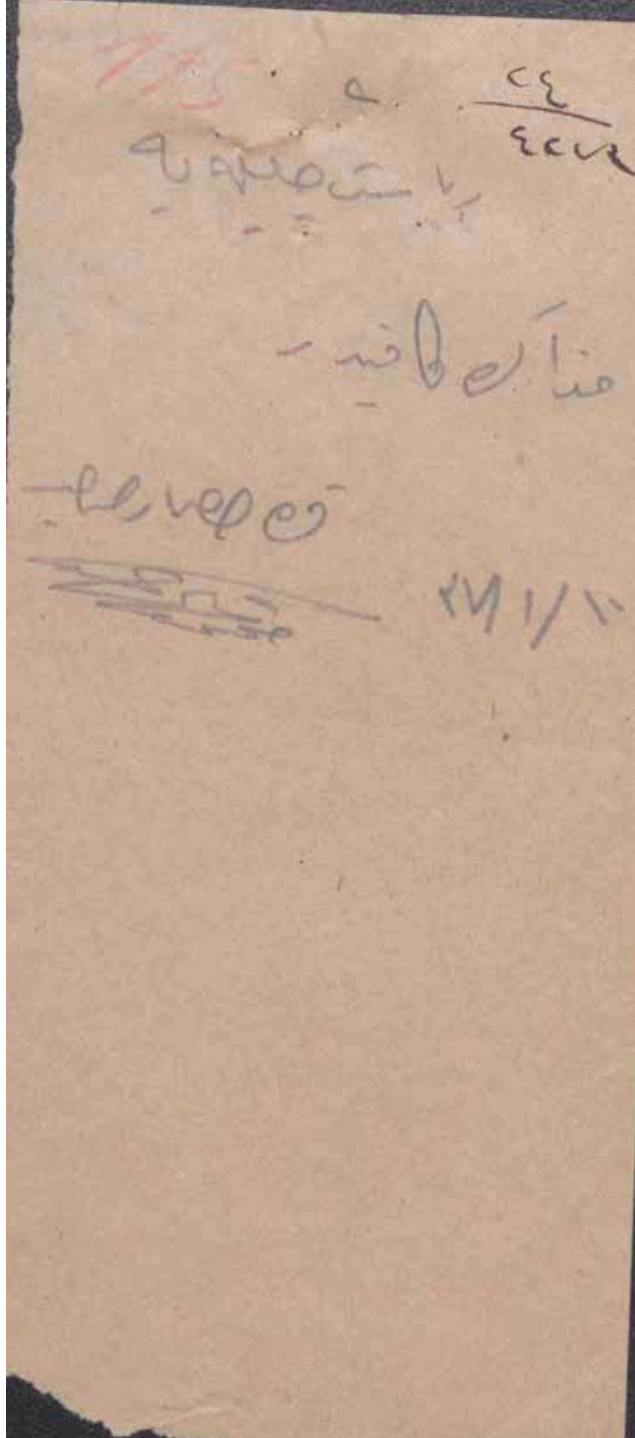
Kânûn-ı sâni 336

Yozgad

Süleyman Sırrı

Yazıldı

10.19.6. Karahisar-ı Sahip Mebusu Mehmet Şükrü Bey'in Önergeleri

24/4273

Bihi

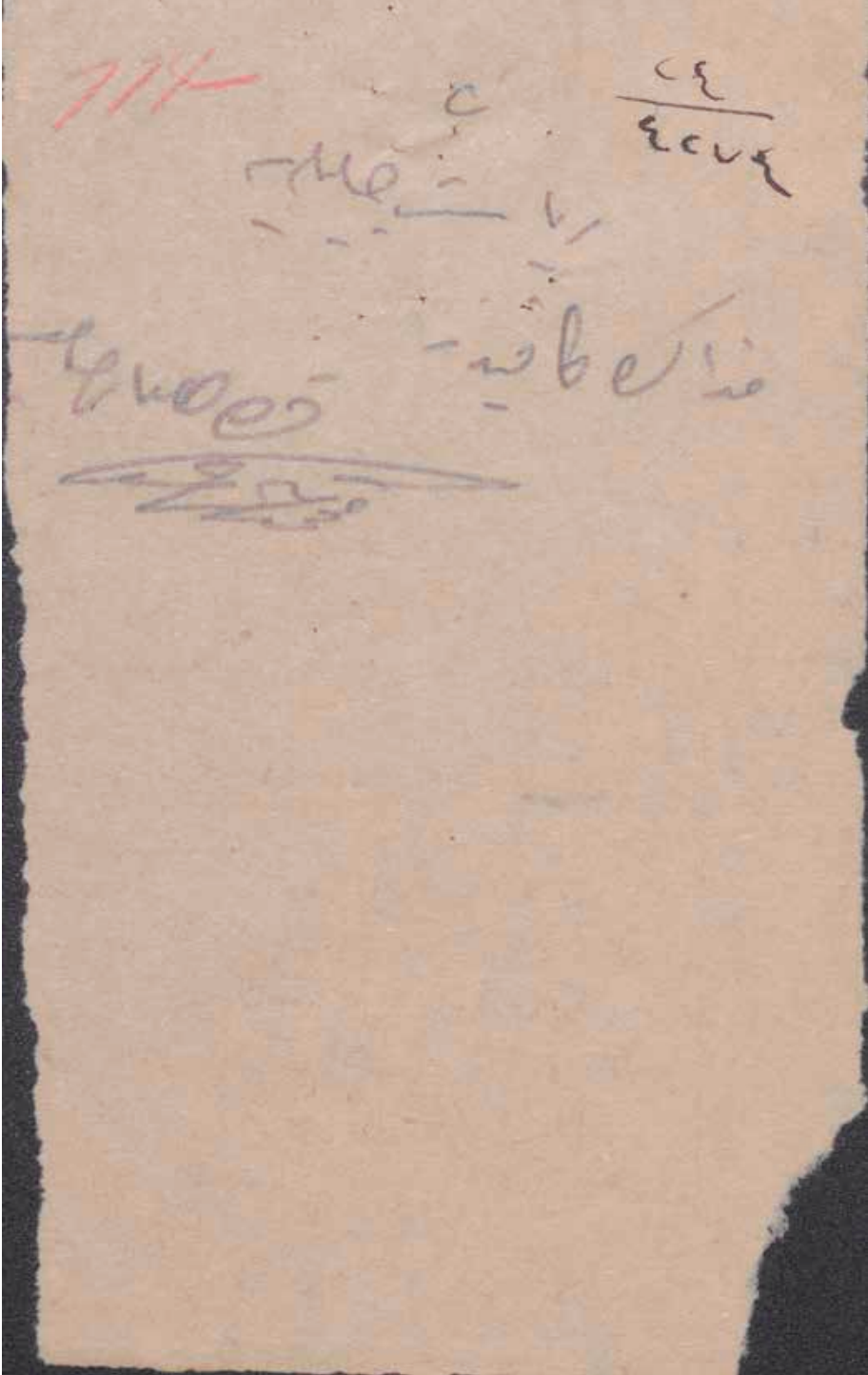
Riyâset- i Celileye

Müzakere kâfidir.

10/1/37

Karahisar-ı Sahib

Mehmed Şükrü

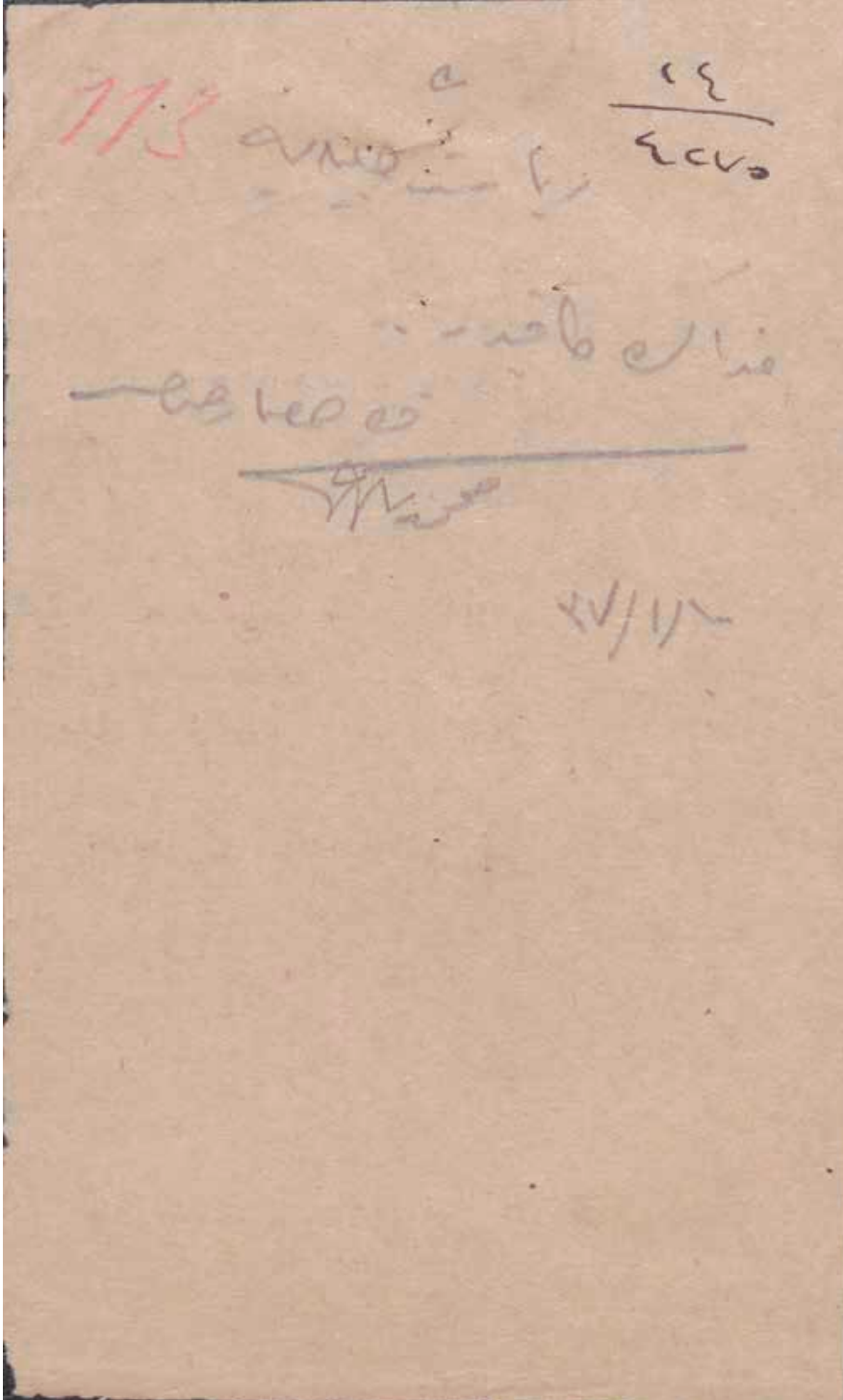
24/4274

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Müzakere kâfidir.

Karahisar-ı Sahib
Mehmed Şükrü

14/4275

Bihi

Riyâset-i Celîleye

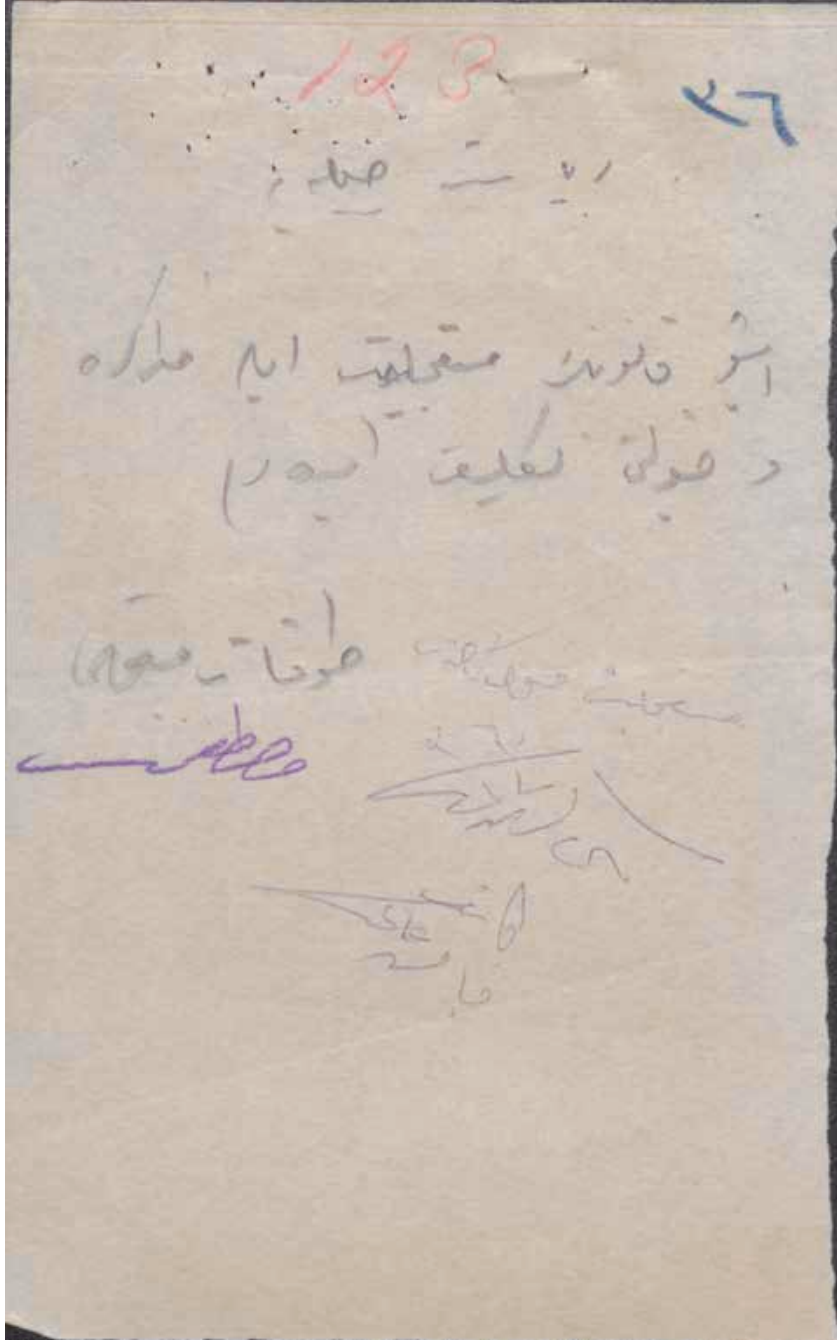
Müzakere kâfidir.

Karahisar-ı Sahib

Mehmed Şükrü

10/1/37

10.20. Müstaceliyet Önergeleri (1 Adet)
10.20.1. Tokat Mebusu Mustafa Bey'in Önergisi

Riyâset-i Celîleye

İşbu kanunun müstaceliyet ile müzakere ve kabulünü teklif ederim.

Tokad Mebusu
Mustafa

Müstaceliyet kabul olundu.

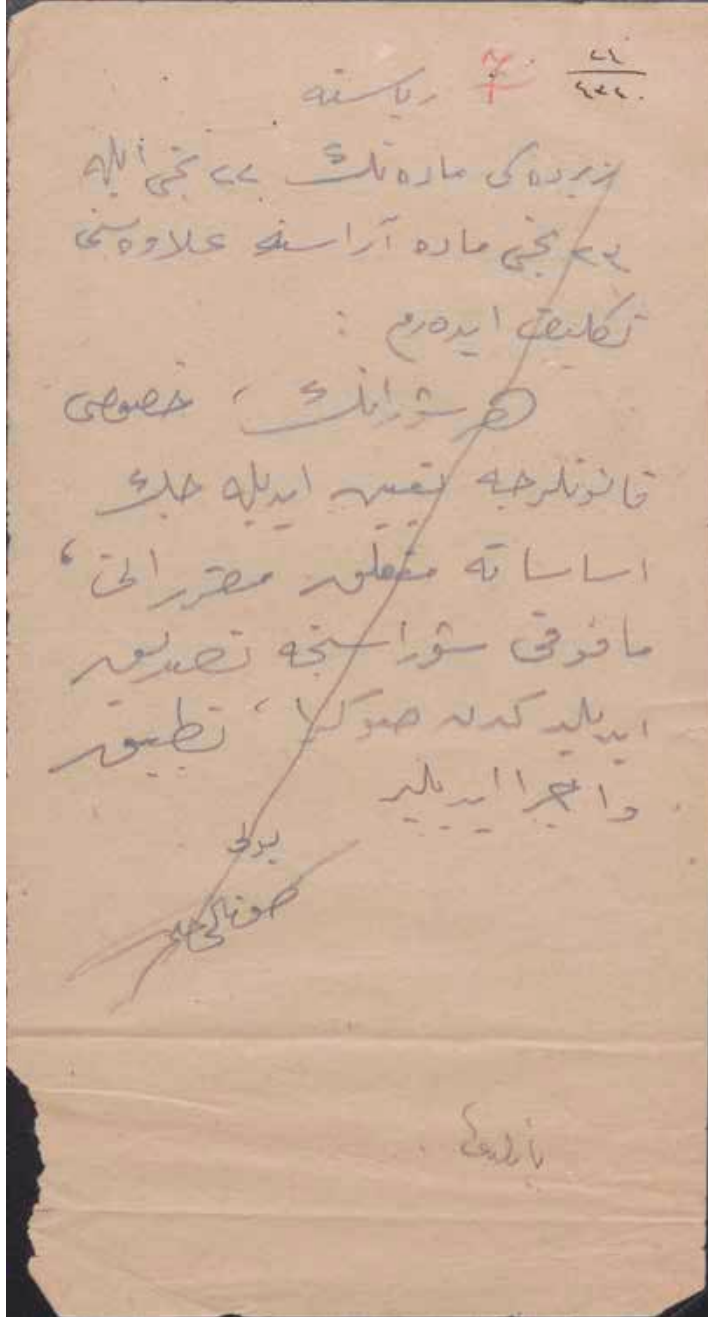
28 Teşrîn-i sâni 36

Kâtip

İmza

10.21. Madde İhdasına Dair Önergeler (3 Adet)

10.21.1. Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Bey'in Madde İhdasına Dair Önergesi

24/4230

Riyâsete

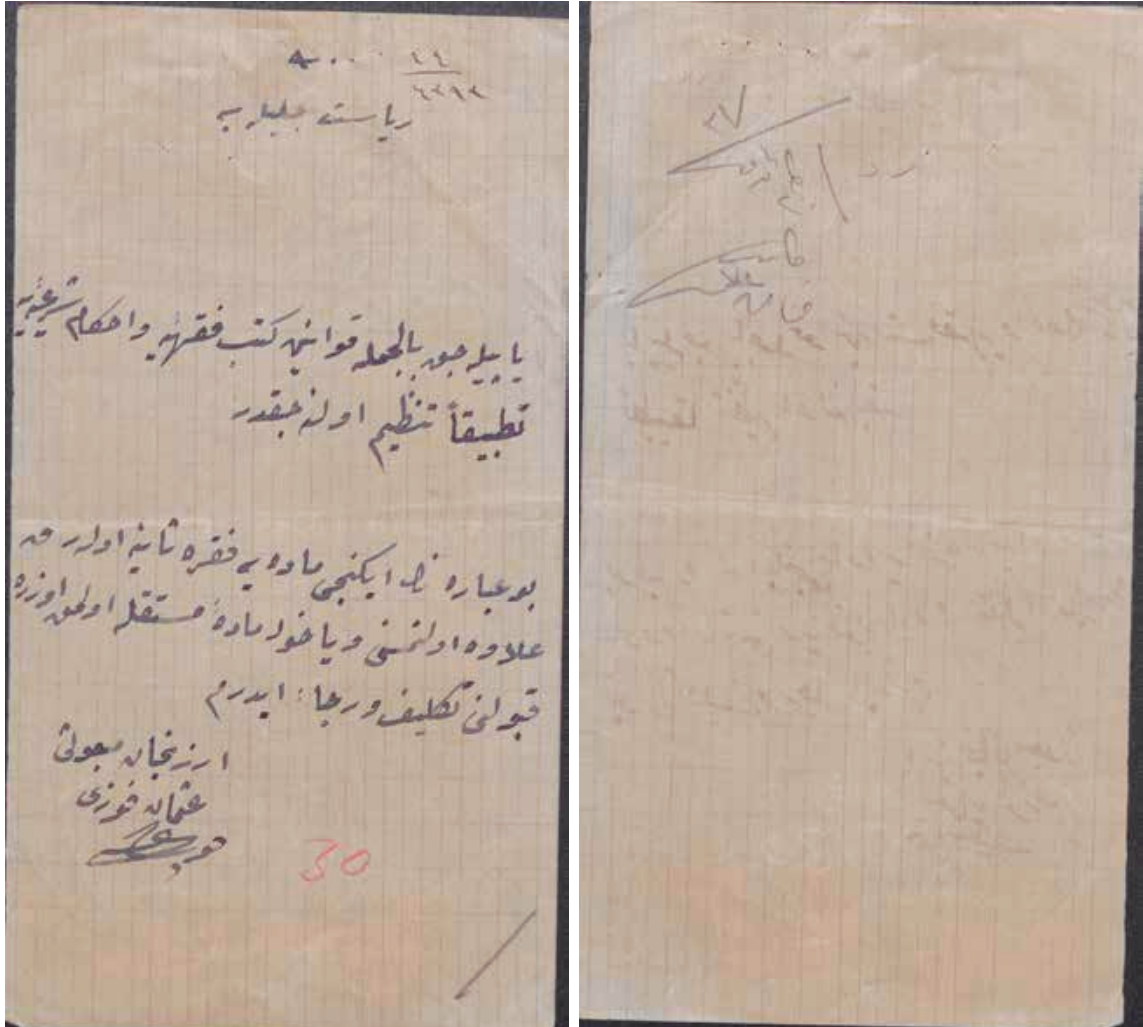
Zîrdeki maddenin 22'nci ile 23'üncü madde arasına ilavesini teklif ederim:

Her şûrânın, hususi kanunlarca tayin edilecek esasata müteallik mukarreratı, mâ-fevki şûrâsınca tasdik edildikten sonra, tatbik ve icra edilir.

Bolu
Tunalı Hilmi

Yazıldı

10.21.2. Erzurum Mebusu Osman Feyzi Bey'in Önergesi

24/4393

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Yapılacak bi'l-cümle kavânîn kütüb-i fikhiye ve ahkam-ı şer'iyeye tatbikan tanzim olunacaktır.

Bu ibarenin ikinci maddeye fıkra-i sâniye olarak ilave olunmasını veyahut madde-i müstakille olmak üzere kabulünü teklif ve rica ederim.

Erzincan Mebusu

Osman Fevzi

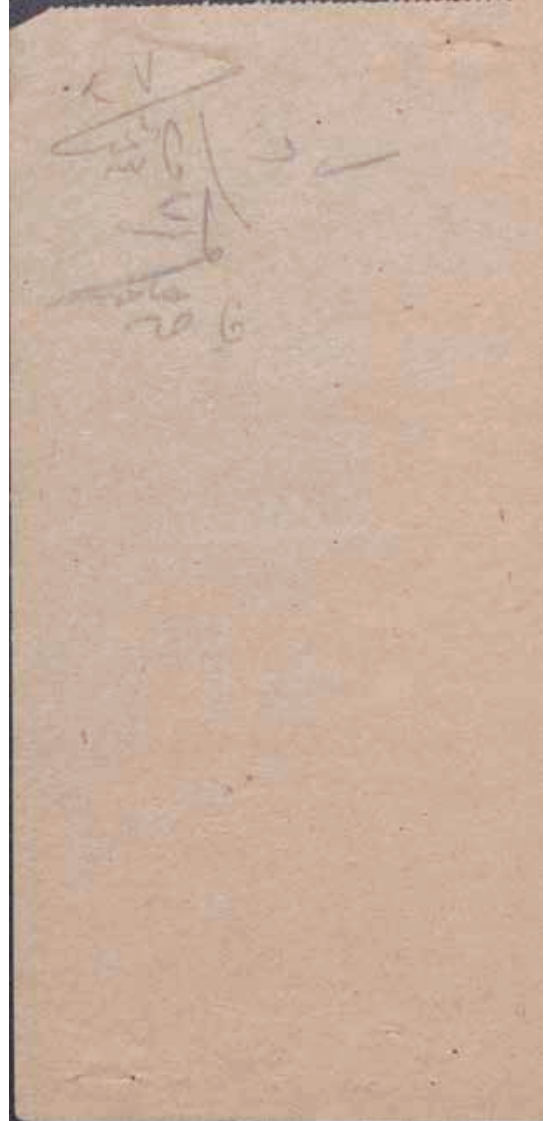
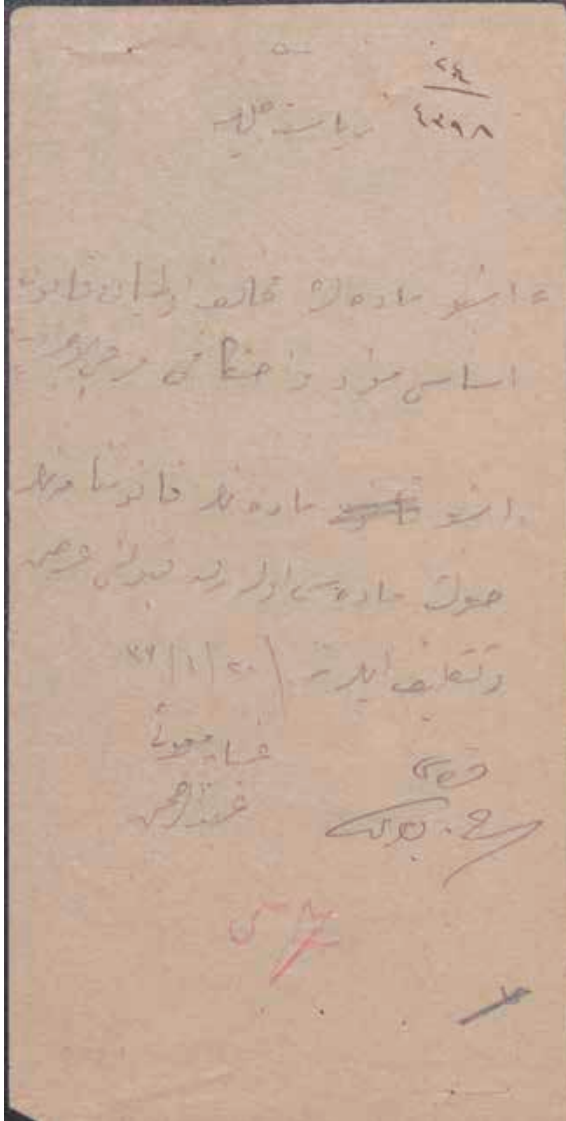
Red

20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

10.21.3. Ayıntab Mebusu Abdurrahman Bey ile Karesi Mebusu Basri Bey'in Önergesi

24/4398

Bihi

Riyâset-i Celîleye

“İşbu maddelere muhalif olmayan kanun-ı esasi mevadd ve ahkâmı meriyyü’l-icradır.”

İşbu maddenin kanunnamenin son maddesi olarak kabulünü arz ve teklif eyleriz. 20/1/37

Ayntab Mebusu
Abdurrahman

Karesi
Basri

Red

20 Kânûn-ı sâni 37

Kâtip

İmza

TEŞKÎLÂT-I ESÂSÎYE KANUNU

[Kanun No: 85]

[Kabul Tarihi: 20/01/1921]

Mevadd-ı Esasiye

MADDE 1– Hâkimiyet bilâ-kayd u şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi’z-zat ve bi’l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir.

MADDE 2– İcra kudreti ve teşrî salâhiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder.

MADDE 3– Türkiye devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve hükümeti “Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti” unvanını taşır.

MADDE 4– Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir.

MADDE 5– Büyük Millet Meclisinin intihabı iki senede bir kere icra olunur. İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Sabık heyet lâhik heyetin ictimasına kadar vazifeye devam eder. Yeni intihabât icrasına imkân görülmediği takdirde ictima devresinin yalnız bir sene temdidi caizdir. Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilâyetin ayrıca vekili olmayıp umum milletin vekilidir.

MADDE 6– Büyük Millet Meclisinin heyet-i umumiyesi teşrîn-i sâni ibtidasında davetsiz ictima eder.

MADDE 7– Ahkâm-ı şer’iyyenin tenfizi, umum kavânînin vâz’ı, ta’dili, feshi ve muahede ve sulh akdi ve vatan müdafaası ilânı gibi hukuk-ı esasiye Büyük Millet Meclisine aittir. Kavânîn ve nizamât tanziminde muamelat-ı nâsa erfak ve ihtiyacat-ı zamana evfak ahkâm-ı fıkhiye ve hukukiye ile âdab ve muamelât esas ittihaz kılınır. Heyet-i Vekile’nin vazife ve mesuliyeti kanun-ı mahsus ile tayin edilir.

MADDE 8– Büyük Millet Meclisi, hükümetin inkısam eylediği devairi kanun-ı mahsus mucibince intihab-kerdesi olan vekiller vasıtasıyla idare eder. Meclis, icraî hususat için vekillere veche tâyin ve lede’l-hace bunları tebdil eyler.

MADDE 9– Büyük Millet Meclisi heyet-i umumiyesi tarafından intihab olunan reis, bir intihab devresi zarfında Büyük Millet Meclisi Reisi’dir. Bu sıfatla Meclis namına imza vaz’ına ve Heyet-i Vekile mukarreratını tasdika salâhiyettardır. İcra Vekilleri Heyeti içlerinden birini kendilerine reis intihab ederler. Ancak Büyük Millet Meclisi Reisi, Vekiller Heyeti’nin de reis-i tabii-sidir.

باسمہ کنائی

عبد الحميد

عبدالحق صاحب

1934

6-31

تورکي بوبک ملت مجلسین مافات سار به تبلیغ اراچی موصوف صور نازک تحریک پنه مختصر میں ورتار

تفصیل و تاریخ

10

1

İdare

MADDE 10– Türkiye, coğrafi vaziyet ve iktisadi münasebet nokta-i nazarından vilâyetlere; vilâyetler kazalara münkasım olup kazalar da nahiyelerden tereküb eder.

Vilayet

MADDE 11– Vilâyet, mahallî umurda manevi şahsiyeti ve muhtariyeti haizdir. Haricî ve dâhilî siyaset, şer’i, adlî ve askerî umur, beyne’l-milel iktisadi münasebat ve hükümetin umumi tekâlifî ile menafîi birden ziyade vilâyata şâmil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vaz’ edilecek kavânîn mucibince evkaf, medaris, maarif, sıhhiye, iktisat, ziraat, nafia ve muavenet-i ictimaiye işlerinin tanzim ve idaresi “vilâyet şûrâlarının” salâhiyeti dâhilindedir.

MADDE 12– Vilâyet şûrâları vilâyetler halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir. Vilâyet şûrâlarının ictima devresi iki senedir. İctima müddeti senede iki aydır.

MADDE 13– Vilâyet şûrâsı, âzâsı miyanından icra amiri olacak bir reis ile muhtelif şubâtı idareye memur âzâdan teşekkül etmek üzere bir idare heyeti intihab eder. İcra salâhiyeti daimi olan bu heyete aittir.

MADDE 14– Vilâyette Büyük Millet Meclisinin vekili ve mümessili olmak üzere vali bulunur. Vali, Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tâyin olunup vazifesi devletin umumi ve müşterek vazâifini rû’yet etmektir. Vali, yalnız devletin umumi vazâifî ile mahallî vazâif arasında tearuz vukuunda müdahale eder.

Kaza

MADDE 15– Kaza, yalnız idari ve inzıbatî bir cüz olup manevi şahsiyeti haiz değildir. İdaresi Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından mansub ve valinin emri altında bir kaimmakama mevdu’dur.

Nahiye

MADDE 16– Nahiye, hususi hayatında muhtariyeti haiz bir manevi şahsiyettir.

MADDE 17– Nahiye’nin bir şûrâsı, bir idare heyeti ve bir de müdürü vardır.

MADDE 18– Nahiye şûrâsı, nahiye halkınca doğrudan doğruya müntehab âzâdan terekkeb eder.

MADDE 19– İdare heyeti ve nahiye müdürü, nahiye şûrâsı tarafından intihab olunur.

MADDE 20– Nahiye şûrâsı ve idare heyeti kazai, iktisadi ve mali salâhiyeti haiz olup bunların derecatı kavânîn-i mahsusa ile tâyin olunur.

MADDE 21– Nahiye bir veya birkaç köyden mürekkeb olduğu gibi bir kasaba da bir nahiye'dir.

Umumi Müfettişlik

MADDE 22– Vilâyetler, iktisadi ve ictimai münasebetleri itibariyle birleştirilerek, umumi müfettişlik kıtaları vücuda getirilir.

MADDE 23– Umumi müfettişlik mıntikalarının umumi surette asayişinin temini ve umum devair muamelâtının teftişi, umumi müfettişlik mıntikasındaki vilâyetlerin müşterek işlerinde ahengin tanzimi vazifesi umumi müfettişlere mevdu'dur. Umumi müfettişler, devletin umumi vazaiifiyle mahallî idarelere ait vazaif ve mukarreratı daimî surette murakabe ederler.

Madde-i Münferide

İşbu Kanun tarih-i neşrinden itibaren mer'î olur. Ancak el-yevm münakid Büyük Millet Meclisi 5 Eylül 1336 tarihli Nisab-ı Müzakere Kanunu'nun birinci maddesinde gösterildiği üzere gayesinin husulüne kadar müstemirren müctemi bulunacağı cihetle, işbu Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'ndaki; 4'üncü, 5'inci, 6'ncı maddeler gayenin husulüne el-yevm mevcut Büyük Millet Meclisi aded-i mürettebinin sülûsân-ı ekseriyetle karar verildiği takdirde ancak yeni intihabdan itibaren mer'iyü'l-icra olacaktır.

20 Kânûn-ı sâni 1337

10 Cemaziye'l-evvel 1339

Bizzat mukabele olunmuştur

İmza

22 minhu

Büyük Millet Meclisi Başkitabeti Kalemi

Ankara

Aded

22/1/337

1111/2110

Bihi

Heyet-i Vekile Riyâset-i Celîlesine

20/1/37 tarihli 135’inci ictimada ekseriyet-i azime ile kabul edilen Teşkilât-ı Esasiye Kanunu’nun suret-i musaddakası beray-ı neşr ve tebliğ leffen takdim edildi efendim.

Ahkâm-ı mündericesine nazaran netice-i icraâttan malûmât i’tâsı rica olur efendim.

13. Cerîde-i Resmîye'de Yayımlanan Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu

تشکیلاتی اساسیه قانونی

مواد اساسیه

- ماده ۱ - حاکمیت بلا قید و شرط ملکدور. اداره اصولی خلقت مقدراتی بالذات و مافعل اداره ایتیمی اساسیه مستنددور.
- ماده ۲ - اجرا قدرتی و تشریع صلاحیتی ملئک بکانه و حقیقی ممثلی اولان بیوک ملت مجلسنده تجلی و تکرکز ایدر.
- ماده ۳ - تورکیا دونئی بیوک ملت مجلسی طرفندن اداره اولنور و حکومتی «تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی» عنوانی طاشیر.
- ماده ۴ - بیوک ملت مجلسی ولایتلر خلفجه منتخب اعضادن مرکبدور.
- ماده ۵ - بیوک ملت مجلسنک انتخابی ایکی سنهده برکره اجرا اولنور. انتخاب اولنان اعضائک ایتیمی مدتی ایکی سنهده عبارت اولوب فقط تکرار انتخاب اولنی جائزدر. سابق هیئت لاحق هیئتک اجتماعه قدر وظیفهیه دوام ایدر. یکی انتخاب اجراسنه امکان کورولدیکی تدبیرده اجتماع دوره سنک یالکیز برسنه تمیدی جائزدر. بیوک ملت مجلسی اعضاسنک هریری کندیجی انتخاب ایدن ولایتک آیرجه وکیلی اولوب عموم ملئک وکیلیدر.
- ماده ۶ - بیوک ملت مجلسنک هیئت عمومیه بی تشرین ثانی ابتداسنده دعوتلر اجتماع ایدر.

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu

Mevadd-ı Esasiye

MADDE 1- Hâkimiyet bilâ-kayd u şart mille-tindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi'z-zat ve bi'l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir.

MADDE 2- İcra kudreti ve teşri salâhiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder.

MADDE 3- Türkiye devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve hükümeti "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti" unvanını taşır.

MADDE 4- Büyük Millet Meclisi vilayetler halkınca müntehab âzâdan mürekkeptir.

MADDE 5- Büyük Millet Meclisinin intihabı iki senede bir kere icra olunur. İntihab olunan âzânın âzâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihab olunmak caizdir. Sabık heyet lâhik heyetin ictimama kadar vazifeye devam eder. Yeni intihabât icrasına imkân görülmediği takdirde ictima devresinin yalnız bir sene temdidi caizdir. Büyük Millet Meclisi âzâsının her biri kendini intihab eden vilâyetin ayrıca vekili olmayıp umum milletin vekilidir.

MADDE 6- Büyük Millet Meclisinin heyet-i umumiyesi teşrin-i sâni ibtidasında davetsiz ictima eder.

ماده ۷ — احکام شرعیہ مک تشعیدی عہم قوانینک وضی، تعدیل، فسخ و معادہ وصاح عقدی ووطن منافعہسی اعلانی کی حقوق اساسیہ بیوک ملت مجلسہ عائددر. قوانین و نظامات تنظیمدہ معاملات نامہ اوقی و احتیاج زمانہ اوقی احکام فقہیہ و حقوقیہ ایلہ آداب و معاملات اساس اتحاد قنور ہیئت وکیلہ مک وظیفہ و مسئولیتی قانون مخصوص ایلہ تعین ایدلور.

ماده ۸ — بیوک ملت مجلسی، حکومتک انقسام ایلدیکی دورتری قانون مخصوص موجبہ انتخاب کردہسی اولان وکیلر واسطہ سیلہ اداره ایدر. مجلس، اجرائی خصوصیات مجین وکیلرہ وجہ تعین و لئی الحاجہ یوتری تبدیل ایلر.

ماده ۹ — بیوک ملت مجلسی ہیئت عمومیہسی طرفدن انتخاب اولان رئیس بر انتخاب دورہسی طرفندہ بیوک ملت مجلسی رئیسیدر. بوسفندہ مجلس نامہ امضا وضمنہ و ہیئت وکیلہ مقرراتی تصدیقہ صلاحیتندارد. اجرا وکیلرہ ہیئت اجراندن برتی کند. ایلرہ رئیس انتخاب ایدلور. آتقی بیوک ملت مجلسی رئیس وکیلر ہیئتکندہ رئیس طبیعیدر.

— اداره —

ماده ۱۰ — تورکیا، جغرافی وضعیت و اقتصادی مناسبت نفعلہ نظردن ولایتہ، ولایتلر فضاہلہ منقسم اولوب فضاہلہ ناحیہلردن ترکیب ایدر.

— ولایت —

ماده ۱۱ — ولایت محل امورده معنوی شخصیت و مختاریت خاٹردر. خارج و داخلی سیاستی، شرعی، عدل و عسکری امورہ بین المللی اقتصادی مناسبت و حکومتک عمومی نکاتی ایلہ منافی بردن زیادہ ولایاتہ شامل خصوصیات مستقلا اولق اوزرہ بیوک ملت مجلسینچہ وضع ایلدیجک قوانین، مجینچہ اوقاف مدارس، معارف، بحیہ، اقتصاد، زراعت، ناهہ و معاولت اجتماعیہ ایشلریک تنظیم و ادارهسی ولایت شورالریک صلاحیتی داخلنددر.

ماده ۱۲ — ولایت شورالری ولایتلر خطنچہ منتخب اعضادن مرکبدر. ولایت شورالریک اجتماع دورہسی ایک سنہ در اجتماع مدتی سنہ ده ایک ایدر.

ماده ۱۳ — ولایت شوراسی، اعضای میانندن اجرا آمری اولاجق بر رئیس ایلہ مختلف شعباتی اداره ہ مأمور اعضادن تشکیل ایچک اوزرہ بر اداره ہیئت انتخاب ایدر. اجرا صلاحیتی دائمی اولان بر دیشہ عائددر.

ماده ۱۴ — ولایتہ بیوک ملت مجلسک وکیلر و مجین اولق اوزرہ

MADDE 7— Ahkâm-ı şer'iyenin tenfizi, umum kavânin vâz'ı, ta'dili, feshi ve muahede ve sulh akdi ve vatan müdafaası ilânı gibi hukuk-ı esasiye Büyük Millet Meclisine aittir. Kavânin ve nizamat tanziminde muame-lat-ı nâsa erfak ve ihtiyacat-ı zamana evfak ahkâm-ı fıkhiye ve hukukiye ile âdab ve muamelât esas ittihaz kılınır. Heyet-i Vekile'nin vazife ve mesuliyeti kanun-ı mahsus ile tayin edilir.

MADDE 8— Büyük Millet Meclisi, hükümetin inkısam eylediği devairi kanun-ı mahsus mucibince intihab-kerdesi olan vekiller vasıtasıyla idare eder. Meclis, icraî hususat için vekillere veche tâyin ve lede'l-hace bunları tebdil eyler.

MADDE 9— Büyük Millet Meclisi heyet-i umumiyesi tarafından intihab olunan reis, bir intihab devresi zarfında Büyük Millet Meclisi Reisi'dir. Bu sıfatla Meclis namına imza vaz'ına ve Heyet-i Vekile mukarreratını tasdika salâhiyettardır. İcra Vekilleri Heyeti içlerinden birini kendilerine reis intihab ederler. Ancak Büyük Millet Meclisi Reisi, Vekiller Heyeti'nin de reis-i tabiisidir.

İdare

MADDE 10— Türkiye, coğrafi vaziyet ve iktisadi münasebet nokta-i nazarından vilâyetlere; vilâyetler kazalara münkasım olup kazalar da nahiyelerden terekkeb eder.

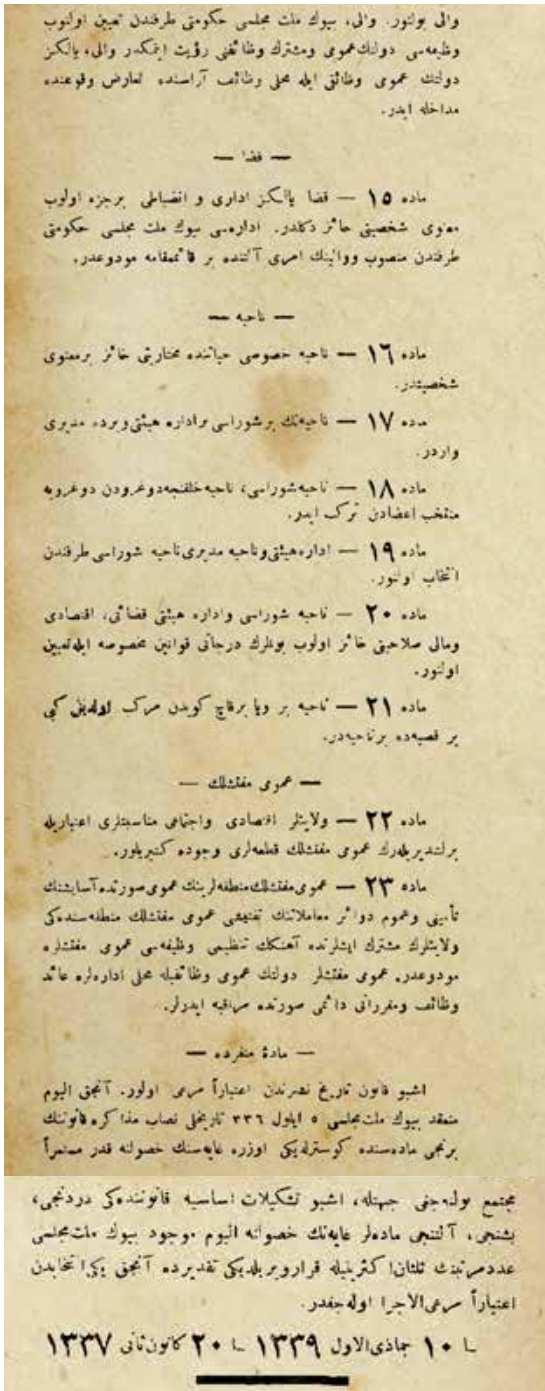
Vilayet

MADDE 11— Vilâyet, mahallî umurda manevi şahsiyeti ve muhtariyeti haizdir. Harecî ve dâhilî siyaset, şer'î, adlî ve askerî umur, beyne'l-milel iktisadi münasebat ve hükümetin umumi tekâlifî ile menafîi birden ziyade vilâyata şâmil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vaz' edilecek kavânin mucibince evkaf, medaris, maarif, sıhhiye, iktisat, ziraat, nafia ve muavenet-i ictimaiye işlerinin tanzim ve idaresi "vilâyet şûrâlarının" salâhiyeti dâhilindedir.

MADDE 12— Vilâyet şûrâları vilâyetler halkınca mün-tehab âzâdan mürekkeptir. Vilâyet şûrâlarının ictima devresi iki senedir. İctima müddeti senede iki aydır.

MADDE 13— Vilâyet şûrâsı, âzâsı miyanından icra amiri olacak bir reis ile muhtelif şuaabâtı idareye memur âzâdan teşekkül etmek üzere bir idare heyeti intihab eder. İcra salâhiyeti daimi olan bu heyete aittir.

MADDE 14— Vilâyette Büyük Millet Meclisinin vekili ve mümessili olmak üzere...

... vali bulunur. Vali, Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tâyin olunup vazifesi devletin umumi ve müşterek vazâifini rû'yet etmektir. Vali, yalnız devletin umumi vazâifi ile mahallî vazâif arasında tearuz vukuunda müdahale eder.

Kaza

MADDE 15– Kaza, yalnız idari ve inzibati bir cüz olup manevi şahsiyeti haiz değildir. İdaresi Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından mansub ve valinin emri altında bir kaimmakama mevdu'dur.

Nahiye

MADDE 16– Nahiye, hususi hayatında muhtariyeti haiz bir manevi şahsiyettir.

MADDE 17– Nahiyenin bir şûrâsı, bir idare heyeti ve bir de müdürü vardır.

MADDE 18– Nahiye şûrâsı, nahiye halkınca doğrudan doğruya müntehab âzâdan terekkeb eder.

MADDE 19– İdare heyeti ve nahiye müdürü nahiye şûrâsı tarafından intihab olunur.

MADDE 20– Nahiye şûrâsı ve idare heyeti kazai, iktisadi ve mali salâhiyeti haiz olup bunların derecatı kavânîn-i mahsusa ile tâyin olunur.

MADDE 21– Nahiye bir veya birkaç köyden mürekkeb olduğu gibi bir kasaba da bir nahiyedir.

Umumi Müfettişlik

MADDE 22– Vilâyetler, iktisadi ve ictimai münasebetleri itibariyle birleştirilerek, umumi müfettişlik kıtaları vücuda getirilir.

MADDE 23– Umumi müfettişlik mıntıkalarının umumi surette asayişinin temini ve umum devair muamelâtının teftişi, umumi müfettişlik mıntıkasındaki vilâyetlerin müşterek işlerinde ahengin tanzimi vazifesi umumi müfettişlere mevdu'dur. Umumi müfettişler, devletin umumi vazâifiyle mahallî idarelere ait vazâif ve mukarreratı daimî surette murakabe ederler.

Madde-i Münferide

İşbu Kanun tarih-i neşrinden itibaren mer'î olur. Ancak el-yevm münakid Büyük Millet Meclisi 5 Eylül 336 tarihli Nisab-ı Müzakere Kanunu'nun birinci maddesinde gösterildiği üzere gayesinin husulüne kadar müstemirren müctemi bulunacağı cihetle, işbu Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'ndaki; dördüncü, beşinci, altıncı maddeler gayenin husulüne el-yevm mevcut Büyük Millet Meclisi aded-i mürettebinin sülûsân-ı ekseriyetle karar verildiği takdirde ancak yeni intihabdan itibaren mer'îyyü'l-icra olacaktır.

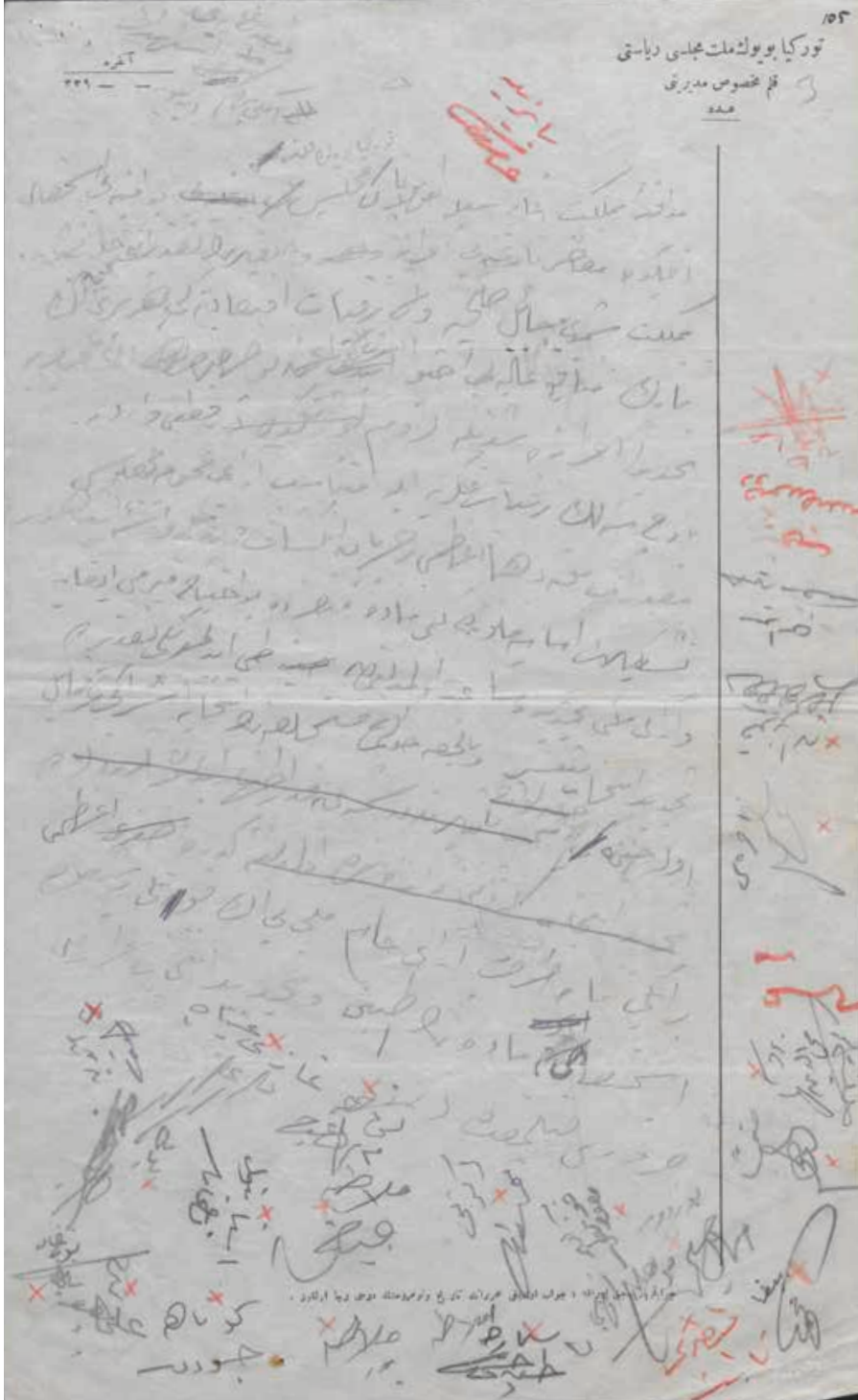
II. BÖLÜM

**Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun
Madde-i Müzeyyelesinin İlgasına ve
Tecdîd-i İntihâbata Dair Karar**

1. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Madde-i Müzeyyelesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihabata Dair Heyet-i Umumiye Kararının Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivindeki Dosya Kapağı

T. B. M. M. Kanunlar Müdürlüğü	
Devre 1	İçtima
<i>Karar</i> Dosyası	
Esas kayıt No. : 2/403	No. : 369
ÖZETİ <i>Teşkilatı Esâsiye Kanununun maddesi müzeyyelesinin ilgasına ve Tecdid-i intihabata dair karar.</i>	
İŞLEMİ	
T. B. M. M. ARŞİVİ C DEVRE I Dosya 369	

2. Aydın Mebusu Esad Efendi ile 120 Milletvekilinin Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına ve Tecdid-i İntihabata Dair Kanun Teklifi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celflesine

Müdafaâ-i memleket gayesiyle toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi bu ümniyeyi istihsal etmekte mefahir-i tarihiyeyi ihraz ve haleflerinin takdiratını celb etmiştir. Memleket şimdi mesail-i sulhiye ve terakkiyat-ı iktisadiye gibi her biri bi-hakkın en nazik menafi-i âliyeyi ihtiva eden iki mühim ve mukaddes gayeyi istihdaf ediyor. Bu hususta ârâ-yı umumiyeyi tecdiden ihraza şiddetle lüzum-ı kat'î vardır. Üç senelik terakkiyat-ı fikriye ile mütenasib ârâ-yı umumiyeye muhassalası mukadderat-ı millete daha azami bir cereyan-ı inkişaf vereceği varest-i ıstıbahtır. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'ndaki madde-i münferide bu ihtiyacı mübrem-i ifaya ve ârâ-yı milleti tecdide müsaid olmadığından tayyedilmediği takdirde tecdid-i intihab müteassir ve bilhassa havalı-i müstahlasanın intihaba iştiraki gayr-ı kabil olacağına göre azami bir iki mah zarfında ârâ-yı âmm-ı milliyi en kuvvetli bir şekilde istihsal, maddenin tayyını ve tecdid-i intihab kararını zaruri kılmaktadır.¹

Saruhan
(imza)

Sivas
(imza)

Kozan
(imza)

Maraş
(imza)

Bursa
(imza)

Biga
(imza)

Malatya
(imza)

Canik
(imza)

İstanbul
(imza)

Bolu
(imza)

Yozgad
(imza)

Gaziantep
(imza)

Kütahya
(imza)

Denizli
(imza)

Çorum
(imza)

Kayseri
(imza)

Malatya
(imza)

Kırşehir
(imza)

Ertuğrul
(imza)

Maraş
(imza)

Van
(imza)

Karahisar-ı Şarki
(imza)

Genç
(imza)

Sivas
(imza)

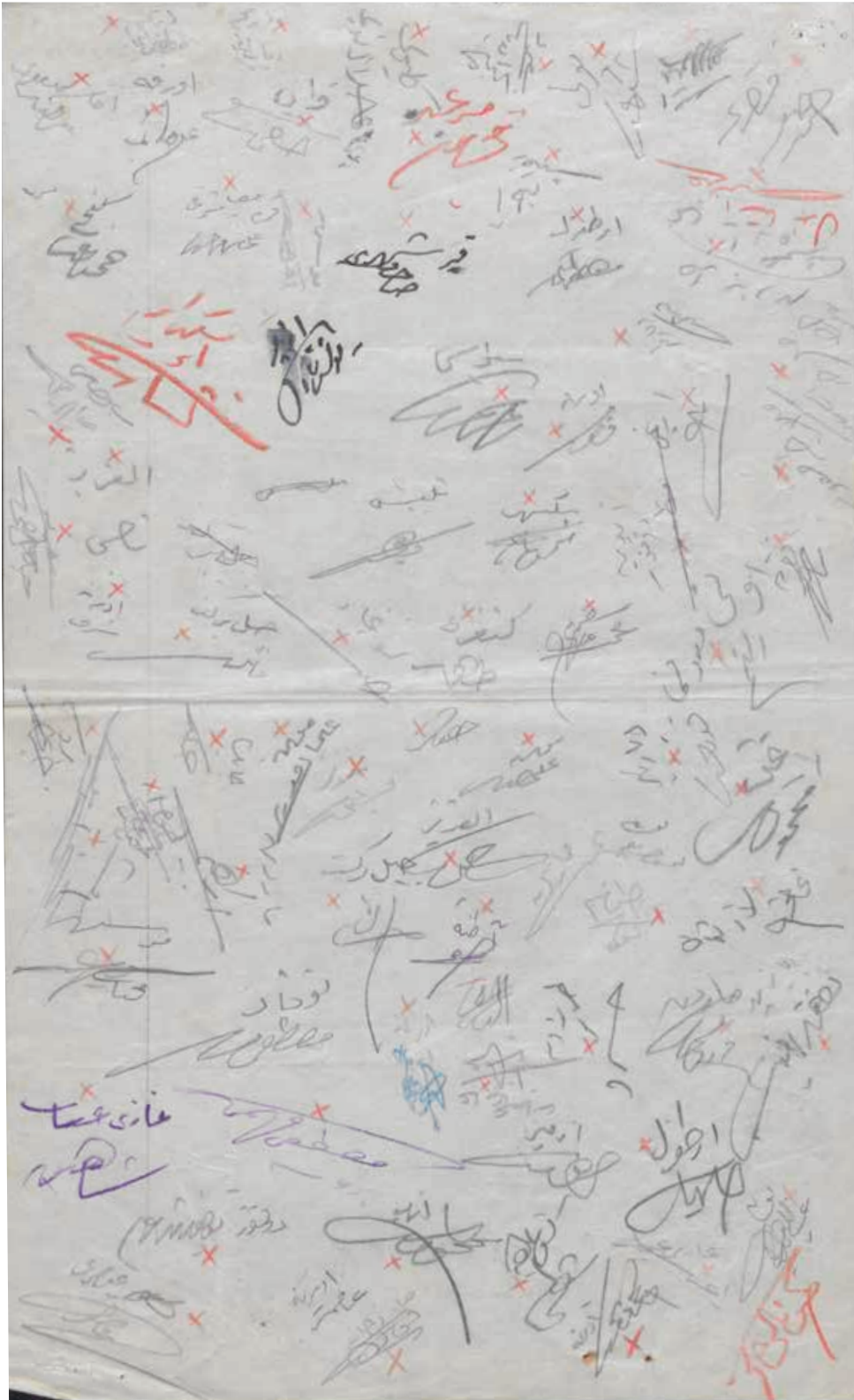
Üsküdar
(imza)

Cebel-i Bereket
(imza)

Edirne
(imza)

Yozgad
(imza)

1 Yukarıdaki metnin altında, tutanaktan ismi tespit edilenler ve ismi okunabilenlerin imzaları alınmıştır.

Çorum
(imza)

Eskişehir
(imza)

Elaziz
(imza)

Bitlis
(imza)

Yozgad
(imza)

Ertuğrul
(imza)

Gaziantep
(imza)

Kayseri
(imza)

Oltu
(imza)

Aydın
(imza)

Kırşehir
(imza)

Tokad
(imza)

İzmir
(imza)

Bitlis
(imza)

Urfa
(imza)

Muş
(imza)

Kangırı
(imza)

Ergani
(imza)

Ergani
(imza)

Bolu
(imza)

Gümüşhane
(imza)

Adana
(imza)

۱
۱ اصل از جمله اسباب معهود در ماده پنجم
مدافع مملکت تمام از لایحه و تورات و غیره که در مملکت است و اینک در مقام
تاریخی از این مملکت تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
اقتصادی که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
قانونی که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
اداری که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
روم و غیره که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
عسکری که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
استاد که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
ایثار و امانت که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
تجارت و صنایع که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
اولی که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
ماده و غیره که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
استاد که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
نیاز به آینده که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
خود و غیره که تقدیراتی است که در مملکت است و اینک در مقام
و اما به تعلیم و تربیت

Asl-ı Merbut-ı Esbab-ı Mucibe Sureti ve Mevadd-ı Kanuniye

Müdafaa-i memleket gayesiyle toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi bu ümniyeyi istihsal etmekte mefahir-i tarihiyeyi ihraz ve haleflerinin takdiratını celb etmiştir. Memleket şimdi me-sail-i sulhiye ve terakkiyat-ı iktisadiye gibi her biri bi-hakkın en nazik menafî-i âliyyeyi ihtiva eden iki mühim ve mukaddes gayeyi istihdaf ediyor. Bu hususta ârâ-yı umumiyyeyi tecdiden ih-raza şiddetle lüzum-ı kat'î vardır. Üç senelik terakkiyat-ı fikriye ile mütenasib ârâ-yı umumiye muhassalası mukadderat-ı millete daha azami bir cereyan-ı inkişaf vereceği vareste-i iştibahtır. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'ndaki madde-i münferide bu ihtiyac-ı mübremi ifaya ve ârâ-yı milleti tecdide müsaid olmadığından tayyedilmediği takdirde tecdid-i intihab müteassir ve bilhassa ha-vali-i müstahlasanın intihaba iştiraki gayr-ı kabil olacağına göre azami bir iki mah zarfında ârâ-yı amme-i milliyeyi en kuvvetli bir şekilde istihsal, maddenin tayyını ve tecdid-i intihab kararını zaruri kılmaktadır.

Binaenaleyh atideki midad-ı kanuniyenin müstaceliyet kararıyla şimdi doğrudan doğruya ruznameye alınarak heyet-i umumiyede müzakeresini ve intacını teklif eyleriz.

20 Kânûn-ı sâni 37 Tarihli Madde-i Münferidenin İlgasına Dair Kanun [Teklifi]

MADDE 1) 20 Kânûn-ı sâni 337 tarihli madde-i münferide mûlgadır.

MADDE 2) İşbu kanun tarih-i neşrinden muteberdir.

MADDE 3) İşbu kanunun icrasına Türkiye Büyük Millet Meclisi memurdur.

İmzaların mabadı

Gümüşhane
Mehmed

Diyarbakir
Hacı Şükrü

Cebel-i Bereket
Rasim

İstanbul
Arif

Kırşehir
Yahya Galib

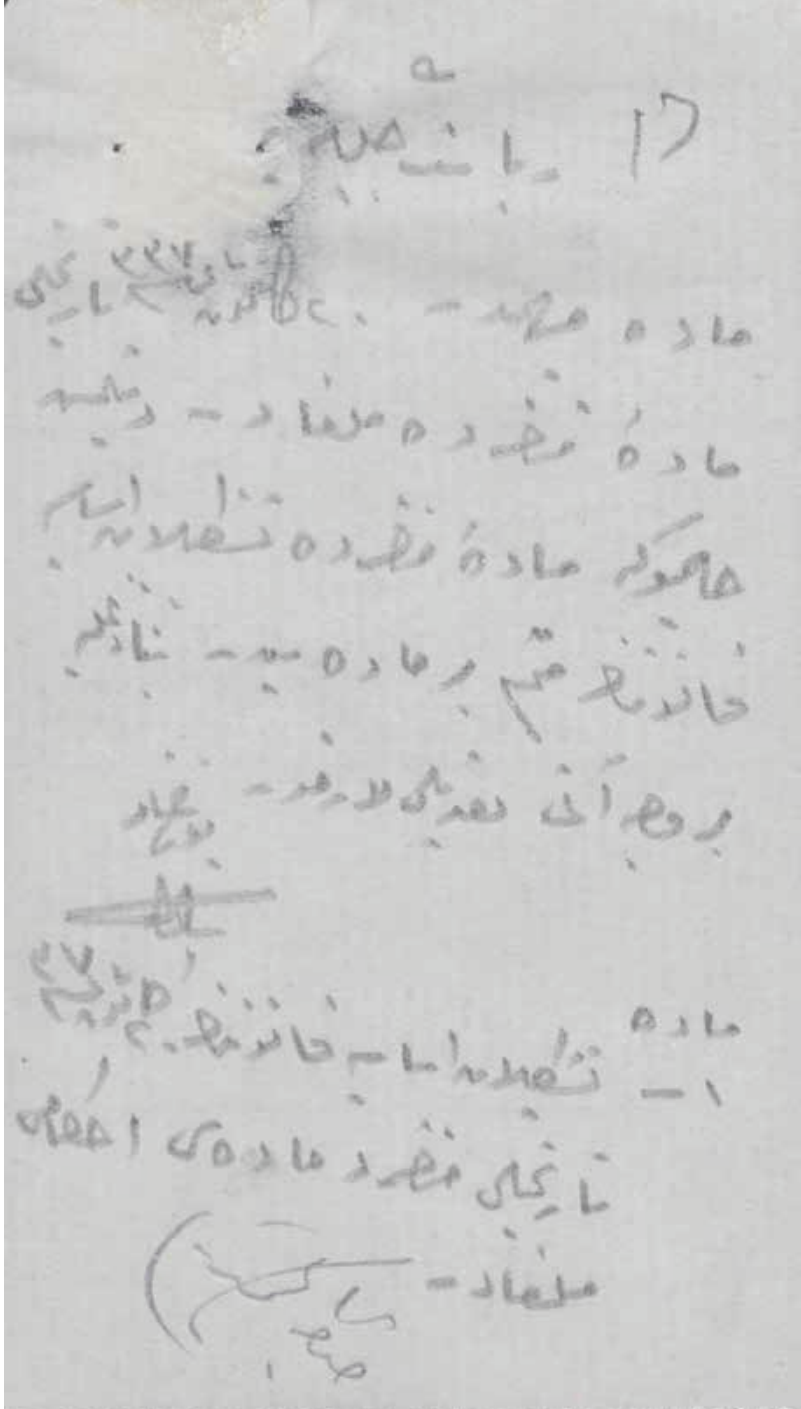
Hakkari
Mazhar Müfid

Niğde
Vehbi

Ertuğrul Mebusu
Osmanzade Hamdi

3. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Madde-i Müzeyyelesinin İlgasına ve Tecdid-i İtihabata Dair Teklif Üzerine Verilen Değişiklik Önergeleri

3.1. Yozgad Mebusu Süleyman Bey'in Değişiklik Önergisi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Madde mübhemdir. 20 Kânûn-ı sâni 337 tarihli madde-i münferide mülğadır denilmiş. Halbuki madde-i münferide Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun mütemmim bir maddesidir. Binaenaleyh ber-vech-i âti ta'dili lazımdır.

Yozgad
Süleyman

Madde 1- Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun 20 Kânûn-ı sâni 37 tarihli münferid maddesi ahkâmı mülğadır.

Zapta geçmiştir

Bihi

Riyâset-i Celîleye

İntihabatın yeniden icrası hakkındaki takrir birçok noktadan nakıstır.

1- İntihabat hangi şerait ve kanun dahilinde ve ne nispette icra edilecektir. Eldeki İntihab Kanunu'na tevfikan icra edilecek ise İntihab Kanunu her elli bin nüfus için bir mebus kaydıyla mukayyed olmasına ve mevcut nüfus-ı umumiyeye nazaran bu miktar üzerinden mebus intihabı halinde gelecek mebus adedinin azami seksen-doksanı tecavüz etmeyeceğine ve halbuki mezkûr-ı mikdar mebus ile irade-i milliye'nin tezahür edemeyeceğine binaen yeniden intihabat icrasının takdirinden evvel bu esasın kararlaştırılmasını ve memleket, hal-i harb dolayısıyla bir mahacerat-i umumiye devresi geçirmiş olmasına mebni henüz istilaya uğrayan mahaller halkının mahallerine tamamen avdet etmedikleri cihetle ahvalin takdirine ve mülteci ve muhacirînden mahallerine avdet ve iskânına ve yeniden tahrir-i nüfus icrasına kadar nüfus-ı atikin mukaddema yapıldığı vechle mebus intihabına esas olmasının takririni teklif eylerim.

1 Nisan 39

Bitlis

Yusuf

Riyâset-i Celîleye

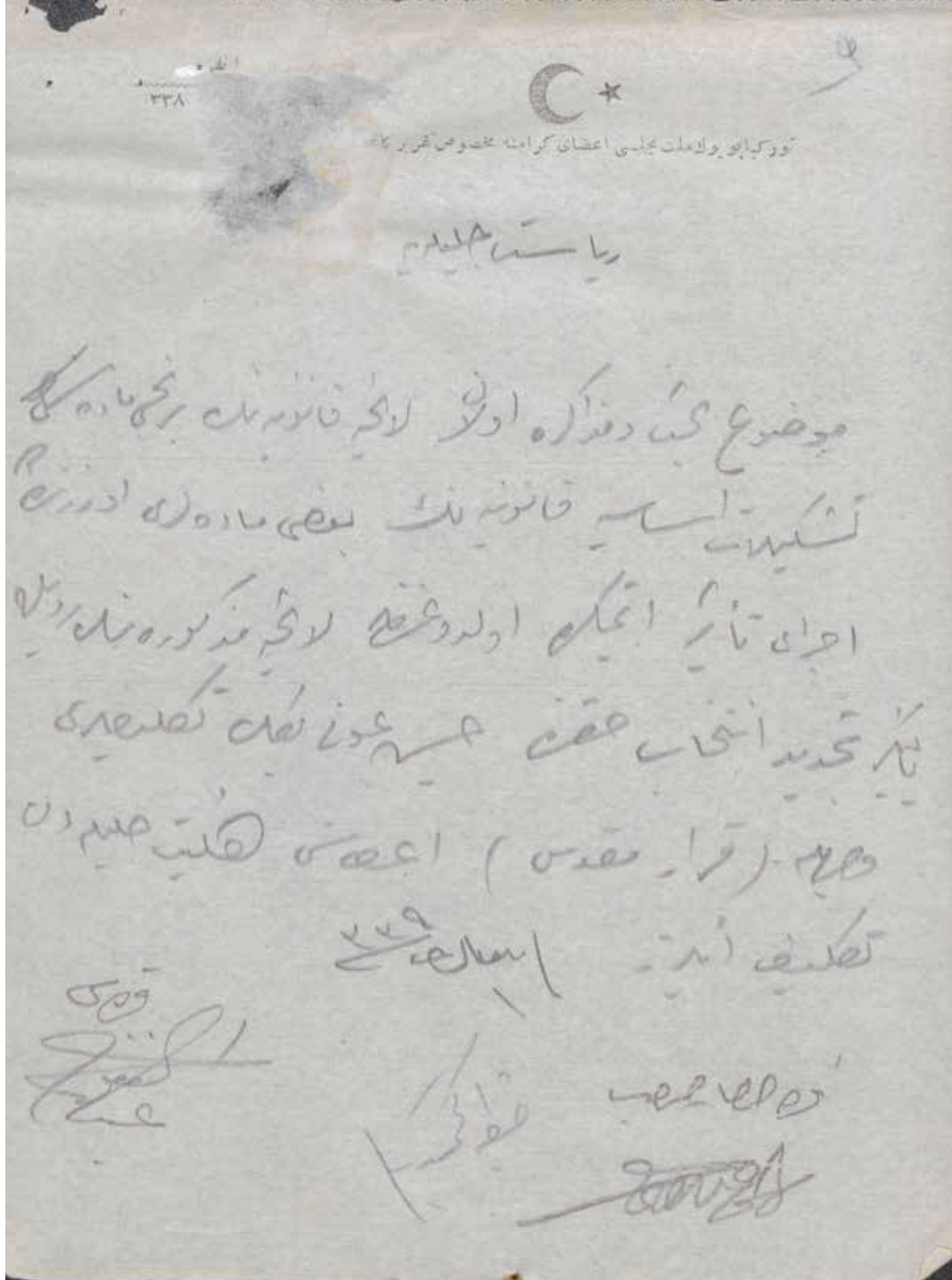
Vazaif-i diniye, vataniye, vicdaniyesini bi'l-ifa müemmen istiklal ve istikbalini, mukadderatını düstur-ı esasisi olan hakimiyet-i milliyeye terk ve tevdi ederek tecdid-i intihab ve tecelli-i ârâ-yı takdir ve ta'zize müheyya olan Meclis-i Âlî âzâ-yı metinesi bu babdaki hüsn-i niyetini bir kat daha takviye ve îlâ maksadıyla intihab-ı âtîde sıfat-ı temsiliyesinden tecerrüdü, namzetliklerini vaz etmeyeceklerini kabul eylediklerinin reye vaz'ını arz ve teklifi bir vecibe-i tarihiye telakki eyleriz.

Muş
Mahmud Said

Lazistan
Mehmed Necati

Yazıldı

3.4. Karahisar-ı Sahib Mebusu İsmail Şükrü Bey ve Karesi Mebusu Abdulgafur Bey'in Değişiklik Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Âzâ-yı Kiramına Mahsus Takrir Kâğıdı

Riyâset-i Celîleye

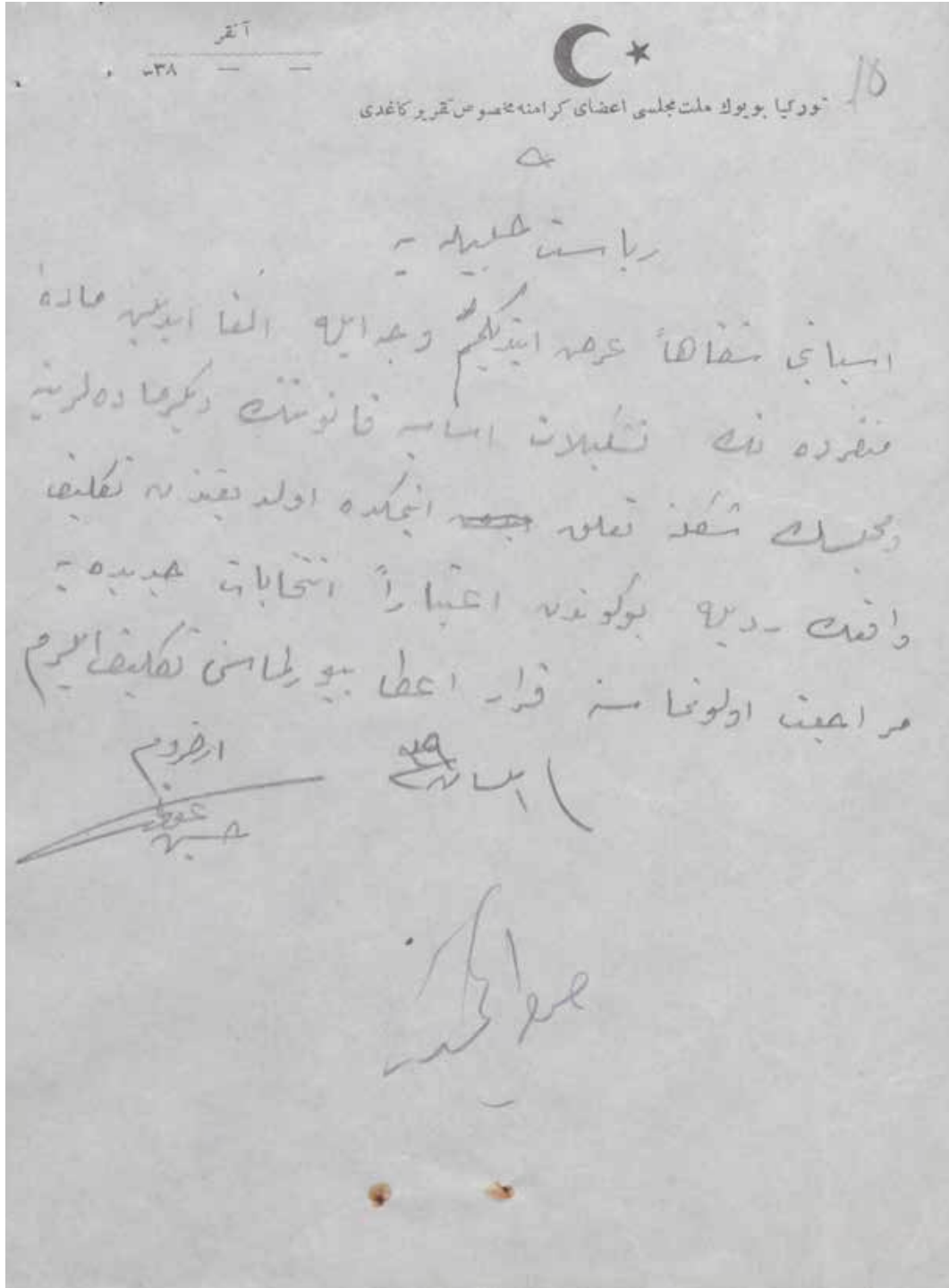
Mevzu-ı bahs ve müzakere olan layiha-i kanuniyenin birinci maddesi Teşkîlât-ı Esâsiye Kanunu'nun bazı maddeleri üzerinde de icra-yı tesir etmekte olduğundan layiha-i mezkurenin red-diyle yalnız teccid-i intihab hakkında Hüseyin Avni Bey'in teklifleri vechile (karar-ı mukaddes) i'tasını heyet-i celileden teklif eyleriz. 1 Nisan 339

Karahisar-ı Sahib
İsmail Şükrü

Karesi
Abdulgafur

Zapta geçmiştir.

3.5. Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'in Değişiklik Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Âzâ-yı Kiramına Mahsus Takrir Kâğıdı

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Esbabını şifahen arz ettiğim vech ile ilga edilen madde-i münferidenin Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun diğer maddelerine ve Meclisin şekline taalluk etmekte olduğundan teklif-i vakiin reddiyle bugünden itibaren intihabat-ı cedideye müracaat olunmasına karar i'ta buyurulmasını teklif eylerim.

1 Nisan 39
Erzurum
Hüseyin Avni

Zapta geçmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Âzâ-yı Kiramına Mahsus Takrir Kâğıdı

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Hüseyin Avni Bey'in teklifi vechle bir karar ile intihabın tecdidini ve işbu karara (karar-ı mukaddes) tesmiyesini teklif ederim.

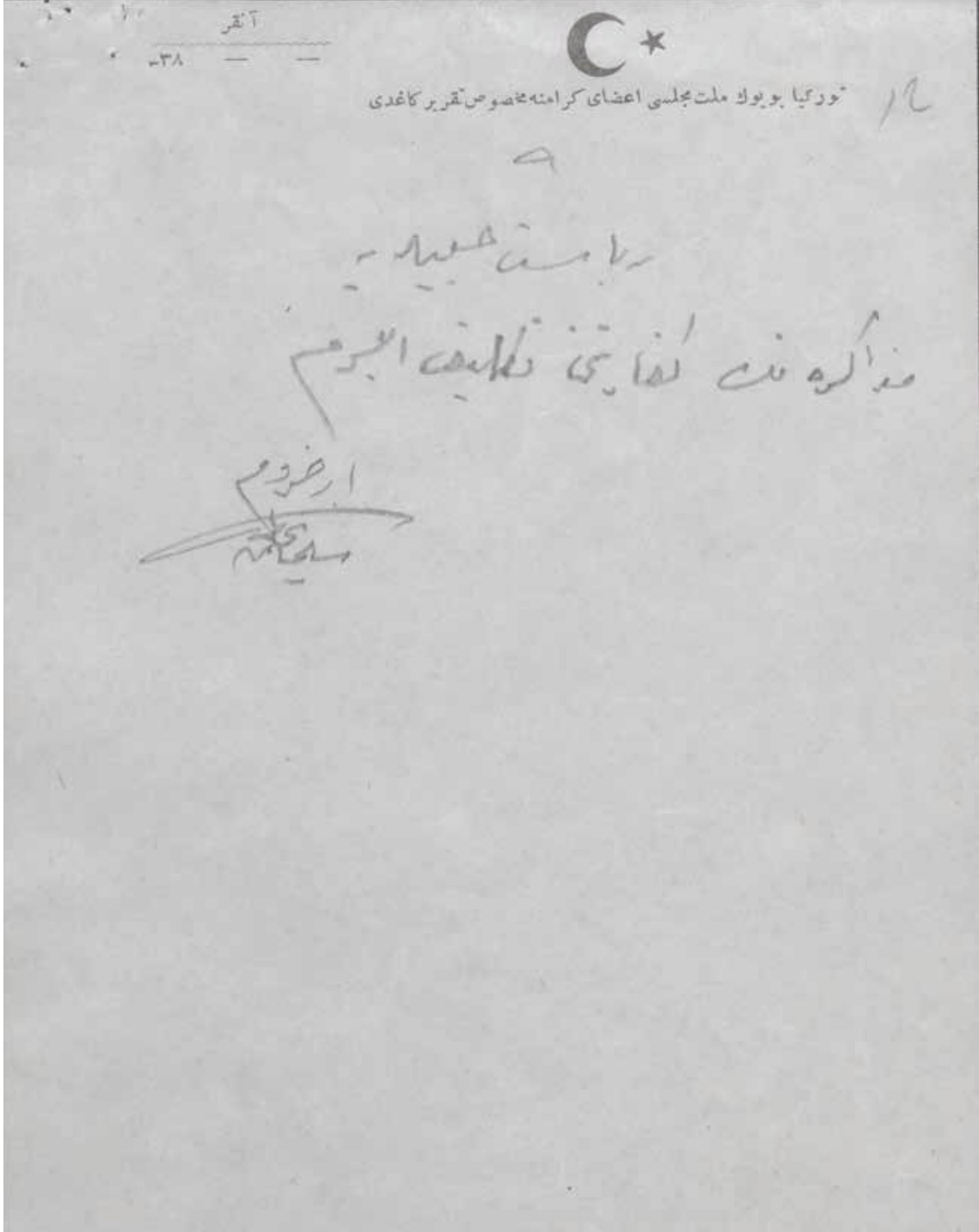
Sinob Mebusu

Hakkı Hami

Zapta geçmiştir

4. Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu Madde-i Müzeyyelesinin İlgasına ve Tecdid-i İtihabata Dair Teklif Görüşmelerinde Verilen Kifayet-i Müzakere Önergeleri

4.1. Erzurum Mebusu Süleyman Bey'in Kifayet-i Müzakere Önergisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Âzâ-yı Kiramına Mahsus Takrir Kâğıdı

Riyâset-i Celîleye

Müzakerenin kifayetini teklif eylerim.

Erzurum
Süleyman

Riyâset-i Celîleye

Müzakere kâfidir. Birinci maddenin yerine ber-vech-i âti kararın kabulünü teklif ederiz.
“Yeniden intihabat icrası karargir oldu.”

Mardin
Necib

Menteşe
Doktor Tevfik Rüşdü

Zapta geçmiştir.

Bu takrir kabul edilmiştir. 2 Nisan 339

Van Mebusu
İmza

Kâtip
İmza

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkitabeti Zabıt ve Kavanin Kalemine mahsus müsvedde

Tarih-i tesvidi : 1/4/39

Tarih-i tebyizi : 1/4/39

Müsevvidin imzası : İmza

Mübeyyizin imzası : İmza

Hangi vekaletin hangi tarih ve numaralı tezkeresine cevap veya re'sen: Re'sen

Sadıra Numarası: 2/703

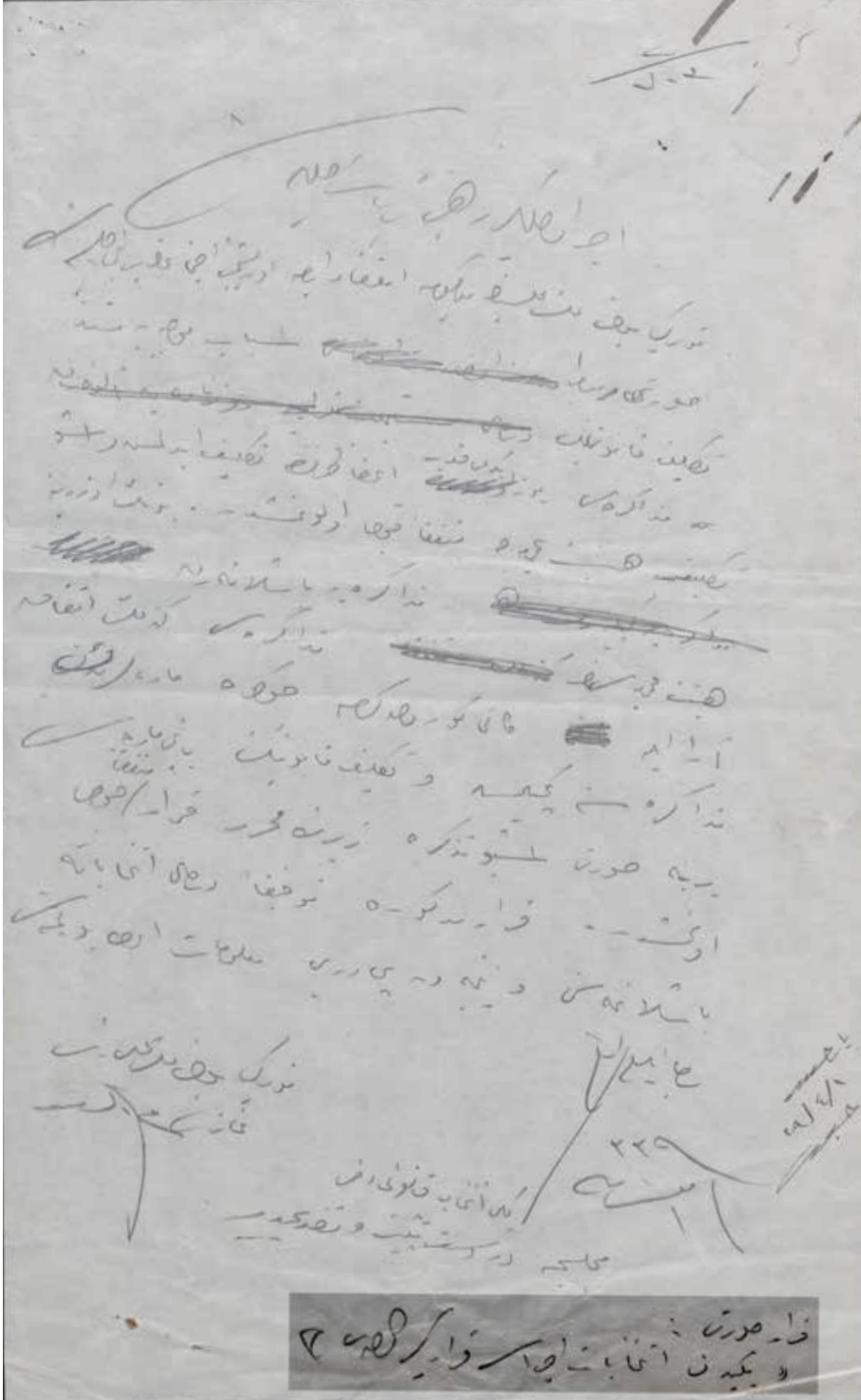
İcra Vekilleri Heyeti Riyâset-i Celîlesine

1/4/39 tarihli on beşinci ictima'ı birinci celsesinde müttefikan kabul edilen karar sureti ber-vech-i âti arz olunur efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Gazi

“Yeniden intihab icrası karargir olundu.”

6. Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Madde-i Müzeyyesinin İlgasına Dair Heyet-i Umumiye Kararının Uygulanması Talimatı ve 369 Numaralı Karar Sureti

İcra Vekilleri Heyet-i Riyâset-i Celîlesine

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bugün in'ikad eden on beşinci ictimainın birinci celsesinde sureti merbut esbab-ı mucibesinde teklif-i kanununin müzakeresi yüz yirmi kadar âzâ tarafından teklif edilmiş ve işbu teklif, heyet-i umumiyece müttefikan kabul olunmuştur. Bunun üzerine müzakereye başlanarak heyet-i umumiyenin müzakeresi keزالık ittifak-ı ârâ ile kâfî görüldükten sonra maddelerin müzakeresine geçilmiş ve teklif-i kanununin birinci maddesi yerine suret işbu tezkere zîrinde muharrer karar müttefikan kabul olunmuştur. Karar-ı mezkûra tevfikian derhal intihabata başlanmasını ve neticeden peyderpey malumat i'ta buyurulmasını rica ederim efendim.

1 Nisan 339

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Gazi Mustafa Kemal

Yeni intihab kanunu dahi Meclisçe derdest-i tesbit ve takdimdir.
Karar sureti: [369] **“yeniden intihabat icrası karargir oldu.”**

1 Nisan 339

Yazılmıştır

1/4/39

İmza

III. BÖLÜM

Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun

1. Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanunun Dosya Kapağı

 قانۇنلار دېرىك
 ۱۳۶۴

دوسیه نومبرىسى
 غلامىسى
 امضاسى
 دوزە نومبرىسى

قانۇنلار دېرىك
 قانۇنلار دېرىك

مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي
مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي
مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي
مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي
مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي	مەمۇرىي

قانۇنلار دېرىك
 قانۇنلار دېرىك

İkinci Devre

**Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkitabeti
Zabıt ve Kavânîn Müdüriyeti**

2/209

Devre Numarası

İmzası

Hülasası

Dosya Numarası

Kanun-ı Esasi Encümeni

Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair

Kanun numarası

364

Teşkilâtı Esasiye Kanunu’nun Bazı Mevaddının Ta’diline Dair Kanun [Teklifi]

BİRİNCİ MADDE – Hâkimiyet, bilâ-kayd u şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi’z-zat ve bi’l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir. Türkiye Devleti’nin şekl-i hükümeti, Cumhuriyettir.

İKİNCİ MADDE – Türkiye Devleti’nin dini, din-i İslâm’dır. Resmî lisanı Türkçedir.

DÖRDÜNCÜ MADDE – Türkiye Devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur. Meclis, Hükümetin inkısam ettiği şuaat-ı idareyi icra vekilleri vasıtasıyla idare eder.

ONUNCU MADDE – Türkiye Reis-i cumhuru, Türkiye Büyük Millet Meclisi heyet-i umumiyesi tarafından ve kendi âzâsı miyanından bir intihab devresi için intihab olunur. Vazife-i riyaset yeni Reis-i cumhurun intihabına kadar devam eder. Tekrar intihab olunmak caizdir.

ON BİRİNCİ MADDE – Türkiye Reis-i cumhuru, devletin reisidir. Bu sıfatla lüzum gördükçe Meclise ve heyet-i vekileye riyaset eder.

ON İKİNCİ MADDE – Başvekil, Reis-i cumhur tarafından ve Meclis âzâsı miyanından intihab olunur. Diğer vekiller Başvekil tarafından yine Meclis âzâsı arasından intihab olunduktan sonra heyet-i umumiyesi Reis-i cumhur tarafından Meclisin tasvibine arz olunur. Meclis hâl-i içtimada değil ise keyfiyet-i tasvib Meclisin içtimasına ta’lik olunur.

18 Rebiyyü’l-evvel 1342 ve 29 Teşrîn-i evvel 1339

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Milletimizi refahiyet ve saadete îsal ve istiklâl-i tammeye mazhar eden Mücâhede-i Hüdâpesendânede hâkimiyet-i milliye esası suret-i katiyede kabul edilmiş ve daima buna riayet edilegelmişti. Bu usulün Türk millet-i necibesine ne azîm muvaffakiyet temin ettiği aşîkârdır. Hâkimiyetin bilâ-kayd u şart millete aidiyeti ve idare usulünün mukadderat-ı milleti bi'z-zat ve bi'l-fil idare etmek esasına müstenid bulunması, zaten (Cumhuriyet) demek olduğundan saltanat-ı ferdiyeyi katiyen dâfi olan bu kelimenin istimali ve Türkiye Devleti'nin şekl-i hükümet-i cumhuri olması hakkında Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun madde-i mahsusasının bir fıkra ile tavzih edilmesi hukuken ve maslahaten münasip görülmüştür.

Bir Cumhuriyet tesis kılındıktan sonra bu Cumhuriyetin mümessili olacak bir riyaset makamının da ihdası tabîîdir.

Bundan başka hükümeti teşkil edecek olan Başvekilin Reis-i Cumhur tarafından tayini, mesuliyetin tesbiti nokta-i nazarından umur-ı zaruriyedir.

Binaenaleyh el-yevm mevcut olan şekl-i devlet tespit edilmek üzere Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun buna ait bir, üç, sekiz ve dokuzuncu maddeleri ber-vech-i âti ta'dil ve tavzih ve devletimizin dini, din-i İslâm ve lisanı Türkçe

olduğuna dair bir madde-i mahsusa tedvin edilmiştir. Mevadd-ı mezkûreyi kanuniyet iktisab etmek üzere heyet-i celileye arz ve teklif ve derakab müzakeresini istirham ederiz.

29 Teşrîn-i evvel 39

Âzâ İzmit İbrahim Süreyya	Âzâ Konya Refik	Kâtip Dersim Feridun Fikri	Mazbata Muharriri Celal Nuri	Kanun-ı Esasi Encümeni Reisi Yunus Nadi
---------------------------------	-----------------------	----------------------------------	---------------------------------	---

Âzâ Antalya Rasih	Âzâ İlyas Sami	Âzâ Mehmed
-------------------------	-------------------	---------------

Onbirinci maddenin fıkra-i âhiresinin bi'l-ahire kanunun heyet-i umumiyesinin müzakeresinde tedkik olunmak üzere şimdilik tayy fikrindeyiz.

Niğde Mebusu
Ebubekir Hâzım

Bursa
Refet

Karesi
(Okunamadı)

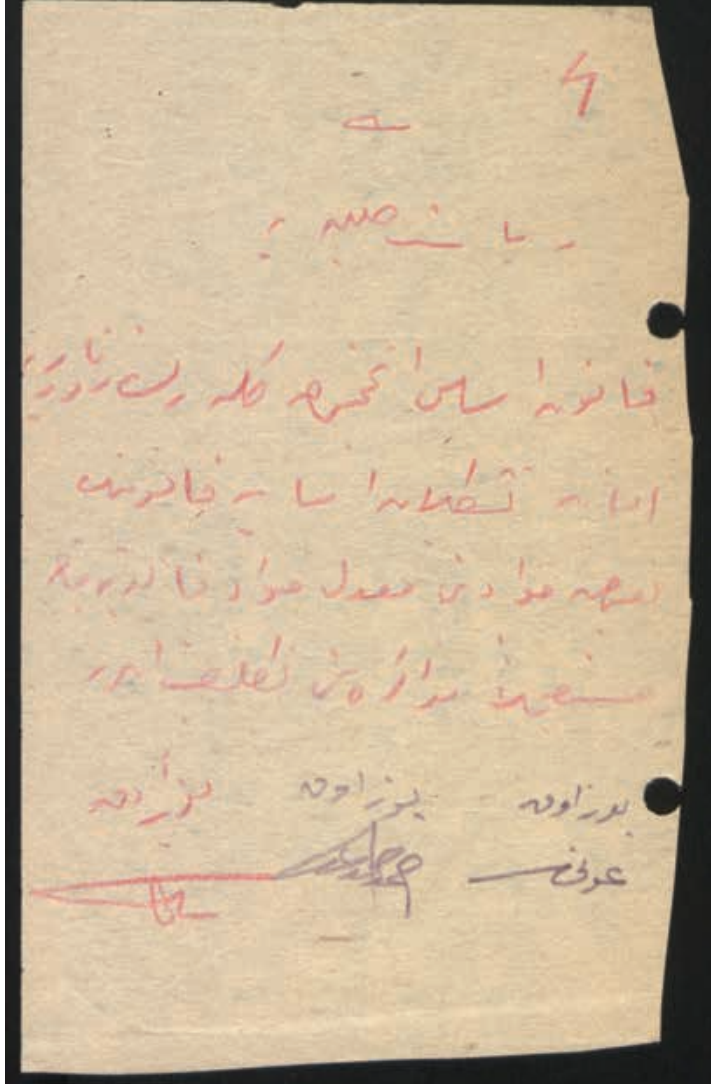
Erzurum
Refet

Kırşehir
Ali Rıza

Müstaceliyetle kabul edildi.

Kâtip
Karahisar-ı Sahib Mebusu
Ruşen Eşref

3.1. Bozok Mebusu Avni ve Arkadaşlarının Müstaceliyet Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

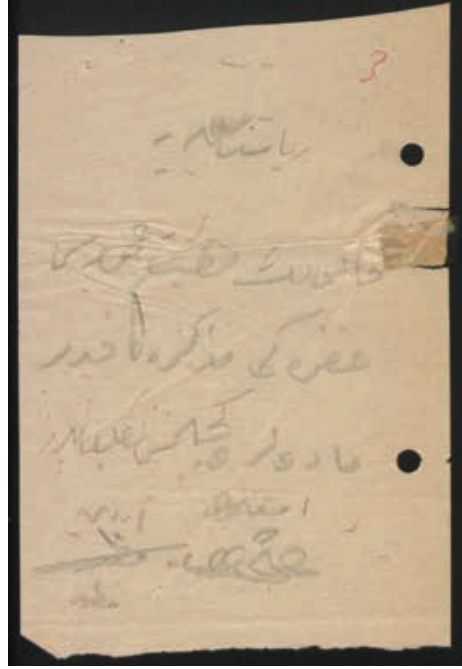
Kanun-ı Esasi Encümeninden gelerek ruznameye alınan Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun bazı mevaddının ta'dili mevadd-ı kanuniyenin müstacelen müzakeresini teklif eyleriz.

Bozok
Avni

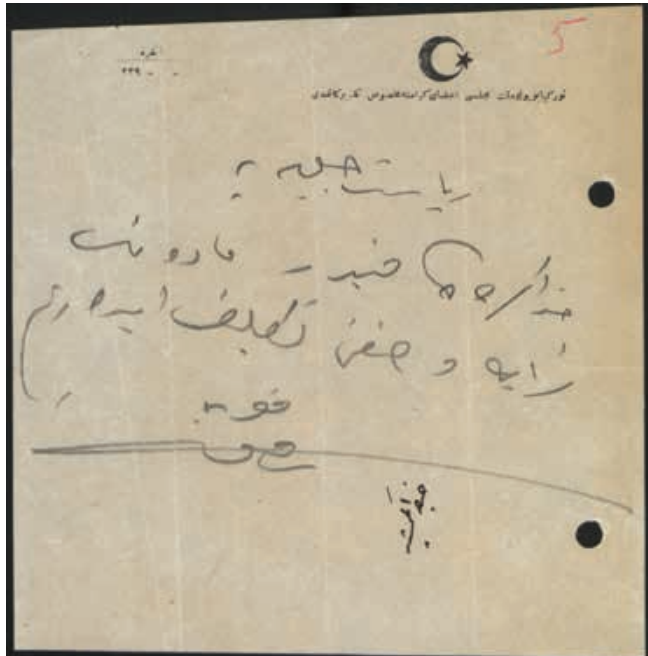
Bozok
Ahmed Hamdi

Bozok
Süleyman Sırrı

3.2. İstanbul Mebusu Ali Rıza ve Aydın Mebusu Mazhar Beylerin Kifayet-i Müzakere Önergesi

3.3. Konya Mebusu Refik Bey'in Kifayet-i Müzakere Önergesi

Bihi

Riyâset-i Celîleye

Kanunun heyet-i umumiyesi hakkındaki müzakere kâfidir. Maddelere geçilmesini teklif ederiz.

İstanbul
Ali Rıza

Aydın
Mazhar

Bihi

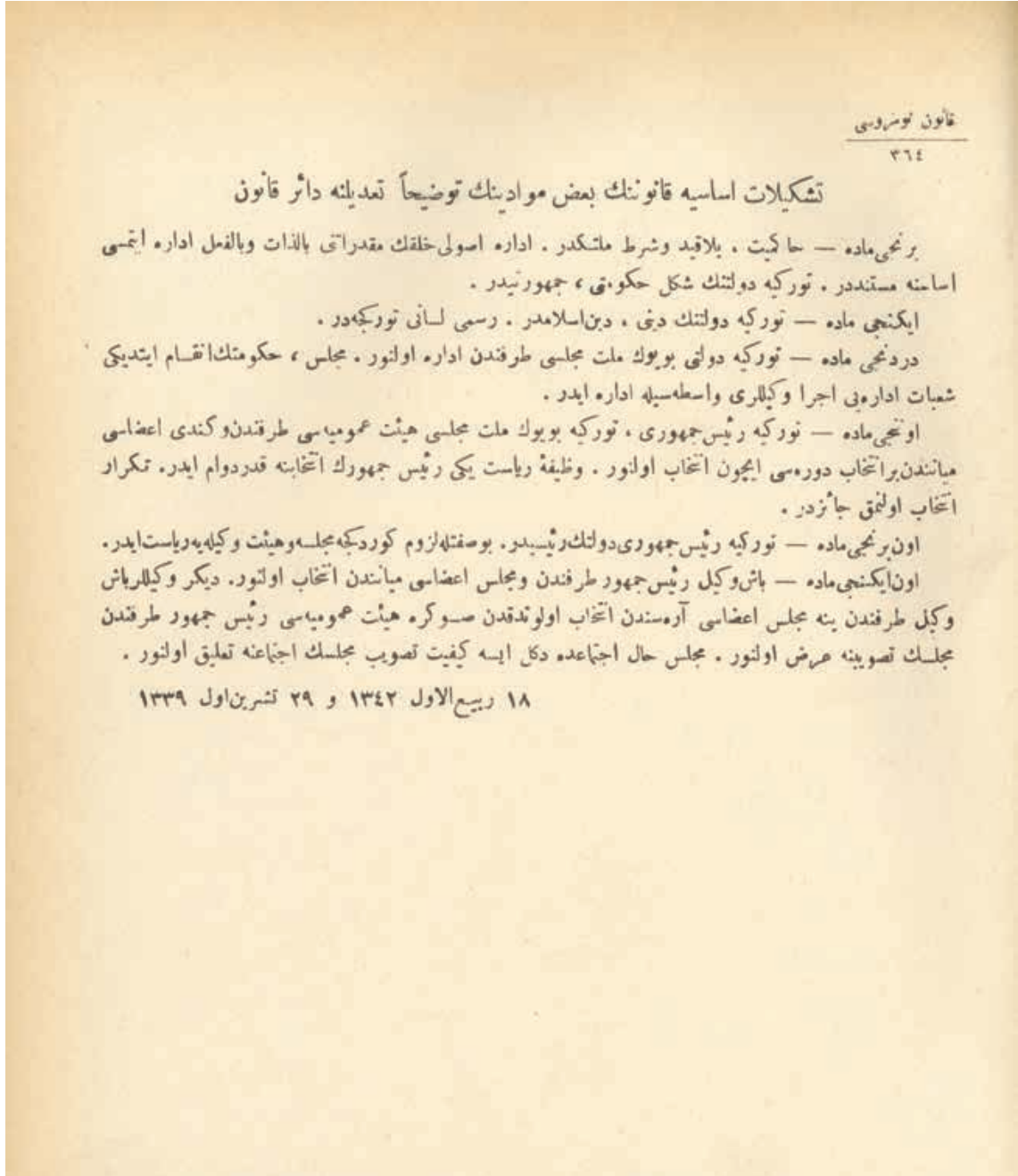
Riyâset-i Celîleye

Müzakere kâfidir. Maddenin reye vaz'ını teklif ederim.

Konya
Refik

Zapta eklenmiştir.

4. Teşkilat-ı Esasiye Kanununun Bazı Mevaddının Tavzihan Tadiline Dair Kanun

* Bu orijinal belge, kitabın baskısından sonra tespit edilmiş ve düzeltme olarak eklenmiştir.

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu’nun Bazı Mevaddının Tavzihan Ta’diline Dair Kanun

Kanun No 364

BİRİNCİ MADDE– Hâkimiyet, bilâ-kayd u şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi’z-zat ve bi’l-fiil idare etmesi esasına müstenidir. Türkiye Devletinin şekl-i hükûmeti Cumhuriyet’tir.

İKİNCİ MADDE– Türkiye Devletinin dini, Din-i İslâm’dır. Resmî lisanı Türkçedir.

DÖRDÜNCÜ MADDE– Türkiye devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur. Meclis, hükûmetin inkısam ettiği şûâbât-ı idareyi İcra Vekilleri vasıtasıyla idare eder.

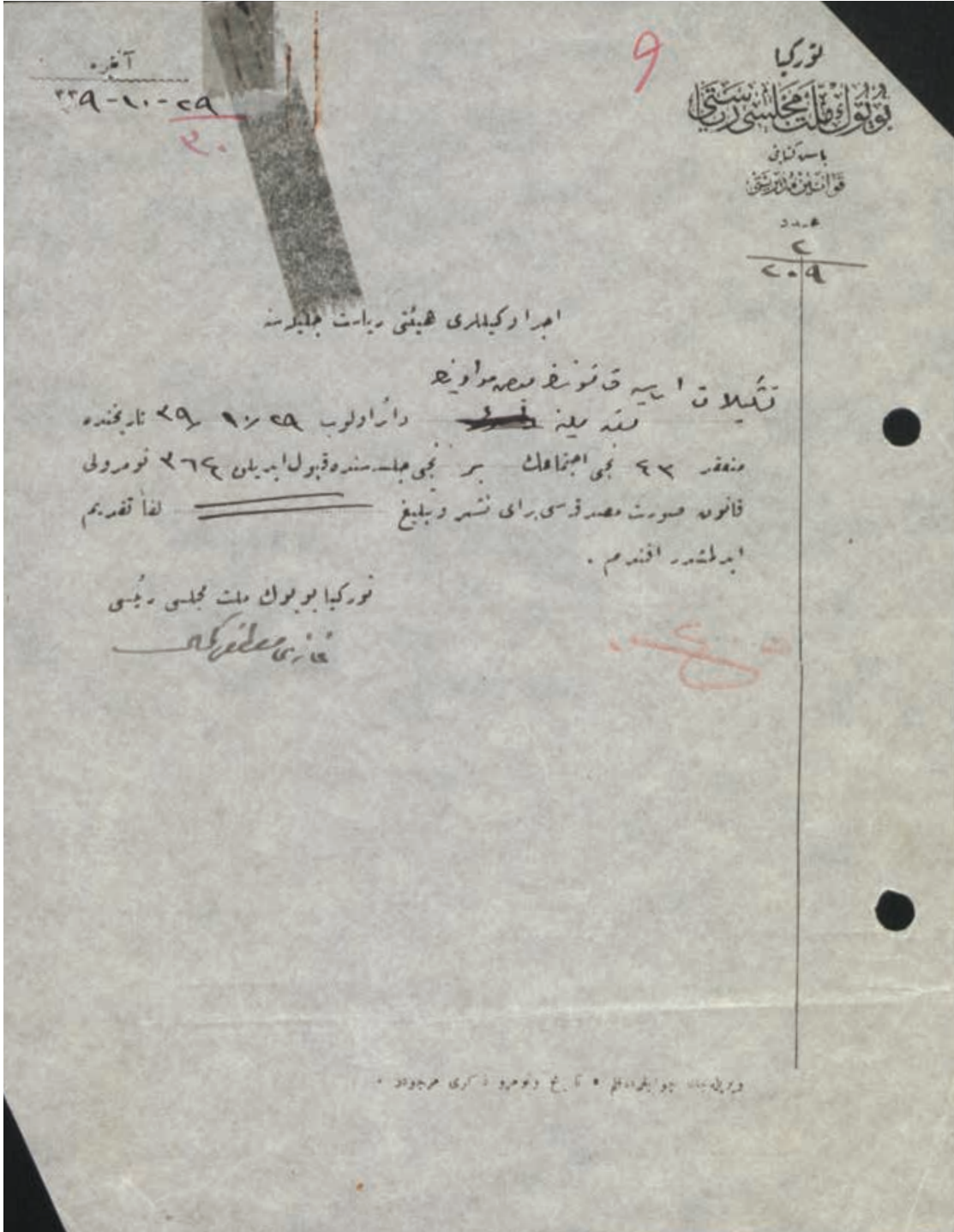
ONUNCU MADDE– Türkiye Reis-i cumhuru, Türkiye Büyük Millet Meclisi heyet-i umumiyesi tarafından ve kendi âzâsı miyanından bir intihab devresi için intihab olunur. Vazife-i riyaset yeni Reis-i cumhurun intihabını kadar devam eder. Tekrar intihab olunmak caizdir.

ON BİRİNCİ MADDE– Türkiye Reis-i cumhuru devletin reisidir. Bu sıfatla lüzûm gördükçe Meclise ve Heyet-i Vekileye riyaset eder.

ON İKİNCİ MADDE– Başvekil Reis-i cumhur tarafından ve Meclis âzâsı miyanından intihab olunur. Diğer vekiller Başvekil tarafından gene Meclis âzâsı arasından intihab olunduktan sonra heyet-i umumiyesi Reis-i cumhur tarafından Meclisin tasvibine arz olunur. Meclis hal-i ictimada değil ise keyfiyeti tasvib Meclisin ictimasına ta’lik olunur.

18 Rebi’ü’l-evvel 1342 ve 29 Teşrîn-i evvel 1339

5. Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Gazi Mustafa Kemal İmzasıyla Kanunun Resmi Gazete'de Yayımlanması ve Bazı Maddi Hataların Düzeltilmesine İlişkin Bakanlar Kuruluna, Başbakanlığa ve Bazı Kurumlara Gönderilen Talimatnameler

Ankara

29/10/339

2/209

İcra Vekilleri Heyeti Riyâset-i Celîleye

Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun bazı mevaddının ta'diline dair olup 29/10/39 tarihinde münakıd 43'ncü ictimainın birinci celsesinde kabul edilen 364 numaralı kanun suret-i musaddakası beray-ı neşr ve tebliğ leffen takdim edilmiştir efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Gazi Mustafa Kemal

Tarih numarası
5 Teşrîn-i sâni 39

Madde numarası
2/202

Başvekâlet-i Celile Kalem-i Mahsus Müdüriyet-i Âliyyesine

Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun bazı mevaddının ta'diline dair olup 30 Teşrîn-i evvel 39 tarihli ve 2/209 numaralı tezkere ile irsal kılınmış olan 364 numaralı kanunun madde numaralarında sehven vukua gelmiş olduğundan madde numaraları tashih edilmek suretiyle mezkûr kanun suret-i musaddakası leffen takdim edilmiştir efendim.

Başkâtip

Musahhih kanun sureti gönderilmiştir.
5 Teşrîn- i sâni 39

مزارعہ محمد محمدیہ قید
صورت و اعتبار دینے کے
جوز ہے

تیسرے اسباب قانوں کے بعد مواد پر تعین دار اور یہ ۲۱ اول ۲۴۹
چوتھے ۲۰۹ نندو تندرہ ایہ ~~موت پر~~ اولیٰ قسمہ اولیہ ۲۶۶ نندو
۲۰۹ قانوں کے بعد نندو تندرہ ایہ ~~موت پر~~ اولیٰ قسمہ اولیہ ۲۶۶ نندو
۲۰۹ قانوں کے بعد نندو تندرہ ایہ ~~موت پر~~ اولیٰ قسمہ اولیہ ۲۶۶ نندو
۲۰۹ قانوں کے بعد نندو تندرہ ایہ ~~موت پر~~ اولیٰ قسمہ اولیہ ۲۶۶ نندو

فاندره

Tarih numarası
5 Teşrîn-i sâni 39

Sâdıra numarası
20/202

**Muvazene-i Maliye Encümeni Riyâset-i Âliyyesine
Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Âliyyesine
Ceride-i Adliye Müdüriyet-i Âliyyesine**

Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun bazı mevaddının ta'diline dair olup 21 Teşrîn-i evvel 39 tarihli ve 2/209 numaralı tezkere ile irsal kılınmış olan 364 numaralı kanunun madde numaralarında sehven vukua gelmiş olduğundan madde numaraları tashih edilmek suretiyle mezkûr kanunun suret-i musaddakaları neşr ve ilan leffen takdim edilmiştir efendim.

Kanun gönderilmiştir.
5 Teşrîn-i sâni 39

Al.

Tarih numarası
21 Teşrîn-i evvel 39

Sâdıra numarası
2/209

**Muvazene-i Maliye Encümeni Riyâset-i Âliyyesine
Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Âliyyesine
Ceride-i Adliye Müdüriyeti Riyâset-i Âliyyesine**

Teşkilât-ı Esâsîye Kanunu'nun bazı mevaddının ta'diline dair olup heyet-i umumiyenin 29/10/39 tarihli ictimaında kabul edilen 364 numaralı kanun suret-i musaddakası beray-ı neşr ve ilan leffen takdim edilmiştir efendim.

Başkatip

6. Resmî Gazete'de Yayımlanan Teşkilât-ı Esâsiye Kanununun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun

آبونه شرافتی

بر سنه لکی ۳۹۰ غره

آلی آلی ۱۹۵

بهر نسخی ۱۰۰۰ پاره در

دستور

مکتوبه برج دهه بشر اولور

بازار

۲۴ ربیع الاول ۱۳۴۲

۴ تشرین ثانی ۱۳۳۹

تأسیس تاریخی:

۷ تشرین اول ۱۳۳۶

نومرو: ۴۰

تورکیا بویوک ملت مجلسی حکومتک دسی غره سیدر

ن: ۱

قانون:

نومرو: ۳۶۴

تشکیلات اساسیه قانونک بمض

مد دینک تقدیده دئر قانون

برخی ماده — حاکمیت — بلا قید و شرط

ملکتدر . اداره اصولی خلقک مقدراتی باقلم

اداره اجنسی اساسه مستنددر . تورکیا دولتک

شکل حکومتی جمهوریتدر .

ایکتنی ماده — تورکیا دولتک دیش ،

دین اسلامدر . دسی لسان توکیکدر .

اوجنسی ماده — تورکیا دولتی بویوک ملت

مجلسی طرفندل اداره اولور . مجلس حکومتک

اقتسام ایستیک شعیات اداره ای اجرا وکیلری

واستدسیله اداره ایدر .

درجنی ماده — تورکیا رئیس جمهوری،

تورکیا بویوک ملت مجلسی هیئت عمومی طرفندل

وکنندی اعضای میاندل برآغاب دورمی ایچول

اقتاب اولور . وظیفه ریاست یکی رئیس جمهورک

اقتابه قدر دوم ایدر . تکرار اقتاب اولحق

جائزدر .

یعنی ماده — تورکیا رئیس جمهوری

دولتک رئیسدر . بوسفته لزوم کوردیکه جلسه

و هیئت وکیلده ریاست ایدر .

آلتنسی ماده — باش وکیل رئیس جمهور

طرفندل و مجلس اعضای میاندل اقتاب اولور .

دیگر وکیل باش وکیل طرفندل ینا مجلس اعضای

آزمستدل اقتاب اولوندقدل صوکره . هیئت

عمومیسی رئیس جمهور طرفندل مجلسک تصویبه

عرض اولور . مجلس حال اجتهاده دکل ایسه

کیلیت تصویب مجلسک اجتهاده تمایق اولور .

۲۹ تشرین اول ۱۳۳۹ و ۱۸ ربیع الاول ۱۳۴۲

قانون:

نومرو: ۳۶۳

قوتیه درالایاتنامه معاونت اجراستنه

دائر قانون

برخی ماده — ۱۳۳۹ ستمی معاونت

اجنهایه بودجهستک (۱۴۱) دارالایاتمارمه ما

ونت — فسلته — قوتیه دارالایاتنامه معاونت

نامیه یکدن ایجه حق ایکتنی ماده به اون یک

ایرا شخصیات وضع اولمشدر .

ایکتنی ماده — اشبو قانون تاریخ نفرندل

اقتیاراً مرعی الاجرا در .

اوجنسی ماده — اشبو قانونک اجرای حکامته

مالیه وصحه ومعاونت اجنهایه وکیلری مأمورد .

۱۶ ربیع الاول ۱۳۴۲ و ۲۷ تشرین اول ۱۳۳۹

تعیینلر:

داخلیه وکالتی تعیینلری

مرعش والیسی اکرم بیک ملایه والیککنه

غانیه مرعش والیککنه سیوهزک متصرف سابق

عزیز بیک تمین اجرا قلتمشدر .

صحیه ومعاونت اجنهایه وکالتی تعیینلری

درسم صحیه ومعاونت اجنهایه مدیری مراد

بک : مأمورت سابقسی اولان اسکیتفیرده ایفا

ایلمشدر . اور — ایلی حکومت طینی نیازی

اقدی : احوال صحیه عمومیسی اعتباریه حکومت

طیاتی وظایقی ایفا ایده میسکی آکلاشیلدیندن

قیندی ترقین ایلمشدر . اجزایی حسن خیری

اقدی : دوت بیک غروش اجرت مقطوعه ایله

ملاییه بلدی اجزایاتنه تمین ایلمشدر . دوتور

حسن بک : دوت بیک غروش اجرت مقطوعه

ایله یک شهر بلدی طایقته تمین ایلمشدر . قوتیه

بلدی سرطینی نصأت آکاد بک : وقعه یولان

استغاسی قبول ایلمشدر . دوتور مدعی رزمی

بک : ایک بیک بقیور غروش معاشه توقد بلدی

طایقته تمین ایلمشدر . دوتور عهده واد بک :

ایکی بیک بقیور غروشه محری دیسایر طایقته

طیب قائمقام اساعیل حایر بک : بش بیک غروش

اجرت مقطوعه ایله ترپیا دارالایاتی طایقته تمین

ایلمشدر . دوتور احسان ذک بک : اسباطمه

بلدی طایقته تمین ایلمشدر . سینوب قرائنه

طینی رشدی بک : وقعه یولان استغاسی قبول

ایلمشدر . دوتور عهده واد بک : قوتیه بلدی

سرطایقته تمین ایلمشدر . دوتور احمد منیر بک :

قوتیه بلدی طیب قاتیلکنه تمین ایلمشدر .

اسلامیه حکومت طینی یوسف جیل بک : بیک

بقیور غروشه قره عیسائی حکومت طایقته

اجزایی جبرائیل خلوصی اقدی : کرده بلدی

اجزایاتنه ، محدثرفالین بک : بیک غروشه

بکقوز دارالایاتی اجزایاتنه تمین ایلمشدر .

حرب عمومی استاسمنده تورکیا تبعهستک

انکتره مدکی موال و املا س . ص . ع . ج . ک

رعی حننه نکتره تجارت نظارتک فراتناممی

تورکیا یله تجارت

عمومی اقتسامه

۷ تشرین ثانی ۱۹۱۴ تاریخیه اصدار اولونان

بیاتنامه وموجبنده آلتایا ایبراطوری ، آوستریا

ایبراطوری و جارتستان قرالی ایله حال حرکت

موجودیتده اتراروزمان موقعی ابراده یولان بیاتنامه ایله

و مجلس وکلا امرنامه لی — سالفالد کر بیاتنامه ده

مصرح استانتار نظردفته آلتق اوزور . حال حرب

دولایسیله تورکیایه دخی تسخیل اولندیندن

موجودیه تورکیایه دخی تسخیل اولان بیاتنامه ایله

۹ ایلول سنه ۱۹۱۴ تاریخیه وایکی نومرولو بیاتنامه ایله

۸ تشرین اول سنه ۱۹۱۴ تاریخیه « دشمن مملکتیه

امری تجارت عهده » بیاتنامه ایستور ایستیکندن

۷ کاون ثانی سنه ۱۹۱۵ و ۱۲ ایلول

سنه ۱۹۱۵ تاریخیه بیاتنامه ایله بالاده مذکور

بیاتنامه لک احکامی دانقرندن دها واضح صورتده

کوسترلیک وجهه ربیع ایملش اولندیندن

و ذاتاً سالفالد کر ایک نومرولو دشمن

مملکتیه تجارت بیاتنامه سنده :

« اشبو بیاتنامه مدکی هیچ برید زرم طرفندل

وایچود زرم نامرزه حکومت و تجارت نظاری طرفندل

کرک رشده و کرک رصف اشخامه اعه اولوش

برماده نامه ایله مین مرهانی برمالجی فتح

ماینده عداوتیه بقدر « دینلرکندن »

و آتیده کور بیک مساعدتک اعفاسده

لزم کورولیکندن »

انکتره تجارت نظارتک طرفندل انکتره

حکمداری نامه سالفالد کر بیاتنامه لده کتدرینه

تأمین اولوش حقوق و صلاحیتله کتدرینه

موجود یول دیگر حقوق و صلاحیتلر موجبنده :

بیوک برتانه اده وایچود مالی اولادادار ساکن

و تجارت مقبول اولان اشخامه وایستور اشخامه

مذکور بیاتنامه لده مدکی اعلای کال بیک عداوتیه

۱۹۱۴ تشرین ثانی بش تاریخیه بیاتنامه ایله

و تورکیا کتده حال حربه عهده دشمن مملکتی

Pazar

24 Rebiülevvel 1343

4 Teşrinisani 1339

Tesis Tarihi:

7 Teşrinievvel 1336

Ceride-i Resmiye

Haftada üç defa neşr olunur.

Resmi Ceride

Abone şeraiti

Bir seneliği 390 kuruş

Altı aylığı 195 kuruş

Bir nüshası 100 paradır

Numara: 40

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Resmi Gazetesidir

Sene:1

Kanunlar:

Numara: 364

Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun Bazı Mevaddının Ta'diline Dair Kanun

BİRİNCİ MADDE – Hâkimiyet, bilâ-kayd ü şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bi'z-zat ve bi'l-fiil idare etmesi esasına müsteniddir. Türkiye Devleti'nin şekl-i hükümeti, Cumhuriyettir.

İKİNCİ MADDE – Türkiye Devletinin dini, din-i İslâmdır. Resmî lisanı Türkçedir.

ÜÇÜNCÜ MADDE – Türkiye Devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur. Meclis, Hükümetin inkısam ettiği şubat-ı idareyi İcra Vekilleri vasıtasıyla idare eder.

DÖRDÜNCÜ MADDE – Türkiye Reis-i cumhuru, Türkiye Büyük Millet Meclisi heyeti umumiyesi tarafından ve kendi âzâsı miyanından bir intihab devresi için intihab olunur. Vazife-i riyaset yeni Reis-i cumhurun intihabına kadar devam eder. Tekrar intihab olunmak caizdir.

BEŞİNCİ MADDE – Türkiye Reis-i cumhuru devletin revidir. Bu sıfatla lüzum gördükçe Meclise ve Heyet-i Vekileye riyaset eder.

ALTINCI MADDE – Başvekil, Reis-i cumhur tarafından ve Meclis âzâsı miyanından intihab olunur. Diğer vekiller Başvekil tarafından yine Meclis âzâsı arasından intihab olunduktan sonra heyet-i umumiyesi Reis-i cumhur tarafından Meclisin tasvibine arz olunur. Meclis hâl-i ictiada değil ise keyfiyet-i tasvip Meclisin ictimaina talik olunur.

29 Teşrinievvel 1339 ve 18 Rebiyülevvel 1342

